RADU TUDORAN

FIUL RISIPITOR

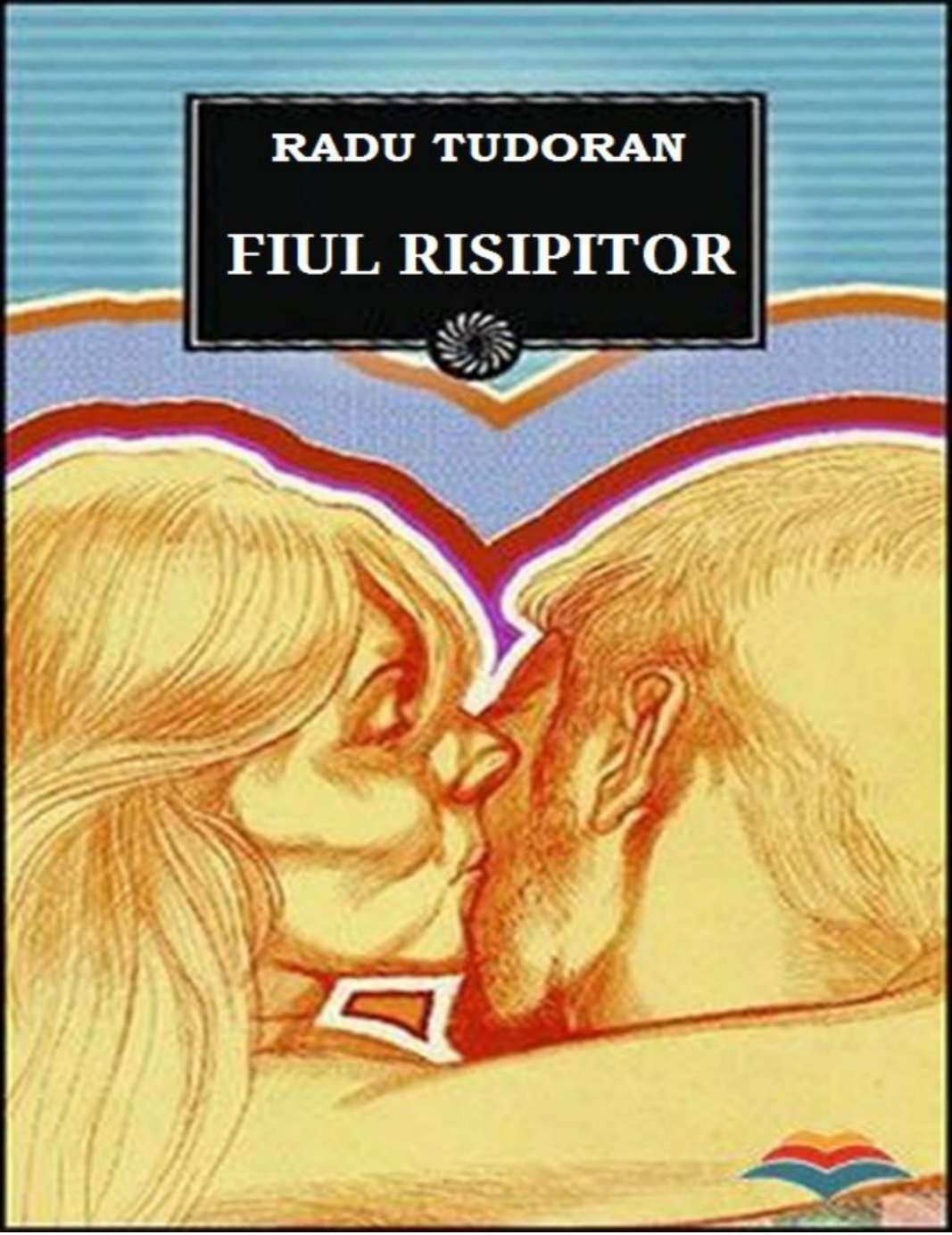

RADU TUDORAN

FIUL RISIPITOR

Ediţia NE VARIETUR,
1970

EDITURA MINERVA

PARTEA ÎNTÂI

1

Pe fereastra sufrageriei veneau glasuri amestecate. Cineva întrebă:

— Sunteţi rudă cu generalul Alion care a luptat la Plevna?

Eva îl auzi pe Maior răspunzând repede în locul bătrânului:

— Nepot.

Nu-i păsa, altfel ar fi trebuit să se mire că nu ştiuse. Ocoli casa pe la bucătărie şi ieşi în faţă, o dată cu soarele, care, trecut de vârful acoperişului, inunda terasa de scânduri. Vagonetele funicularului continuau să alunece migălos, uniform şi interminabil pe liniile lor aeriene.

Ceva mai târziu, Eva auzi paşi repezi în sufragerie, scările de lemn care duceau sus trosniră, o uşă se trânti la mansardă, după aceea pe fereastra din acoperiş răzbiră drăcuielile Gettei. Abia acum îşi dădu seama ce urmări va avea fapta ei necugetată, dar nu se sperie şi nu găsi altceva mai bun de făcut decât să se îndepărteze de locul primejdios.

Porni pe scări, din terasă în terasă, strâmbându-şi picioarele subţiri pe trepte, în mişcările ei pocite de toate zilele. Nu-şi îngrijea nici mersul, nici înfăţişarea; se lasă să crească la voia întâmplării, încovoindu-se într-o parte şi în alta, fără să caute un arac pe care să se îndrepte.

La ultima terasă, se opri şi se aşeză, fără rost, pe bordura de piatră. Aici vagonetele îi treceau pe deasupra capului, atât de aproape că simţea mirosul lemnului adus de peste munte.

Şedea ades în locul acesta, deşi nu-i plăcea priveliştea din faţă; dincolo de râu şi de calea ferată, muntele se ridica întunecat şi puternic, zdrobindu-i privirea. Peisajul i se părea concentrat, avea prea multe detalii şi prea puţină întindere. Era altfel când cobora la câmpie; atunci orizontul se lărgea puţin câte puţin, cu fiecare gară, până ce la sfârşit se pierdea în depărtări fără densitate, şi ea se simţea despovărată.

Dar, cu toată apăsarea şi neliniştea venite dinspre munte, ar fi vrut să se agaţe odată de un vagonet şi să se ducă în necunoscut, spre creste, până la locul acela inimaginabil unde se încărcau lemnele, poate un altfel de continent, numai de păduri şi fără oameni.

Cum şedea astfel, Eva rămăsese cu ochii la unul din vagonetele care coborau, cu un contur deosebit de al celorlalte. Curând îşi dădu seama că deasupra lemnelor şedea un om ceea ce i se părea ciudat şi de necrezut. Şi totuşi era un om viu, de pe pământ, deşi ai fi spus că vine din cer. Când ajunse aproape de marginea terasei, inexplicabilul personaj, agăţat cu o mână de lanţuri, se aplecă, gata să cadă.

— Hei, fetiţo, Maiorul e acasă?

Eva era atât de uimită, încât nu putu scoate o vorbă. Făcu numai un semn afirmativ cu capul. El îşi dădu drumul de pe lemne şi rămase agăţat în mâini de cadrul vagonetului.

„O să-şi rupă picioarele!” gândi Eva.

Puţin mai departe, omul zbura prin aer; înălţimea nu atingea trei metri, dar ei i se părea mortală. O clipă închise ochii fără voie. În clipa următoare, îl văzu pe străin apropiindu-se teafăr.

— Tu eşti de sus? o întrebă fără ocoluri.

— Dar tu, de unde eşti?

El se aşeză pe piatră, alături.

— Cine te-a învăţat să răspunzi aşa?

— Mă priveşte! Dacă ai treabă cu domnul Maior, îl găseşti sus. Dar are musafiri şi supărări, aşa că n-ai picat bine.

— Ia te uită! zise el deodată. Tu semeni cu Walewska!

Ea îl privi:

— Care Walewska?

Ştia ceva despre o Marie Walewska.

— Da, semeni! Eşti cumva nepoata Maiorului?

Ea încuviinţă din cap.

— Te credeam mai mare.

— Aia e soră-mea, Getta.

— Acum ştiu! Tu eşti Eva!

Chipul ei se lumină.

— Şi tu eşti Secătura! Am ghicit?

El începu să râdă:

— Cine îmi spune aşa? Maiorul?

— Da. Spune că nu eşti bun de nimic. Că ai plecat de acasă şi ai prăpădit toţi banii la Paris.

— E adevărat că aşa se obişnuieşte, dar eu am umblat prin alte părţi.

— Şi când te-ai întors, de supărare, tatăl tău a murit.

— Nu-i aşa! Când m-am întors, tatăl meu s-a bucurat şi a pus să se taie viţelul cel gras.

— Îmi spui parabole din Biblie!

— Îţi spun cum a fost. A tăiat viţelul cel gras şi a băut şi s-a înveselit şi a mâncat atâta friptură de viţel, încât a murit.

— Îţi baţi joc de mine!

— Nu! A murit de apoplexie. Atunci l-am înmormântat, şi pe urmă am vândut fabrica.

— Fabrica asta! Nu-ţi pare rău după ea?

— Deloc!

— Dar banii oricum i-ai pierdut!

— Nu i-am pierdut; i-am cheltuit. E altceva.

— Înţeleg! Cred că e ceva destul de frumos. Acum ce faci?

— Am o pădure, sus; tai lemne şi le trimit aici, la fabrică. E o treabă din care se poate trăi. Am acolo o cabană; mai am şi un gater.

— Care face scânduri? Îmi plac foarte mult scândurile! Sunt drepte şi albe şi au ceva curat, dar ceva al lor, din naştere, curat cum nu se mai poate!

El se ridică în picioare şi îi apucă mâinile.

— Nu mi-ar fi trecut prin minte una ca asta! Dacă ai fi mai mare te-aş iubi, aşa, dintr-o dată!

Îi privi cu o nedumerire gata să devină spaimă şi schimbă vorba, numai că pretutindeni se năşteau spaime:

— Cine e Walewska?

— O actriţă care s-a sinucis.

Cum putea să conceapă astfel de asemuire, îngrozitoare şi fantastică? Eva simţea că se clatină.

— Dacă vrei să vorbeşti cu Maiorul du-te sus şi încearcă.

— Nu mergi şi tu?

— Nu. Sunt supăraţi pe mine.

— Dar ce-ai făcut?

— O poznă. Le-am stricat toate socotelile. Getta plânge, şi ofiţerii au venit degeaba. Cred că după ce pleacă ei, Maiorul o să mă bată cu cravaşa. Ca să-ţi spun drept, mi-ar conveni să mă bală acum, ca să scap de grijă,

— Am să pun eu o vorbă bună pentru tine. Hai sus!

— Nu merg. Du-te singur!

— Atunci stau şi eu aici. Ce ofiţeri sunt la voi?

— Nu-i ştiu.

— Şi de ce-au venit?

— I-a invitat Maiorul, pentru Getta, că ea nu vrea să se mărite decât cu un ofiţer.

— De ce nu te piepteni mai frumos?

Se ridică, veni în faţa ei şi, fără s-o întrebe, îi despleti cozile, răsfirându-i părul pe umeri.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Eva.

El îşi privea mâinile.

— Vreau sa văd dacă nu mi-a rămas aur pe degete.

— Nu e urât ce spui, dar am citit aşa ceva prin cărţi.

— Şi eu! Ba încă în cărţile proaste!

— Şi pe urmă, părul meu nu e blond.

— Are să fie. Îl simt că îşi caută culoarea. Ştii unde are s-o găsească? În soare!

— Dacă te ascult crezi că sunt proastă?

— Nu! Eşti mică! Nici o femeie nu e proastă.

Atâtea vorbe puteau şi s-o ameţească! Îşi aplecă privirea, îşi văzu pantofii de şcoală, urâţi, de box negru, cu tocuri joase şi cu paftale de

metal galben, ca nişte botine de slujnică. Încercă să şi-i ascundă, acoperindu-i inutil pe unul cu celălalt.

El îi apucă obrazul în mâini şi o privi cu luare-aminte.

— Tu ai să fii o fată frumoasă!

Eva nu putea şti că în sentinţa lui avea să-şi găsească originea un filon bogat de suferinţe viitoare.

— Da, ai gene lungi şi ochi limpezi. Restul e făgăduinţa… Peste cinci ani, nu, mai curând, peste doi, peste trei, dacă am să te întâlnesc undeva, am să te iubesc de la întâia privire.

Îşi duse mâna la frunte; nu mai făcuse niciodată acest gest; avea să-l facă de multe ori de acum înainte. Simţea că se înăbuşă. Atunci auzi glasul Maiorului.

O căuta în jurul casei. Ieşiseră cu toţii pe terasă; ofiţerii plecau, zornăindu-şi pintenii.

— Trebuie sa mă duc, zise Eva.

Şi o luă repede pe scări, fără să observe că îşi mişca picioarele altfel decât în celelalte zile. Un resort viu îi stăpânea gleznele şi dădea paşilor o elasticitate necunoscută înainte.

La jumătatea drumului, se întâlni cu ofiţerii. Coborau gălăgioşi, cam ameţiţi de vin, râzând în hohote şi lovindu-se cu cravaşele în carâmbii cizmelor. Unul întrebă:

— Cine-i urâta asta?

Ea se strâmbă în urma lor.

— Voi sunteţi urâţi, împintenaţilor! le strigă, furioasă.

Nu mai îndura vorba care o lăsase nepăsătoare până astăzi. Maiorul o aştepta pe terasă.

— O cunoşti? Ce-a fost în ea?

Era o cutiuţă rotundă; o aruncase pe jos, lângă patul Gettei. Eva privi devale; omul care venise din nori şedea acolo, pe bordura de piatră. Răspunse:

— Praf de scărpinat.

— Tu l-ai turnat pe rochie?

— Numai la subţiori.

— Bine! Du-te la tine şi pregăteşte-ţi spinarea. Şi să nu te mai prind afară din casă cât o ţine vacanţa!

Ajunsă în odaia ei, Eva se opri la oglindă şi se privi, cum s-ar fi văzut întâia oară. Se privi în ochi, de aproape, îşi flutură genele, îşi mângâie obrazul slăbuţ şi palid, îşi trecu mâinile prin păr, cercetându-l ca pe părul alteia. Avea simţământul că nu este singură în odaie, descoperea în sine o a doua fiinţă, de care se temea ca de o străină. Niciodată nu se gândise atât la ea însăşi. Şi acum aştepta de la cea de a doua fiinţa o lămurire.

Dar fiinţa ei străină nu vroia să spună nimic, trăgea înapoi, s-ar fi dus pe scări, spre ultima terasă, unde stătea omul din munţi şi unde

Eva nu mai avea voie să coboare până la sfârşitul vacanţei. N-avea să-l mai vadă…

Strânse dinţii, se îndepărtă de oglindă şi începu să-şi adune părul răsfirat de el, refăcându-şi cele două coade pocite. Apoi se întinse pe covor, cu mâinile sub cap. Privea pe luminatorul din acoperiş cerul amurgind.

Astfel, Eva rămase închisă în casă o vara întreagă. Trebuia să înveţe, ca să-şi dea o corijenţă, dar nimic nu o îndemna să pună mâna pe carte. Privea cerul şi asculta huruitul vagonetelor. În lipsa Maiorului, cobora în sufragerie ca să vadă munţii, pe uşa de la terasă. Află, ca despre un străin, că taică-su boleşte, închis în odaie. Maiorul îl ura şi nu putea să-l ierte. În ziua când fuseseră ofiţerii la masă, făcuse o ispravă, într-un fel mai mare decât a Evei. Ofiţerii îi atribuiau gradul acela colosal sub care le fusese prezentat şi-i tot spuneau: „Domnule general, poftiţi!" „Domnule general, mai doriţi?" El tăcea, cu capul în farfurie, până ce deodată se ridicase în picioare şi le-o retezase scurt:

— Ia, mai slăbiţi-mă! Sunt căpitan în retragere! General n-am fost niciodată! Am onoarea sa vă salut!

Cu aceste cuvinte, dus fusese în odaia lui, de unde nu mai ieşise nici ca să vină la masa. Curând începuse să bolească.

Zile în şir, Eva urmărea vagonetele funicularului, cu inima strânsă, tot aşteptând să vadă un om coborând.

Într-o seară de furtună, căzu trăsnetul la fabrică, pe remiza camioanelor. Remiza se aprinse, focul trecu alăturea, la nişte magazii. Ploaia vijelioasă, în loc să-l stingă, părea că mai mult îl aţâţă. Toată noaptea jucară flăcările la geamuri; în casă fu destulă nelinişte, le era frică să nu-i ajungă focul. Maiorul alerga de colo până colo, zăpăcit, poruncind să se scoată mobilele afară, dar din ai casei nimeni nu era destul de voinic. Slujnica îşi adună lucrurile într-o boccea, le duse pe deal, se aşeză deasupra lor şi cu umbrela deschisă sub ploaie, aşteptă să se aprindă casa. Doar o dată se ridică de pe boarfe şi alergă la bucătărie, să-şi ia o pereche de papuci vechi, uitaţi sub răcitor.

Doamna Alion îşi scosese din dulap cutia cu bijuterii. Era o cutie de bomboane, în care adunase câteva podoabe necăjite: o broşă veche, câteva inele, o pereche de cercei, ceasul de aur şi cele două decoraţii ale domnului Alion.

Getta îşi întinsese pe pat rochiile, ciorapii de mătase, pantofii şi pachetul legat cu panglică albastră, cuprinzând scrisorile primite de la admiratori. De bolnav nu se ocupă nimeni.

Eva văzu că fiecare îşi poartă de grija lui. Ea nu avea ce să-şi salveze. în zori focul se stinse. Aproape îi păru rău.

Tot în vara aceea, o funcţionară de la fabrică se aruncă înaintea trenului. Nimeni nu înţelegea pentru ce; abia se măritase de câteva săptămâni.

Spre toamnă, slujnica fu alungată din casă, cu burta la gură. Maiorul aduse alta în loc, o fată de la ţară, lucrătoare cu ziua la gatere.

Odată, coborând scările, Eva o auzi pe doamna Alion mustrându-l

pe Maior, dar cu destulă sfială:

— Vezi acum, nenoroceşte-o şi pe asta!

Se temea de el, fiindcă se bucura de azilul lui.

La începutul lui septembrie, Eva plecă la şcoala. O săptămână înainte trebuiră să se ocupe de ea, să-i pregătească lucrurile cerute de regulamentul internatului. Pe urmă, doamna Alion se târgui mult timp cu frate-su pentru nişte bani. Eva ştia că sunt banii de taxe şi se simţea umilită. În ziua aceea o cuprinse deznădejdea. Desfăcu şuruburile oglinzii de pe masă, şi scrise cu creionul pe partea dinăuntru a suportului de lemn „2 septembrie 1930 – ziua cea mai nefericită din viaţa mea.” Prinse sticla la loc şi se simţi uşurată, de parcă s-ar fi destăinuit cuiva.

În dimineaţa plecării se trezi în zori, cu mult înaintea tuturor şi, tremurând de frig, privi mult timp, de pe terasă, vagonetele care urcau în munţi. Nu ştia până unde se duc şi nici nu credea posibil ca ea să ajungă vreodată acolo; locul unde se sfârşea linia funicularului rămânea inimaginabil.

Îndată răsări soarele şi atunci se întoarse în cameră să-şi strângă ultimele lucruri. Mai târziu, când cobora scările, cu slujnica în urmă ducându-i bagajele, căci altcineva n-o conducea la gară, se opri puţin pe ultima terasă, sub cablurile funicularului. Se vedea fumul ieşind pe burlanul de la bucătărie; fum alb. Totuşi era bine acasă; s-ar fi întors. Dar trebuia să-şi urmeze drumul – şi se simţea izgonită.

Înainte de a porni mai departe, îşi aşeză coadele pe spate; făceau parte din uniformă – şi din viitorul ei fără speranţe.

3

În vara care trecuse, la 15 iunie Eva împlinise paisprezece ani şi era o fată urâtă. Părul ei, împletit în coade, nu avea nici o culoare, şi n-avea să capete una precisă decât mai târziu. Până atunci, când cenuşiu, când blond, când roşcat, în nuanţe spălăcite, în loc să fie o podoabă femeiască, de multe ori o sluţise. Dar apoi deodată prinsese viaţă, parcă prin răzmeriţă sau prin vreo invocaţie disperată, şi devenind negru aşa rămăsese, cu o strălucire definitivă. Totul în fiinţa ei urmase aproape aceeaşi cale.

Venise în vacanţă, la familia ei de care se simţea înstrăinată. Doar pe taică-su ar fi putut să-l iubească, fiindcă era blând, singur şi neajutorat, cu priviri de animal bolnav; el însă nu avea nevoie de dragostea ei, nu avea nevoie de nimic.

Locuiau cu toţii la fabrica de cherestea, unde Maiorul, fratele doamnei Alion, era administrator delegat. Aveau o casă mare pe versantul dealului, deasupra gaterelor, cu o terasă de lemn de jur împrejur. Alte terase, săpate în coastă, se înşirau ca nişte trepte mari până în vale şi făceau legătura familiei cu restul lumii.

Camera Evei, la mansardă, cea mai urâtă din toate, n-avea fereastră, ci un luminator în acoperiş, aşa că nu vedeai decât cerul, dar ea se bucura că stă singură; îi plăcea să viseze întinsă nu pe pat, ci pe covorul de jos, de unde urmărea ore în şir mişcarea norilor pe cer, unicul element al peisajului ei. Prin comparaţie, camera vecină, a Gettei, părea un budoar de prinţesă, însă Eva nu o invidia pe sora ei şi nici nu intra vreodată la ea. Ceilalţi, adică Maiorul, apoi domnul şi doamna Alion locuiau la parter, în camerele din jurul sufrageriei. Pe coridorul care ducea la bucătărie mai exista o odaie mică, a slujnicei.

Stăpânul casei şi protectorul tuturor, Maiorul, era un om scund, pântecos, cu mâinile păroase, cu obrazul fumuriu. Avea gura atât de roşie, încât părea fardată, mai ales prin contrast cu o mustăcioară subţire şi foarte neagră, cănită însă, ca şi părul cârlionţat, de meridional. Aceste detalii îi clădeau o fizionomie de om foarte vioi, ceea ce nu era contrazis nici de gesturile lui, nici de apucături.

Doamna Alion nu avea nimic din vioiciunea fratelui ei. În prezenţa lui stătea cu ochii în pământ, supusă până la laşitate, neîndrăznind să discute, să-şi dea vreo părere, să-şi apere bărbatul de vreo jignire sau de vreo nedreptate. Preferata Maiorului, Gettei nu-i trebuia altă protecţie, şi cu ea maică-sa era servilă şi linguşitoare. Evei, în schimb, nu-i păstra decât indiferenţă, în cazul cel mai bun, iar în alte cazuri, ciudă şi duşmănie. Niciodată nu protesta când Maiorul o pedepsea cu brutalitate, nu vroia să-şi însuşească nici o răspundere, se lepăda de greşelile fetei cu o grabă slugarnică şi poate regreta că nu se poate

lepăda de ea în întregime.

Ultima greşeală, datorită căreia Eva rămăsese închisă în casă până la sfârşitul vacanţei, fusese nu o răzbunare şi un atentat, cum spunea Getta, ci o răzvrătire.

În ziua aceea, stătea întinsă pe covor în odaia ei, când îl auzi pe Maior strigând de pe terasă:

— Fetelor, haide, fiţi gata, că vin ofiţerii!

Îndată, în odăile de la parter se stârni mişcare, se auziră paşi grăbiţi, uşi trântite, scaune mutate din loc, zgomote care trădau graba şi tulburarea. Getta stătea în uşa terasei, cu degetele răsfirate la soare, să i se usuce lacul proaspăt de pe unghii. Slujnica aşeza scaunele în jurul mesei.

— Haide, grăbeşte-te! îi strigă Maiorul, intrând asudat, cu pălăria de pai dată pe ceafă.

Getta se întoarse pe călcâie, străbătu sufrageria, cu degetele tot răsfirate, şi lovi cu cotul în uşă la odaia domnului Alion.

— Tată, haide că vin ofiţerii!

Pe urmă dispăru pe coridor, spre bucătărie.

— Mamă, terminaţi, că vin ofiţerii!

Se întoarse şi se opri lângă scară, de unde strigă spre mansardă:

— Tâmpito, eşti sus? Vezi unde dispari, că vin ofiţerii.

Eva nu avea altă îmbrăcăminte decât uniforma de şcoala şi, ca să nu facă impresie proastă, i se pusese în vedere să nu apară în faţa musafirilor. N-o interesau nici aceştia, nici masa care se pregătea de trei zile, cu fripturi şi cu îngheţată; îi plăcea mai mult să se plimbe prin plantaţie, sau să numere vagonetele funicularului, aşa că primise bucuroasă decretul familiei. Acum însă, tonul soră-si, plin de ifos şi de dispreţ, o scoase din sărite.

Getta nu-şi îmbrăcase încă rochia pregătită pentru oaspeţi; aştepta s-o pună în ultimul moment, ca să n-o şifoneze. Eva intră în budoarul de prinţesă, văzu rochia întinsă pe pat, ţeapănă, şi presără la subţiori tot praful de scărpinat pe care-l avea într-o cutioară. Nu se gândea să nege, nici să-şi ceară iertare şi nici nu s-ar fi mulţumit cu atât dacă ar fi putut merge mai departe. Să fi avut cum, i-ar fi pus praf de scărpinat şi Maiorului, pe ceafa asudată, le-ar fi pus şi ofiţerilor, pe sub guler, ar fi pus sare amară în vin, şi în supă tot piperul din bucătărie.

Ofiţerii mâncară cu poftă şi băură cu voie bună, în timp ce Getta, care fugise de la masă fiindcă nu mai putea să suporte mâncărimile, se zvârcolea în pat şi bocea cu obrazul îngropat în pernă. Din când în când, câte unul din oaspeţi întreba din politeţe, cu o halcă de carne în gură:

— Dar unde s-a dus domnişoara?

— Nu se simte aşa bine.

Ajunseră să şi uite de ea până la urmă. Eva fu socotită

răspunzătoare de întreaga nenorocire. Şi astfel, toată bătaia de cap, toată cheltuiala, toată alergătura, se duseră de râpă. Maiorului îi era mai cu seamă necaz că tăiase unul din cei trei curcani mari, pe care îi păstra pentru evenimente însemnate.

Ziua aceea adusese un eveniment însemnat, însă pentru Eva, nu pentru ceilalţi.

4

Când veni în vacanţa Crăciunului, greşeala ei încă nu fusese uitată, fiindcă Getta tot nu se consolase, dar erau cu toţii prea obosiţi de atâta pedeapsă, aşa că prizonieratul nu fu reînnoit şi o lăsară în pace. Începând de a doua zi, Eva se aşeză la pândă, în sufragerie; vagonetele aduceau numai lemne albite de zăpadă. În timpul sărbătorilor, funicularul înţepeni, şi ea începu să bată drumurile, umblând ceasuri întregi prin ger, cu speranţe neclare. Până ce, fiind de faţă la o discuţie între doamna Alion şi Maior, află că omul aceia era plecat de două luni, nu se ştia unde şi până când.

Atunci se închise în cameră, singură toata ziua, meditând, pe marginea patului, cu capul în palme şi cu ochii închişi. Se gândea la întâmplarea de sub funicular, care pe măsură ce trecea timpul, i se părea mai nedreaptă şi mai de neuitat. Începea să se întrebe ce legături existau între faptele ei şi faptele altora; cine hotărâse şi cu ce scop, ca o fiinţă străină, un om necunoscut, să-i apară în viaţă, să-i spună: „Ce bine semeni cu Walewska!”, să-i răsfire părul pe umeri şi apoi să dispară? Ce trebuia să însemne întâmplarea aceea? Trebuia să însemne ceva pentru el, pentru ea – sau pentru funicular?

Îşi aducea aminte cum îi luase obrazul în mâini. Ce mâini mari şi grele, şi câtă siguranţă în mişcările lor! Şi felul cum sărise de pe vagonet, de la înălţime, fără să păţească nimic! Să fi avut, oare, puteri supraomeneşti? Nu mai scrisese nicăieri, despre vreuna din zilele acelea, că ar fi fost cea mai nefericită din viaţa ei. Consumase superlativul, o dată pentru totdeauna, şi o precoce onestitate sufletească o împiedica să trişeze cu conştiinţa ei. În realitate, toate zilele de singurătate erau nefericite, foarte nefericite, cele mai nefericite!

În ziua plecării la şcoală, mergea iarăşi pocit, strâmbându-şi gleznele pe scări. Astfel începea să uite. Era bine, fiindcă nu mai existau speranţe; nu-l regăsi nici la Paşti, nici în vacanţa mare. Acum ştia toată lumea că e plecat din ţară, şi cine ar fi putut spune dacă va mai veni înapoi?

Mai târziu, în altă vacanţă, Eva se opri o dată pe terasa de sub funicular şi, privind vagonetele, se întrebă dacă o mai emoţionau. Nu! Le privea cu indiferenţă; prea le urmărise mult timp. Totul se tocise; rămăsese tristeţea.

Trecuse a doua vară, era ultima zi de vacanţă, când Maiorul, la masă, între două sorbituri de supă, spuse din senin:

— Secătura aia de sus s-a întors.

Acestea se întâmplau la începutul lui septembrie 1932. Eva împlinise şaisprezece ani. Se făcu albă.

Maiorul urmă:

— Săptămâna viitoare o să-l invit la noi. Să faceţi o îngheţată, sau o tartă, ceva ca lumea.

Şi privind-o pe Getta, i se adresă prima oară cu glasul ridicat, probabil datorită eşecurilor matrimoniale de până azi:

— Că de unde moaşta să-ţi găsesc ofiţer!? Mai bine pune-ţi ochii pe ăsta. Dacă mă asculţi pe mine, o să-l dăm noi pe brazdă.

În odaia lui, bătrânul se răsucea în pat. Getta se făcuse roşie. Doamna Alion tăcea, cu chipul îngheţat.

A doua zi, Eva plecă, în timp ce la bucătărie se curăţau nuci pentru tort.

5

Era alt Crăciun, şi nu veni acasă. „Rămân la internat, îi scria pe o carte poştală doamnei Alion. E prea frig în tren. Dacă vă prisoseşte, trimiteţi-mi un cozonac.” Primi cozonacul târziu, spre sfârşitul vacanţei.

Nu se duse acasă nici de Paşti. „Rămân să învăţ.” Şi învăţă, într-adevăr, însă aplecată cu ură pe cărţi.

Ceea ce făcea astfel, în numele acelei zile îndepărtate, din urmă, însemna prea mult, chiar şi pentru un suflet exaltat.

O dată cu venirea vacanţei mari, când nu mai putea rămâne la şcoală, trebui să se întrebe dacă era vindecată sau nu. Pentru ea, vindecarea avea alt înţeles decât cel comun: iubise un om, el nu mai exista, altul nu putea să-i ia locul, niciodată şi cu niciun preţ. Era în iunie 1933; împlinea şaptesprezece ani. Înainte de a găsi răspunsul, primi o telegramă: tatăl ei murea.

Ajunse în ziua când îl îngropau. Acasă nu era nimeni, afară de slujnică, una necunoscută, care tocmai făcea curăţenie în odaia mortului; în aer persista mirosul de flori veştede, de tămâie şi de lumânări, tot ce rămânea de la tatăl ei.

Ieşi pe terasă şi privi vagonetele funicularului, cu o tristeţe îndepărtată. Curând, se întoarseră cu toţii de la cimitir; Maiorul mergea în frunte în haine negre şi cu pălăria de pai dată pe ceafă.

— Ce căldură, domnule, ce căldură! Începuse să miroase a hoit!

Chemă slujnica să-i şteargă praful de pe ghete. Erau ghete de lac, cu gumilastic, din vremea când fusese militar. Doamna Alion şi Getta aveau rochii de doliu.

— Ai sosit? întrebă Getta.

— Vino să-ţi punem ceva negru! zise doamna Alion.

Merseră sus şi răscoliră coşul cu vechituri de sub scara podului, până ce dădură peste o rochiţă neagră, purtată de Getta cândva. Aşa căpătă Eva prima rochie de domnişoară, în locul şorţului cenuşiu.

Seara, la cină, o priviră cu toţii, surprinşi. Lumina electrică era oprită de la uzină. Pe masă ardeau lumânări. Primul vorbi Maiorul; după ce se uită la ea stăruitor, remarcă uimit:

— Eva noastră a crescut!

Doamna Alion oftă:

— Cresc fetele, cresc şi grijile!

În glasul ei era o lamentare al cărei tâlc Eva nu îndrăznea să-l descifreze, de teamă că ar putea sa se înşele. Puţin mai târziu, Getta i se adresă enervată şi autoritară:

— Ia apleacă-te la lumină! Mamă, dumneata vezi? Parc-ar avea părul blond.

Eva simţi o lovitură în inima. Stătea împietrită, cu buzele

întredeschise, cu obrazul de alabastru, sub lumina tremurată a lumânărilor rămase de la priveghi, în fiinţa ei se trezea o amintire veche, dureroasă şi ameninţătoare.

Maiorul o privea din ce în ce mai admirativ.

— S-a făcut frumuşică, arde-o-ar!… O să se ţină droaie golanii după ea!

— Să n-o deochi! îl întrerupse doamna Alion.

Getta se posomori. Eva era înspăimântată de cele ce puteau să i se întâmple, începând de a doua zi.

6

În prima săptămână nu se întâmplă nimic. Ar fi vrut s-o întrebe ceva pe soră-sa, dar ştia că gura i s-ar fi încleştat de la primul cuvânt. Timpul trecea într-o aşteptare înfrigurată, cu speranţe şi cu descurajări. Într-o zi, Maiorul veni de la fabrică supărat.

— Ce ai? îl întreba doamna Alion, pe când îi punea mâncarea în farfurie.

— Nimic! Secătura aia îmi face încurcături.

Eva nu ascultă mai departe. Un zâmbet de izbândă, neclar şi nesigur, i se ivi în colţul gurii. O privi pe Getta şi o văzu tulburată, cu nasul în faţa de masă, strângând nervoasă gogoloaşe de pâine între degetele ei cu unghii carmin.

„Secătura! Mai trăieşte, minunata, neasemuita mea Secătură din munţi! Nu l-au omorât!” se gândi, ameţită de bucurie.

Nu, nu era vindecată, acum vedea limpede – şi mulţumea lui Dumnezeu că nu se vindecase. Noaptea îl visă: înalt, puternic, cu pieptul gol, cu părul ca aurul, fluturat de vânt, cu o spadă mare în mână, coborând din munţi pe un nor, sau pe un cal sălbatic… Citise de curând „Nibelungenlied”, şi eroul din vis se confunda cu cel din legendă.

Se trezi confuză, îl visase limpede, dar dacă încerca să şi-l amintească din realitate, nu izbutea; îl văzuse prea puţin şi nici nu-l privise făţiş. Trecuseră trei ani de atunci. Îi uitase înfăţişarea, dar pe el nu.

7

În a doua săptămână, Eva se duse mai în fiecare zi la cimitir, la marginea satului, sub munte.

Odată, când se întorcea, văzu ieşind pe poarta fabricii un om care, deşi încă departe, îi atrase privirea hipnotic; îl recunoscu instinctiv. Se opri; îi venea să se aşeze în iarbă, pe marginea drumului, să moară sau să nu mai ştie nimic,

Omul se apropia, negrăbit. Se învinse şi merse spre el, cu mişcări aproape înţepenite. Nu izbuti să-i întindă mâna; zâmbi prăpădită. El o recunoscu abia după un timp.

— Tu eşti mica Walewska! De unde ai aterizat aici?

Îi apucă mâinile şi rămase surprins de răceala lor.

— De ce eşti atât de îngheţată?

— Nu ştiu; nu-s îngheţată.

— Mica Walewska! E adevărat că ţi-am spus aşa?

— Da; mi-ai spus aşa.

— Şi altfel, cum te cheamă?

— Eva.

— Aşa-i. Dar sora ta nu vorbeşte niciodată despre tine. Nu vă iubiţi?

De unde se înroşise, redeveni palidă. El observă frecvenţa nefirească, aproape alarmantă a acestor alternanţe. Acum era iar roşie; obrazul îi ardea ca o flacără. Căuta să vadă ce se schimbase în înfăţişarea ei. Îşi dădu seama că stătea pe pragul acela unic şi insondabil, când o fetiţă începe să semene a femeie. Dacă i-ar fi cuprins mijlocul subţire în palme, ar fi simţit că, mai jos, şoldurile au început să se rotunjească. Făptura ei trebuia să aibă gustul acrişor şi proaspăt al fructelor abia pârguite.

— De ce ţi-ai strâns părul?

Ridică mâinile şi îşi despleti coadele repede, fără să-şi ia privirea speriată din ochii lui. El spuse:

— Ai tocmai părul care îmi place mie!

Iar deveni palidă. Dar încet, spaima îi trecea şi în locul ei se năştea o beţie necunoscută. Deşi îl privise tot timpul, pironită, abia mai târziu izbuti să-l vadă. Purta cizme până la genunchi, pantaloni din piele de drac şi o bluză albă, neîncheiată decât la ultimul nasture; o neliniştea puţin pieptul lui parcă prea puternic.

— Ce este îmbrăcămintea asta?

— Vin de sus.

— Acolo aşa umbli?

Sângele i se încălzise, îşi găsea un curaj mai vechi, îşi amintea felul nestânjenit cum îi vorbise prima oară. Începu să-l cerceteze deschis, curioasă să confrunte cu realitatea cele imaginate atâţia ani. Greşise

visându-l ca pe Siegfried; nu avea ochii albaştri, nici părul auriu.

— Eşti foarte bătrân?

— De ce mă întrebi? Par?

— Nu, nu cred… Adică, nu ştiu… E nevoie de mult timp să creşti atât de înalt; de aceea te-am întrebat.

— Am treizeci de ani.

— Nu ştiu să număr anii, până la treizeci. Trebuie să fie tare frig până la ei. Şi nu doar frig. Trebuie să fie şi cald, şi ninsori, ploi, arşiţe…

— Vorbeşti cam ciudat.

— Da, foarte ciudat. Mă sperie atâţia ani. Dar munţii sunt şi mai bătrâni… Mi-e milă de ei… Ba nu, mi-e frică!

Vorbea şi nu ştia de ce, şi nu ştia ce. Se opri. Zâmbi firav, pe urmă zise, încurcată:

— Mă duceam spre casă.

— Du-te! Când mai treci pe aici? Mi-ar place să te întâlnesc.

— Nu crezi că sunt prea mică?

El începu să râdă:

— Eşti foarte, foarte mică, dar stai să vezi!

O apucă de subţiori şi o ridică spre el; ea se saltă pe vârfuri; obrazul aproape că i-l atinse pe al lui. El nu prelungi această îmbrăţişare fugară, neaşteptată, nedefinită. Eva îşi duse mâna la frunte şi se aşeză pe iarbă, ca o frunză; când pierduse legătura cu pământul, simţise că se pierde pe sine.

— Ce ai? o întrebă, aplecându-se spre ea, îngrijorat.

— Mi-a trecut. Aş vrea să te mint, şi nu pot; mi-a venit rău de emoţie. Sunt prea mică.

— Nu mai ştiu… Ai farmec cât un om mare. Cât un om cu mult farmec!

— Îmi prinde bine ce spui… Cu Getta te-ai purtat cam urât.

— Nu urât.

— Dar altfel decât cu mine.

— Şi tu eşti altfel!

— Am înţeles. Nici nu ştii ce bine am înţeles! Acum mă duc. Pentru cât sunt de mică, am stat destul.

— Nu mi-ai spus: când mai pot da de tine?

— Nu ştiu; poate am să visez la noapte.

— Mai bine altfel. Dacă vrei să ne vedem, du-te pe rampa funicularului şi agaţă o batistă la un vagonet. Am să pun pe cineva să pândească. Să zicem, dimineaţa, de pe la ora nouă, până la prânz. Admiţând că nu pot veni, îţi trimit batista înapoi.

— E un procedeu foarte ingenios? merită să-l patentezi. Şi unde ne întâlnim?

— La al patrulea pilon, dincolo de plantaţie.

Lângă zidul fabricii, Eva se opri să-şi strângă părul; era încă ameţită. Ajunsă acasă, traversă repede sufrageria şi urcă scările într-un suflet. Îndată ce închise uşa, îşi desfăcu părul din nou, şi-l răsfiră pe umeri, apoi se întinse pe covor cu ochii închişi. Afară auzea vagonetele trecând. I se părea ca pereţii se leagănă. Tot mai era beată – dar se simţea bine aşa, beată şi înspăimântată. Avea, într-un fel, senzaţia de la sfârşitul băii, mai ales în zilele de iarnă când, cu picioarele în apa caldă, în creştet o mitralia duşul ca gheaţa. Cu cât era mai rece apa de sus, cu atât i se părea cea de jos mai fierbinte. Amintindu-şi cele întâmplate, gest cu gest, spaima se mărea, şi din spaimă beţia îi creştea geometric.

Mai târziu, cu o bucurie amânată, îşi răscoli geamantanul să caute o batistă albă. Nu avea niciuna destul de mare, îşi făcu drum pe jos, şi luă pe furiş una din dulapul Maiorului. Acum nu mai lipsea nimic pentru a-şi începe viaţa. Pornea, cu părul pe umeri, cum dorise el, cu braţele în lături, cu pieptul liber. Viaţa n-avea decât să o săgeteze.

8

A doua zi se trezi înaintea zorilor. În fiinţa ei pornise să se învârtească un mecanism care nu se mai oprea nici noaptea, un carusel mobilat cu toată mitologia ei naivă, scurtul ei trecut proiectându-se peste un viitor fără limite.

Nu vroia să piardă nici o zi, nici o oră; îi părea rău după fiecare vagonet care se ducea fără mesajul ei. Dar nu putea să plece prea devreme, de teamă că ar stârni bănuieli. Aşteptă întâi să-şi bea Maiorul cafeaua; fabrica fluiera de opt. Când să iasă pe uşă, unchiu-su o văzu, se apropie şi o ciupi de obraz.

— Ce faci, urâto?

Avea degetele noduroase; mângâierea lui brutală o făcu să se crispeze. El îi cuprinse umărul cu un gest părintesc şi o sărută pe obraz.

— Nu fi supărată! Unde sărută unchiul Alfons, nu mai doare!

După plecarea lui se duse la bucătărie. Ar fi vrut să se mişte cât mai uşor, să ocupe cât mai puţin spaţiu, să pară cât mai nevinovată, ca să n-o bage nimeni în seamă. Getta îşi încălzea apă să-şi spele părul.

— Mamă, eu plec!

— Ai strâns sus? Las că mă duc eu să văd! mârâi Getta.

Nu aşteptă vreo încuviinţare; se strecură înapoi, ştergându-se de zid, cu paşii neauziţi. Numai când se văzu afară, în capul scărilor, liberă, îndrăzni să respire în voie. Ar fi vrut să aibă aripi, să se arunce în aer şi să planeze până jos. Nu trebuia să ocolească împrejmuirea fabricii, ca să intre pe poartă. Ştia o spărtură în zid, pe unde putea să alunece uşor, cu trupul ei firav. La rampă era un singur om, care manevra pârghiile vagonetelor. O cunoştea pesemne, fiindcă o lăsa să treacă, fără o vorbă. Ea merse înainte, liniştită, ca la plimbare. La capătul rampei nu era nimeni; oamenii de jos, care rostogoleau lemnele pe panta betonată spre sala gaterelor, nu puteau să vadă afară. Cercetă locul, de jur-împrejur, apoi scoase batista din sân; îi tremurau atât de tare mâinile, încât se temea că nu va fi în stare s-o înnoade. Vagonetele treceau goale, unul după altul, cu aceeaşi alunecare domoală şi uniformă. Apucă lanţul unuia şi, repede, din mers, trecu capul batistei prin zale…

Îşi reveni abia după un timp; nu-şi dădea scama câte vagonete trecuseră. Ieşi din fabrică, traversă şoseaua şi luă poteca pe sub linia funicularului. Mesajul trebuia să fi ajuns departe, la al cincilea pilon, la al şaselea… între al şaptelea şi al optulea cablurile făceau o buclă imensă, peste prăpastie; ameţea numai gândindu-se.

După ce trecu puntea lungă de peste râu, ajunse în plantaţie şi o străbătu repede, cuprinsă puţin de teamă, puţin de răcoare, izgonită de

întuneric. La pilonul al patrulea alese un loc însorit şi se aşeză pe iarbă.

Când îl zări venind, departe, sus, i se păru de necrezut, o clipă se temu că visează cu ochii deschişi. El se ridicase în picioare, se ţinea numai cu o mână de lanţuri, cu cealaltă îi făcea semne largi, amplificate panoramic de cerul boltit. Vântul îi flutura părul şi, cum silueta i se profila pe un fundal nelegat de pământ, ei i se păru că seamănă cu eroul din vis.

Îl întâmpină cu zâmbetul înspăimântat de altădată; îi fusese frică sa nu sară greşit, să nu cadă pe lângă platformă şi să se zdrobească în postamentul de beton, la picioarele ei. Presimţea că totdeauna o să fie înspăimântată. El scoase batista din buzunar.

— Ia-o; o să-ţi mai trebuiască.

— O luam chiar dacă nu mi-ar fi trebuit; nu-i bine să dai batista!

Cum să nu fii superstiţios când lumea nu mai e reală, când viaţa şi-a promulgat deodată legi noi, şi inimile zboară prin aer, dar totul se poate prăbuşi în clipa următoare!?

— Ce ai în sân?

— Ţi-am adus pe unul din prietenii mei.

Un căpşor de puf alb cu urechiuşe lungi se ivi în despicătura bluzei, adulmecând afară. Eva nu văzuse niciodată un iepure de casă. Câte nu văzuse, câte mai trebuia să afle! Întinse mâinile; era plăpând şi moale, de parcă nu avea oase şi o privea curios, cu ochii lui roşii, mirosindu-i rochia, poate fiindcă stătuse în iarbă.

— Daca i-ai da acum un morcov ar fi cel mai fericit iepure din împrejurimi.

— Altădată am să-i aduc. Ai mulţi prieteni?

— Printre iepuri, destui. Oameni, mi-e teamă că niciunul.

Se asprise deodată. Eva schimbă vorba repede, simţind că făcuse o greşeală:

— Cum îl cheamă?

— Petrică.

— Râzi de mine! Petrică nu-i nume de iepure!

— Ştiu, dar n-am fantezie. Poţi să-i dai drumul.

El se întinse jos, cu faţa spre cer. Iepurele, eliberat, porni să exploreze poiana.

— Poate că îi place trifoiul, dar aici nu creşte trifoi, zise Eva. (Nu ştia ce are să urmeze, ce trebuia să spună.) Are părul foarte curat, îi faci baie?

— Ascultă, crezi că l-am adus ca să avem subiect de convorbire?

Era firesc; nu puteau să vorbească tot timpul despre iepuraş!

— Lasă-l în pace! Se descurcă singur.

— Dar dacă fuge?

— Îl fluier şi se întoarce. Stai cu faţa la soare!

Se întinse în iarbă lângă el. Iepuraşul se învârtea prin apropiere. Se auzeau vagonetele alunecând pe cabluri; din când în când, departe, pe şosea trecea un automobil – şi atât. Eva simţea căldura soarelui pe tâmple, nu prea puternică, blândă şi bună; în restul trupului îi era frig, poate de emoţie, dar încetul cu încetul, frigul se topi. Era bine în iarbă – îi aspira, uimită, fiindcă o simţea prima oară, mireasma stârnită de soare.

El nu spunea nimic, şi era fericită că respirau acelaşi aer. Avea un simţământ de siguranţă şi o încredere deplină în ea şi în tot. La început fusese neliniştită de cele ce ar fi putut să urmeze. Ştia că nu s-ar fi împotrivit la nimic; orice ar fi venit de la el era acceptat mai de mult. Atunci când pusese batista şi-l chemase, înţelegea că făcuse un gest definitiv. Când un om atât de mare şi de puternic se urneşte din vârful muntelui şi vine cu funicularul peste prăpastie, are dreptul să ceară orice oamenilor din vale. Ştia, şi nu înţelegea să-şi schimbe destinul. Se temea de altceva, de nepriceperea, de stângăcia ei. Se temuse că el îi va vorbi într-un fel greu de înţeles, şi ea nu va şti ce să răspundă. Se temuse să nu pară proastă şi înţepenită.

Acum, pe măsură ce treceau clipele, căpăta mai multă încredere. Nu era greu să-i ţină tovărăşie. Se ridică într-un cot şi-l privi în voie, fiindcă el stătea cu ochii închişi. Chipul lui atât de asprit adineaori devenise ca de copil.

— Dormi? îi şopti.

— Da.

Eva râse, naiv:

— Atunci de ce răspunzi?

El deschise un ochi.

— Vorbesc prin somn.

Închise iarăşi ochii, şi chipul iar i se destinse. Ea se rostogoli prin iarbă, spre el, îl privi, nedecisă, se mai rostogoli o dată şi fu alături; îl auzea cum respiră. Smulse un fir de iarbă şi începu să-i gâdile obrazul; nu se putea opri, orice ar fi fost să se întâmple.

Gura lui îi plăcea: deşi puternică, avea pielea buzelor ca de fată, subţire şi neagresivă. S-ar fi speriat tare dacă ar fi sărutat-o; încă nu o sărutase nimeni, dar dacă el ar fi dorit sau ar fi fost într-o stare când nu ştii ce-i cu tine, sub puterea unei vrăji, de pildă, i-ar fi plăcut să-şi lipească buzele de ale lui, de voia ei, şi numai o clipă.

El simţi firul de iarbă.

— Ce faci? întrebă, cu ochii închişi.

De ce s-ar mai fi temut, din moment ce tot era în mâna lui?

— Nu vreau să dormi!

— Nu mai dorm; aştept.

— Ce aştepţi?

— Să creşti.

Se ridică într-un genunchi şi o privi: văzu că înlemnise. O apucă de umeri, o întinse în iarbă. Corpul ei era înţepenit, altminteri nu întâmpină nici o împotrivire. Ea rămase cu ochii deschişi, mari, urmărindu-l supusă. Cum stătea aşa, puţin aplecat deasupra ei, semăna cu cavalerii medievali, stând îngenuncheaţi pentru a-şi primi învestitura. În cartea de istorie era un desen reprezentând această ceremonie din alte vremuri. Aici lipsea seniorul care să-l atingă cu spada pe un umăr, apoi pe celălalt. Pe spadă trebuia să fie gravat: „Viaţa, regelui; onoarea, mie; inima, femeilor.” Nu-şi amintea dacă formula era tot din cartea de istorie; în istorie nu se scriu vorbe atât de frumoase.

El îi puse o mână pe frunte, apoi o coborî, mângâind-o, până ce îi acoperi ochii. Eva aştepta, cu un tremur ascuns, neştiind ce are să urmeze. Auzi glasul lui.

— Îmi place să te privesc cum creşti. Nimic, mai târziu, nu are să fie atât de frumos ca astăzi. Stai cuminte şi creşti mai departe!

Rămase aşa, puţin ameţită. Niciodată n-ar fi visat că în viaţă pot fi întâmplări atât de uimitoare. Uită tot ce era în jurul ei, uită de casă, de întoarcere; auzea numai zgomotul vagonetelor, dar nu-l identifica, nu ştia de unde vine. Soarele îi trecuse de pe o tâmplă pe alta. Mai târziu îl simţi pe el ridicându-se; întredeschise ochii şi îl văzu că îşi căuta iepuraşul. Vraja se rupse; sări în picioare, îngrijorată; probabil era târziu.

— Pentru azi cred că am crescut destul.

O privi, de sus până jos.

— Când ai să creşti pe deplin ai să fii foarte frumoasă. Acum du-te acasă. Când vii să mai creşti lângă mine?

— Nu ştiu. Aş vrea să vin în fiecare zi.

— Am să aştept semnul.

— Da! Te rog, aşteaptă-l! Poate mâine.

Nu făcu mai mult de doi-trei paşi şi se opri.

— Spune-mi, cât trebuie să cresc?

Se sperie abia după aceea. El se apropie, o apucă de umeri cu o mână şi o privi de aproape. Şi atunci, încă speriată de primele vorbe, adăugă, cu o îndrăzneală pe care n-o înţelegea, nu şi-o recunoştea, pornită poate dintr-un chin, din nevoia de a se elibera odată:

— Aş vrea să cresc mai repede! Ce trebuie să fac?

El clipi de câteva ori.

— Hai, du-te acasă!

Eva porni în fugă. „Dacă n-ar fi ţinut iepuraşul în mâna cealaltă m-ar fi luat în braţe.” Într-adevăr, se simţea eliberată.

La marginea plantaţiei se opri să-şi strângă părul.

Getta era în uşa sufrageriei. Vru s-o întrebe de unde vine, dar, privind-o cât părea de şleampătă, cu mersul împiedicat, de gloabă, îşi

schimbă gândul.

— Tu ai picioarele strâmbe?

— Le am cum m-a făcut mama.

— Vezi mai bine cum mergi, tâmpito! Uită-te în oglindă. Nu stă o rochie cum trebuie pe tine.

9

După miezul nopţii, începu să plouă. Eva auzi răpăiala pe acoperiş şi coborî din pat, consternată. Nu se aşteptase; i se părea o nedreptate. Ascultă mult timp, apoi, văzând că ploaia nu conteneşte, se urcă pe masă, sub luminator, ca să poată privi afară. Spera să zărească o stea. O spărtură în nori: cerul era o pânză neagră.

Atunci coborî şi îngenunche la marginea patului, să se roage. Şi acasă, şi la şcoală, o învăţaseră să creadă; ştia rugăciunile, nu uita niciodată să le spună, dar nu medita asupra lor. Nu avea păreri proprii despre Dumnezeu. Îşi împreună mâinile pe piept şi începu mecanic: „Tatăl nostru, carele eşti în ceruri…” Simţi nesinceritatea rugăciunii; nu o interesau nici pâinea de toate zilele, nici celelalte care urmau. Dacă Dumnezeu exista, era mai bine să-i vorbească deschis. „Te rog din toata inima, fă să stea ploaia. Dacă e nevoie de ea, pentru plante, trimite-o în zilele când nu pot pleca de acasă, sau noaptea, când toată lumea doarme.

Ascultă-mi această singură rugăciune adevărată, şi voi crede pentru totdeauna în mila şi în puterea Ta: fă să stea ploaia până dimineaţă!”

Afară tot ploua şi încă nu se vedea vreo stea prin nori. Ea însă se culcă liniştită, cu speranţa că o rugăciune atât de fierbinte va fi ascultată.

Dimineaţa, când deschise ochii, luminatorul era posomorât. Alergă să privească afară; ploaia nu se mai auzea limpede, fiindcă se statornicise. Curgea mărunt, domol, fără sfârşit. I se părea că toată fericirea ei se topise în ploaie şi se ducea, cu şuvoaiele cenuşii, la vale, în glodul şoselelor, s-o calce trecătorii în picioare, s-o spulbere automobilele.

Coborî la bucătărie, atât de pierdută, de rătăcită, încât crezură că e bolnavă.

— Ce-i cu tine? o întrebă doamna Alion.

N-avea nici măcar puterea să răspundă. Se aşeză zgribulită pe un scaun, lângă sobă,

— Mamă, râse Getta, ar trebui să punem pe ea ceva mai ca lumea. Ne face de râs în lume.

După ce termină de aşezat bucatele în oale, doamna Alion se şterse pe mâini. Nu vorbea niciodată prea mult.

— Haide!

Răscoli prin dulapuri, prin cuiere, până ce între rochiile aruncate de Getta găsi una neagră, care putea fi refăcută. Se apucă să măsoare, să taie, să coase, să probeze. Eva stătea supusă, nemişcată, ca un manechin de paie. Numai din când în când întorcea capul şi privea pe fereastră vagonetele, cum coborau din neguri.

După prânz, o mai ţinură vreo două ceasuri, cu probele, pe urmă o lăsară în pace.

— Să vii la mine, să-ţi dau o pereche de ciorapi negri; să nu te mai prind în picioarele goale! zise Getta.

Eva se închise în cameră şi privi cerul. În amurg începu să-şi refacă speranţele pentru ziua următoare. Stătea întinsă pe covor, cum stătuse pe iarbă lângă el. Îşi amintea vorbele lui, îşi simţea sângele alergând pe sub piele, se auzea respirând, auzea parcă întregul ei organism trăind. „Chiar dacă nu l-am văzut cresc în lipsa lui.”

O cuprinse o dragoste mare pentru propria-i făptură, pentru părul răsfirat în secret pe umeri, pentru ochii mângâiaţi de mâna lui, pentru corpul pornit să freamăte.

Peste noapte, ploaia încetă, dar numai scurt timp. În zori, când se trezi, Eva o auzi iarăşi pe acoperiş. Tot timpul urâse muntele, se temuse de el, şi acum ştia cu câtă dreptate: la câmpie nu ploua aşa decât toamna.

Se duse la bucătărie, unde era cald. Maică-sa frigea măruntaie de pasăre, pentru Maior. În fiecare zi, pe la ora zece Maiorului i se trimitea o gustare.

— Ia, du-te şi vezi ce face Stanca de nu vine! îi porunci doamna Alion.

— N-o mai trimite degeaba, interveni Getta. Ţi-am spus ca e bolnavă.

— Vreau să văd şi eu ce boală are. Cu cine am să trimit astea jos?

— Mă duc eu mamă, spuse Eva.

— O să te ude leoarcă.

— Nu-i nimic!

Getta deveni generoasă:

— Ia pelerina mea!

Eva alergă în odaia soră-si, răscoli prin sertare, găsi un plic şi, pe marginea mesei, scrise repede, cu creionul: „Sunt foarte nenorocită. Dacă şi mâine plouă, aştept la zece un răspuns. Mi-e dor. Dacă stă ploaia, voi fi la pilon. Sărută iepuraşul din partea mea.” Ascunse plicul în sân, îmbrăcă pelerina, trecu alături să ia batista şi coborî. Doamna Alion pregătise gustarea Maiorului.

— Spune-i să nu întârzie la prânz, că fac papanaşi. Şi vezi să nu aluneci pe scări.

Getta veni după ea până în uşa sufrageriei.

— Pune-ţi gluga în cap, nu umbla ca proasta!

Îl găsi pe Maior în birou. Avea ochelarii pe nas şi fuma dintr-o ţigară de foi care mirosea urât.

— Am adus mâncarea. Stanca e bolnavă.

El mormăi ceva, lăsă ţigara, îşi saltă ochelarii pe frunte şi zâmbi.

— Vino să te sărut!

Se supuse în silă.

— Zi, i-ai adus mâncare lui unchiu Alfons! (Umbla cu furculiţa în crăticioară.) Să creşti mare! Aşteaptă, c-o dau gata repede!

Îl aşteptă să-şi termine mâncarea – şi-i făcea greaţă. După aceea, el se răsuci cu tot cu scaun, deschise un dulăpior, scoase o sticlă de vin negru şi îşi turnă în pahar. Eva luă crăticioară de pe birou.

— Mama a spus să nu întârzii, că face papanaşi.

— Papanaşi? Dacă-i vorba de papanaşi, nu întârzii niciun minut. Vino să te mai sărut o dată!

În sfârşit, scăpă. Ajunsă la rampă, lăsă crăticioară lângă zid, scoase batista, puse înăuntru plicul, şi lângă plic un morcov.

Acasă, trecând pe coridor, auzi glasul doamnei Alion în odaia slujnicei:

— Dar n-ai avut mâini, nemernico? Şi de ce n-ai strigat? Nu era nimeni în casă să te-audă?

Slujnica plângea:

— N-am putut să strig, zău n-am putut sa strig, că dacă am deschis ochii, am văzut lumina aprinsă, şi pă domnul Maior în uşă, cu paltonu pă umeri; că n-am ştiut ce vrea. Şi-am sărit în picioare: „Vă trebuieşte ceva, dom Maior?” am zis; şi el a zis: „Tu îmi trebuieşti.” Şi eu: „Dom Maior, lasă-mă, bre!” am zis. Da el, până să fac ceva, a scos revolveru şi mi l-a pus între ochi. „Dacă scoţi o vorbă, te puşc!” a zis…

Eva tremura.

— Să-ţi strângi boarfele şi să pleci, spurcat-o! N-o să te ţin aşa; am fete mari în casă.

A doua zi încă ploua.

— Mă duc tot eu cu mâncarea, nu mi-e greu.

Trebui să stea iarăşi în biroul Maiorului, să-l vadă mâncând şi bând vin. Se prefăcea liniştită, dar inima îi era bolnavă de nerăbdare şi teamă. Trebuia să fie la funicular înainte de a sosi răspunsul lui. Dacă nu era acolo, omul de la rampă ar fi găsit batista.

Alergă la intrarea vagonetelor. Nu avea niciun adăpost de ploaie; aşteptă mult, îngrozită de gândul că ar putea să vadă prea târziu. Se puteau întâmpla atâtea fapte neprevăzute! Mâinile îi înţepeniseră când veni batista. Nu-şi dădu seama cum o desfăcuse, cum o băgase în sân, cum ajunsese acasă, cum urcase scările. Se trezi în camera ei, rezemată de tocul uşii; apa îi picura pe piele.

El îi scrisese – nu-i venea sa creadă! Nu-i scrisese mult, dar avea ceva de la el, o foaie de hârtie, udă şi mototolită, un rând scris la repezeală: „Petrică îţi mulţumeşte pentru morcov. Te aşteaptă, împreună cu mine, în prima zi după ploaie.”

Privi mult timp scrisoarea, cercetând-o pe o parte, pe alta, citind-o şi recitind-o, cuvânt cu cuvânt, luând-o iarăşi de la capăt, literă cu litera. Ce drum făcuse până aici! De la două mii de metri, peste creasta

muntelui, peste prăpăstii, pe deasupra pădurilor, prin ploaia necontenită! Era sigură că niciodată o scrisoare trimisă de un om altuia, nu putuse să urmeze o asemenea traiectorie.

Căutând un loc unde s-o ascundă, se opri la oglinda de pe masă; îi deşurubă suportul de lemn şi găsi însemnarea făcută odinioară. Scrise dedesubt: „4 iulie, 1933, cea mai fericită zi din viaţa mea.”

După-masă intră în odaia slujnicei. Şedea pe un scaun, la fereastră, prostită, cu mâinile pe genunchi; părul îi atârna de sub basma pe faţa sluţită de plâns.

— Pleci de la noi?

— Plec. Du-te, să nu te prindă coniţa.

Ar fi vrut s-o mângâie, dar nu ştia cum, şi nici nu ştia dacă ar fi fost de folos, îi întinse o monedă de o sută de lei; erau singurii ei bani.

— Ţine, să ai de drum.

Slujnica luă banii şi începu să plângă, cu gura înfundată în basma.

Spre seară, ploaia conteni; înainte de a apune, soarele se arătă, roşu, printre nori, prevestind timp frumos. Văzând că vremea se îndreaptă, Eva socoti că, poate, Dumnezeu aşteptase să adauge la rugăciune o faptă buna.

Dimineaţa următoare, cum scăpă din biroul Maiorului, ieşi în goană pe poartă, ascunse crăticioara în bălării şi luă drumul cunoscut. El o aştepta. Cerul era limpede, dar soarele mai puţin arzător decât deunăzi. Iarba fiind udă, se aşezară pe postamentul de beton.

— Oare unde s-or fi dus toţi norii? întrebă Eva. Credeam că n-au să se mai risipească. Ce-ai făcut tot timpul?

— Am stat la gura sobei.

— Faci foc în toiul verii?

— Acolo e frig seara, mai ales când plouă, îmi place căldura.

— Şi mie. Ce faci când stai la gura sobei?

— Visez.

— Ce-ai vrea să ai?

— Ştiu eu? Uneori mult, alteori puţin. Aş vrea uneori să am pământul, cu munţii şi apele, numai că aşa ar trebui să fie şi oamenii. Atunci visez să mă trezesc undeva, departe de lume, într-o casă cu o singură odaie, dar foarte mare, cu tavanul scund, de bârne… Să fie un divan în faţa căminului, şi nimic altceva decât multe covoare groase, sau blănuri… Să-mi fie cald, să am o ţigară bună… E mult?

— Nu-i mult!… Ce ţi-au făcut oamenii?

— Mie? Nimic! Luaţi unul câte unul pot să fie chiar simpatici, măcar cinci la o mie.

Era urâcios, se răsfăţa, sau avea o nemulţumire adevărată? Eva regretă iar întrebarea. El reluă, ca venit de departe:

— Ce spuneam? A, da! Şi lângă mine să fie o fată frumoasă, să stea cu capul pe pieptul meu. E mult?

— Nu-i mult!

— Focul să pâlpâie, fata să fie fericită, şi eu să-i mângâi părul.

— Ce păr să aibă?

— Ca al tău cred că mi-ar place.

Eva amuţi o vreme, până îşi luă inima în dinţi să continue:

— Şi cum să mai fie fata?

— Să fie caldă de la foc. Flăcările să-i facă obrazul arămiu. Să i se vadă o arteră mică, lângă tâmplă, şi să pulseze ca să ştiu că trăieşte.

— Şi?

— Afară să viscolească.

— Nu. Spune-mi despre fată. Ce ochi să aibă?

— Nu m-am gândit. Ar trebui să stea cu ochii închişi.

— Eu am ochii verzi.

— Nu-i o culoare urâtă.

— Crezi că se potriveşte cu părul blond?

— Chiar dacă nu s-ar potrivi, la lumina focului, verdele se mai închide.

— N-am ştiut… Şi ce gură să aibă?

— Nu pot s-o descriu.

— Gura mea ţi-ar place?

El o privi.

— Da; şi gura, şi dinţii. Ai dinţi mici, de şoricel, îmi plac, că sunt sănătoşi şi albi. Să ţi-i păzeşti. Cu dinţii pierduţi, începe moartea. Îmi place gâtul tău, e lung, fără să pară firav. Are culoarea sidefului; nu, sideful bate în roz; o nuanţă între sidef şi alabastru. Mi-ar place să-ţi pui un şir subţire de perle; acum! – mai târziu te-ar îmbătrâni. De ce porţi sutien?

Ea sări în picioare.

— Promite-mi că n-ai să-l mai pui niciodată – şi aruncă-l!

Eva începu să tremure; el se ridicase, venea spre ea, nu se putea opri, nu se putea întoarce.

— Am să te ajut eu. Ştiu de ce ţi-e frică, micuţă Cenuşăreasă! Ai o rochie urâtă şi nici cămaşa nu poate fi mai frumoasă. Ai tăi nu prea te răsfaţă!

Era atât de adevărat, încât nu mai avea niciun înţeles să se împotrivească.

— Ai oase mici, zise el, pe când îi descheia netulburat copcile rochiei. Aş fi crezut că eşti slabă. Îţi mai lipseşte foarte puţin ca să fii o fiinţă bună de ţinut în braţe, eşti mlădioasă, şi pielea ta e catifelată, dar să nu-ţi închipui că există vreo catifea atât de fină, care să mai fie şi caldă, şi să miroase atât de proaspăt. Iar cârpa asta slută şi inutilă am s-o arunc foarte departe de tine.

Îi îndepărtă de pe umeri bretelele cămăşii, lăsându-le să alunece pe braţe; încet, blând, îi cuprinse sânii în palme, cu o linişte nefirească, de

parcă ar fi făcut doar o delicată expertiză anatomică.

— Îmi plac: au personalitate. Aş vrea ca fata să aibă sânii tăi.

Nu mai putea asculta fără să ameţească, îşi duse mâna la frunte. El o cuprinse în braţe, cât să o sprijine.

— N-ai de ce să te temi, când eşti cu mine. Am destulă putere să te ţin dacă te lasă picioarele.

Ea se sili să râdă.

— Trebuie să mă mai aştept şi la altceva, pentru ziua de astăzi?

— Nu. Dar să juri că n-ai să mai pui niciodată pe tine asemenea lucruri urâte. Spune: „Jur ca de azi înainte să-mi las corpul liber, soarelui şi vântului…” Spune!

— Jur!

— „… ca iarba şi florile; să nu strivesc nimic din ce e frumos, al corpului şi al sufletului meu…” Spune!

— Jur!

— „… acum şi pururea, până în ultima zi a vieţii!” Jură!

Acasă se străduí să-şi amintească vorbele lui şi le transcrise pe biletul ascuns în spatele oglinzii. După prânz, se întinse pe covor, îşi descheie rochia la piept şi cuprinzându-şi sânii în mâini, rămase aşa, cu ochii la cer, până în amurg.

A doua zi, la bucătărie, găsi o slujnică nouă. Era o fata de la ţară, ca şi cealaltă, tânără, aproape un copil, frumuşică şi curată.

— Cum te cheamă?

— Leana.

— Ai un nume frumos! (Ce-i putea spune?) Eşti de pe-aici?

— Din sat. Am lucrat la fabrică. Lucrează şi tata.

— De ce nu te ţin acasă? Sunteţi săraci?

— Săraci, domnişoară!

Dacă ar mai fi avut măcar încă o suta de lei! Părea atât de mică! Poate n-avea nici cincisprezece ani. Ar fi vrut să-i spună ceva: să încuie bine uşa, serile, să se ferească de Maior. Îi părea rău de biata fată şi se bucura de venirea ei. Fiindcă avea cine să ducă mâncarea la fabrică; ea putea astfel să plece mai devreme. După cele trei zile cât ploaia o ţinuse în casă, mărindu-i dorinţa să evadeze, după întâmplarea de ieri când începuse să se cunoască în chipuri nebănuite şi interzise, simţea nevoia să, se arunce înainte, fără frâne, ceea ce însemna înflăcărare, nu nesocotinţă.

De teamă să nu-i pună vreo piedică, nici nu mai ceru încuviinţarea doamnei Alion. Alergă jos, la rampă, trimise batista şi porni spre pilonul care se vedea de departe, marcând locul celei de a doua ei naşteri. El o găsi întinsă în iarbă, cu mâinile sub cap. Se prefăcea adormită, dar îl privea printre gene, năpădită de bucurie, până ce, dându-şi seama că o studia, îl înfruntă cu o îndrăzneală nebănuită:

— Getta spune că am picioare strâmbe. Crezi că are dreptate?

— Nu; e invidioasă.
— Nici nu te-ai uitat.
— M-am uitat când te-am întâlnit prima oară.
— N-am băgat de seamă.
— Nici n-ai fi putut; observ fără eforturi vizibile. Este, cum să spun, un fel de specializare.
Eva râse înveselită şi puţin intimidată. Era şi firesc să o studieze şi acum, înregistrând impresii, în vreme ce ea rămânea cu totul neştiutoare, ca şi cum ar fi judecat-o în lipsă.
— Nu crezi că ţi-ar fi fost mai de folos dacă te-ai fi specializat în ceva mai practic?
— Aşa spunea şi răposatul meu tată.
— După cum vorbeşti despre el, aş crede ca nu l-ai iubit prea mult.
— Nu l-am iubit de loc!
Era cu putinţă? Şi se cuvenea să spună?
— De cât timp e mort?
— De vreo şase-şapte ani.
— Nu ştii precis?
— Ar trebui să mă gândesc.
Probabil glumea, altfel s-ar fi temut de atâta indiferenţă. Îl privi neîncrezătoare; faţa lui era foarte rece.
— Şi mama ta trăieşte?
— Cred că da. Cel puţin trăia acum zece zile.
După asemenea răspuns, întrebarea ei următoare dovedea doar că nu putea înţelege:
— Locuiţi împreună?
El începu să râdă; trecea uşor de la o stare la alta.
— Unde, sus la cabană? Nu, ferească Dumnezeu! Ce-ţi trece prin minte? Mama este o doamnă foarte, foarte… nu ştiu cum să-ţi spun, foarte demnă. Când o vezi, îţi vine să te lipeşti de zid, ca să nu-i încurci calea.
— Nici pe ea n-o iubeşti prea mult!
— Nu ştiu: nu m-am gândit.
Eva era din ce în ce mai nedumerită; sperase ca el s-o dezmintă.
— Unde este acum?
— Nu locuieşte în ţară. Fiindcă era belgiană, după moartea tatei s-a întors la ca acasă, la Namur.
— Ce bine să umbli aşa, din ţară în ţară!
— Nu-i chiar aşa bine cum crezi.
— Dar eu n-am fost nicăieri; numai aici şi la Bucureşti. Când eram mică, am stat la Panciu. Într-o vară fusese vorba să mergem la Constanţa; pe urmă mama s-a răzgândit. Spune-mi, ce-i cu picioarele mele; sunt strâmbe?
— Ţi-am spus; nu.

— Am auzit, dar credeam că vrei să repeţi, ca să mă convingi.

— Atunci să le studiem!

Simţi mâinile lui pe glezne.

— Uite colo un nor… (Ce-ar fi putut face să-şi ascundă spaima? Ce-ar fi putut spune să pară nepăsătoare?) Îl vezi? Seamănă cu harta Italiei. Ai fost în Italia?

— De multe ori.

— Când spun Italia, îmi vine în minte Dante Alighieri; am citit anul trecut „Divina Comedie”, adică am încercat s-o citesc; nu mi-a plăcut de loc. Nu-i o carte pentru fete de şaisprezece ani. Am o colegă care a rămas repetentă de patru ori până acum…

Îi simţi deodată respiraţia pe picior, deasupra gleznei, apoi buzele lui i se lipiră de piele, aproape imperceptibil, ca o clipire de pleoape. Şi din această atingere nedecisă întregul corp, din tălpi până în creştet, i se înfioră, cu o senzaţie alarmantă deşi neclară. Fără voie îşi smuci picioarele, îndoindu-le din genunchi.

— Mă gâdili, spuse, străduindu-se să găsească un ton inocent.

Şi îşi întinse repede picioarele la loc, ştergând astfel urmele înfiorării trecătoare. Rochia îi rămase însă ridicată, cum ajunsese din smucitură. Triunghiul alb, al rufăriei de dedesubt, părea un sigiliu la îmbinarea celor trei mari linii ale feminităţii ei care avea să vină.

— Cred că niciodată n-am avut în faţă un lucru atât de desăvârşit pentru desăvârşirea lui viitoare.

După aceste vorbe, chiar dacă el le-ar fi negat în minutul următor, chiar dacă nu credea în ele de pe acum, nimic din fiinţa ei, gol sau încă nedezvelit, nu l-ar fi amânat şi nu l-ar fi respins. Se socotea o dată pentru totdeauna dăruită, rămânea deocamdată în propria ei păstrare, dar la îndemâna lui, cum rămân uneori la magazin unele obiecte vândute până ce vine cumpărătorul să le ridice.

— Eu nu sunt un lucru, dacă vrei să ştii! (Ce putea spune, ce putea face?) Sunt o fiinţă, fiindcă am suflet, minte, voinţă – gândesc şi vorbesc. (Râse.) Mai mult vorbesc, decât gândesc…

— Ai terminat?

Amuţi. El spuse:

— Într-o zi am să te iau în braţe!

Ea închise ochii. Şopti:

— Ştiu.

Ardea.

— Te-ai gândit dacă e drept, sau nu?

Tremura.

— Nu m-am gândit.

— Vrei să te gândeşti?

— Nu.

— Ce ştii despre mine?

— Puţin.

— Ce vrei să ştii?

— Nimic.

El se ridică, apoi întinse mâinile, şi o trase sus; rămaseră în picioare, la o jumătate de pas.

— Te cheamă Eva! Dacă aş avea o putere, n-aş da voie oricui să poarte numele tău şi, dacă l-ar purta fără voie, l-aş pedepsi ca pe falsificatorii de bani.

Soarele trecuse de zenit şi le întindea umbrele spre plantaţie.

— Acum du-te. Ţii minte unde am rămas? Vino mâine să-ţi spun mai departe.

10

De data asta, Eva ajunse acasă târziu; masa era pe sfârşite. Getta o privi cu o răutate iscoditoare.

— De unde vii?

— Am fost la cimitir.

— Vrei să iei locul groparului?

Nu se întâmplă altceva, dar a doua zi, când se pregătea să iasă, soră-sa, gătită de plecare, îi ţinu calea.

— Unde te duci?

— Să mă plimb.

— Hai cu mine!

Trebui să se supună. Trecu pe sub linia funicularului, privi vagonetele cum se duceau sus. Ar fi vrut s-o ia la fuga, să meargă orbeşte după ele, la nevoie să se ducă până în munţi, mai departe, să nu se mai întoarcă niciodată acasă.

Văzând că Getta apucase spre cimitir, se opri.

— Nu mai merg! Am fost ieri.

— Haide, dacă-ţi spun.

Nu putea să se lupte. Privi cablurile funicularului, pe deasupra plantaţiei, şi-i veni în minte iarba încinsă de soare, locul unde stătuse întinsă, cu picioarele dezgolite. Iar acum mergea pe potecă, pocindu-şi mersul, cu Getta alături, păzind-o să nu fugă. Se simţea urâtă. De ce trebuia să se ascundă în ea însăşi? De ce n-avea voie să-şi strige gândurile la răspântii? Să-şi despletească părul pe umeri în faţa lumii, să se înalţe pe vârfuri, cu braţele în lături, gata să se arunce înainte şi să spună: „Lume, priveşte-mă! Sunt tânără şi fără minte, dar îmi place un om, mai mult decât soarele, mai mult decât cerul – şi pentru că mi-ajunge tinereţea, nu-mi trebuie minte! El are minte şi pentru mine, şi dacă nici el nu are, ce bine! Priveşte-mă, lume! Mă cheamă Eva! Aşa m-a chemat totdeauna, dar abia acum mi-e consfinţit numele!”

— Vezi că te împiedici, proasto. Uită-te unde pui piciorul!

Nu! Nu voia să se uite; vroia să meargă orbeşte, înainte, să se împiedice dacă îi era sortit – să-şi frângă gâtul.

O femeie bătrână umbla printre morminte, îngrijind candelele – candele sărace şi urâte, în cutii de lemn prinse de crucile nevopsite.

— Bună ziua, mătuşă!

Bătrâna se îndreptă de mijloc.

— Bună ziua! Aţi mai venit pe la noi? Că tocmai era să vă trimit vorbă, pentru untdelemn, că nu mai e de fel şi candela nu arde de alaltăieri.

Eva se înroşi.

Afară din cimitir, Getta şuieră printre dinţi:

— Să-mi spui unde ai fost ieri!
— M-am plimbat.
— De ce-ai minţit?
— Altfel nu pot trăi cu voi.
— Bine! Ai să vezi tu!

Şi Eva fu închisă în casă, ţinută ca la puşcărie, cu dreptul să iasă numai pe terasă, doar o oră pe zi şi să nu stea de vorbă cu nimeni. Era timp de vară, frumos, trecea încet, în zile lungi şi goale care se duceau scurtându-i vacanţa. Privea funicularul.

Noaptea, târziu, când toţi dormeau, aprindea o lumină mică şi, în cămaşă de noapte, albă, scurtă, sărăcuţă, ca un înger de pe dricul de clasa a treia, scria bilete de dragoste pe care n-avea să le trimită niciodată.

Poate ar fi fost gata să facă o nebunie, să fugă de acasă sau să se spânzure de luminator, dacă n-ar fi avut într-una presimţirea că trebuie să vină o izbăvire. I se părea împotriva firii, a dreptăţii, a tuturor legilor şi destinelor să nu-l mai vadă niciodată. Şi aştepta, cu un amestec de suferinţă şi de speranţă, să fie eliberată prin sabie, prin miracol, prin cutremur şi incendiu, prin bunătate omenească sau prin calamitate. „Vino şi mă scapă, iubitul meu! scria. Dacă nu vei primi niciodată rândurile mele, atunci auzi-mi strigătul şi coboară…”

Într-o dimineaţă, simţi că în casă se fac pregătiri pentru musafiri. Nu îngheţată – se stricase maşina – ci un tort cu nuci. Getta cânta în odaia de alături, cosându-şi tivul la rochia neagră de tafta. (Şi-o scurtase.) După prânz, Maiorul nu se mai duse la fabrică; rămase pe terasă, în fotoliul de răchită, fumându-şi ţigara lui groasă cu miros urât. Getta despacheta plăcile de patefon pe care tocmai le adusese slujnica de la vecini.

Eva stătea închisă în odaia ei; nu avea voie să iasă când veneau oameni străini. Pe la cinci, auzi patefonul; luminatorul dădea pe panta acoperişului dinspre terasă; nu vedea jos, însă desluşea destul de bine tot ce se vorbea. Rămase împietrită când recunoscu glasul lui. Un timp nu putu să-şi explice nimic – i se părea că visează, sau că e moartă şi începuse altă viaţă. Pe urmă înţelese că el n-avea de ce să vină, decât ca s-o scape. O podidiră lacrimile; se întinse pe covor, locul de reculegere. Aştepta să se întâmple ceva; dacă el venise, trebuia să ştie ce are de făcut, îi auzea glasul din când în când; nu vorbea prea mult. Maiorul era mai guraliv, Getta însă îl întrecea; ea şi patefonul se auzeau necontenit. Apoi glasurile se stinseră, patefonul tăcu, şi Eva văzu că luminatorul se întunecase, îşi dădu seama că el nu mai era aici – şi nu se întâmplase nimic.

La cină, ai casei discutau mai altfel ca de obicei, păreau mai însufleţiţi.

— Lasă, Gettuţo, că-l dăm noi pe brazdă! zicea Maiorul, satisfăcut.

Se pricepe unchiul Alfons la secături.

— Unchiule, de ce vorbeşti aşa?!

— Bine, nu te supăra! mai glumesc şi eu. Parcă altfel nu ştiu că-i băiat bun?!

— Eu spun că duminică să-l chemăm la prânz, propuse doamna Alion. Tot facem parastas în ajun. Să tăiem curcanul.

Maiorul aprobă, bine dispus:

— Îl tăiem! De rândul ăsta n-am nimic împotrivă.

— Mamă, cu rochia asta nu mai merge; cred că vezi şi dumneata. Trebuie să dăm o fugă la oraş.

Maiorul se cam ameţise de vin:

— Gettuţo, rochia de mireasă ţi-o fac eu!

— Lasă, unchiule, să nu ne grăbim.

Eva stătea cu ochii la farfurie. Era o farfurie de desert, cu marginile aurite şi cu o pictură la mijloc, reprezentând trei femei, la marginea unui lac: una în picioare, alta culegând flori, alta întinsă în iarbă. Toate aveau câte un coc mare şi obrazul trandafiriu.

— … şi să ne mai dea Alfons o mie de lei, se auzea, slugarnic, glasul doamnei Alion.

— Da, cu ăştia ne-ar ajunge; la tren luăm bilet de a treia; dar atunci plecăm cu cel de cinci, că nu e aglomerat. Tu ce stai aşa?

Eva tăcea. În înflăcărarea ei renăscută, Getta simţea nevoia să fie generoasă:

— După ce ne întoarcem ai voie să ieşi din casă, dar numai să nu umbli hai-hui.

— Şi pe mine mă lăsaţi singur, se plânse Maiorul, nu prea necăjit. Uite pedeapsă, că am rămas burlac la anii mei! Păi dacă-i aşa, nu mă mai prinde nimeni pe-acasă. Leano, mâine la prânz, nu vin.

— Atunci să nu mai gătească. Asta mică sa-şi ia ceva din cămară.

Eva nu auzea nimic.

Auzi numai deşteptătorul a doua zi dimineaţă, la patru, sunând alături. La patru şi jumătate, doamna Alion şi Getta coborâră scările; la cinci, trecu trenul pe de vale cu frânele scrâşnind; puţin după aceea, în gară, se auzi locomotiva fluierând. Afară se luminase pe deplin. Mai aşteptă o jumătate de oră, timpul în care, dacă ar fi pierdut trenul, puteau să fie înapoi, dar ele nu se întoarseră.

Coborî scările în vârful picioarelor; din camera lui, se auzea Maiorul sforăind. Slujnica mătura în sufragerie; era cu spatele spre uşă, aşa că n-o văzu ieşind.

La marginea terasei şovăi puţin, surprinsă de necunoscut sau de răcoarea dimineţii. N-avea decât rochia pe ea, dar mergând se încălzi; soarele răsărise undeva, se vedea vârful munţilor luminat, valea în schimb rămânea într-o umbră vânătă, rece şi aspră.

Funicularul încă nu pornise; vagonetele dormeau, ca nişte găini

mari, cocoţate pe cabluri.

De la al patrulea pilon nu mai ştia drumul; poteca se îndepărta de funicular, ca să ocolească prăpastia. Nu-i era însă greu să se orienteze; din loc în loc se vedea un triunghi roşu, pe stâlpi sau pe copaci, semne de recunoaştere pentru excursionişti.

Locuia din copilărie aici şi nu urcase niciodată pe munte. Într-un an, la 1 mai, se dusese cu toată familia la un fel de grotă, unde făcuseră obişnuita petrecere la iarbă verde. Nu era deloc curioasă să recunoască locul acela; se simţea desfăcută de trecut. Drumul de astăzi făcea parte dintr-o viaţă nouă şi numai a ei.

Urcă fără odihnă, fără să se uite înapoi, printre brazi cât cupolele catedralelor gotice, atât de nemişcaţi, de tăcuţi, că nu păreau reali. Poteca se strecura printre ei, în zigzag, parcă înfricoşată de neclintirea lor. Pe celălalt versant al văii curgeau fire de apă, cascade mici, care se uneau, se încrucişau, se ramificau, îmbrăcând piatra într-o dantelă înspumată.

Din când în când, la cotituri, prin luminişuri, se vedea valea lăsată în urmă, cu fabrica şi locuinţele funcţionarilor presărate în pantă, cu şoseaua, râul şi calea ferată. Toate din ce în ce mai departe, mai mici, mai în altă lume. Acum brazii începeau să piardă din înălţime. Cu fiecare pas înainte, muntele dădea viaţă mai puţină. Ramurile se întindeau în părţi căutând în lăţime spaţiul pe care nu-l mai puteau lua de sus. Păreau obosiţi.

Eva se opri într-un luminiş. Se auzi ţignalul fabricii, sunând de opt. Erau două ore de când urca, şi creasta nu părea mai aproape. Muntele o amăgise, o atrăsese în imensitatea lui, ca să-i arate cât e de mică şi de neajutorată. Alături, în iarba săracă, se vedeau urmele unui foc; nişte drumeţi poposiseră aici şi îşi făcuseră mâncare. Dar unde se duseseră pe urmă? Ajunseră undeva? Mai erau în viaţă?

Mai departe poteca devenea stâncoasă; pământul se sfârşea, încetul cu încetul, dezgolind piatra; copacii erau tot mai rari, mai plăpânzi, până ce apărură unii degeneraţi, cu trunchiurile strâmbe, noduroase, cu ramuri sărace, pândiţi de moarte.

Eva se gândi că muntele nu prieşte înălţimii; chiar şi oamenii lui, în afară de unul, erau mai mici şi mai noduroşi. Dar pesemne aveau şi ei, şi copacii, multă îndârjire, dacă izbuteau să trăiască în locuri unde totul se dovedea potrivnic.

Copacii se sfârşiră pe neaşteptate, învinşi înaintea oamenilor; ultimul, scos din regnul vegetal prin triunghiul roşu, părea un far ca la ieşirea din porturi. De aici înainte începea un alt necunoscut; i se părea că merge pe o mare împietrită, căţărându-se din talaz în talaz, printre prăpăstii. Din loc în loc, pe un colţ de stâncă, mai zărea o dată triunghiul roşu, şi iar i se părea că e un far, pentru corăbiile blestemate să navige oblic pe aceste mări de granit.

În ultima parte a drumului, poteca se uni cu funicularul, şi urcuşul fu mai uşor. Creasta se vedea aproape, laolaltă cu norii şi cu cerul. Numai vagonetele, care veneau din vale, de-acolo de unde pornise ea, o sileau să ţină seama că totul se petrece pe pământ.

Era strivită când ajunse la creastă, primul liman şi singurul posibil – şi se opri, dezorientată, nu ştia dacă bucuroasă sau dezamăgită. Să se fi întrebat mai înainte cum este muntele în partea lui nevăzută, n-ar fi fost în stare să-şi imagineze nimic; nici măcar o inexistenţă. Ar fi putut să fie în multe feluri, dar nu aşa cum îl vedea acum.

În faţă se deschidea prima făgăduială adevărată a infinitului, un ţinut fără limite posibile, cu coame rotunjite prelung, fugărindu-se unele pe altele, într-un galop plutitor şi foarte încetinit, topindu-se în pâcla de la orizonturi, unde se zăreau neclar alte vârfuri de munte, care continuau infinitul. Crezuse că aici era un sfârşit; abia începea istoria pământului.

Nici linia funicularului nu avea un capăt; se ducea înainte, pe câmpul fără măsuri. Pilonii erau singurele detalii ale peisajului gol; păreau nişte jaloane fără înţeles, sau poate trebuiau să marcheze a treia dimensiune a spaţiului, neexistând decât două de nedezminţit.

Abia mai târziu descoperi un pâlc de copaci mărunţi şi încâlciţi, în stânga, pe o coamă incertă, care ar fi putut să fie o depresiune percepută invers. Peisajul era greu de înregistrat şi de tălmăcit.

Porni pe sub funicular, o dată cu vagonetele, încercând să înţeleagă ce s-ar fi întâmplat, dacă ar fi venit batista în locul ei. La primul pilon se opri; un băieţaş stătea întins în iarbă, la adăpostul postamentului de beton. Văzând-o, se ridică într-un cot. Poate era un cioban, deşi nu se vedeau oi primprejur.

— Bună ziua! Eşti de pe-aici?

— Dapăi cum vezi!

Părea foarte preocupat de apariţia ei, dar nu scapă din ochi vagonetele.

— Aştepţi ceva?

— Oi fi aşteptând

— De mult stai aşa?

— De mult.

— Cunoşti batista asta?

Băiatul sări în picioare.

— Unde-i stăpânul tău?

— Colo! (Arătă peste coama cu pâlcul de copaci.)

— Du-mă la el! Uite batista, prostule! Ce mai aştepţi?

Porniră – dovada era clară. Eva întrebă din mers:

— Cum te cheamă?

— Niculiţă.

— Şi-al cui eşti tu?

— Al lui tata!
— Bravo! El ce treabă are aici?
— La gater.
— Mamă ai?
— Păi cum nu?!
— Ea unde e?
— E şi ea prin vreun loc.
— Stăpână-tu ce face?
— Ce să facă? Umblă hai-hui.
Eva începu să râdă.
— Măi, Niculiţă, nu ţi-i frică să vorbeşti aşa?
— Nu, că mă am bine cu el.
Se liniştise şi-i părea bine că venise, nu-i mai era teamă, se socotea în siguranţă, îi dădea o bucurie caldă felul în care băieţaşul spunea, ţărăneşte şi atât de convingător: „Mă am bine cu el!”
Şi ea se avea bine cu el; tot atât de convingător.
— Umblă încet, să nu te împiedici de buturugi! o sfătui Niculiţă.
Pâlcul de copaci o uimi. Nici nu erau copaci, ci altceva, nemaiîntâlnit, un fel de reptile noduroase, care se întindeau pe pământ, încolăcindu-se unele cu altele, în mişcări zvârcolite. Numai la capete se ridicau puţin spre cer, abia atingând înălţimea unui om.
— Ce-s ăştia, Niculiţă?
— Ce să fie? Jnepi!
Cine şi-ar fi închipuit că există undeva pe lume asemenea copaci? Poate în ţinuturi îndepărtate, pe vreo insulă stâncoasă de la ecuator sau sub gheţurile de la poli. Dar cum puteau să trăiască oamenii în vale, fără să ştie de existenţa lor? Nu le vorbise nimeni despre ei? Nu urcase nimeni pe munte? „Trebuie să umbli ca să înveţi, gândi Eva. Cărţile nu pot să spună tot ce-i pe pământ… Bieţii copaci!”
De la jnepi poteca începea să coboare; ceva mai departe era un fir de vale orientat ca linia funicularului, adâncindu-se şi lărgindu-se din ce în ce mai mult, peste liziera unor păduri îndepărtate şi incerte, poate doar umbre de nori.
Înaintea acestor detalii greu de descoperit şi de definit, Eva văzu, la mai puţin de o sută de paşi, o cabană cu pereţii de scânduri negre şi cu acoperişul de şindrilă, aruncată acolo ca din greşeală, fiindcă prea era singură, cu prea multă sălbăticie în jur.
— Aici stă el, Niculiţă?
— Păi unde să stea?
— Dar voi?
— Noi? Devale, la gater.
Cabana nu avea nici o împrejmuire. Pe terasa de piatră din faţa intrării, stătea tolănit la soare un câine. Când Eva ajunse aproape, câinele se ridică, urmărind-o atent, fără vreo ostilitate, dar nici cu

prietenie. Era un câine lup, mare, cu părul sur, blană înnobilată de vechime şi de sălbăticia pădurilor; stătea drept, pe toate patru picioarele, solemn şi demn ca un majordom rămas de pe urma imperiilor.

Dinăuntru se auzea un glas de om, cântând ceva, fals, dar voios. Îl recunoscu şi-i veni să râdă. El apăru în uşă, ştergându-se cu prosopul pe obraz. Avea sandale şi un short alb, mototolit; încolo era gol. Eva se apropie, stânjenită de îmbrăcămintea lui incompletă. Pe el, apariţia ei părea să nu-l mire de fel.

— Bine ai venit!… El e Rex; Rex, ea e Eva!

Câinele întoarse capul, o privi, apoi îşi mişcă de câteva ori coada puternică, semn c-o accepta ca prietenă. Evei i se năzări că, într-un fel, îi zâmbise. Dar zâmbetul câinelui nu făcea mai călduroasă primirea ei aici, care i se păruse de gheaţă. „Rex! îşi zise, privind cu ciudă animalul nevinovat. Ce nume! Pe toţi câinii lupi îi cheamă la fel de pretenţios!”

Stăpânul câinelui băgă de seamă ezitările ei.

— Te supără îmbrăcămintea mea? Când nu e frig, umblu numai în short. Stai să-mi pun o bluză şi vin.

Când se întoarse, aduse mirosul proaspăt, pe jumătate dulce, pe jumătate acid, al unei ape de colonia cunoscută de altădată; îl simţise, nu ştia de la cine, la intrarea unui cinematograf, şi-i rămăsese de atunci în nări, ca mirosul care credea că se potriveşte mai bine unui bărbat. Corpul lui era foarte frumos, după părerea ei, dar se simţea mai bine văzându-l cu bluza; aşa numai picioarele rămâneau goale, arse de soare, puţin acoperite de păr, cam animalice, însă blânde şi armonioase.

— Nu vrei să-ţi pui şi tu un short?

Se înroşi. Nu purtase niciodată asemenea îmbrăcăminte, pe care o socotea nu sportivă, ci frivolă; ar fi vrut să refuze, dar după atâta drum, cum era obosită şi plină de praf, rochia ei neagră devenise greu suportabilă.

Înăuntru era cam întuneric, datorită obloanelor doar întredeschise; în trecere, nu putu să vadă nimic. O duse într-o mică odaie de baie, cam primitivă, dar foarte curată, unde stăruia mirosul proaspăt al apei de colonie. În timp ce se spăla, el îi întinse, prin crăpătura uşii, o bluză şi un short. Îmbrăcându-se, Eva se gândea cine le mai purtase, fiindcă, deşi prea mari pentru ea, după croială se vedea că sunt femeieşti. Îşi băgă bluza, prea largă, sub short, iar shortul îl strânse bine pe talie. Privindu-se în oglindă, se ruşină puţin de picioarele ei goale, dar cum ştia că nu-s urâte, îndrăzni să iasă la lumină. El o aştepta pe terasă, în faţa unei mese pe care se vedea o pâine neagră, mare.

— Credeam că ai picioare mai slăbuţe, dar mă înşelasem. Sau te-ai

îngrăşat între timp?

— Poate am crescut?!

— Nu ne-am văzut de mult. Ce s-a întâmplat cu tine?

În sfârşit o întrebare! În sfârşit, îşi dădea seama că trecuse vremea.

— N-am putut să vin!

Ce să-i spună mai mult? Ar fi înţeles el ceva? Era puţin dezamăgită. Pentru ceea ce însemna venirea ei aici, fugind de acasă, urcând atâta înălţime, fără nici o pregătire, fără nici o călăuză şi fără nici o încurajare, pentru întreagă această aventură, purtarea lui însemna cu mult prea puţin. Dar ce să-i spună? Că îi scrisese bilete deznădăjduite? Că îl strigase în gând de atâtea ori, cu speranţa că el ar putea s-o audă. Datorită unui acord între sufletele lor?

— Într-o zi am fost la voi. De ce te-ai ascuns?

— Eram pedepsită. De ce-ai venit?

— Am vrut să te văd. Cum ai scăpat acum?

— Mama şi Getta au plecat la oraş. Fac pregătiri să te invite la masă, duminica.

— Pregătiri pentru mine? Îmi dai voie să le înjur?

— Dacă aşa devii mai tu, înjură-le!

O privi mirat, în sfârşit!

— Ce-i cu tine? (Îi luă obrazul în palme.) Mi se pare că te-am dezamăgit şi nu-mi dau seama cum.

Nu-şi dădea seama cum, şi ar fi putut să-i spună ea. Era de ajuns să-şi simtă obrazul mic şi speriat în mâinile lui mari, ca să înţeleagă. Nu-şi dădea seama de unde venea mâhnirea ei, fiindcă ea era mică şi slabă, iar el era mare şi puternic; fiindcă niciodată oamenii puternici nu vor simţi amărăciunea, neliniştea, teama, nesiguranţa celor slabi.

— Nu m-ai dezamăgit. Mi-a părut rău că n-am putut să te văd atunci.

Fugea de acasă, urca munţii, îşi sfâşia picioarele în pietre, şi trebuia să-i spună o vorbă oarecare, ca să pară că înţelege ceva!

El se înseninase.

— Am să-ţi dau lapte cald, cu pâine de casă proaspătă. Sau ai vrea altceva?

— Nu. Îmi place laptele cald cu pâine proaspătă. Puteai să-mi dai numai pâine cu sare.

— Pui sare în lapte?

Eva gândea: „E aşa de mare, şi nu e prost de loc. Nu, sunt sigură că e deştept. Atunci de ce nu înţelege?…” Ea cerea pâinea cu sare care se dă oaspeţilor bine veniţi! „Poate nu-şi pune mintea cu a mea; poate nu-şi închipuie că aş fi în stare să-i spun ceva care i-ar da de gândit, de aceea vorbele mele trec pe lângă el”.

Abia după prima cană de lapte îşi dădu seama cât îi fusese de foame. Şi fiindcă încă nu se săturase, deocamdată nu se gândea ce-o

să urmeze!

— La cât trebuie să fii înapoi?

Mai exista şi o întoarcere!

— Nu ştiu: poate că ar trebui să plec.

— Acum? Atunci de ce-ai mai venit?

Nu înţelegea: venise să-l vadă!

— Când se întorc ele de la oraş?

— Cred că diseară, cu trenul de opt.

— Dacă-i aşa, rămâi până seara!

Hotărâse! – ea trebuia să se supună, cu spaima în suflet: dacă o căuta Maiorul, dacă se afla, dacă nu ajungea la vreme? El plecase şi vorbea în spatele cabanei cu o femeie, desigur mama lui Niculiţă, întrebând-o ce găteşte. Când se întoarse, avea din nou aerul limpede şi zâmbetul încrezător, cum îl ştiuse. Poate îl judecase nedrept; poate avea griji şi necazuri.

— De ce locuieşti aici?

— Întâi, fiindcă am treabă; al doilea, fiindcă îmi place; al treilea, fiindcă nu-mi place în altă parte!

Părea răzvrătit dintr-o dată. Îl iscodi, trebuia să afle:

— E bine să fii singur?

— Ce răspuns aştepţi?

— Pe cel mai viteaz! Nu vreau să te micşorez în ochii mei.

— Eşti prea deşteaptă pentru câţi ani ai. Dacă vrei să ştii, mă simt bine singur!

— E şi sincer sau numai viteaz?

— Eşti primejdios de deşteaptă!

— Îmi răspunzi? Eşti mai mult sincer sau mai mult viteaz?

— Cred că sunt destul de bărbat.

— Şi eu cred!

Nu, nu greşise venind. Poate la început fusese ursuz, fiindcă îl găsise bărbierindu-se. Unii oameni îşi ies din fire dacă-i surprinzi cu săpunul pe obraz; e o pierdere de autoritate. Ştia, de la Maior: când se bărbierea el, toţi din casă trebuiau să înţepenească.

— După ce te bărbiereşti, ai o faţă de copil.

Chipul lui se destinse mai mult; un zâmbet reţinut îi flutură prin colţul gurii. „Trebuie să-l măgulesc puţin, se gândi Eva. Probabil că toţi bărbaţii sunt sensibili în legătură cu bărbieritul lor”.

De aici înainte totul merse bine. În spatele cabanei, era bucătăria, iar alături, coteţul iepurilor. Petrică ronţăia o foaie de varză, mişcându-şi mulţumit urechiuşele trandafirii. Eva îl luă în braţe; iepurele reprezenta o amintire comună; îl socotea un aliat.

Înainte de prânz coborâră până la gater. Nu era decât un pârâu şi un şopron mare. Sub şopron mergea un ferăstrău, mişcându-se necontenit în sus şi în jos, mânat de nişte roţi pe care le învârtea apa.

Niculiţă, împreună cu un om, fără îndoială tată-său, mânuia anevoie trunchiurile de brad, potrivindu-le în faţa fierăstrăului. Acesta nu avea foarte mult spor, cine ştie câte zile, câte săptămâni hârjâise într-una, până se adunaseră scândurile stivuite sub şopron.

— Ce faci cu ele?

— Le vând.

— Îmi pare rău. Aş fi vrut să le ţii aşa, de frumuseţe, şi să le protejezi. Cum au să se simtă printre străini?

Când se întorceau, vorbiră despre munte. Eva spuse tot ce gândise urcând aici, cât o uimise podişul care semăna cu un bărăgan; la înălţimea aceasta era de neimaginat, îi vorbi apoi despre jnepi, ca despre nişte fiinţe vii. El o asculta surprins şi puţin umilit.

— Stau de atâta vreme aici şi n-am băgat de seamă nimic din cele ce-mi spui tu… (După o tăcere:) Lângă tine, lumea ar putea să-mi pară mai frumoasă. (Şi după alt timp:) Aş vrea să te iau prin locurile pe unde am umblat. Poate că mi-ar plăcea abia acum.

După ce prânziră, afară, pe terasă, în tovărăşia lui Rex, intrară în cabană. Era o singură odaie, mare, cu tavanul de bârne fumurii, cu pereţii tencuiţi. Într-o parte se desluşea un cămin, în faţă, în partea cealaltă a odăii, un divan nu mai înalt de două palme, iar între divan şi cămin, pe duşumeaua albă, erau întinse blănuri de urs. Când intrase prima data, în fugă, nu le văzuse. Acum o cam speriau; i se părea că animalele întinse pe pământ o pândesc.

— Aici seamănă cu ceea ce îmi spuneai că visezi.

— Aproape, îţi aduci aminte tot? Mai lipseşte ceva… Ţi-ar place să visăm împreună?

— Mă simt nu ştiu cum în short. E ceva care merge afară, dar nu în casă. Aş vrea să-mi pun rochia.

— Îmi dai voie să-ţi ajut?

— Nu vreau sa-ţi par proastă. (Se lupta să nu tremure.) Tot ce pot să-ţi spun e că mi-e foarte frică.

— Hai să ne lămurim!

O ridică în braţe, cu o îndemânare care făcea imposibilă orice împotrivire. Era atâta siguranţă în mişcările lui, atâta putere şi hotărâre, încât se simţea mulţumită că nu mai poate şovăi. El o duse pe sus, o întinse uşor pe divan şi se aşeză alături, cu o mână dincolo de ea, aplecat asupra ei.

— Să vedem de ce ţi-e frică. Vreau să mă priveşti în ochi. În asemenea împrejurări, oamenii se mint; e poate necesar, şi e, în orice caz, mai simplu. Hai să fim curajoşi şi sinceri; fireşte, aşa e mai complicat, dar merită. Spune-mi, de ce ai venit?

— Am vrut să te văd.

— De ce ai vrut să mă vezi?… Nu închide ochii!

— Nu-i închid. Pentru că îmi place să stau cu tine.

— Îţi aminteşti în ce clipă ai înţeles că-ţi place să stai cu mine?

— Cred că în prima clipă.

— Cum îţi explici?

— Nu pot să-mi explic ce-a fost atunci. Ştiu ce se întâmplă acum.

Eva închise ochii; era puţin încordată şi avea o mică tristeţe pe faţă.

— Îmi placi în toate privinţele şi cu toate motivele. E bine că eşti înalt şi puternic; am văzut de la început, când ai sărit de pe vagonet. Îmi place chipul tău, nu-mi dau seama de ce; mă simt bine când te privesc. Nu ştiu ce anume mă atrage: părul, fruntea, ochii, gura? Dacă le iau în parte nu găsesc în ele nimic deosebit; dacă le adun, obţin chipul tău. Nu pot să-ţi spun altceva. De mult m-am gândit că mi-ar plăcea să-ţi mângâi părul, sau obrazul. De ce? Nu ştiu, jur!

Ridică mâinile şi i le trecu încet prin păr, i le coborî pe tâmple, pe obraz. Tremura puţin. El se aplecă, după mâinile ei.

— Vrei să deschizi ochii?

— De ce? E bine aşa!

Nu-şi luase mâinile de pe obrazul lui. El i le apucă uşor, i le îndepărtă şi se întinse alături, lăsând între ei o bună câtime de spaţiu.

— Acum uită-te la mine! Priveşte-mă în voie; închipuieşte-ţi că aş dormi.

Eva se ridică într-un cot. Aşa cum stătea întins alături, i se părea mai puternic şi mai mare. Bluza, pe care nu şi-o încheia niciodată, lăsa sa i se vadă pieptul larg, cu musculatura parcă turnată în metale necunoscute. Îşi lăsă obrazul pe umărul lui, într-o atingere uşoară: auzea mai jos inima bătând şi i se părea că, odată cu fiecare bătaie, aude şi sângele vibrând în artere. Avea bucuria pe care i-ar fi prilejuit-o o jucărie mare, primită pe neaşteptate. Dar atingerea aceasta n-o mulţumi mult timp; coborî capul pe pieptul lui, îl apăsă mai tare, până întâlni duritatea musculaturii; se simţi fragilă şi se ridică intrigată; ar fi vrut să-şi dea seama de unde porneau toate noile senzaţii. Se pomeni mângâindu-l cu amândouă mâinile, încet, uşor, de parcă ar fi căutat încheieturile marii jucării nesperate. Simţea că se hazardează şi totuşi nu putea altfel; mâinile îi alunecară spre umeri, le căutară linia largă, coborâtă, şi iar se întoarseră, cu un amestec neliniştitor de curiozitate şi teamă.

— Eva, vino lângă mine!

Se supuse, îşi lipi pieptul de al lui, şi dintr-o dată i se păru prea mult – era înspăimântată – dar nu se mai putea întoarce.

— Trebuie să ne cunoaştem.

Îi descheie primul nasture al bluzei. Ea se crispă. Îl privi, câteva clipe, cu ochii mari, apoi îşi lăsă încet pleoapele. El îi descheie al doilea nasture şi pe ceilalţi, cu pauze de la unul la altul, îi trecu braţele, pe rând, prin mâneci; sânii se iviră neştiutori şi uimiţi, de parcă vedeau prima oară lumina zilei. Ei îi venea să plângă – goliciunea îi stârnea

durere ca o rană. Simţi mâinile lui pe talie – tot trupul avea sa-i fie o rană. Se strânse în sine.

Ultima pânză coborî încet, peste ultima goliciune. Atunci el se aplecă şi îşi lipi obrazul de pielea ei fără nici o apărare. Era ca după o bătălie în care nu fusese nimeni învins, nu învinsese nimeni, dar toate se liniştiseră, mai trebuiau doar să devină egale.

Ea stătea cu mâinile la ochi, ferindu-se astfel de ea însăşi şi de toată lumea. Nu simţi nici o mişcare, nu auzi niciun foşnet, dar înregistra o iradiaţie, şi îşi dădu seama că alături era corpul celălalt, fără lesturile zilei. Mult timp rămase aşa, respirând încet, pândind, în defensivă, deşi ultima armă era depusă, şi ar fi fost inutilă, fiindcă el nemaiavând veşminte, se stabilise şi egalitatea – şi era deplină.

— Eva, deschide ochii!

Era firesc să ezite, era imposibilă împotrivirea. Îşi luă mâinile de la ochi şi, în singura clipă cât putu să-l privească, înregistră, cu o senzaţie de arsură pe retină, imaginea unei zeităţi pământene, un fost arhanghel, izgonit de ceruri, cu trupul modelat la flacără în lunga cădere. Era agresiv şi blând totodată, dur şi molatic – şi altceva nu mai avusese când să se imprime, sau se voalase. Nu putea să se apere prin fugă de această imagine, ci venind mai aproape, îşi ascunse capul pe pieptul lui, cum ar fi căutat ocrotire. El îi trecu braţul peste umeri, şi ea avu într-adevăr senzaţia că este ocrotită.

Încet, la adăpost şi-n linişte, se regăsea şi începea să judece. N-avea nevoie să vadă mai mult şi să ştie mai multe; el era frumos, fără comparaţie, ar fi fost frumos totdeauna şi oriunde, într-o lume plină de oameni sau pustie. Şi înţelegea că frumuseţea, ca primă însuşire, are dreptul la orice, că nici o altă însuşire nu-i dă omului atâtea drepturi, fiindcă nimic altceva al lui nu răspândeşte atâta bucurie, atâta împăcare şi lumină. Frumuseţii nu trebuie şi nu poate să i se împotrivească nimeni.

Ştia tot, îşi cunoştea destinul; vroia doar ca el să i-l confirme. Şopti:

— Ce aştepţi de la mine?

— Pe tine!

Rămaseră aşa, pe jumătate înlănţuiţi. Ea îşi simţea capul ridicându-se şi coborând o dată cu pieptul lui. Se sili să-şi potrivească respiraţia în acelaşi ritm şi când izbuti, avu senzaţia că au pornit alături, la un drum lung, cu un început de contopire.

Nu-şi dădea seama cât timp se scursese astfel şi cât merseseră împreună, când băgă de seamă că umbrele de pe pereţi erau mai dense şi mai prelungi. Şopti:

— Trebuie să plec.

— Credeam că ai să uiţi.

— N-am uitat. Să mă simt umilită?

— Nu, Eva. Trăim între gratii.

— Nimeni nu poate să scape?

— Numai nebunii; ei sunt singurii suverani nedezminţiţi.

Eva zâmbi, puţin poznaş, ca să revină mai uşor pe pământ:

— Fiindcă n-am înnebunit de tot, vreau să mă îmbrac.

— Îţi aduc rochia.

Îl auzi în odaia de baie, trăgându-şi cizmele, încălţăminte grea care-l apără pe om de intemperii şi-i dă o autoritate brutală. Nu se aşteptase – era o ofensă. Dar când îl văzu venind îşi dădu seama că se înşelase, că nu era înarmat, n-avea nici scut, nici lance, nu putea să atace, nici să se apere. Ar fi fost nedrept ca în ea să existe încă reţineri, întinse braţele… Ştia că de acum înainte va dori să-l simtă aproape, cum dorea hrana şi apa.

El îngenunche la marginea patului; îi simţi obrazul pe piele, cald şi puţin aspru, şi se iubi ca niciodată, pentru că stătea el astfel. Îşi descoperea înfiorări necunoscute, ciudate, neconstante, cu senzaţii de frig şi de arşiţă. Presimţea că din ele se vor naşte altele.

Mai târziu, când era îmbrăcată, în picioare, în faţa lui, el îi luă obrazul în palme. Gestul i se părea acum ştiut, ca dintotdeauna. Toate gesturile lui aveau să-i fie la fel de cunoscute. El se aplecă încet, până ce-i simţi dogoarea obrazului. Părea încălzit de o flacără care avea să-l mistuie; se temea că va ajunge prea târziu… Atunci străbătu repede ultima depărtare şi-şi lipi gura de a ei, cum ar fi vrut să absoarbă flacăra aceea, prea puternică pentru făptura mică. Şi Eva avu cu adevărat senzaţia binefăcătoare a unei descleştări, a trecerii în odihnă. Buzele ei se deschiseră, lăsându-şi absorbită dogoarea.

Ameţită, obosită, îşi lăsă obrazul pe pieptul lui. Şopti:

— N-am ştiut nimic, n-am bănuit!

În clipa asta, orice altă atingere dinainte ar fi chinuit-o, i-ar fi luat dreptul să fie fericită. Şi era fericită că avusese instinctul să-l aştepte de pe când nici nu ştia că el exista.

La plecare, în uşă, se opri. Era tristă; presimţea că n-o să poată reveni; ar fi trebuit să rămână acum.

— Nu vrei să mergi cu funicularul?

Nu vroia, dar nu fiindcă i-ar fi fost frică; ar fi mers oriunde, oricum. Se gândea la ceea ce o aştepta jos, şi fiindcă trebuia să ajungă acolo, dorea să amâne cât mai mult.

11

A doua zi, Eva se trezi sub apăsarea unei nelinişti negre, care o chinuise toată noaptea, prin somn. Sosise înaintea Maiorului, dar el fusese la prânz acasă şi-i descoperise lipsa. Slujnica spunea că o căutase peste tot, că întrebase la fabrică, pe portar, că era neliniştit şi furios, că telefonase la postul de jandarmi.

Se dezbrăcase repede şi se băgase în pat, tremurând. Auzise trenul trecând; după un timp, glasurile Gettei şi doamnei Alion răzbiseră din sufragerie; nu înţelegea ce spun. După aceea venise Maiorul şi începuse să răcnească. Urcaseră cu toţii scările; uşa se izbise de perete. Ea se abţinuse din toate puterile, să nu tremure.

— Uite, pocitania, ce-i în stare! striga Getta.

Maiorul gâfâia.

— Las-o acum, că doarme! bâiguise, neconvinsă, doamna Alion.

Plecaseră. Îl mai auzise pe Maior, ameninţând:

— Aşteptaţi voi până mâine, să vedeţi ce-i fac!

Se trezi cu ameninţarea aceasta în gând. Îi era frică de bătaie, dar, peste frică, o îngrozea gândul că o vor închide din nou în casă.

La opt, îl simţi pe Maior ieşind pe uşă. Se linişti puţin; avea un răgaz, până la prânz. Pe la nouă, intră Getta: ca toţi din casă, nu bătea niciodată la uşa ei.

Getta o privi, cu ură şi cu dispreţ. Nu-şi dădea seama ce schimbare pe chipul Evei o înfuria şi mai mult.

— Pe unde ai umblat ieri?

— Nicăieri.

— Cum nicăieri? Leana spune că nu te-a văzut toata ziua.

— Aici am fost; citeam. Nici n-a intrat în odaie.

— Dar unchiu, cum nu te-a găsit?

— Eram la closet.

— Şi n-ai auzit că te strigă?

— Ba am auzit.

— De ce n-ai răspuns?

— Fiindcă mi-era ruşine. Na!

Sora mai mare rămase descumpănită. Pe urmă îşi puse mâinile în şolduri.

— Dar, mă rog, cât ai stat dumneata pe tron?

Eva se ridică în coate, înfruntând-o.

— Un ceas am stat! Mă durea burta! Acum ştii?

— Bine! Lasă că o să aibă grijă unchiu de burta ta!

Mai târziu veni Leana.

— Domnişoară, eu zic să te ascunzi că m-a pus domnu Maior să caut cravaşca.

Ea o privi liniştită.

— Se spune cravaşa, nu cravaşca.

După ce slujnica plecă, îşi pierdu stăpânirea de sine. Cravaşa Maiorului o îngrozea, nu putea să suporte durerea fizică, dacă era o represiune, o pedeapsă fără lege şi fără judecata. Apoi o străbătu un val de revoltă. La şcoală, multe fete erau înscrise în Societatea pentru Protecţia Animalelor. O dată cu înscrierea, li se dădea câte o cărticică plină de îndemnuri de blândeţe. Ea le înţelegea – şi, când avusese prilejul, le urmase, fiindcă îi era milă de animale. Dacă Maiorul ar fi chinuit un cal, de la fabrică, sau ar fi bătut un câine, ar fi putut să-l reclame. Pe ea putea s-o bată fără să-l oprească nimeni.

Se gândi deodată că trebuie să se apere, cu pumnii şi cu dinţii, să nu suporte barbaria lui umilitoare. Dar când îl văzu intrând, curajul îi pieri; n-avea putere să-l înfrunte.

La prânz el urcă de-a dreptul în odaia ei. Era cu pălăria de pai într-o mână, cu cravaşa în alta. Nu părea înfuriat; mai degrabă bine dispus.

— Ia scoală din pat, porumbiţo!

Vorbea blând; dacă nu l-ar fi cunoscut, ar fi crezut că nu-i va face nimic rău. Rămăsese în cămaşa de noapte din neprevedere sau din apatie – poate îşi pierduse instinctul de apărare.

— Scoală, n-auzi!

Maiorul ridică mâna şi lovi cu cravaşa, la nimereală, peste cuvertură.

Nu o atinse, dar ştia ce urmează. El smuci cuvertura, lăsând-o fără nici o pavăză, apoi cravaşa vâjâi prin aer. Eva simţi durerea nu pe coapsă, unde o lovise, ci în inimă. Sări în mijlocul odăii.

— Mamă! Vino, că mă omoară!

Afară nu mişca nimic. Doamna Alion stătea probabil închisă în bucătărie; o cunoştea, zadarnic îi cerea ajutorul. Getta poate asculta, din josul scărilor.

— N-o striga pe mă-ta, că-ţi pun căluş în gură, putoare!

Cravaşa căzu iarăşi şi i se îndoi pe mijloc, curmând-o de durere. Se prăbuşi pe duşumea, cu faţa în jos, aproape leşinată; cămaşa i se ridicase, dezvelindu-i coapsele. Maiorul rămase cu ochii la pielea ei. Şovăi, încercând sa înghită un nod lipicios care nu vroia să alunece pe beregată, pe urma ridică mâna, neconvins, dar lovi cu sete, cum şi-ar fi descărcat cleiul din gât. Eva se zvârcoli pe duşumea; nu mai avea putere să se ridice, nici să se ferească – poate nu mai simţea toată durerea, ci numai groaza.

Maiorul văzu răsărind pe coapsele ei urmele de cravaşa, ducându-se sub poalele cămăşii de noapte. Privea cu ochii zgâiţi, vineţi şi şpanchii, şi deodată se prăvăli peste trupul chinuit, înfigându-şi dinţii în carnea biciuită.

Ea nu deosebi muşcătura de loviturile cravaşei. Nu-şi dădea seama

ce se întâmplase, dar era un răgaz – Maiorul nu mai lovea, îşi plimba gura udă pe pielea ei, suflând greu şi horcăind.

După un timp, se auziră paşi pe scări. Atunci el se ridică rătăcit, luă cravaşa de jos şi vru să lovească din nou.

— Ajunge, c-ai bătut-o destul!

Era glasul doamnei Alion, dincolo de uşă, anemic şi umil. Maiorul lăsă braţul în jos. Ochii i se mai plimbară o dată pe trupul chinuit.

— Ridică-te, nu sta aşa! zise, înainte de a ieşi.

În glasul brutal, se amesteca, neaşteptată şi ciudată, o undă de blândeţe. Dar Eva n-o simţi, cum nu simţise decât barbaria cravaşei şi groaza. Stătea pe duşumea, scâncind şi muşcându-şi pumnii, îi era milă de trupul ei batjocorit; se iubea cu durere şi ar fi vrut să se răzbune cu glonţ sau cu sabie, cu ură, să se recâştige pentru dragostea care era atât de aproape.

Ai casei rămaseră cu o îndoială: poate Eva nu minţise, poate fusese acasă şi o pedepsiseră fără dreptate. Maiorul era cel mai tulburat. Doamna Alion se arătă milostivă:

— Lăsaţi-o în plata Domnului! Peste o lună pleacă la şcoală. O să fie destul de închisă acolo.

Numai Getta rămânea neînduplecată:

— Mamă, n-o cunoşti! E un drac împieliţat! Trebuie să te ţii după ea cu nuiaua.

Maiorul nu-i mai era aliat:

— Nu puteţi nici chiar aşa, s-o închideţi, că n-a făcut moarte de om.

Evei îi rămase îngăduit să se plimbe, între anumite ore, în jurul casei, până la şosea, iar pe şosea, într-o parte până la fabrică, în alta până la canton, adică pe bucata de loc care putea fi supravegheată de-sus.

Ea se folosi de primul prilej ca să se strecoare pe rampă şi să trimită cu funicularul un mesaj. Din ceea ce scrisese până acum, în zeci de bilete disperate şi înflăcărate, nu îndrăzni să aleagă nimic. Scrise doar atât: „Nu pot pleca de acasă; sunt iarăşi pedepsită şi nu cred că mă vor ierta. Vacanţa se termină; încremenesc la gândul că s-ar putea să nu te mai văd. Aş vrea să fug de acasă, sau să mă omor. Învaţă-mă ce să fac. Aştept mâine la zece răspunsul tău”.

Din clipa când văzu vagonetul îndepărtându-se, cu batista ei fluturând, în loc să se simtă uşurată, rămase sub apăsarea unei nelinişti din ce în ce mai mari. Nu dormi aproape toată noaptea, cu ochii la fereastră, să vadă ivirea zorilor. Urmări zgomotele casei, atât de cunoscute, din fiecare dimineaţă: plecarea Maiorului, măturatul scărilor, bătutul covoarelor… Pe la opt şi jumătate, coborî Getta. Eva mai întârzie vreo jumătate de oră, apoi se pregăti să plece. Doamna Alion se ocupa de gustarea Maiorului.

— Ai să te duci cu mâncarea jos. Leana spală rufe.

Nu trebuia să se mai teamă că plecarea ei la fabrică va fi suspectată. Rămase în bucătărie, aşteptând crăticioara. Maiorului îi trimiteau de data asta creier pane; era una din slăbiciunile lui.

— Hai, mamă, că e târziu!

Se făcuse nouă şi jumătate; niciodată nu văzuse Eva un creier prăjindu-se atât de greu. Se aplecă şi băgă lemne în sobă. Doamna Alion o împinse cu genunchiul la o parte.

— Stai, drace, că arzi tigaia!

Abia la zece fără un sfert coborî scările; când ajunse în biroul Maiorului, ceasul de pe perete arăta zece fără zece.

— Mănâncă-l iute, unchiule, că se răceşte!

Dar unchiu-su mânca totdeauna pe îndelete, ca să-şi prelungească plăcerile gastrice. Duse tigaia la nas, absorbi mirosul. În timp ce mustăcioara îi fremăta zbârlită şi nesăţioasă, privi, cu ochii încrucişaţi, fiecare bucată în parte.

— Ăsta-i tot creierul pe care l-am adus?

— Nu ştiu, unchiule.

— Dar tu ce învârteşti prin casă?

Ea nu răspunse. Maiorul se apucă să mănânce.

— Faci pe domnişoara! zise, cu gura plină.

Faţa i se strâmbă deodată; pe chipul lui se vedea şi disperare, şi ciudă.

— Să-i spui maică-ti că a feştelit-o cu creierul ăsta. I-a pus la sare!… Potroacă!

Totuşi nu renunţă şi mâncă înainte, fără grabă, până la ultima bucăţică. Eva dădu să strângă de pe birou. Ceasul arăta zece şi cinci. Simţea că se înăbuşă.

— Stai!

Maiorul se răsuci spre dulăpior, scoase sticla, bău un pahar de vin, pe urmă ridică ochii, mai mulţumit.

— Când pleci tu la şcoală?

— Nu s-a anunţat încă, unchiule. Cred că pe la întâi septembrie.

— Anul ăsta termini?

— Nu; la anul.

— Ei, când termini, te mărită unchiu Alfons. Şi tu vrei tot ofiţer? Sau ăi fi vrând să mergi la facultate?

— Nu vreau nimic, unchiule. Mă aşteaptă marna.

Era aproape zece şi zece. Îi curgea sudoarea pe frunte.

— Mai stai, că şi aşa, treabă tot nu faci tu prin casă.

În clipa aceea, sună telefonul. Maiorul începu să vorbească despre nişte facturi, Eva luă crăticioara de pe masă şi dădu să se strecoare prin spatele lui, spre uşă. El o simţi şi o apucă de încheietura mâinii. Cu ochii la ceasornic, Eva simţea ca înnebuneşte; poate vagonetul venea chiar acum, poate era la intrarea rampei, poate trecuse.

Maiorul puse receptorul pe furcă. Era plictisit – convorbirea îl obosise.

— Spune-i maică-ti că a feştelit-o cu creierul. Hai, du-te!

Ieşi în fugă, ocoli magaziile şi se repezi pe rampă. I se păru că toate se întâmplă în vis când văzu, chiar în clipa aceea, la primul vagonet care se apropia, batista nesperată. Se repezi şi o smulse fără nici o prevedere…

În capul scărilor, Getta îi ţinea calea cu un zâmbet lepros pe jumătate de faţă.

— Ce ai în sân? Arată!

— N-am nimic.

— Te-am văzut! Arată ce-ai ascuns!

Dădu s-o ia la goană înapoi. Getta o apucă de coade.

— Scoate ce-ai în sân!

Cu o mână o ţinea de păr, cu cealaltă încerca s-o caute. Dar Eva se împotrivea, apărându-se, o muşca de mână, o lovea cu picioarele – ar fi omorât-o – nu putea să se lase învinsă. Slujnica se ivi în uşa sufrageriei.

— Du-te şi cheamă-l fuga pe domnul Maior! îi porunci Getta.

La sosirea Maiorului, Eva încă se apăra, înverşunată.

— Ce-i aici? Ce înseamnă neruşinarea asta?

— Unchiule, întreab-o ce are în sân! A furat ceva de la un vagonet.

— N-am furat nimic! Lăsaţi-mă în pace!

Tot mai muşca, tot mai dădea cu picioarele. Maiorul îi puse mâna în ceafă. Ea încercă să-l lovească; o palmă grea, duşmănoasă, îi strâmbă obrazul şi o aruncă până în balustrada terasei. Getta îi băgă mâna în sân, dădu de batistă, căută mai departe, dar nu mai găsi altceva; era dezamăgită.

— Asta-i a mea! zise Maiorul, furios. Uite unde-mi dispar batistele!

Nici n-ar fi dat importanţă biletului, dacă n-ar fi fost Getta. Ea i-l smulse, îl despături, îşi aruncă ochii pe el şi se schimbă la faţă.

— Unchiule!

— Ce-i?

— Uite, neruşinata! Scrisoare de dragoste! Citeşte!

Maiorul îşi puse ochelarii şi citi câteva cuvinte; pe faţa lui apăru un aer de uimire şi de furie. Se uită la sfârşit.

— Cine iscăleşte aici?… De unde ai scrisoarea? Răspunde!

— Unchiule, am văzut-o când a luat-o de la funicular.

— Ce prostie mai e şi asta?

— Da, unchiule, am văzut-o cu ochii mei, a desprins batista de la un vagonet. Trebuie că are o înţelegere. De-aia pleacă de acasă.

După ce îşi mai băgă o dată ochii în iscălitură, Maiorul pocni din degete cu satisfacţie:

— Secătura! El ţi-a trimis porcăria asta! Vorbeşte, dezmăţato!

Obrazul Gettei se făcu pământiu. Eva tăcea, în timp ce Maiorul îşi plimba ochii de la ea la scrisoare.

— Ei, lasă, că o să avem noi doi de-a face! Du-te sus imediat!

Se ridică zdrobită şi urcă scările, fără să ştie unde merge. Nu mai înţelegea nimic despre sine şi despre ceilalţi; nu ştia dacă au s-o spânzure, s-o împuşte sau s-o arunce într-o prăpastie.

Cineva încuie uşa în urma ei. Se trânti pe pat şi rămase nemişcată. Capul începea să i se limpezească; îşi dădea seama că nu avea nici o scăpare, decât moartea. Soarta ei se hotărâse, era zadarnic să n-o accepte.

După un timp, auzi paşi pe scări; uşa se deschise şi se ivi Getta,

înverşunată.

— Poftim jos, mironosiţo! Hai, mişcă-te! Erai mai zglobie azi dimineaţă.

În sufragerie, în spatele mesei, şedea Maiorul; în dreapta lui, doamna Alion; Getta se aşeză în stânga. Eva rămase în picioare, în faţa lor, ca la judecată. Maiorul ţinea în mână scrisoarea; îşi ridică ochelarii pe frunte şi privi pe sub sprâncene.

— Câţi ani are dezmăţata asta?

— Întreab-o pe ea! bolborosi doamna Alion.

Nu-şi lua nici o răspundere; vroia să arate că n-o priveşte nimic, nici măcar vârsta Evei.

— Câţi ani ai?

Eva nu vedea decât scrisoarea. Răspunse, pierdută:

— Şaptesprezece.

— Bravo ţie! Ai început-o devreme! Zi, de asta te ţineai tu, nu de şcoală!

Şi, după ce îşi lăsă ochelarii pe nas, Maiorul începu să citească, amestecând între frazele din scrisoare, comentariile sale indignate:

— „Micuţa şi dulcea mea Eva” – dulce, c-a îndopat-o mă-sa cu zahărul meu! – „ţi-am simţit lipsa mai mult decât aş fi putut bănui.” – Secătura! – „Venirea ta aici mi se pare acum un vis, în care aproape nu aş crede…"

— Când ai fost acolo? se răsti Getta.

— Răspunde! adăugă Maiorul.

Eva bolborosi, cu ochii la scrisoare:

— Săptămâna trecută, atunci când aţi fost plecate.

Chipul Gettei se schimonosi de ură:

— Zi, te durea burta, neruşinato?

— Ce s-o doară burta! rânji Maiorul. Că pe ea o mânca între picioare.

Doamna Alion nu-şi stăpâni o tresărire:

— Alfons!

— Niciun Alfons! Ascultă aici fason de fată mare: „Dacă n-ar fi atât de vie amintirea făpturii tale, aşa cum te-am ţinut în braţe…” Bravoo!

Maică-sa o privi consternată; zâmbetul Gettei se schimonosi mai tare, în timp ce unchiu-su relua lectura:

— „Aşteaptă cu încredere, mica mea Eva” – Sărăcuţa! – „şi am să găsesc o cale de scăpare. Mâine după-masa am să vin la voi, caută să nu te ţină ascunsă…” – Drepţi toata lumea, că vine Secătura. Tăiaţi curcanul, băgaţi prăjituri la cuptor, fă-ţi unghiile, Gettuţo, pregăteşte patefonul, că vine Făt-Frumos să te ceară!

Se întoarse spre soră-sa:

— Ai văzut, doamnă, pe cine vroiam să aducem în casă?

— Nu l-am chemat eu.

— Ai văzut, Gettuţo, pentru cine m-aţi băgat la cheltuială? Ai vrut rochie nouă! Ptiu, la dracu-ncolo! Că lui îi trebuia rochie! Lui îi trebuia pielea goală, să te ţină în braţe, ca pe dezmăţata! Ascultă, să vezi ce spune: „Fiecare pernă poartă urma corpului tău gol!” – Auzi, doamnă? Corp gol! Păi tu ai corp gol, mucoaso?

Eva se clătina pe picioare. Unchi-su citea mai departe:

— „Mi-e dor de pielea ta caldă şi prietenoasă…” – Cum adică? – „De braţele tale atât de sfioase, să le simt speriate încercuindu-mi grumazul.” – Scrie bine, Secătura! Îţi place, hai, puturoaso, cum spune?! – „Aş vrea să-ţi mai resfir o data părul în perne, să-i mai absorb parfumul…” Cu ce te dai în păr, fă? – „Aş vrea să-ţi mai ţin genunchii cuminţi în palme, să-mi las obrazul pe pântecul tău mic…”— Ptiuu!

— Ajunge, Alfons!

— Ba n-ajunge! Pe pântecul tău, hai?!

— Alfons, lasă, mai e şi Getta aici!

— Nu ajunge de loc, doamnă! Să audă şi Getta, puţin îmi pasă. Că are şi ea păr de… de… (caută în scrisoare) de răsfirat, are şi ea genunchi, şi… şi… şi pântece. Şi-or fi mai răsărite ca ale stricatei!

— Alfons!

— Lasă-mă! Spune, stricato! Ce-ai căutat acolo? Acum ţi-a pierit glasul?

— O sa te audă Leana şi află toată fabrica! zise doamna Alion.

Maiorul se mai potoli, îşi aruncă încă o dată ochii pe scrisoare.

— Ce facem acum?

Tăcură, toţi. După câteva clipe de gândire, Maiorul bătu cu dosul palmei în scrisoare.

— Îl duc la Parchet cu asta! Puşcăria îl mănâncă. Ademenire de minore! Înţelegeţi? Ocna!

— Să nu iasă scandal!

— Nu-mi pasă! Să afle toată lumea, până la rege! (Ridică ochii spre Eva.) Tu du-te în camera ta! Să nu te prind pe-afară, că-ţi rup picioarele! Până pleci la şcoală, acolo să înţepeneşti! Auzit-ai, spurcăciune? Răspunde!

Eva mişcă buzele uscate. Spuse: „Da!” însă nu-şi mai auzi glasul.

— Să-i daţi mâncare sus! Nu mai are ce căuta în sufragerie. Hai, mişcă!

Ea urcă scările, se întinse pe pat îmbrăcată şi încercă să gândească. Încetul cu încetul, bătăile inimii se răriră; simţi cum vârfurile degetelor încep să i se răcească; mintea i se limpezise. Era împăcată, fiindcă nu mai avea nimic să spere.

Timpul trecea încet, calm – ea respira liniştită. Odată veni Leana şi îi puse mâncarea pe masă. Luminatorul se întuneca treptat; nu auzea niciun zgomot de afară; îşi simţea urechile ca înfundate cu vată.

Înlăuntrul lor însă se rostogoleau valuri peste valuri, într-un vuiet continuu, ca pe închipuitul ţărm al mării.

Îi părea rău după marea pe care n-avea s-o vadă niciodată. „Ce-i la sfârşitul munţilor?” întreba, când era mică. „Dealurile!” „Şi la sfârşitul dealurilor?” „Câmpia!” „Şi după câmpie?” „Tot câmpie, nouă câmpii, una după alta!” „Dar dincolo de ultima câmpie?” „Marea!…”

Să iasă pe luminator, să se arunce pe povârniş… Era destul de adâncă valea. S-o găsească zdrobită, rostogolită la zidul fabricii, sub cablurile funicularului. S-o ridice, s-o aşeze într-un sicriu alb…

Inima îi zvâcni deodată: la el nu se gândise! Avea să vină după-masă, şi-avea să pice în ghearele lor… Trebuia să-l scape pe el, înainte de toate. În zori, trebuia să fugă, să-i trimită o veste.

Târziu, noaptea, aprinse lumina şi scrise: „Acum eu mor, din nedreptatea oamenilor, pentru dragoste. Dacă aş fi trăit, te-aş fi iubit toata viaţa. Pot să-ţi spun, fiindcă n-ai să mă mai vezi niciodată. Nu mai veni la noi; au prins scrisoarea ta. Rămâi în munţi sau fugi cât de departe.”

Până în zori plânse încet, cu capul pe marginea mesei. Atunci se ridică; uşa era încuiată, cum îşi închipuise. Trase masa sub luminator, luă cele două cearceafuri de pe pat, le înnodă unul de altul şi ieşi pe acoperiş. Abia se lumina de ziuă; era răcoare. Nu mişca nimic în toată casa. În curtea fabricii mai ardeau luminile, dar nu se vedea niciun om.

Legă cearceafurile de cârligul luminatorului, capătul celălalt îl aruncă jos, se târî pe ţigle şi îşi dădu drumul pe terasă. Gestul era împlinit, acum nu se mai putea întoarce; trebuia să-şi caute moartea în alt loc. Se uită în jur, luându-şi rămas bun de la toate.

Nu-i era frică şi se mira să găsească în sine atâta împăcare.

Tot nu se luminase bine când ajunse la pilonul al patrulea. Funicularul pornea abia la ora şapte. Un vagonet gol era oprit deasupra platformei. Se căţăra pe traverse, în spate, creasta muntelui începea să se înroşească. Trecu batista printr-o za, se urcă pe cadrul vagonetului şi rămase aşa, îngheţată, cu mâinile încleştate pe lanţuri.

Putea să fie ceasul şase; mai avea de aşteptat o oră până să pornească funicularul – şi apoi zece minute PÂNĂ LA PRĂPASTIE.

13

Funicularul porni în clipa când răsărea soarele la creastă. Închise ochii, lăsându-se să plutească; la piloni, unde roţile treceau pe suporturi neelastice, vagonetul o zdruncina, amintindu-i realitatea. Număra zdruncinăturile: prima, a doua… Avea de aşteptat pilonul al şaptelea.

Aşa cum se ducea spre moarte, îi veni în minte scrisoarea lui: „Aş vrea să-ţi mai răsfir părul o dată… să-ţi ţin în mâini genunchii cuminţi… să-mi culc capul…” Toate acestea n-aveau sa mai fie. Pilonul al şaselea… Simţea, prin pleoape, lumina soarelui, caldă.

Pilonul al şaptelea… Strânse mâinile pe lanţuri. Nici acum nu-i era frică. Moartea i se părea mai uşoară decât cred oamenii; un singur gest, golul, plutirea… Era mai greu să se răzgândească. Trebui să se lupte cu sine ca să nu-şi dea drumul; mâinile refuzau să mai rămână pe lanţuri. Dar se învinse şi rămase; îşi găsise curajul să mai trăiască, fiindcă ştia ce uşoară e moartea. Trebuia să-şi mai lase părul răsfirat o dată, acolo, în odaia aceea ca nici o alta, să-şi arunce jos veşmintele, să-şi împace corpul prin dragoste, într-o oră mărinimoasă.

Pilonul al optulea, al nouălea… Ajungea la creastă. Podişul ardea în pâcla roşiatică a dimineţii; dincolo de jnepi era cabana. Avea să-l mai vadă o dată!

Primul întâlnit fu Rex; stătea pe patru labe, la soare. Se ridică, o privi, apoi întoarse capul spre casă şi latră scurt, alarmându-şi stăpânul. Acesta se ivi în prag.

— Ce-i cu tine?

Zâmbi firav:

— Am venit să te văd.

— Dar cum ai scăpat? Şi cum ai ajuns la ora asta?

Era liniştită. Tremura puţin, dar s-ar fi zis că de frig.

— Am plecat devreme. Trebuia să iau trenul de cinci. Ce faci, Rex?

— Trenul? Pleci undeva?

— Da. M-au trimis la o mătuşă… O mătuşă; e bolnavă şi n-are pe nimeni.

El îi apucă mâinile şi o privi neîncrezător. Vroia să afle, vroia să ştie, în loc să se bucure!

— Nu te-a condus nimeni la gară?

— Nu. Nu-şi prea bat capul cu mine.

— Dacă au să afle că ai venit aici?

— N-au cum şi n-am să stau mult. Nu se poate coborî pe alt drum, să ajung la altă gară?

— Ba da.

— Am să iau trenul următor. Pot să intru puţin? Vreau să mă spăl

pe mâini.

— Intră. Cum ai ajuns aşa repede?

— Am venit cu funicularul.

— Nu te cred!

— Jur!

— Eşti o fată extraordinară! Dă-mi voie să te sărut!

Îşi lăsă toată deznădejdea în braţele lui. Ar fi vrut s-o sărute altfel, ca rândul trecut; nu mai avea mult timp. Acum, acasă descoperiseră lipsa ei; poate Maiorul era la postul de jandarmi; poate chiar porniseră s-o caute. Trebuia să se grăbească.

Intră în cabană; obloanele nu erau decât întredeschise, nu vedea limpede înăuntru. Clipi, neliniştită de trecerea timpului, apoi zări căminul, blana de urs, divanul. Se mulţumea cu atât.

Când ieşi, el era tot în uşă; nu înţelesese, nu simţise,

— Vrei să mă conduci?

— Sigur. Te duc până la gară; altfel nici n-ai nimeri.

Era foarte palidă. Şi îl urmărea cu o privire atât de deznădăjduită, încât el se nelinişti.

— Ce-i cu tine?

Îi zâmbi:

— Nimic. Mi-e cam frig. Hai să mergem!

— Vreau să trec pe la gater, să las vorbă.

— Nu! Nu mai spune nimănui: încuie şi haide!

În pădurice se opri. El îi apucă mâinile; era sfâşiată.

— Eva, ce ai?

— Nimic. Mi-e milă de jnepi, că plec şi-i las singuri aici.

Când ieşiră pe podiş el o apucă de braţ, brusc:

— Tu ai fugit de acasă!

Îi veni în minte abia acum scrisoarea ei disperată. Eva se înroşi, dar, cum stătea cu obrazul în soare, nu putea să se vadă. Zâmbi. De când venise trebuia mereu să zâmbească.

— N-am fugit! Ce-ţi trece prin minte?!

— Dar de ce te-au trimis tocmai pe tine?

— Pe cine să fi trimis? Şi p-ormă au vrut să mă pedepsească. Ţi-am scris că sunt supăraţi pe mine.

— Şi unde ţi-e bagajul?

Nu mai putea să mintă, nu mai putea să lupte atât! Îi veni să se arunce de gâtul lui şi sa-i mărturisească. Se stăpâni la timp.

— N-am bagaj. (Zâmbea.)

Îşi dădu seama că era peste putinţă s-o creadă. Se încurcase, n-avea obişnuinţa minciunii, nu prevăzuse totul. Dar mai era o ieşire şi-o găsi în ultima clipă, când se socotea prinsă:

— N-am vrut să-ţi spun, ca să nu mă cerţi; am avut geamantanul cu mine…

— Şi unde l-ai lăsat?
— Era greu; nu l-am pus bine şi-a căzut.
— Din funicular?
— Da, în prăpastie.
— Eva! Ce nesocotinţă!
Îndată simţi că e rău şi stupid; o prinse în braţe, cu duioşie.
— Iartă-mă! Sunt îngrozitor de nedrept!
Acum putea să dea drumul lacrimilor, şi ele porniră din plin. Dar era fericită că plângea în braţele lui. În faţă se deschidea podişul nesfârşit. Deasupra era cerul limpede, şi soarele strălucind; deocamdată avea destul. Plânse amestecând fericirea şi disperarea în aceleaşi lacrimi, cu acelaşi gust.
— Nu mai plânge! N-au să te pedepsească pentru geamantan; am să te apăr eu.
Se liniştea. Ridică ochii şi îi zâmbi, plânsă:
— Dă-l încolo de geamantan!
Luară o potecă ştearsă (nu umblau mulţi oameni pe aici) care tăia podişul spre răsărit. Din când în când, Eva se uita înapoi. După un timp, pâlcul de jnepi nu se mai văzu. O vreme se mai desluşiră pilonii funicularului, înşiraţi pe orizont, până ce unul câte unul se pierdură, ca o caravana mistuită de deşert şi, cât se întindea privirea, nu rămaseră decât ei, doi oameni şi-un infinit.
Eva mergea pe potecă, el alături, prin iarbă, ţinând-o de mână. Ea spuse:
— Azi ne vedem ultima oară.
— Te duci direct la şcoală?
Şovăi.
— Da.
— O să ne întâlnim la Bucureşti.
— N-ai să mă găseşti. Vreau să te rog ceva: poţi să te urci cu mine în tren?
— Dar unde te duci? Nici nu mi-ai spus. Unde stă mătuşa ta?
Întâi vru să răspundă: la Panciu. Era un orăşel pe care-l cunoştea din copilărie. Pe urmă se răzgândi.
— La Constanţa.
Constanţa, dincolo de munţi, de dealuri, dincolo de cele nouă câmpii, la malul mării. N-avea să ajungă acolo; se mulţumea să rămână oriunde, cu el, o singură zi…
— Vreau să te urci cu mine în tren, să mergi o staţie sau două, sau cât ai să vrei. Pe urmă te întorci. Mergi?
— Sigur că da. Oriunde!
Îi strânse mâna. Ştia că se va înţelege cu el; ştiuse din clipa când îl văzuse sărind de pe vagonet. Aproape de gară, el se opri.
— Eva, tu ai bani?

Ea îşi duse mâna la frunte şi zâmbi.

— Bani?… I-am… i-am avut în geamantan.

El începu să râdă; o prinsese? Nu!

— Nici eu n-am decât mărunţiş.

Râse, împreună cu el.

— Ne trebuie mult?

— Nu ştiu. Să văd ce găsesc.

Se căută prin buzunare, adunând mărunţişul risipit, douăzeci de lei ici, douăzeci colo, cinci lei într-un loc, în altul zece – cu totul o sută douăzeci.

— Luăm bilete de clasa a treia până la Bucureşti. Acolo fac eu rost de bani şi te urc în tren.

— Mergi cu mine până la Bucureşti?

Nu sperase atât; începea să fie prea mult, începea să fie primejdios – celălalt drum devenea mult mai greu. Gemu în ea, în timp ce spunea, zâmbind:

— Îţi mulţumesc.

Trenul venea abia peste o oră.

— Eva, tu ai mâncat de dimineaţă?

Nu mâncase nimic, şi nici ieri toată ziua, dar nu-i era foame; simţea doar o slăbiciune.

— Vrei să bem lapte? Hai întâi să luăm pâine.

Într-o cârciumă din spatele gării cumpărară o pâine neagră, mare; pe peron, o ţărancă vindea lapte bătut; se aşezară pe o bancă lângă ea, rupseră pâinea în două, fiecare prinse sub cot bucata lui, cât era de mare, şi începură să mănânce. Înghiţiturile îi aduceau Evei lacrimi în ochi; ciudat, fiindcă nu-i venea să plângă. Îi era recunoscătoare, ca un cerşetor miluit.

Prin faţa lor trecu o fetiţă cu flori, flori de munte, în buchete rigide, parcă de smalţuri multicolore.

— Cât vrei pe ele? Pe toate!

— Douăzeci de lei.

Îi dădu patruzeci şi puse buchetele în braţele Evei.

Nu-i dăduse nimeni flori până azi. Ce puţin costa fericirea cu el! Opt lei o pâine dublă, şase lei trei pahare cu lapte, şi cu două ale lui, zece, şi cu pâinea, optsprezece şi cu patruzeci florile, cincizeci şi opt… Eva simţi că se învârteşte pământul, cu gara şi cu şinele pe care tocmai venea trenul.

— Mai ai numai şaizeci de lei!

El începu să râdă:

— Ai dreptate! Ce bine ştii să socoteşti!

— Mă duc să dau florile înapoi.

— Nici să nu te gândeşti! Mergem fără bilet.

Se urcară pe platforma unui vagon de clasa a treia; nu mai era

nimeni lângă ei. Trenul mergea repede, la vale; staţiile treceau, una după alta. El fuma nepăsător.

— Poate, până ajungem, nici nu vine şeful de tren!

Veni, tocmai când uitaseră de el; se aşezaseră pe marginea platformei, cu picioarele pe scară, şi priveau dealurile din te în ce mai joase.

„Acum vine câmpia, se gândea Eva, şi pe urmă altă câmpie, şi alta, nouă câmpii…”

— Biletele dumneavoastră!

El întoarse capul şi răspunse, senin:

— N-avem…

La prima staţie, îi duse în biroul de mişcare, unde un impiegat, cu şapca roşie dată pe ceafă, îi privi plictisit.

— Ce Dumnezeu te urci fără bilet, domnule, că te văd om spălat!?

Îi ceru actele şi se apucă să scrie procesul verbal.

— Şi domnişoara?

— E sora mea.

— Răspunzi pentru ea.

— Răspund.

Era radios. După ce iscăli cele două procese verbale, ieşiră pe peron.

— Acum ce se întâmplă? întrebă Eva.

— Mă cheamă la judecată şi îmi pune sechestru pe avere, pentru cinci sute de lei. Haide, camarade, la drum!

În gară aştepta un tren cu pietriş. Se apropiară de un frânar, care mânca la umbra unei roţi.

— Ne iei şi pe noi?

— Da ce, e trenul meu?

El îi întinse o ţigară.

— Suntem lefteri! Mă crezi?

Eva privea mâncarea frânarului; peşte sărat cu mămăligă, într-un ştergar cenuşiu.

— Şi unde mergeţi?

— La Bucureşti. Dumneata ia-ne numai până la Târg.

— Duceţi-vă pe partea ailaltă, dar să nu vă urcaţi, până n-o da semnal.

Rupse o bucată de peşte şi o întinse Evei:

— Ia, domnişoară, să nu râvneşti.

Trecură pe sub vagon.

— Dacă nu luai peştele, s-ar fi supărat!

Ea începu să râdă.

— Se supăra, nu se supăra, l-am luat fiindcă mi-era foame.

Aşteptară mult timp. Soarele era aproape în creştet când fluieră locomotiva. Frânarul se urcă în ghereta lui şi le făcu semn să vină sus.

Aşa merseră până la o haltă mică, ultima oprire înainte de oraş.

— De-aici luaţi-o pe jos, că în gară vă vede cineva şi e belea.

Nu aveau mult de mers, însă se făcuse cald. Pe Eva o chinuiau foamea şi setea. El de data asta părea îngândurat.

— Eva, trebuie să rămânem aici până mâine. Am să telefonez la Bucureşti, să-mi trimită bani telegrafic.

— Şi… până mâine?…

— Nu putem sta decât la hotel. Am să spun că eşti sora mea. Scrie chiar şi-n procesul verbal.

Intrară în oraş plini de praf şi istoviţi. La barieră, era o tarabă cu fructe. El alese merele cele mai frumoase, plati douăzeci de lei şi îşi continuară drumul, mâncând pe stradă, hămesiţi. Dintr-o prăvălioară cu mărunţişuri cumpărară o fâşie de satin negru; el şi-o prinse cu ace de mâneca bluzei. Era ingenios: trebuia să poarte doliu, dacă se declara fratele ei.

— Nu e semn rău? întrebă Eva.

— N-are cine să-mi moară.

Vorbele o loviră în partea cea mai neapărată a inimii.

La colţ aştepta o trăsură; el se căută în buzunar, scoase ultimii bani şi-i puse în mâna birjarului.

— Ajunge, ca să ne duci la un hotel?

— La care?

— Unde crezi că pot sta doi oameni.

Trăsura porni pe strada bolovănoasă, traversă centrul oraşului şi ajunse într-o piaţă murdară. Opri în faţa unei clădiri cu etaj. Între ferestrele de sus se vedea o firmă neagră, pe care scria, cu litere albe: „Hotel” – şi nimic altceva. Hotel anonim, sărac şi puţin cam sinistru. Sub firmă, la parter, se deschidea un gang întunecos. Evei i se păru că intră într-o grotă; aştepta să-i cadă picături de apă în cap. Era o nedreptate să poposească aici, într-o casă hâdă şi poate rău-văzută, când exista cabana sus, pe podiş, aşa aproape de cer.

O cameră la etaj, unde servea un băieţel şchiop, cu picior de lemn. Eva îi ceru apă de spălat; îi aduse un ibric şi o găleată. Lângă uşă era un lavoar cu lighean, alături un dulap cafeniu, în faţă patul cu tăblii de lemn; pe latura dinspre piaţă, o altă uşă dădea pe un balcon cu balustrada de fier.

Soarele lumina încăperea din plin, făcând-o să pară mai goală şi mai sărăcăcioasă. Se simţeau amândoi stânjeniţi. Ea stătea în mijlocul odăii, înţepenită, neştiind cu ce gest să-şi înceapă viaţa în această odaie a oricui.

— Eva, cât te speli, mă duc să telefonez.

Ea îi apucă mâinile; acesta fu, astfel, primul ei gest.

— Vreau să rămâi aici. Nu telefona, nu face nimic. Lasă totul pe mâine dimineaţă,

— Şi ce mâncăm?

— Mere, sau nimic. Te rog să nu întrebi, să nu spui un cuvânt! Vreau să fiu cu tine, atât!

Câteva clipe se priviră în ochi. Buzele ei ardeau. Întregul chip şi întregul corp îi ardeau. El se gândea că poate întârziase inutil îmbrăţişarea pe care ea o dorea. Poate purtarea lui, sus la cabană, fusese naivă; niciodată nu poţi sa ştii ce gândeşte femeia pe care o dezmierzi… întinse mâinile, o cuprinse de umeri, trăgând-o spre el. Eva îl îndepărtă uşor.

— Aşează-te pe pat şi stai cu spatele la mine cât mă spăl. Mănâncă merele; mie lasă-mi doar unul – sunt mai mică decât tine.

Se supuse: auzi zgomotul ligheanului pus pe duşumea, pe urmă veşmintele căzând, unul câte unul, pe urmă apa curgând. Ea intră cu picioarele în lighean, se săpuni de sus până jos, apoi îşi turnă apa pe umeri cu ibricul, clătindu-se economic şi îndelung. La lavoar nu era niciun prosop. Se duse în dreptul uşii deschise şi rămase acolo, dreaptă, cu braţele puţin îndepărtate, aşteptând s-o usuce soarele care cobora spre apus, încă fierbinte, şi-o îmbrăcă în lumina lui arămie. Apa de pe trup, zbicindu-se, îi dădea, cu toată căldura din aer, o ciudată senzaţie de frig. Soarele nu mai avea mult până să atingă acoperişul clădirii din faţă; tabla începuse să sclipească, în piaţă era un restaurant cu mese afară. Un băiat stropea trotuarul, altul mătura în urma lui; îi vedea fără culori, ca în vis. Dinăuntru ieşiră muzicanţii, şi ei fără culori, numai în alb şi negru – şi se urcară pe estradă. Nu era încă lume la mese; chelnerii aşezau tacâmuri şi pahare. Auzi instrumentele acordându-se, şi muzica începu să cânte un foxtrot: „E verişoara, din Timişoara…”

Era o muzică veselă, gălăgioasă, care năvălea pe uşă şi umplea întreaga odaie, dând astfel, prin zgomot, impresia izolării, fiindcă paşii de pe coridor nu se mai auzeau. Acum parcă erau singuri, ei doi de o parte, şi tot restul lumii de alta.

Soarele se topea pe tabla acoperişului; piaţa se umbri şi păru mai curată; odaia, până atunci cenuşie, căpătă culori, dominate de roşu, răsfrânt ca din flăcările unui cămin. Cearceaful de pe pat luă culoarea soarelui şi se transformă deodată într-o somptuoasă cuvertură de purpură…

În aer plutea mirosul dulce-acrişor, de mere timpurii; mirosul lor rămase neschimbat, în timp ce pereţii se întunecau repede.

Când ultima sclipire a soarelui se stinse pe acoperiş, Eva se întoarse şi se apropie încet de pat, căutând drumul cu mâinile prin aer, ca orbii. Tremura.

— Mi-e frig! şopti.

Se întinse pe pat, lângă el, cu aceleaşi mişcări încete, ca de ritual.

Treptat şi prelung încăperea începea să se deseneze, scoţându-şi liniile din întuneric. Întâi se văzu dreptunghiul cenuşiu al uşii de la balcon, cu marginile ondulate şi instabile, ca o imagine de sub apă; erau perdelele fluturate de aerul rece al nopţii, care intra pulsând în odaie. Pe urmă se desluşi uşa dinspre coridor, albă, iar îndată apăru şi tavanul, vag albăstrui, sprijinit pe patru coloane negre – unghiurile pereţilor care se luminau cu întârziere. Se văzură, în sfârşit, dulapul, lavoarul, tăbliile patului; decorul redevenea mizerabil.

Nu începuse mişcarea oraşului, când piciorul de lemn al băiatului de serviciu trecu bocănind pe condor; se auzi ciocănind la o uşă, în fund:

— E ora patru!

Călători care plecau cu trenul.

Stătea cu ochii întredeschişi; noaptea ei se sfârşea; dacă s-ar fi putut s-o mai prelungească puţin! Perdelele fluturau; le privi mult timp, până ce se luminară pe deplin. Piciorul de lemn trecu pe coridor: boc, boc… Se auzi iar ciocănind, la altă uşă, unde pleca alt călător:

— E ora cinci!

Noaptea se sfârşea, nu mai încăpeau amăgiri. Respiră adânc. Îşi simţi mâna, strânsă de la încheietură de mâna lui; încercă să şi-o desprindă. El şopti, fără să se mişte, ca şi când s-ar fi temut să nu zdruncine liniştea care le fusese învelitoare, pe patul fără cuvertura:

— N-ai dormit?

— Nu.

— Ce-ai făcut?

— Te-am iubit.

Ar fi putut spune alte cuvinte: „Am stat alături de tine, speriată şi fericită, luând căldura sângelui tău, fiindcă era frig; m-am gândit că bunul cel mai mare pe care l-aş fi putut spera în viaţă, ar fi fost mic pe lângă ceea ce ai fost tu. Mi-am numărat mişcările pieptului, la fiecare respiraţie, mi-am numărat bătăile inimii şi mi-am spus: trăiesc, nu fiindcă împrejurările au făcut posibilă existenţa mea, ci pentru ca inima mea să poată bate lângă tine.”

Ar fi putut spune cuvinte şi mai multe, tot atât de adevărate; spunea, simplu, convingător şi definitiv: „Te-am iubit!”

Piciorul de lemn trecu pe coridor.

— E ora şase!

La fiecare oră pleacă un călător, se gândea Eva. Au lăsat de cu seară vorbă, să fie treziţi. Ea nu-şi anunţase plecarea, fiindcă nu ştia ora ei. Privise, încă din ajun, pe fereastră, jos; nu era destulă înălţime.

El îşi punea bluza.

— Crezi că mai e nevoie să păstrez cârpa asta de doliu?

Zâmbi, sfâşiată.

Iarăşi trecu pe coridor piciorul de lemn. Eva îşi strânse cordonul peste rochie şi se aşeză pe marginea patului.

— Vino lângă mine. Vreau să-ţi spun ceva.

Îl surprinse tonul ei grav, dar nu putea să-l ia în serios.

— Nu cumva să mărturiseşti că ai un trecut; sunt motive categorice să nu te cred!

Era atât de viu, de copilăros în acelaşi timp, într-un cer atât de înalt şi de senin, încât nu se îndura să-l coboare pe pământ. Ar fi vrut să-l amăgească încă un timp, dar nu mai avea când.

Închise ochii.

— Te-am minţit tot timpul! Am fugit de acasă. N-ai bănuit?

Pe chipul lui nu se schimbă nimic; părea nepăsător şi străin. Doar o clipă avusese senzaţia unei izbituri, apoi a unei apăsări în trup. Se lepădă de ea în clipa următoare, simplu, senin, cum ar fi aruncat o greutate de pe umeri. Nu murise niciunul din ei, niciunul nu era bolnav, rănit sau infirm. Unde era nenorocirea, la drept vorbind?

— Ar fi trebuit să bănuiesc! Spune-mi, ce s-a întâmplat?

— Au pus mâna pe scrisoarea ta; Maiorul e furios, o să-ţi facă un rău, n-am înţeles cum, să te reclame, să te închidă… Am vrut să mă omor; ei credeau că s-a întâmplat ceva între noi; m-au judecat, m-au chinuit… Ştiam că ai să vii, n-am vrut să încapi pe mâna lor; atunci ţi-am scris un bilet, îl găseşti sub saltea, acolo, l-am ascuns ieri când mă dezbrăcam.

Povesti tot ce se întâmplase apoi, cum plânsese toată noaptea, cum fugise în zori.

Şchiopul trecu pe coridor:

— E ora şapte!

— Asta-i tot?

Ea deschise ochii, izbită de tonul lui rece. El urmă:

— Acum eu trebuie să fug, iar tu să te omori. Te-ai gândit cum? Să mă duc jos, să-ţi caut o lamă de ras? Ai putea să-ţi tai venele de la mână. E foarte spectaculos.

Eva se ridică. El o apucă de încheieturi şi o strânse, aproape brutal.

— Ascultă, fetiţo! Aşa nu se poate!

După atâta încordare şi disperare, îşi revenea. Greu – nu înţelegea, nu credea, nu-şi mai dădea seama unde se află, nu mai ştia nici cum o cheamă. Buza de jos începea să-i tremure.

— Să nu plângi!

Era o poruncă, iar glasul era aspru. Îl privi obidită. Atunci el ridică mâna şi o mângâie pe obraz, cu o mişcare stângace, dar caldă. Nu părea să fie aceeaşi mâna puternică de adineaori şi nu putea înţelege cum trecea de la un gest la altul.

— Nu, să nu plângi!

Şi tonul era altul. O privea, citea chipul ei, credea tot ce-i spusese şi i se rupea inima de milă pentru ceasurile ei când trebuise să se gândească la moarte. Moartea – şi-o fată de şaptesprezece ani, faţă în faţă, fără martori, o zi şi o noapte! Nu ştia cu ce cuvinte ar fi putut s-o liniştească. Abia acum vedea ce sărac îi era vocabularul; îşi rezolva viaţa prin gesturi, nu prin cuvinte.

Se ridică în picioare.

— Întâi, uită-te la mine şi zâmbeşte! Şi acum ascultă: nu-mi pasă de niciun Maior din lume. Nu m-am gândit ce te-a apropiat de mine*;* ar fi trebuit să mă gândesc, era datoria mea, ştiam mai multe… (Schimbă tonul, ca pentru sine.) Ştiam prea multe!… Am bănuit că vrei să-ţi cauţi libertatea, să-ţi faci o vară frumoasă şi mi-a plăcut să-ţi ţin tovărăşie. Dar dacă tu dădeai altă însemnătate gesturilor tale, atunci înţeleg să le dau şi cu aceeaşi însemnătate. De acum înainte te iau sub protecţia mea. Nici Maiorul, nici altcineva n-are să se mai atingă de tine.

Piciorul de lemn se auzi pe coridor. Şchiopul ciocăni la uşa lor.

El se duse, răsuci cheia şi întredeschise, mirat. Capul Maiorului se ivi în cadrul îngust, cu pălăria de pai dată pe ceafă, săltându-se să privească înăuntru, peste umărul lui. Ochii i se opriră la cearceaful mototolit.

Eva nu simţi niciun fel de frică; dar i se păru că, deodată, totul în jurul ei devine murdar.

15

În aceeaşi după-amiază, aştepta pe platformă, la al patrulea pilon, să se urce în funicular. Nu-şi luase de acasă nimic, decât pieptenele; era la el în buzunar.

Umbra acoperise locul în jur. Nu fusese aici decât dimineaţa, sub soarele plin. Acum totul i se părea necunoscut, şi totuşi, aici stătuse trântită în iarbă, se jucase cu iepuraşul, respirase cu lăcomie şi religiozitate aerul alpin, gândind naiv că ar putea creşte mai repede.

Crescuse oare de ajuns? Se simţea mai mică şi mai slabă decât atunci. Nu, crescuse prea puţin! Şi era tristă că n-avea destui ani să se bucure fără mustrare de cuget şi fără frică. S-ar fi simţit mai bine acasă, aşteptând sfârşitul vacanţei, îi era dor de dormitorul internatului, străin şi rece, de fetele pe care nu putea să le iubească. Ar fi vrut să se mai poată întoarce…

El o smulsese, cu un braţ prea puternic. Nu înţelegea nimic din cele întâmplate de dimineaţă: era de faţă, dar parcă nu-i auzise ce vorbiseră. Ştia numai cum ajunsese Maiorul acolo: contabilul de la fabrică, aflat la oraş, o văzuse coborând din trăsură. Nu-şi dădea seama dacă Maiorul era furios; nu reţinea din înfăţişarea lui decât ochii roşii, holbaţi la cearceaf, şi nările păroase, adulmecând. El plătise hotelul şi biletele de tren. Pe drum, se simţise deodată fericită, fără să ştie de ce. Înţelesese abia la venirea conductorului: era fericită fiindcă avea bilet!…

Se apropia un vagonet gol. Se pomeni sus fără să ştie ce mişcare făcuse şi cum izbutise. Plutea prin aer între piloni. El o ţinea de umeri… Era mai puternic, ştia mai multe – ştia prea multe, după cum spunea chiar el, cu amar. De aceea, acum rămânea între ei un mic perete rece; făcea totul pe măsura lui, crezând că-i şi măsura ei. Şi a or*i*cui.

O luase de acasă şi nu ştia cum, pentru cât timp. Nu ştia ce-i spusese Maiorului, Gettei, doamnei Alion. Toţi trei păreau nişte păpuşi de cârpă; îl ascultau şi nu puteau să răspundă.

Plecase de acolo ca o străină, fără rămas bun, cu capul în jos, obosită şi tristă, ca un animal dus la târg. El o oprise să-şi ia vreunul din lucrurile ei. O urmase în cameră, sus, privise în dulapul sărac, o mângâiase pe păr; părea înduioşat.

— Tu ai fost Cenuşăreasa lor. Lasă toate astea aici!

Îi îngăduise să-şi ia doar pieptenul; el nu avea unul destul de mare pentru părul ei.

Şi acum, cu mâinile goale, plutea prin văzduh. La început, în umbră, îi fusese frig; deasupra prăpastiei era soare, dar ea tremura, cu dinţii strânşi. Nu mai era înarmată, ca rândul trecut, şi nu-şi mai putea

înfrânge frica. El o ţinea de umeri cu braţul acela puternic care o smulsese de jos, numai că puterea rămânea a lui, atât de indivizibilă, că ei nu-i transmitea nici o îmbărbătare.

Se simţi uşurată când vagonetul trecu de creastă şi ieşi pe podiş. Deşi venea apusul, pe munte lumina soarelui era încă vie şi limpede. Pâcla care învăluia alteori crestele de la orizont dispăruse; poate aşa avea să dispară şi pâcla din sufletul ei.

Mergeau spre cabană, cu umbrele întinse drept în faţă; acopereau atâta pământ, erau atât de lipite de răceala lui, încât îi făceau frig. El o ţinea de mână, şi ea venea puţin în urma lui, şovăind.

— Tristă, nu-i aşa?

Începea să-l regăsească, îl auzise o zi întreagă vorbind cu Maiorul şi cu ceilalţi şi se temuse că niciodată nu-şi va recăpăta tonul pe care îl ştiuse ea. Dar acum îl recunoscuse; aşa îi vorbise când stăteau în iarbă, aşa îşi amintea glasul lui din noaptea trecută, când bocănea piciorul de lemn pe coridor. Da, era tristă – cum s-ar fi ascuns?!

În pădurea de jnepi, inima i se strânse mai mult; acum înţelegea puţin de ce-i era milă de ei; poate se asemuia cu copacii aceştia dezmoşteniţi, cărora nu le pria înălţimea. Poate, aici, şi ea avea să se târască pe pământ, incapabilă să suporte greutatea cerului de care se apropia prea mult.

Câinele stătea în uşa cabanei, la fel cum îl lăsase ieri. Ferestrele luceau, înroşite de soarele la apus, dar pereţii şi totul în jur era mohorât.

Rex veni în întâmpinarea lor, cu paşii lui măsuraţi şi demni.

— De ce nu zburdă? E bătrân?

— E un câine sceptic. A trecut pe la mai mulţi stăpâni şi trebuie să fi ajuns la credinţa că niciunul nu merită să aibă un câine convins.

— Nu te-am auzit niciodată vorbind aşa.

— Mi se întâmplă, când stau mai mult între semenii mei.

Oare ce-i făcuseră semenii lui? Era liber, sănătos şi puternic şi nu-i lipsea nimic, i se îndeplineau toate dorinţele, chiar acelea din vis!

Când intrară, nu se întâmplă nimic deosebit. Eva se gândea că poate o va lua în braţe şi o va trece astfel peste prag, după un obicei străvechi. Intrară ţinându-se de mână, şi ea socoti că-i mai firesc, dar mai gol. Instinctiv, femeile care se predau simt nevoia să fie duse pe sus, să piardă legătura cu pământul care le aminteşte măsura lor adevărată şi le poate trezi.

Acum îi era cam frică de odaia aceasta, unde dorise atât de fierbinte să revină! Poate fiindcă o dată cu înserarea se făcuse cam frig.

În timp ce el aprindea lămpile, ea se aşeză pe marginea divanului, puţin înţepenită, aşteptând… Ce?

Nu locuise niciodată într-o casă cu lămpi de petrol. Lumina lor i se

părea galbenă şi săracă; ardea una atârnată de tavan, alta aşezată pe colţul căminului.

Afară se întunecase repede; ai fi spus că noaptea pe munte e mai neagră decât jos. Pe uşa care rămăsese deschisă, simţea intrând liniştea podişului rece. El veni, cu spinarea puţin aplecată; tavanul scund îl făcea să meargă încovoiat, parcă temându-se să nu dea cu capul de grinzi. În lumina nelimpede, umerii i se desenau nefiresc de largi; aproape se sperie.

— Cam frig, nu-i aşa?

Ar fi vrut să mintă; i se părea că recunoscând adevărul îl jigneşte, ca şi când frigul ar fi fost emanaţia lui. El se întoarse şi se apucă să aprindă focul în cămin.

Rămasă în colţul ei, singură, Eva plânse puţin; nu atât cât ar fi avut nevoie. Se înfrână, ca să nu se arate cu ochii înroşiţi. Curând, flăcările începură să joace pe pereţi. El rămăsese lângă gura căminului, cu un genunchi jos, după obiceiul lui cunoscut. Ciudat, Eva nu simţea nevoia să vină lângă ea. Dar părea mai liniştită de când ardea focul. Tăceau amândoi.

Liniştea… Liniştea podişului! O *auzea* intrând, aşezându-se între ei.

Nu-şi luase nici măcar o cămaşă de noapte.

Numai serile erau triste, cât dura crepusculul, de la apusul soarelui, până se întuneca. Acum ştia şi le aştepta să treacă, aşa cum aştepţi să treacă tot ce doare şi nu poate să rămână.

Cu restul se obişnuia. Ziua ei începea târziu după a lui. În fiecare dimineaţă, înainte de a se trezi pe deplin, se ruga în gând – era un reflex fără cucernicie —: „Dă Doamne să nu plouă!”

Nu ploua. Curgeau zilele frumoase dinaintea toamnei. Soarele nu ardea – era cald, cu prietenie. Se trezea cu lumina lui pe obraz şi-i zâmbea recunoscătoare.

Afară, în faţa uşii, găsea masa pusă: lapte cald cu pâine de casă – la fel în fiecare dimineaţă.

El vroia să se ducă la oraş, să-i caute ceva de îmbrăcăminte; îl împiedica zi de zi, născocind pricini cu nemiluita; umbla în short şi în bluze de-ale lui, care îi veneau aşa de mari, încât o făceau şi mai mică.

De cele mai multe ori, când se trezea, îl găsea plecat; îşi amintea, pe lângă vise, că el se ridica încet, fără zgomot, se ducea la baie, se bărbierea, se spăla, cânta fals, iar la urmă, venea să-şi frece uşor obrazul curat de al ei. Mirosul pastei de dinţi îi răcorea nările, gata s-o trezească din somn; atunci, mârâia, ca dulăii supăraţi, şi el fugea, prefăcându-se speriat.

În câteva zile învăţase atât de bine să se alinte, de parcă se alintase toată copilăria.

În timp ce-şi bea laptele, Rex o păzea, privind-o puţin ironic şi indulgent. Îi plăcea pâinea de casă, avea mirosul podişului, deşi venea de la câmp.

Urma o vizită scurtă la bucătărie, unde mama lui Niculiţă punea mâncarea la fiert, îi spunea ţărăneşte „lele Ioana”, ca să nu-i spună mătuşă; să-i spună pe nume nu i se părea potrivit – prea era copil pe lângă ea. Femeia o lăsa în bucătărie cât să-şi arunce ochii prin cratiţe, apoi o izgonea; nu-i acorda niciun fel de încredere în ceea ce privea priceperea ei la gospodărie şi, fireşte, făcea foarte bine.

De acolo pleca la vale împreună cu Rex; câinele o urma cu aerul lui demn, neluând-o în serios, dar păzind-o, parcă socotind că nu trebuie lăsată de capul ei.

Dacă pe stăpânul locului nu-l găsea la gater, îl aştepta; el se ducea uneori mai departe, în locuri necunoscute de ea, unde stătea de vorbă cu logofeţii şi cu pădurarii; dintr-acolo se auzeau topoarele lovind în copaci; pădurea emitea zgomotele şi le propaga pe întreg podişul, într-un freamăt zburător şi înalt.

Îi plăcea să stea la gater, să privească fierăstrăul mişcându-se

neîntrerupt, muşcând din lemn şi aruncând şuviţe de rumeguş dedesubt.

Pe omul de la gater îl chema Dumitru Capverde. Eva era intrigată copilăreşte de numele lui, neîntâlnit niciodată, şi pentru ea intraductibil. Aflase că nu-i tatăl adevărat al lui Niculiţă, că lelea Ioana umblase înainte cam cu mulţi, că şi acum o mai lua razna, din când în când. Bărbatul o aştepta să se întoarcă din hoinărit, o apuca de coade şi o bătea până o lăsa pe jos. Femeia răbda fără să crâcnească, apoi, peste câtva timp, o lua iar razna. Cui vroia, îi dădea uşor explicaţie:

— Apoi atât poate şi el, să mă bată! Că n-aş pleca eu de acasă, dacă ar mai putea şi altceva!

Pentru Eva, bărbatul Ioanei devenea un personaj din ce în ce mai ciudat, înţelegea într-un fel abstract vorbele nevestei, neizbutind să le găsească exact sensul material, îl privea pe furiş, curioasă să ştie de unde-i vin numele şi metehnele, dar nu descoperea semne.

Cu drumul la gater şi cu aşteptarea trecea aproape toată dimineaţa; stăpânul locului apărea din vale, tropăind pe potecă, întotdeauna vioi şi voios. Nu-şi amintea să-l fi văzut vreodată posomorât; pare-se vorbele lui nu erau exagerate – se simţea bine departe de oameni.

Eva se repezea la vale şi-i sărea în braţe, gata să-l dea peste cap.

— Aş vrea să am şi eu tot atâta demnitate cât măgarul ăsta de Rex! scâncea, înciudată, cuibărindu-se la pieptul lui.

Rex nu se urnea niciodată să vină în întâmpinarea lui, mişca doar din coadă, de două ori, ca un salut, după care rămânea nepăsător, privindu-şi stăpânul cu o bunăvoinţă reţinută.

— N-are temperament, spunea el.

— Dar eu?

Numai serile erau triste.

— Dar eu? Haide, spune! Eu?

— Tu eşti un pui de panteră, cu patruzeci de grade temperatură.

— Ar mai trebui două ca să mor?

— Nu ştiu la ce temperatură mor panterele.

— Eu mor după tine. Indiferent de temperatură.

În astfel de momente, Eva îşi uita cu totul neliniştile; pentru ea nu mai exista nimic dincolo de marginea podişului, nici măcar vagonetele funicularului, care treceau necontenit, nu îi aminteau lumea din vale.

Până a doua zi dimineaţa, rămâneau împreună. La prânz mâncau afară, privegheaţi cu indiferenţă de Rex, care nu râvnea la nimic.

— E un câine leneş!

— Nu, e sceptic, ţi-am mai spus, dar tu nu crezi.

— Ei bine, să fie sceptic cu oricine; mie vreau să-mi arate încredere. Zău, suntem prea puţini aici, ca să ne suspectăm între noi!

Poate că discuţiile acestea, reluate, porneau din nevoia de a mai vorbi şi despre altcineva; Rex le ţinea loc de lume.

O dată cu sfârşitul mesei, soarele venea în faţa cabanei; se întindeau în şezlonguri, unul lângă altul, şi stăteau nemişcaţi, ca la sanatoriu, în căldura plăcută a după-amiezii. Mai târziu se plimbau pe podiş, până departe. Uneori se apropiau de creastă, ca să privească în vale; se vedeau râul, şoseaua, calea ferată, fabrica şi acoperişurile roşii ale caselor. Acolo se întuneca mai curând; umbra muntelui era rece şi grea; i se părea că oamenii de jos o simt pe umeri.

Întorşi acasă, Ioana le aducea cina, apoi pleca la bărbatul ei sau la alţi bărbaţi. Îndată apunea şi soarele – de la o zi la alta mai devreme, făcând nopţile să se lungească.

Cât se aprindeau lămpile şi se aţâţa focul în cămin, erau clipele ei de tristeţe, cum i se fixaseră în suflet din prima seară. El o găsea amorţită pe marginea divanului, cu mâinile reci. O lua în braţe şi o punea jos, pe blănuri, ca să facă patul; atunci, în clipa cât plutea prin aer, Eva îşi revenea, şi astfel începeau nopţile.

Începeau de fiecare dată cu puţină nelinişte, cu puţin frig, până se încălzea aşternutul alb.

17

Ziua când venise aici fusese o sâmbătă; ţinea minte, fiindcă avea în cap un calendar amănunţit al dragostei lor. Dacă ar fi vrut să-i facă jurnalul, şi-ar fi amintit uşor şi sigur toate datele, oricât de îndepărtate: „L-am cunoscut joi, 14 august, 1930, când veniseră ofiţerii… Era tot joi, 6 iulie, trei ani mai târziu, când l-am reîntâlnit pe drumul de la cimitir; vineri l-am văzut la pilon; sâmbătă, duminică, luni, a plouat; luni i-am scris; marţi am primit răspunsul lui; miercuri ne-am întâlnit din nou – era fără iepuraş…”

Venise aici sâmbătă. Trecuse o săptămână. Duminica următoare, după mai multe încercări abandonate, el hotărî:

— Mâine mă duc să-ţi caut ceva de îmbrăcat; cu shortul nu mai merge; prea semeni a orfană!

Ar fi vrut să-l însoţească la oraş, dar se gândi că rochia şi ceea ce avea pe dedesubt erau prea ponosite ca să poată intra într-un magazin. Apoi se sfia să fie de faţă la cumpărături. Până acum, tot ce îmbrăcase era rezultatul unor ciorovăieli ticăloase între doamna Alion şi Maior; o îmbrăcau din te miri ce, cu mare cazną şi cu multe drăcuieli, dar oricât ar fi umilit-o, o îmbrăcau ai ei. I se părea partea cea mai grea a vieţii de astăzi, să-i aducă îmbrăcăminte un om, până ieri – şi poate de mâine – străin, care să scoată bani din buzunar, să facă socoteli, să ştie cât costă fiecare lucru al ei. Accepta situaţia ca pe o boală, dar îi era peste puteri să facă mai mult decât atât, să intre în magazin, să aleagă, să vadă preţul scris pe etichete şi apoi să asiste cum el umblă la bani.

El plecă foarte de dimineaţă, ca să ia trenul de cinci; numai aşa putea să fie înapoi până seara. Încă somnoroasă, Eva nu simţi singurătatea imediat. Drept gândind, el pleca şi alteori, şi lipsea până la prânz. Multe dimineţi fusese singură, fără să se îngrijoreze prea mult. Dar atunci îl ştia aproape, în orice clipă îl putea lua pe Rex, să plece în căutarea lui.

De data asta, când se trezi de-a binelea, dându-şi seama ce se întâmplase, îşi simţi inima sugrumată. Nu bănuise cât trebuia să o coste plecarea lui. Acum se căia că nu-l oprise; n-avea nevoie de nimic, putea să umble în rochia ei neagră sau în short, şi dacă aşa nu era bine, putea să umble în pielea goală, numai să fie cu el. Se gândi, cu fantezia trezită de panică, la nenumăratele feluri în care ar fi putut să se îmbrace, croindu-şi singură rochii bizare, din ceea ce vedea în casă: perdele, cuverturi, feţe de masă; până şi din blănurile de pe podea.

Dând urmare primului impuls, se repezi afară, străbătu pădurea de jnepi, până la funicular, iar de acolo alergă la creastă, cu speranţa

absurdă că l-ar mai putea vedea într-un vagonet, coborând.

Era târziu, trecuse de opt, trenul plecase de mult. Rămase pe marginea podişului, dezamăgită, privind în vale drumul pe unde se dusese el. Acum valea era plină de soare.

Cum stătea astfel, neştiind încotro s-o apuce, văzu departe, pe potecă, un echipaj neobişnuit, care urca: un om ducând de căpăstru un cal de munte, şi în spinarea calului un al doilea om. La început crezu că e un turist, deşi turiştii veneau prea rar aci. După un timp, imaginile se măriră, văzu că omul de pe cal avea pălărie de pai, şi abia atunci îl recunoscu pe Maior.

Fugi la cabană, încredinţată că venea s-o ia acasă.

— Lele Ioană, cheamă-l repede pe Dumitru. Să vină cu puşca!

Maiorul o găsi stând curajoasă în uşa cabanei; îi vedea de departe pălăria, prin pădurea de jnepi, apărând deasupra copacilor şi dispărând, după cum căluţul se poticnea în buturugi. Apoi echipajul ieşi la lumină, şi vizitatorul se văzu în întregime, legănându-se în şa, chinuit.

Dumitru Capverde stătea de pază, după colţ, cu cartuşe de mistreţ băgate pe ţevile puştii.

Rex se ridică, veni lângă ea şi rămase ţeapăn pe toate patru picioarele, cu ochii la oamenii străini. Ajuns aproape, Maiorul descălecă greoi; ascensiunea care nu-i priise de loc îl lăsase cu picioarele şi şalele frânte.

— Bună dimineaţa, frumoaso! zise, pe când înainta crăcănat.

Eva se înroşi; se aşteptase să-i spună „urâto”, ca de obicei. Vorba lui mieroasă îi alungă dintr-o dată teama de până atunci.

— Bună dimineaţa, unchiule!

Maiorul se apropie şi o sărută pe obraz; Rex mârâi.

— Ai rămas singură azi?

Se miră cum de aflase aşa de curând; apoi se gândi că era foarte cu putinţă să-l fi văzut cineva la gară şi să-i fi spus. Oricum, se vădea că urmărise să vină în lipsa lui.

— Şi unde-i?

— La oraş.

Maiorul o privi, de sus până jos.

— Aşa umbli tu, în pielea goală?

Căuta un loc să se aşeze. Eva se simţea amorţită; nu putea să facă o mişcare, să-i aducă un scaun, sau să-l cheme în casă. Era poate un instinct care-i cerea să nu lase pe nimeni peste prag. Într-atât fusese numai cu el în această locuinţă, aşa de mult îi vorbea numai despre ei doi, încât i se părea de nesuportat fie şi gândul că ar trebui să împartă imaginile dinăuntru cu un intrus.

Maiorul îşi uitase apucăturile; sau mersul călare îl istovise, sau înălţimea îl copleşea. Rămase în picioare, ca un străin nechemat.

— Am venit să văd ce faci, zise. O duci bine aici?

— Da.

— Ai tot ce-ţi trebuie?… Mâncarea e bună?… Noaptea nu ţi-e frig?

După o tăcere, care trecu greu, întrebă:

— Când vă cununaţi?

Ea ridică din umeri, stânjenită; nu ştia nimic.

— Nu ţi-a mai spus niciun cuvânt?

Nici nu fusese vorba vreodată.

— Păi tu crezi că aşa merge? Ce, te-am crescut ca să facă el cu tine ce-i place? (Tot căuta cu ochii ceva, să se aşeze.) Să ştii că suntem foarte îngrijoraţi. Şi maică-ta, şi Gettuţa. Ţie nu ţi-e ruşine?

— De ce?

— Aha! De la el ai învăţat să ne înfrunţi!

Se mai uită o dată de jur-împrejur.

— Zi, aici staţi?!… Atunci, ce să-i spun maică-ti?

— Nimic!

— Şi Gettuţei?

— Nimic! (Ar fi vrut să transforme cuvântul în adjectiv şi să aibă pentru el superlative.)

Musafirul, vexat, se întoarse să încalece, fără s-o mai sărute. Rex mârâi încă o dată, şi calul porni, făcându-l pe călăreţ să se legene comic în şa. Eva rămase *numai cu câinele*.

Maiorul ajunse acasă târziu; la vale, calul mergea rău, de câteva ori se poticnise, gata să-l azvârle peste cap, la trecerile mai periculoase trebuise să descalece, şi nu ştia măcar dacă deplasarea meritase atâta osteneala. Era greu de înţeles ce anume urmărea. Poate ceva la care nu se gândea de-a dreptul: o plăcere ciudată. Poate făcuse drumul la cabană numai ca să vadă unde se petrec orele de dragoste. Era dezamăgit ca nu putuse intra, să-şi arunce ochii la pat. Paturile în care ştia că au dormit oameni tineri îl tulburau.

După prânz, Eva ieşi la marginea podişului, se aşeză în iarbă, cu Rex alături, şi începu să numere vagonetele care urcau. Nu ştia cu ce tren are să vină, se putea pomeni cu el în oricare clipă. Număra vagonetele: „Va fi în al o sutălea…” Trecea mult timp până să se împlinească suta de vagonete. „Va fi în al cincizecilea! În al douăzecilea…” Lua iar o cifră mare, care, la sfârşit, iar o dezamăgea.

Soarele apuse, funicularul se opri, se făcu întuneric; din faţă, de pe crestele celorlalţi munţi, de dincolo de vale, răsări luna, înspăimântător de mare şi de aprinsă, parcă topită. Mai aşteptă o vreme, tremurând de frig, în iarbă. Ar fi vrut să rămână acolo până la miezul nopţii, până în zori, până l-ar fi văzut venind, îi era frică să se mişte; aşa cum stătea ghemuită, se simţea la adăpost; nimeni nu putea s-o vadă, s-o simtă.

Câinele se plictisise; căscă, se ridică în picioare, îşi întinse spinarea

înţepenită, privi câteva clipe în vale, unde se vedeau sclipind luminile de la fabrică, se întoarse şi porni liniştit spre cabană.

— Rex, stai aici!

Dar el nu se mai opri decât o clipă, după care porni încăpăţânat înainte. Fu nevoită să-l urmeze; îi era prea frică să rămână singură. Când se ridică, văzu podişul nins; îşi duse mâinile la ochi, zăpăcită, până ce înţelese că era luna care îmbrăca pământul în lumina ei somnambulică.

Merse de-a dreptul la gater. Se auzea apa pârâului curgând pe scoc, se auzea foşnetul copacilor şi alte zvonuri reci ale nopţii. Mai jos, la căsuţă, se vedea lumină; Niculiţă stătea cuminte pe prispă.

— Tu nu te culci?

— Nu, că încă nu m-a bătut mama.

Dumitru Capverde se ivi în uşă. Aflând despre ce-i vorba îşi luă puşca.

Eva nu dormi nici o clipă; îl auzea afară, sub peretele cabanei, pe Dumitru, sforăind în şubă. Din când în când, se ridica din pat şi alerga la fereastră. Noaptea era albă; în lumina lunii pădurea de jnepi părea geruită. Pe terasă Rex veghea, cu urechile ciulite; poate avea şi el o nelinişte. Câteodată, când omul de alături sforăia mai tare, câinele întorcea capul spre el, aruncându-i o privire scârbită.

În zori, se îmbrăcă, îşi luă pe umeri o pătură şi ieşi în uşă. Rex adormise, cu botul pe labe, în locul unde stătuse toată noaptea. O simţi, deschise un ochi, apoi se culcă la loc. Dumitru tot mai sforăia, pe o coastă, cu puşca în braţe. Nu-l trezi. Rex o lăsă să se îndepărteze, până ce se convinse că într-adevăr pleacă; atunci se ridică plictisit şi o luă pe urma ei.

Pe podiş căzuse brumă peste noapte; Eva se înfioră – umezeala îi pătrundea prin sandale. Merse iarăşi la locul de aseară, unde se ghemui în pătură, cu ochii devale. Soarele răsărea în faţă. Curând porniră şi vagonetele. „Are să fie la al o sutălea… La al cincizecilea…” Numără multe sute.

Soarele se ridicase pe cer, ceaţa de jos se risipise, acum vedea clar fabrica şi casele. Şi văzu deodată că nu mai erau verzi decât brazii: ceilalţi copaci şi iarba păliseră.

Venea şi toamna. Iar ea era singură şi dezbrăcată, şi număra cu ochii umezi vagonetele: „Are sa fie la al o sutălea, la al cincizecilea…” Fiecare sută de vagonete însemna lungi jumătăţi de oră.

Trecu amiaza; Rex se ridică, mârâi ursuz şi plecă spre cabană. De astă dată, Eva nu-l mai urmă; era hotărâtă să aştepte, neîntrerupt şi până la urmă.

În unele clipe de oboseală, i se părea ca aşteaptă zadarnic, că nu va mai veni nimeni, niciodată, că va sta aşa până îi vor putrezi oasele.

Acolo o găsi, la câteva ore după-amiază, Ioana. O căutase peste tot

cu mâncarea. Eva o văzu plină de vânătăi şi jumulită.

— Te-a certat bărbatul?

— Ba m-a bătut, nu m-a certat, mânca-l-ar ăla strâmbu!

Eva număra vagonetele: „Va fi acum, la al treizecilea.”

Femeia îşi povestea necazul; nu auzea decât crâmpeie:

— …unu Manole, e de dincolo, vine vara cu oile; m-am avut şi eu bine cu el, că bărbatu-miu!… Şi dacă mi-a trimis creştinu vorbă că pleacă – pleacă acum la ei, dincolo, să ierneze – nu m-a răbdat inima şi mi-am zis: tot nu-i Dumitru acasă noaptea asta…

„Are să fie la al douăzecilea”

— …mai jos da casa e coşaru, nu te-ai uitat dumneata, n-ai luat seama; am pus eu un braţ de frunze înăuntru, că vaca tot e stearpă, o ţinem vara sub şopron, să se înveţe cu frigu, boala, altfel, la iarnă…

„Are să fie acum, la al zecelea…”

— …că vezi, nici să-i aduc în casă nu îndrăznesc; îmi ştiu lungu nasului. Da cine-a gândit că o să vină nătângu o dată cu soarele? Manole o luase pe potecă, la stână, eu eram în coşar, îmi strângeam betele; frigu-frig şi tare pă jos, da ungureanu mă ţine în pielea goală, arde-l-ar şi pă el, că mereu am junghiuri! De, domnişoară, nu mai sunt nici eu în toate puterile! Şi cum îmi pusesem fota şi-mi strângeam betele, numai ce aud glasu boşorogului: Stai, că trag! Boşorog, boşorog, da are nişte bojoci! Când strigă, te bagă-n pământ! Ăla, ce să stea? – Zdup, zdup, la vale, pă potecă: îi sună paşii ca pă tobă, că are o călcăturăăă!…

Îi veneau lacrimi în ochi; o durea tot corpul de atâta nelinişte. Ce se întâmplase, ce-l oprise?

— Ia dă mănâncă, domnişoară… Stai că trag, mă, găinarule! Zdup, zdup, ăla la vale. Şi-o dată l-aud că umblă la cocoşu puştii. Nu trage, mă omule! strig din uşa coşarului. Da el – puşca la ochi şi… Ia, zău, dă mănâncă, domnişoară…

„Are să fie la al cincizecilea…”

— …noroc că dă neisprăvit ce e, nu-i ia nici puşca foc… Stai, mă, n-auzi, că bag plumb în tine!… Aşaaa!… Pune-ţi mintea cu Manole! Iute dă picior ungureanu, iute ca la toate, al ciorilor, că altfel nu mă zăpăcea el pă mine!… Şi iar, scârţ, scârţ la cocoaşe, hâţ, hâţ la trăgace, nu ia puşca foc şi pace. Atunci lasă puşca jos creştinu, şi punte cu pumnii pă Ioana! Oliu, usca-i-s-ar mâna, cum i s-au uscat alte alea!… Ia uite colea şi dincolea ce-a buşit în mine, buşi-l-ar boala!…Ia dă mănâncă, domnişoară!…

Veni pe înserat, când Eva încetase să mai numere vagonetele. Era singură; Ioana plecase de mult, iar Rex nu se mai întorsese.

Se ridică în picioare, ameţită. Niciodată în viaţă nu simţise o bucurie mai mare ca în clipa când îl văzu apropiindu-se de creastă – totdeauna superlativul acesta avea să se repete, şi el totdeauna avea să i se

pară că îl invocă prima dată. O durea inima de atâta fericire; ar fi vrut să se arunce înaintea lui, cu braţele desfăcute – o chinuia neputinţa de a-i zbura în întâmpinare. Porni pe sub vagonet, cu ochii pe sus, fără să vadă unde calcă, poticnindu-se, aşteptând să treacă de pilon, şi el să coboare o dată pe pământ. Şi când fură faţă în faţă, din tot ce era în inima ei, din miile de cuvinte pe care i le pregătise, nu mai ştiu niciunul.

— Credeam că nu mai vii!

Ei lăsă pachetul jos şi-i apucă umerii.

— Îmi pare bine că mi-ai ieşit înainte!

Ieşit înainte?! Dacă ar fi ştiut de când era aici! Buza de jos începu să-i tremure.

— Te-am aşteptat ca un câine! (Făcu un ultim efort sa pară demnă, încercând să glumească.) Nici Rex n-a mai avut răbdare. Te-am aşteptat, vezi, mai mult decât un câine!

Îşi lăsă capul pe pieptul lui, căutându-şi locul pe îndelete. Când socoti că şi-l sprijinise destul de temeinic, zise:

— Acum, te rog, ţine-mă bine!

Începu deodată să plângă, în hohote, aruncând în lacrimile acestea de fericire tot chinul aşteptării care o istovise.

Altădată, i-ar fi prilejuit multă bucurie desfăcutul pachetului, îşi amintea cât o emoţionau lucrurile sărăcuţe pe care i ie cumpăra doamna Alion. Erau frumoase serile când venea cu trenul de la târguială. Şi ce-i aducea? O pereche de ciorapi, câţiva metri de indian, de calitate mijlocie, pentru rufe, un fular, mănuşi, câteva batiste… Le întindea pe pat, le privea pe toate părţile, le încerca, se despărţea greu de ele, le împacheta, pachetul îl punea sub pernă, ca a doua zi să-l desfacă iarăşi.

Acum stătea pe marginea divanului, cu pachetul în braţe, fără să-l desfacă. Tot nu înţelegea cum de rămânea el atât de liniştit, când o vedea cât se zbuciumase.

El îşi săpunea obrazul în baie, vorbind prin uşa întredeschisă. Se întunecase de mult, trecuse ora tristeţii, dar Eva tot nu-şi venea în fire.

— Şi cum, nu ţi-a fost teamă deloc?

— De ce să-mi fie teamă?

— Nu te-ai gândit că putea să mi se întâmple ceva rău? Nu te-ai gândit că te aştept?

— Ba da; dar ce era să fac, dacă n-am găsit nimic să-mi placă? A trebuit să mă duc mai departe.

— Mai bine te întorceai cu mâinile goale!

— A, nu! Eu, dacă pornesc la o treabă, înţeleg s-o termin. Ştiam că am să mă întorc – restul nu contează.

— Dar eu nu ştiam. La mine nu te-ai gândit? Nu te-ai întrebat ce-i în capul meu? Am fost foarte neliniştită… şi foarte nefericită.

De mult avea lacrimi în glas – el nu le simţi decât acum; ieşi nedumerit în uşa băii.

— Nu înţeleg ce-i cu tine!

— Eu înţeleg: am să tremur de câte ori n-ai să fii lângă mine.

— Să nu-ţi fie frică; am să mă întorc întotdeauna!

Îşi şterse lacrimile; nu se putea să mai plângă, plânsese destul de la întoarcerea lui. Începu să desfacă pachetul. Era necuviincios să nu se bucure… Mai târziu el o întrebă:

— A fost Maiorul pe aici? De ce nu mi-ai spus?

— Fiindcă m-a plictisit; nu voiam să te plictisesc şi eu pe tine.

— M-am întâlnit cu el jos… Bănuiesc că mi-a ţinut calea… Eva… (Şovăia.) Tu, tu crezi că trebuie să ne căsătorim?

Înlemni. Nu ştia dacă trebuia sau nu; ştia că nu o întrebase nimeni, şi nu înţelegea de ce o întreba el acum. El o luase de acasă, el vorbise cu Maiorul; ea se supusese, unuia şi altuia.

Chipul lui rămânea întunecat, cu fruntea numai cute aspre. Ce vorbe, ce descântece i-ar fi redat faţa cealaltă?

— Într-un fel, Maiorul mi-a cerut socoteală. Crezi că era în dreptul lui? (Parcă vorbea cu el însuşi.) E adevărat că mi-a spus ceva atunci când… (Gândul adevărat era: „Când te-am luat de acasă”, dar ceva îl împiedica să-l spună.) Când cu plecarea noastră. Nu-mi aduc aminte cuvintele, ştiu că ne-am înţeles să… N-am nimic împotrivă, dar asta ne priveşte pe noi doi, nu pe Maior.

Aici aşteptă câteva clipe un răspuns, apoi urmă, cum ar fi combătut o obiecţiune a ei:

— Da, e adevărat că tu depinzi de ei, după lege; eşti minoră. Dacă ne obligă să ne supunem legii, sigur că Maiorul are dreptul să dicteze. Dar aş vrea să poţi hotărî tu.

Eva respiră adânc, şi după ce gândi, şi după ce izbuti să se domine, spuse:

— Atunci când te-am întâlnit pe drum, prima oară, am fost fericită să stau de vorbă cu tine. Eu am venit la pilon a doua zi. Nu tu m-ai chemat aici, atunci când ele erau plecate de acasă. Tot ce am suferit din partea lor, a fost numai din cauza mea.

Surprinse pe chipul lui un început de destindere.

— Când te-am luat cu mine, în tren, n-ai avut niciun amestec în intenţiile mele. Dacă ne-am gândi bine, aş putea spune că… aproape te-am răpit. Nu-mi eşti dator nimic. Aş vrea să le pot arăta că nu le eşti nici lor dator mai mult. Nu vreau sa fiu pentru tine altceva decât ceea ce ai dorit atunci când ne-am cunoscut. Ţine-mă aici cât vrei, şi când nu mai vrei, spune-mi să mă duc.

El se ridică deodată în picioare, o apucă de mâini şi o smuci în sus.

— Ei bine, nu! Dacă-i aşa, să facem dreptate în lume! Am să te apăr, am să mă lupt pentru tine şi cu oamenii şi cu sfinţii, cu Dumnezeu, şi cu Scaraoţchi şi cu toţi aliaţii lor, din iad sau din biserici! Am să dărâm munţii, am să sec mările, am să cobor luna pe pământ, am să opresc soarele din mers – şi dacă tot n-o fi de ajuns, atunci… atunci am să mă însor cu tine!

Dincolo de glumă rămânea vreo hotărâre? Eva izbucni în râs; era un râs puţin nervos şi puţin trist. După câteva clipe, el îi dădu drumul şi se aşeză pe marginea divanului, cu o cută între sprâncene.

— Ţie nu ţi-e teamă să te măriţi?

Eva uită să se înfrâneze. Răspunse repede:

— Nu.

— Adevărat; nu riscăm nimic, în fond, nu mă sperie decât formalităţile. Uite, ceva la care nu m-am gândit: trebuie să-mi adun actele. Actul meu de naştere nici nu ştiu unde e. Trebuie să scriu la Namur.

Se opri şi un timp se gândi, încruntat; pe urmă chipul i se lumină, de parcă ar fi intrat în razele unui reflector.

— Eva, să nu mai vorbim acum. Lasă totul în grija mea. Tot ce fac

eu, până la urmă iese cum trebuie; doar asta interesează. Ai încredere în mine?

Ea gândi: „Am încredere, dar cu câtă nelinişte, cu câtă teamă!”

Era ca în funicular, peste prăpastie; ştia că va ajunge sus şi totuşi nu putea să uite ce-i dedesubt.

Petele ruginii de pe versanţi urcau spre creste. Fabrica şi casele, despresurate de verdeaţă, se vedeau golaşe şi fără pavăză din nici o parte; era ceva ştirb în peisaj. Într-o zi, toamna ajunse sus şi puse stăpânire dintr-o dată pe întreg podişul, prefăcându-l într-un deşert cenuşiu; iarba uscată avea culoarea Saharei. Numai pădurea de jnepi rămânea verde, şi fiind atâta deşert în jur, semăna cu o oază.

Eva îşi pierdea o bună parte din vreme urmărind viaţa acestor arbori care continuau s-o intrige şi s-o întristeze; altceva nu mai era de urmărit până departe, în jurul cabanei. Nu se întâmpla nimic; iepuraşii se înmulţiseră, de nu le mai ştia numărul; Rex îşi ducea traiul lui calm şi plin de ticuri. Trebuise să încerce o nelegiuire cu el, doar l-o vedea ieşindu-şi din fire. Ştia un joc mârşav, de maidan, de brute şi haimanale: legă o tinichea de coada câinelui. După ce înnodă sfoara cât se putea mai bine, se trase un pas înapoi, cu mâna la gură, speriată de propria ei ticăloşie şi aşteptându-i urmările.

Rex îşi examină podoaba nemeritată, se învârti de câteva ori prin faţa cabanei făcând-o să zdrăngăne, o privi pe Eva cu aerul lui cunoscut: „Ei, uite, ţi-am făcut cheful. Eşti mulţumită?” Apoi, cu acelaşi aer de nepăsare, se dădu înapoi până ce tinicheaua îi veni în faţă şi cu colţii lui ascuţiţi desfăcu mai repede, desigur, decât ar fi izbutit Eva, care o înnodase. După această izbândă se ridică, mirosi instrumentul de tortură şi, salutându-l cu unul din picioarele de dinapoi, îl stropi, uitându-se în acelaşi timp la mica tirană: „Iacă, fetiţo, ce fac eu cu tinicheaua!”

Avusese pentru Rex un pic de ciudă, pe lângă o mare simpatie; de atunci înainte sentimentele ei se transformară în admiraţie.

Celelalte se întâmplau ca mai înainte. Dumitru Capverde îşi bătea din când în când nevasta.

— Iar ciufulită, Iele Ioană!

— Lasă, domnişoară, nu-mi purta de grijă! Când nu m-o mai bate, atunci să-ţi fie milă!

Sub şopronul gaterului se strângeau scânduri albe, în stive, până ce o dată dispăreau fără urmă. Îi părea rău că nu apuca să-şi ia rămas bun de la fiecare; ar fi vrut să ştie unde au fost duse, cui aparţin, ce s-a lucrat din ele.

Serile se făcea mai mult foc în cabană; odaia îi era astfel mai dragă, şi nopţile lungi erau mai frumoase. Nimic din ce contura fiinţa ei ziua, nu lua cu ea în pat, la culcare. Avea alte vorbe şi alte gesturi pentru noapte.

Cât fusese vremea mai caldă, dormise dezbrăcată, fiindcă somnul era prelungirea dragostei, împletite într-o compoziţie polifonică şi

multiformă, de nu mai ştia unde-i un sfârşit, unde-i un început.

Cum în prima noapte rece îmbrăcase ce găsise pe întuneric, una din pijamalele lui de iarnă, rămăsese obişnuită cu veşmântul acesta în care se cuibărea, nelăsând afară niciun deget, nici o fărâmă de piele, decât vârful nasului. Umbla astfel prin casă, călcând pe pantalonii prea lungi, încurcându-şi mâinile în mânecile nesfârşite, luptându-se cu prisosurile de cârpă, ca un pui de urs aruncat într-o blană prea mare. Avea o înfăţişare şi comică, şi copilăroasă; gesturile ei şi exclamaţiile, totdeauna noi, umpleau ceasurile deşteptării de neprevăzut şi prospeţime.

Acum el întârzia mai mult acasă; prezenţa ei îi era din ce în ce mai necesară. Când umbla după treburi, se trezea făcând gesturi de îmbrăţişare. Uneori se pomenea şoptindu-i numele. Numele ei avea o muzicalitate prelungă, cuprindea o chemare continuă. Era bucuros ca o chema aşa şi nu altfel; toate celelalte nume feminine i se păreau potrivite pentru oricine, dar în fiinţa ei n-ar fi găsit răsunet.

În alţi ani, o dată cu venirea toamnei pleca din munţi. Acum prelungea şederea aici, fiindcă tovărăşia ei îl făcea să aibă alte dorinţi, să simtă şi mai puţin nevoia cadrului citadin, care îi era mai degrabă nesuferit. Dar veni o zi, când muntele îi izgoni.

În a doua jumătate a lui octombrie începură ploile; podişul deveni rece şi ostil, în cabană focul ardea din ce în ce mai mult, îndepărta frigul, nu şi umezeala, nici impresia dezolantă pe care o făceau ferestrele mici, mereu cenuşii. Lui, oasele nu i se mai dezgheţau, aşternutul părea adus din ceaţă, până şi nopţile îşi pierdeau din căldura de altădată. Un omoplat îl durea adesea, în adânc, o durere pornită parcă din suflet şi răsfrântă în trup.

Trebuiau să coboare; Eva era speriată să nu întâlnească pe cineva de acasă. Spre liniştea ei, ocoliră fabrica pe departe. Dumitru, escortat de Rex, transportase bagajul pe doi cai cu samare. Din vagonetul funicularului se duseră de-a dreptul la gară, şi peste un sfert de oră erau în tren. Ea nu văzuse niciodată împrejurimile casei sub acest anotimp. Totul era atât de urât, încât nu regreta nimic din urmă. Lăsând la o parte teama pe care i-o dădea necunoscutul, se bucura din tot sufletul că pleacă.

Peste câteva săptămâni avea să se întoarcă. Necunoscutul n-o primise cu căldură; era mult prea rece, mult prea dur pentru ea; nu avusese arme să lupte cu el – n-avea arme să lupte cu nimeni.

20

În Gara de Nord ajunseră seara, pe ploaie. Eva înregistrase succesiv peronul cu dale gălbui, murdare de zloată; hamalii; vuietul; lumea aşteptând la ieşire; oamenii îmbrâncindu-se; automobilul; zidul mohorât al spitalului militar; cheiul Dâmboviţei; o statuie urâtă; o învălmăşeală de străzi cu nume de medici; un bloc mic, cu două etaje; o scară alunecoasă; o uşă de stejar negru. Apartamentul nu fusese aerisit de cine ştie câtă vreme, mirosea a praf, a vară şi a naftalină. Din fericire era cald; caloriferul dogorea, iar în baie curgea apă fierbinte. Uneori apa fierbinte ţine locul multor nevoi.

— Eva, mai întâi şi mai întâi intră în baie.

— Du-te tu. Vreau să mă dezmeticesc puţin.

— Atunci mă laşi să stau mai mult? Simt nevoia sa-mi încălzesc oasele.

E greu când vii prima oară într-o casă, e greu şi când te întorci după ce-ai lipsit mult timp; nu ştii ce să faci mai întâi. O baie fierbinte încălzeşte încheieturile îngheţate. Şi puţin sufletul. Eva era tristă.

Deschise ferestrele şi porni să se orienteze, luând încăperile pe rând; în vestibul mirosea a cauciuc, de la o manta de ploaie pe care el o uitase în cuier şi se copsese toată vara; urma un hol mic, cu fotolii nichelate, cu o măsuţă la mijloc, ca în odăile de aşteptare la dentişti; apoi două camere cu glaswand între ele, sufragerie şi odaie de dormit, legată una cu baia, alta cu bucătăria, o bucătărioară albă, curată, dar abia puţin mai mare decât un coteţ pentru Rex.

Prima dezamăgire o avusese mai înainte, aflând că Rex va sta jos la portar; începea să se rupă alianţa lor tripartită.

Nu mai văzuse niciodată un apartament de bloc; socotea doar că e comod, altminteri nu găsea nimic care să-i placă; totul era convenţional şi de calitate mijlocie. Se cunoştea că e locuinţa unui om care nu se opreşte prea mult într-un loc şi nu-şi investeşte personalitatea în obiecte; se simţea destul de neliniştită.

Încercă să facă puţină curăţenie; nu găsea mătura; în bucătărie era un aspirator de praf, dar nu ştia să-l manevreze. Se mulţumi să golească scrumierele răspândite prin toată casa, cu mucuri învechite, poate de luni şi de anotimpuri. Şterse praful, acolo unde era mai vizibil, şi închise ferestrele.

Când el ieşi din baie, o găsi stând în mijlocul dormitorului, pe geamantan, cu picioarele strâmbe şi cu pălăria dată pe ceafă, într-o atitudine de sinucigaş… (Mai târziu avea să-şi scoată lucrurile şi să le aşeze în dulap, dar din seara aceea păstră multă vreme impresia că geamantanul e tot nedesfăcut.)

Câteva clipe rămase şi el confuz, în uşa băii; un om în plus făcea

mai greu de pornit viaţa în apartamentul acesta sclerozat. Apoi se dezmetici; ştia să ia hotărâri repezi, pe care avea darul de a nu le abandona.

— Eva, dispari! Intră în baie şi sa nu ieşi până nu te chem.

După plecarea ei, îşi roti ochii prin încăpere; ca primă acţiune împinse geamantanele sub pat; unul mai mare îl cără la bucătărie. Fără bagaje, casa devenea suportabilă. Deschise dulapurile, scoase cearceafuri, feţe de pernă, cuverturi, pijamale. Nu le mai rămânea altceva de făcut decât să se bage în pat, şi patul cu cearceafurile curate era un ţinut al făgăduinţei.

— Acum vino!

Din uşă, o prinse în braţe – o rupse iar de pământ! – o întinse pe cearceaful curat, o înveli până la umeri, îi răsfiră părul pe pernă. Se aşeză alături şi o privi mulţumit. Trecuse peste un obstacol – avea să treacă peste toate, îi părea bine ca o luase cu el.

— Eva, la început prezenţa ta aici m-a speriat. Stăteai aşa, în mijlocul casei, pe geamantan… Eu sunt obişnuit să fiu singur. Dar m-am gândit că putem face în aşa fel, ca să nu ne încurcăm unul pe altul. Tu ştii să găteşti? Vrei să fii gospodină?

— Nu ştiu; cred că nu mă pricep.

— Foarte bine! Portarul o să caute o femeie, care să facă tot ce trebuie. Nu vreau să-ţi iei nici o atribuţie casnică. O să mâncăm în oraş.

— Nu e prea scump? Nu ştiu ce bani ai, şi eu, eu nu am nimic.

— Tu ai părul, şi fruntea, şi ochii, şi nasul, şi gura, şi bărbia, şi gâtul, şi tot. Cunosc câteva femei frumoase, care ar vrea să împrumute de la tine câte ceva. Trebuie să te îmbraci frumos. Ce-ţi place în Bucureşti? Unde ai vrea să mergi?

— La Teatrul Naţional. (Văzu ochii lui îngroziţi.) Am spus vreo prostie?

— Dacă asta ţi-e dorinţa, mergem mâine!

Visase o nebunie: dragostea – o avea din plin, o cunoştea. Dar nici în vis nu-şi închipuise că dragostea putea să vină şi cu alte desfătări. Fusese o singură dată la teatru, la un matineu pentru şcolari; o încântase sala, luminile, cortina, dar mai ales decorurile, costumele, actorii, acea întreagă ficţiune construită armonios, care o făcea să palpite, cu mai multă putere decât orice realitate. Era o realitate concentrată şi demonstrată dinainte.

A doua zi dimineaţa, rămânând singură, desfăcu geamantanele şi se strădui să găsească în dulapuri locul fiecărui lucru, ceea ce nu era uşor. Era şi mai greu să găsească locul ei în casă; de când sosise, continua să-l caute.

Aproape de prânz, portarul îl aduse pe Rex pentru o jumătate de oră. Câinele inspectă apartamentul, îşi băgă capul sub pat, strănută,

râcâi la uşa terasei, stropi puţin zidul afară, apoi se întoarse în vestibul unde se aşeză pe patru labe, aşteptând cu indiferenţă să se termine timpul de vizită.

Seara merseră la teatru. Privind-o în timp ce ea se gătea emoţionată, el se gândi că se cam grăbise; ceva în mişcările ei părea neconvenabil şi nu era nici bine îmbrăcată. Totuşi, nu-şi retrase bunăvoinţa şi bunele intenţii; în lipsa unei rochii elegante, a bijuteriilor şi a fardului, avea frumuseţea ei neuzată, surprinzătoare şi încă nedefinită.

Stăteau într-o lojă în faţă, de unde se vedea tot atât de bine sala ca şi scena. De aici, Eva descoperea altă perspectivă – ea fusese undeva mai sus – şi schimbarea perspectivei la teatru părea un corolar al tuturor celorlalte perspective schimbate. Nu mai purta uniformă, nu mai era elevă, nu mai avea grija niciunui regulament, a niciunei profesoare. Stătea cu un bărbat alături, şi nu trebuia să dea nimănui socoteala. Se simţea cam beată de libertate şi de luminile strălucitoare.

Se juca „Vlaicu Vodă”. Vedea pentru prima oară însufleţite personajele din cartea de istorie. Asculta cu religiozitate fiecare vers, fascinată, cu sufletul la gură. Pe el piesa îl plictisea, mai ales că era în versuri. Dacă ar fi fost singur, s-ar fi dus la un teatru de revistă, să vadă câteva fete frumoase şi să se distreze, cu o rezervă odihnitoare, ascultând cupletele mitocăneşti. Sau dacă ar fi avut o dispoziţie mai puţin vulgară, s-ar fi dus la operă; nu-i plăceau prea mult muzica, nici cântăreţii, ci acţiunea frumos colorată, în niciun caz nu s-ar fi dus la o piesă cu voievozi.

În pauzele dintre acte o luă de braţ şi merse cu ea în foaiere. Eva se strecură printre oameni străini, domni şi doamne care nu-i dădeau atenţie; femeile îşi aruncau ochii la îmbrăcămintea ei cu oarecare curiozitate şi nedumerire. Ea privea plafonul baroc, privea busturile de pe lângă pereţi; ar fi vrut să strige, bătând din palme; „Uite, ăsta e Caragiale! Uite colo şi pe Delavrancea!…” Privea tablourile, draperiile, policandrele. Era prea zăpăcită de câte vedea dintr-odată, ca să ia seama şi la oameni. Se simţea fericită de tot ce se întâmpla, şi-i era recunoscătoare celui care o adusese aici. Îl vedea acum cu înfăţişarea schimbată, mişcându-se între oameni de oraş, îmbrăcaţi îngrijit şi măsuraţi în gesturi, vorbind altă limbă decât cea de pe munte. La început i se păruse stânjenit, şi chiar ea se simţea stânjenită. Se obişnuise cu cizmele lui, cu gesturile largi, cu călcătura apăsată. Descoperea, cu un orgoliu timid, că el nu părea de loc mai prejos decât întreaga lume adunată aici, şi încă lume aleasă, în mijlocul căreia se mişcă după voia lui, ca într-o pustietate.

În acest timp, el urmărea chipurile străinilor, încercând să tălmăcească impresia făcută de ea; niciunul nu-i arătase vreun interes vizibil. Dar îşi aminti că nici el, când o cunoscuse, nu fusese atras

numaidecât de înfăţişarea ei; nu avea nimic izbitor. Abia după ce o privise mai bine îi descifrase farmecul. Acum se simţea solidar cu ea, îi era foarte dragă, ar fi vrut sa se găsească în altă parte, într-o lume născocită, singuri şi invulnerabili.

Câteva clipe trebui să se îndepărteze, ca să schimbe câteva cuvinte cu un cunoscut. (Antipatic.) Văzută de la o oarecare distanţă şi în aceeaşi privire cu celelalte câteva femei dimprejur, i se păru prea palidă; poate din cauza luminii, potrivită pentru farduri. „Totuşi, gândi, puţină pudră şi roşu de buze nu i-ar strica; poate şi puţin roşu pe obraji.”

Pe urmă constată că avea braţele cam subţiri. Tot confruntând-o cu femeile din jur, găsea o mulţime de alte amănunte, nebăgate în seamă până atunci, care sărăceau imaginea ei. În ultimul antract, nu mai îndrăzni să iasă din lojă; rămase posomorât, fără să-i vorbească, mângâindu-i mâna absent, obosit şi descurajat.

Câteva încercări, în zilele următoare, îl obosiră şi descurajară mai mult. Prima duminică, dimineaţa, o luă la un concert de jazz. Se cânta o muzică hibridă, teme clasice prelucrate fără rafinament şi fără pudoare, caricaturizări ostentative, cu sincope şi cacofonii pline de brutalitate. O parte din ascultători se distrau, alţii erau scandalizaţi. Ea nu înţelegea nimic, nu ştia ce se întâmplă, de ce aplaudă unii, iar alţii fluieră şi huiduiesc. Nu-i plăcură nici oamenii, nici sala, nici orchestra; erau singurele impresii pe care le mărturisi; pe urmă nu mai fu în stare să scoată un cuvânt. În pauză ieşiră în hol; o privi cum stătea, cam friguroasă, lângă un zid, ţinându-şi mâinile în faţă, una în alta, stânjenită, cu umerii puţin aduşi înainte, fără nimic comun cu oamenii din jur. La teatru cel puţin se crezuse liberă şi nu se temuse de nimeni. Acum descoperea un hotar între ea şi lume şi începea să se strângă în propria ei carapace, temătoare, rezervată şi puţin ostilă. Aşa îşi pierdea repede tot elanul şi toată prospeţimea. Trecerea dintr-un cadru în altul fusese prea bruscă. Din ceea ce însemna Bucureştiul ştiuse numai internatul şi o cofetărie mică de alături, unde o prăjitură costa patru lei. Cum să nu-şi piardă cumpătul? Odată bău şampanie într-un restaurant care semăna cu un palat, cu feţe de masă albe de-ţi întunecau privirea, cu tacâmuri argintate, cu pahare de cristal, atât de curat şi subţire că vibra când îl duceai la gură. Chelnerii purtau fracuri cu plastroane scrobite şi fiecare semăna cu un şambelan.

Ascultă o cântăreaţă spaniolă, mică, neagră şi urâtă, nici măcar tânără, fără să înţeleagă de ce lumea o aplauda cu atâta înfierbântare.

La mesele vecine, oamenii vorbeau într-o limbă pe care parcă o auzea acum întâia oară, despre actori, despre pariuri, cai de curse, blănuri, despre acţiuni, despre Abisinia. Toţi i se păreau foarte deştepţi şi foarte învăţaţi, iar ea se simţea disperată şi umilă, fiindcă niciodată n-avea să poată folosi cuvintele lor. Tăcu toată seara, cu ochii pe faţa de masă; dar chiar faţa de masă o umilea, nu mai văzuse niciodată una atât de bogată şi de străină.

Nu se regăsi nici acasă; nu mai ştia ce să răspundă la întrebările cele mai banale, se simţea prostită, uitase că într-o vreme însufleţea convorbiri îndelungate, de jumătăţi de zi, de jumătăţi de noapte.

De atunci înainte mai merseră prin câteva magazine, la câteva cinematografe. Într-o zi, el veni acasă cu un plic în mână.

— E de la mama, zise, aruncându-l pe pat, aşa ca să se poată vedea mărcile din străinătate.

Inima Evei se strânse.

— Ce spune?

— Nimic. E suferindă.

După câteva clipe ea se ridică şi-l privi, liniştită.

— Trebuie să te duci acolo?

Spera să audă o dezminţire. El veni în faţa ei, cu o căutătură surprinsă.

— Eva!

Era ca un reproş. Ea zâmbi; inima şi-o simţea mereu strânsă. Ar fi vrut să-i spună: „Am fost o experienţă nereuşită!” Dar nu se putea să-i dea ea însăşi arme, ca s-o răpună. Mai spera.

— Eva, sunt foarte neliniştit.

Mai spera; ce?

— Trebuie să te duci, nu-i aşa?

— Cred că da. Nu mă are decât pe mine.

Părea că suferă. Eva gândea: Ce simplu ar fi fost ca el să-i spună: „Dar, bineînţeles, te iau cu mine.” Simplu? Poate că nu. Nu vroia să fie nedreaptă. De când venise aici se simţea ca o greutate de plumb de picioarele lui.

— Am să mă întorc, Eva.

— Când trebuie să pleci?

Păru iarăşi că suferă; îşi frământa degetele pe cuvertură; îl mai văzuse aşa şi altădată.

— Cât de curând ai crede tu.

— Depinde de mine?

— Da; vezi, m-am gândit că o să-ţi fie greu. Trebuie să vedem ce faci tu. Cred… cred că… Ar fi bine să te întorci acasă.

„Nu trebuie să fiu nedreaptă; nu i-am cerut şi nu mi-a promis niciodată nimic.”

— E o soluţie.

Îl uimea şi-l neliniştea puţin uşurinţa cu care ea accepta toate. Dacă se gândea lucid şi onest, întoarcerea ei acasă era o imposibilitate.

— Cum crezi că o să fie? Ce-o să spună Maiorul?

Nu răspunse decât mai târziu:

— Ce te priveşte pe tine, din moment ce n-ai să fii acolo?

Se stăpânea atât de bine, că el nu-şi dădea seama de deznădejdea şi amărăciunea ei. O privi nedumerit. Nu! Deşi ea accepta, nu putea s-o lase în părăsire.

— Eva, cu voia sau fără voia noastră suntem complici. Trebuie să ne ajutăm unul pe altul şi să nu ne trădăm. Uite ce-o să facem: te întorci acasă, cu mine. O să le spunem că ne căsătorim şi că eu trebuie să mă duc după acte. Înţelegi? Până să mă întorc cu actele au să uite.

Ea se gândea: „Dar eu?”

— Eşti prea tânără să te măriţi. Au să-şi dea şi ei seama. Ce zici? E bine aşa?

— Dacă vrei tu, e bine!

Şi Eva se întrebă: „Îl iubesc?”

El era mulţumit şi puţin febril.

— Apucă-te şi scrie chiar acum; uite stiloul. Spune-le că venim, să nu fie miraţi când ne-or vedea. Spune-le că totul e bine şi eşti fericită.

Eva îşi răspunse: „Da. Îl iubesc!” Nu i se părea de loc ciudat.

După o săptămână, se întorceau la fabrică. El adusese un geamantan întreg cu daruri, care creară de la început o atmosferă călduroasă. Maiorul îi primi cu o explozie de bucurie. Tăiase porcul, cămara era îmbelşugată, puse să se taie şi curcanul.

Sosiră după prânz; seara se aşeză o masă sărbătorească. În mijloc, pe fructieră, erau mandarine; parfumul lor acid purifica aerul îmbâcsit de celelalte mirosuri, grase.

Maiorul se îmbătă, cu bunăcuviinţă. Chiar şi Getta se ameţi puţin, fiind într-o dispoziţie excepţională. El îi adusese o poşetă scumpă, foarte modernă, în formă de casetă, din metal aurit; numai o parte a feţelor era acoperită cu piele de şopârlă. Îi mai adusese, ca din partea Evei, ciorapi de mătase şi câteva dedesubturi foarte fine – un mic trusou. Dar cauza principală a bunei dispoziţii era alta. Citise un anunţ în Universul, la Căsătorii: „Ofiţer superior, caut domnişoară…” Urmau câteva condiţii cărora avea certitudinea că le corespunde, de parcă anunţul fusese conceput anume pentru ea.

Ca urmare, îi scrisese în ajun ofertantului, arătându-şi calităţile, şi acum aştepta un răspuns care nu putea să fie decât fericit.

— Bea şi dumneata, doamnă, un pahar! o îmbia Maiorul pe doamna Alion. Că doar e de nunta fetei! Nu-i aşa? Ia spune tu, frumuşico, nu te superi daca maică-ta nu bea la nunta ta?

Nimeni nu băgase de seamă că la această masă festivă Eva nu mâncase decât o mandarină.

După masă, Maiorul îi duse până sus.

— Cam îngust patul, cam îngust, he, he, he. Dar nu-i nimica, lasă că vă înghesuiţi voi!

Venise cu paharul în mână; cu mâna cealaltă încerca patul. Eva se simţea ştrangulată.

Maiorul plecă. Din uşă mai întoarse capul o dată.

— Noapte bună! He, he, he!

Urarea avea un ton aproape trivial. Îl auziră coborând scările, greoi, cu râsul lui ca un behăit.

Pe masă era oglinda veche; sub sticlă trebuia să mai fie ascuns şi acum primul lui bilet. Pe suportul de lemn scrisese odată: „Cea mai nefericită zi din viaţa mea”. Se gândi cu îngăduinţă la superlativul perimat, învăţase să nu mai exagereze. Dacă ar fi fost să scrie acum ceva, ar fi scris: „22 decembrie, 1934, o altă zi nefericită din viaţa mea”.

În a doua seară, după cină, în timp ce el îşi fuma ţigara la gura sobei, Eva avu simţământul că se întâmplă ceva ciudat.

— Tu nu simţi nimic? întrebă, în şoaptă.

— Nu. Ce este?

— Nu ştiu; mi-e frică. Mi s-a părut că umblă cineva pe acoperiş.

— Poate bate vântul.

Dar ea cunoştea altfel încăperea aceasta; ştia toate zgomotele ei, de unde pornesc şi ce înseamnă fiecare.

— E cineva sus. Te rog vino lângă mine! Simt că e cineva!

Rămăsese lângă pat, cu pumnii strânşi la piept, tremurând, cu privirea în tavan. Şi deodată, în cadrul luminatorului apărură doi ochi holbaţi, uitându-se la ea.

El o auzi ţipând, înainte de a-i fi văzut chipul descompus de spaimă, şi se repezi s-o prindă în braţe. O simţi că tremură, în timp ce mâinile încercau să arate înspre luminator.

— Un om, acolo! Un cap de om.

Atunci auzi şi el limpede zgomotul unor paşi pe ţigla acoperişului. Dintr-o mişcare, trase masa sub luminator, împinse geamul în sus şi sări pe acoperiş. Văzu o umbră care se îndepărta, un om mergând în patru labe ca să nu alunece.

— Stai!

Omul şovăi; apoi, fie de teamă, fie dintr-o mişcare greşită, se prăvăli pe ţiglă, făcând acoperişul să duduie. La streaşină, încercă să se agaţe de ceva; corpul se văzu zbătându-se, pe urmă căzu, făcând să pârâie jgheabul de scurgere.

Coborî în fugă; îşi dădea seama că nu putuse să cadă decât pe terasă, în partea dinspre bucătărie. În uşa coridorului se lovi de servitoarea care venea speriată.

— Săriţi, că a căzut dom Maior!

Căzuse pe o canapea veche, aruncată pe terasă, şi nu păţise nimic grav; numai mâinile îi erau puţin julite.

Se urcase pe acoperiş, fiindcă văzuse ieşind scântei pe horn; vroise să vadă dacă nu e vreo primejdie.

El ar fi vrut să-l întrebe: „De ce n-ai răspuns când am strigat?”

Era însă inutil să-l suspecteze; poate nu auzise din cauza vântului.

Eva nu credea în explicaţia aceasta; nu putea să găsească alta, dar avea în minte chipul schimonosit aşa cum îl văzuse o clipă în lumina proiectată de jos, cu fruntea roşie de ger, cu ochii bulbucaţi ca ai unei arătări. Tremura, lângă soba din sufragerie; n-ar mai fi vrut să se întoarcă în camera ei, îi era însă ruşine să mărturisească teama pe care i-o dădea fereastra aceea neapărată. El o apucă de după umeri,

cu braţul puternic, căruia nu i se putea împotrivi, şi aşa o duse pe scări. În sobă mai ardea focul, dând o căldură ozonată; mirosea a brad şi a mere.

A doua zi era ajunul Crăciunului, şi seara el hotărâse să plece. Ar fi putut rămâne măcar încă o zi, spre a-i da la această sărbătoare a familiilor fericite, cel puţin iluzia că are o familie şi că este fericită.

Dar pleca – şi începea astfel ultima noapte. Stătea lângă sobă; el veni alături, îi trecu mâinile pe subsuori şi o înălţă, rupând-o de pământ cu mişcarea aceea de la începutul începuturilor. Trunchiul ei se frânse puţin pe spate, de la mijloc.

Mai târziu, când stăteau întinşi unul lângă altul pe patul îngust, ea spuse:

— Aş fi vrut să nu fie nimic aici. O să am de suportat încă o amintire.

Restul gândului îl păstră pentru sine: „Da, nu mai am nici o insulă unde să mă izolez de amintirea ta. Şi patul are să-mi aducă aminte de tine. Dorm în el de la şase ani. Mi se pare că mi-ai strivit toată copilăria.”

El fuma, urmărind mişcările ţigării în întuneric. O întrebă:

— Vrei să dormi?

Era ultima noapte.

— Nu. Vreau să mă gândesc.

— Nu te gândi. Lasă totul la voia întâmplării.

— Trebuie să uit?

— Cum crezi.

— Ai să te întorci?

El se ridică şi vru să aprindă lumina. Eva îl opri:

— Mi-e frică să nu ne spioneze cineva, de sus.

— Dar ai văzut bine că nu era nimic.

— Ba da… Ce crezi tu despre Maior, despre întâmplarea asta? Ce căuta pe acoperiş? Mi-a intrat în cap o bănuială; acum înţeleg altfel unele din gesturile lui… Cred că… vroia să… se uite la noi.

— E o aberaţie; scoateţi-o din cap! Aprind?

— Întâi înveleşte-mă!

— Nu. Stai aşa!

Îşi puse un halat pe umeri, aprinse lumina şi se aşeză pe marginea patului. O privi, ca şi cum n-ar mai fi văzut-o de mult. După zilele searbede de la Bucureşti, aici, aşa cum stătea goală sub lumina crudă a becului din tavan, regăsea, la o temperatură rece, cu luciditate, tot ceea ce îl fermecase altădată în făptura ei. Îi răsfira părul pe pernă. Ce bine, ce definitiv cunoştea Eva gestul lui! El murmură, parcă mirat, parcă necăjit:

— Ştii că eşti foarte frumoasă!?

Inima ei începu să bată altfel. Poate n-are să plece! Poate are să se

întoarcă!

— Da, acum te-ai împlinit. Ai şoldurile mai rotunde şi umerii mai stilizaţi.

— Am crescut!

Era o vorbă de demult.

— Adevărat! Dar te-am crescut eu!

„Şi ce folos?!” gândea amar Eva.

El îi cuprinse mijlocul în mâini, cu un gest reţinut, atent, de expert.

— Şi talia ţi s-a subţiat! Înseamnă că ai rasă. Mulţi bărbaţi au să alerge după tine!

— Norocul meu!

— Norocul lor! (O examina mai departe, netulburat şi mulţumit.) Să ştii că abia acum îmi dau seama cu adevărat: eşti o creatură uimitoare! Caut şi nu-ţi găsesc niciun defect. Şi corpul tău emană nu ştiu ce fluid, ce căldură mistică, îţi vine să i te închini, smerit… Dar evanghelistul tău am fost eu! Bărbaţii care au să vină după mine trebuie să citească noul meu testament!

Ea îl asculta, rătăcită. Nu avea puterea să întindă mâna, să-şi tragă cuvertura deasupra. Închise ochii. El o mai privi un timp, confuz.

— Am să te regret din toată inima! zise apoi.

Se gândea că ar fi putut rămâne. Niciodată nu plecase de lângă un bun al vieţii atât de adevărat şi de întreg; era absurd să-l lase în drum, de vreme ce nu era acum mai prejos decât fusese la început. Câtva timp şovăi, între porniri contrarii; îi veni în gând viaţa de la Bucureşti, casa aceea care nu era făcută pentru doi… Dar degeaba căuta o cauză exterioară; cauza era în el şi începea s-o întrevadă. Rămase cu ochii în gol.

23

A doua zi dimineaţa ea se sculă cu mult înaintea lui, trecu la baie pe nesimţite, se îmbrăcă, se întoarse şi rămase nemişcată lângă uşă, până se trezi şi el. Dormise bine; nu mai ţinea minte gândurile de la culcare, nelimpezi şi contradictorii; era mulţumit în căldura aşternutului, îi părea rău că ea plecase de alături şi se îmbrăcase. Ar fi vrut să mai întindă o dată braţele, în ultima dimineaţă! Dar trebuia să-şi facă bagajul, pe îndelete. Uita întotdeauna câte ceva, şi acum nu i se îngăduia să uite nimic. Era o regulă de război!

Eva îl privea împietrită; trecuse ultima noapte, venise ultima dimineaţă; tot ce i se întâmpla de acum înainte cu el, pentru ea însemna ultima oară. Simţi că i se frânge ceva în inimă. Fusese mult mai uşor gândul morţii, odată, decât era gândul despărţirii, acum. Spuse sugrumată:

— Rămâi!

Abia putuse vorbi, în şoaptă. Ultima energie şi-o păstră ca să nu se prăbuşească.

El îi zâmbi; nu auzise.

— Ce-ai spus?

Nu îndrăzni să repete. Tăcu, şi astfel toate rămaseră aşa, toate, chiar şi chemarea ei – pentru ultima oară.

24

Seara, când se întorcea de la gară, cu Maiorul, începu să fulguiască.

— Da mai ducă-se dracului atâta zăpadă! zise el, supărat. Ce faci, pe unde o iei?

Nu văzuse aleea, la dreapta, spre casă. Se ducea înainte, fără gânduri, fără să întrevadă locul opririi. Maiorul o apucă de braţ.

— Ai prins ceva carne pe tine! He, he, he! Vă prieşte măritişul la toate! Vă îngrăşaţi voi şi slăbeşte bărbatul!

În liniştea care acoperea valea, se auzea, departe, trenul ducându-se, cu zgomotul lui de fierărie dezagregată. Se ducea dincolo de munţi, de dealuri, unde începea şesul.

Eva privi vagonetele funicularului, înţepenite de mai multe zile în văzduhul albit de zăpadă. Părea că niciodată n-au să mai pornească.

Acasă se pusese masa; mai erau încă mandarine în fructieră – el adusese o ladă.

— Tu nu stai să mănânci? o întrebă doamna Alion, văzând-o că se îndreaptă spre scări.

— Las-o, frate! zise, cu înţelegere, Maiorul. Ei i-a plecat bărbatul şi vrei să-i ardă de mâncare? He, he, he! Ce ţi-e şi cu femeile astea!

Eva ajunse sus, încuie uşa, privi încăperea ca beată, căută în dulap o batistă, mai privi încă o dată împrejur şi când ar fi vrut să vadă dacă n-a rămas ceva nefăcut, apoi se aşeză pe pat, încet, cu mişcările controlate. Câteva clipe păru că se gândeşte; se mai ridică o dată, să stingă lumina. După aceea se întinse pe spate, îşi trase perna pe faţă, o strânse tare cu braţele şi începu să plângă, sfâşiată.

25

La câteva zile după Anul nou, poştaşul aduse două scrisori: una pentru Getta, alta pentru Eva.

Ofiţerul superior scria: „Încântat de a vă face cunoştinţa, deoarece corespundeţi condiţiilor mele, vă rog ca mai înainte să-mi trimiteţi fotografia dumneavoastră, dacă e cu putinţă două, una bust şi alta în totalitate. Vă rog să fiţi încredinţată de discreţia mea absolută. Aştept cu nerăbdare. Adresa rămâne aceeaşi.”

Iscălitura nu se înţelegea.

— Ia dă la mine, Gettuţo, zise Maiorul. Că eu îi cunosc pe toţi ofiţerii superiori.

Dar nu izbuti nici el să descifreze.

— Locotenent-colonel, în orice caz, scrie. Uite colea: Lt. şi col. Fără îndoială! Dar cum naiba îl cheamă? Ia să mă mai uit. Lasă că-l scot eu la lumină!

Eva luă scrisoarea cu neîncredere; avea pe plic antetul unei bănci din Bucureşti. Ea nu fusese niciodată la vreo bancă. Deschise plicul, citi şi se înroşi până în albul ochilor. Era un semn neaşteptat de la omul care plecase: din ordinul lui, banca o anunţa că-i ţine la dispoziţie o sumă de bani. Nu înţelegea: când îi depusese? de ce nu-i spusese?

— Ia să văd eu, frumuşico?

Sprâncenele Maiorului se ridicară, în semn de admiraţie.

— Frumos din partea lui! Ăsta zic şi eu bărbat! Ei, ce mai vrei? Cont la bancă, măi, mai, măi! Ca milionarii!… (Citi încă o dată scrisoarea.) De ce n-o fi spunând şi câţi bani sunt? Să fie vreo păcăleală? Nu cred! Nu, uite colea, ştampila şi iscălitura. Bravo ţie, frumuşico!

— Nene Alfons, îl întrerupse Getta, acum ce să fac?

— Să-i trimiţi fotografia. Auzi vorbă! Dacă ai intrat în horă, trebuie să joci! Poate că e norocul tău.

A doua zi, Getta se urcă în tren şi se duse la oraş să se fotografieze. N-avea nici o fotografie destul de bună.

— Vezi cum stai! o mai sfătui o dată Maiorul, înaintea plecării. Ia şi tu o poziţie mai frumoasă. Dar lasă, că asta ştie fotograful; numai să nu fii ţeapănă.

Fotografiile nu puteau fi gata decât peste opt zile; Getta se întoarse, foarte necăjită. Maiorul pufni:

— Moda de provincie! Umblă şi ei să facă pe grozavii! La Bucureşti ţi le dă gata în douăzeci şi patru de ore.

— Nu, nene Alfons, că trebuie să iasă bine; aşa, le puteam face la minut. Dar ce, aia e fotografie s-o trimiţi unui ofiţer superior?

Până una alta, se apucă să scrie pretendentului, la căsuţa poştală: „Stimate domnule Lt. col., cred că nu v-am greşit gradul, eu n-am putut

să descifrez iscălitura, dar unchiul meu, care e ofiţer superior pensionar, se poate să vă cunoască. Vă mulţumesc că v-aţi oprit în alegerea dumneavoastră la mine. Cu părere de rău vă anunţ că neavând nici o fotografie mai nouă, am fost nevoită să-mi fac unele acum, şi nu sunt gata decât peste opt zile, când vi le voi trimite cu prima poştă. V-am anunţat pentru a nu vă pierde răbdarea, sau ca să nu credeţi că nu-mi convine. Între timp, dacă vă face plăcere puteţi să-mi mai scrieţi.”

Înainte de a pune scrisoarea în plic, i-o citi Maiorului.

— Nu era nevoie să scrii „pensionar.” Să nu creadă că oi fi vreun hodorog. Dar acum, lasă! Eva, tot se duce Getta la gară cu scrisoarea, nu vrei să scrii şi tu la bancă, să vezi câţi bani sunt?

— O să scriu altădată.

— Vezi că poate într-o zi o să ai şi tu nevoie… E greu să rămâi fără niciun ban. Sunt şi aşa destule greutăţi.

Eva avusese peste douăzeci de mii de lei, pe care îi încredinţase doamnei Alion; era cheltuiala casei pe jumătate de an. Nu avea nevoie să ceară nimic la bancă. Dacă ar fi fost să scrie cuiva, i-ar fi scris lui, acolo unde nu-i ştia adresa.

Stătea mai toată ziua în camera ei, încercând să nu se gândească la nimic. Uneori cobora în sufragerie şi privea pe fereastră munţii înzăpeziţi. Linia funicularului se vedea mai limpede acum, pe fondul alb. Dar vagonetele nu mergeau de mult timp; i se părea ca orice legătură cu podişul era ruptă – nimic nu putea să coboare, nimic să urce.

Îi era dor de podiş, ar fi vrut să intre măcar o clipă în cabană, să vadă căminul, divanul şi blănurile de urs. De ce oare o amăgea viaţa, dându-i uneori atât de multe, ca alteori să nu-i dea nimic? Un cont la bancă…

Odată porni pe sub cablurile funicularului, dar cu greu izbuti să treacă de plantaţie şi să ajungă la pilon. Locul era pustiu; pe zăpadă nu se vedea nici o urmă de paşi; muntele ridica în faţă, masiv, ursuz, de neatins.

Când se întoarse acasă tocmai sosiseră fotografiile Gettei, în plic recomandat.

— Exact opt zile, unchiule! Ai văzut?

— Frumuşico, ia vino s-o vezi pe soră-ta. Tu, cât ai stat la Bucureşti, de ce nu te-ai fotografiat? Acolo sunt fotografi foarte buni.

— Lasă, că şi pe ale mele le-a reuşit! zise Getta.

Se fotografiase o dată în picioare, pe un fond de parc, cu un havuz în fund, şi o dată bust, cum îi ceruse pretendentul.

— Puteai să faci şi una de profil! îşi dădu părerea Maiorul. Tu ai profil frumos!

Getta nu era hotărâtă din care fotografii să trimită, negre sau sepia?

Maiorul se pronunţase pentru primele. Ei i se păreau mai de efect celelalte.

— Eva, tu ce spui?

— Trimite-i din fiecare.

— Nu-i o idee rea!

Peste câteva zile sosi răspunsul, cu o iscălitură mai clară: Lt. col. Georgescu. Colonelul era încântat de fizicul ei, din amândouă fotografiile, fapt pentru care îi propunea să vina la Bucureşti: „Mie îmi este peste putinţă să mă deplasez, deoarece am multe obligaţii la regiment. Aici veţi putea locui la mătuşa mea, care a văzut fotografiile şi vă admiră, în aşteptarea momentului când vă va cunoaşte. Dacă îmi telegrafiaţi ziua şi trenul, vă voi aştepta la gară. Deşi cred că v-aş recunoaşte după fotografie, e bine să ţineţi ziarul Universul în mână, ca să nu fie vreo îndoială. Aştept cu nerăbdare telegrama dumneavoastră.”

Scrisoarea îi puse pe toţi în încurcătură; nu se aşteptaseră. Maiorul, îndeosebi, o găsea nelalocul ei.

— La urma urmei ştie că ai un unchi ofiţer superior. Ar fi putut să facă o deplasare; pentru un locotenent-colonel nu-i cine ştie ce să lipsească două zile de la regiment; doar cunosc şi eu atâta lucru!

— Poate că e greu, nene Alfons; dumneata nu ştii ce o fi acolo cu soldaţii.

— Eu să nu ştiu?! Ard gazul statului de pomană! Nu fac nimic iarna; joacă table la Cazinou! Scrie-i să vină el la noi!

Getta se sperie:

— Şi dacă se supără?

— Pagubă-n ciuperci! Mai sunt şi alţii!

— Dar gândeşte-te, nene Alfons, un ofiţer superior…

Doamna Alion îndrăzni să spună o vorbă:

— Poate e norocul ei şi-i dă cu piciorul!

— Da? Şi dacă n-o place? Cum rămâne cu drumul? Şi cu cheltuiala? Îţi dă el banii înapoi?

După discuţii lungi convenire că, oricare ar fi fost cheltuiala, încercarea trebuia făcută. Urmară alte discuţii, în privinţa îmbrăcămintei. Eva îi puse la dispoziţie toate lucrurile ei, începând cu pantofii şi terminând cu pălăria. Alcătuirea trusoului de voiaj prilejui multe certuri şi scâncete. Dar, în sfârşit, o văzură plecând la gară. Maiorul îi recomandă pentru ultima dată:

— Vezi cum te porţi! Şi întreabă-l dacă nu ştie de mine.

În aceeaşi zi, Eva primi o scrisoare cu mărci belgiene. Erau în sufragerie când i-o aduse Maiorul.

— Ia uite ce mi-a dat factorul pentru frumuşica noastră! Sărută-l pe unchiu, să se bucure şi el cu tine.

Luă scrisoarea cu mâinile amorţite şi se duse în cameră. Înainte de

a deschide plicul respiră adânc. Nu-şi amintea să-i fi fost vreodată atâta teamă de ceva, cât îi era de hârtia aceasta venită dintr-o lume necunoscută, dintr-un loc intangibil. El scria: „Şi aici, atât de departe, îţi mai şoptesc numele, Eva! Nu ştiu dacă te mai gândeşti la mine; m-ar durea să mă uiţi şi înţeleg că altfel nu se poate. Nu-ţi doresc altceva decât să ai mai mult noroc de acum înainte. Aş fi fericit să te mai găsesc o dată în drumul meu, ca în vara trecută, pe care mi-ai făcut-o atât de frumoasă, dar ca să sper atât din partea sorţii e prea mult. Ca să-ţi cer ţie ar fi nedrept şi poate crud. Dacă vreodată nu ai ce face şi îţi aduci aminte de mine, scrie-mi două rânduri; mă vor bucura mai mult decât ai putea crede.”

Mai jos era un adaos: „Mama realmente nu se simte bine; sunt destul de plictisit.”

Rămase cu scrisoarea în mână. Ultimele rânduri spuneau despre el poate mai mult decât ştiuse ea vreodată: mama nu se simte bine; sunt plictisit. Tot ce nu era pe placul lui îl plictisea. Nu avea alt sentiment disponibil pentru durerile celorlalţi.

I se părea ciudat că nu pomenea nici acum despre banii de la bancă, nu-i dădea nici o explicaţie. Poate ar fi găsit ea una, dacă nu i-ar fi fost frică s-o caute.

Recunoscu paşii Maiorului, pe scară.

— E voie?

Intră înainte ca Eva să-i fi răspuns. Îşi relua vechile gesturi autoritare. Nu era prea mult timp de altminteri de când venea aici cu cravaşa în mână. Se aşeză pe marginea patului; avea un zâmbet cam strâmb pe faţa lui negricioasă.

— Ei, ce-ţi scrie bărbatul? Mi se pare că prea întârzie!

Eva dosi repede scrisoarea; nu s-ar fi mirat să i-o ia cu sila.

— Ei, lasă, lasă, nu mă amestec în secretele voastre! Ştiu că la scrisori se pricepe!

Alunecă deodată spre ea, mutându-şi zâmbetul de adineauri de pe un obraz, pe celălalt.

— Ia spune, nu ţi-e de loc dor de el?

Eva îl privi, fără gânduri. Întrebările lui erau şuierate:

— De ce te-a lăsat atâta timp singură? Nu se gândeşte că eşti tânără, că ai şi tu… (Întoarse capul spre uşă, ascultă afară, apoi veni mai aproape.) Ce faceţi voi când sunteţi singuri? Spune-i lui unchiu Alfons! Hai, spune-l, frumuşico!

Se feri de el, trăgându-se spre capul patului.

— Ce, ţi-e ruşine de mine? Păi nu te-am ţinut eu în braţe, când erai mică? Uite, aşa te-am ţinut…

Dintr-o mişcare, Eva sări în mijlocul camerei. Pe chipul lui se ivise căutătura schimonosită, pe care o văzuse atunci, noaptea, în dreptunghiul luminatorului.

El se ridică, îşi luă repede altă înfăţişare şi schimbă tonul:

— Ce te sperii aşa, zevzeaco? Nu poţi să-ţi mai ţii toanele? Apoi, ia vezi, că ştii cu cine ai de-a face! Măritată, nemăritată, nu mi-e frică să pun rama pe cravaşă! Ce, dacă te-a lăsat bărbatul nepotolită, faci pe nervoasa cu mine?

După plecarea lui, Eva se simţi biciuită. Scrisoarea căzuse pe jos. Îl auzea pe Maior, strigând la parter, poate la soră-sa, poate la slujnică, poate la masa din sufragerie.

Toate zilele ei începeau cu amar şi se terminau cu durere. Nu putea sa-şi înşele sufletul, printr-o nepăsare impusă, după cum nu putea să înşele calendarul, trecând peste mai multe zile deodată. Ridică scrisoarea, o strânse în pumni, se trânti pe pat, cu pumnii şi cu scrisoarea la gură şi începu să plângă nemângâiată.

Peste câteva zile, casa fu zguduită de o ştire îngrozitoare.

— Ce-o fi cu ea de nu scrie? întreba doamna Alion la masă.

Maiorul o liniştea:

— Ai răbdare, că uite-acu trebuie să vină scrisoarea. Ia socoteşte: joi a ajuns, vineri s-au văzut, sâmbătă să zicem că a avut răgaz… Dar nu putea să ne scrie sâmbătă. Ce să ne spună? Aşteaptă şi ea un rezultat, acolo, ca lumea. Poate duminică, poate luni, să fi trimis scrisoarea. Pune două zile cu poşta, uite azi, mâine, trebuie să pice.

Până joi nu veni nimic. Vineri înaintea prânzului, şeful postului de jandarmi îl căută pe Maior la fabrică. În mână ţinea, cam dosit, o hârtie.

— Ia spune; iar ai venit după scânduri? Voi nu mai terminaţi cu gardul ăla?

— Dom Maior, am venit cu altă supărare; primii acuşi o telegramă… Domnişoara Gettuţa e la Bucureşti?

Maiorul se ridică de pe scaun. Nu-şi pierdea cumpătul cu una, cu două, dar de câteva zile simţea o nelinişte.

— Ce telegramă? Ce s-a întâmplat? Deschide gura, nu te uita aşa la mine!

— Staţi, dom Maior, nu vă speriaţi, că poate…

În telegramă spunea: „Cercetaţi dacă numita Georgeta Alion locuieşte în localitate. Anunţaţi familia să se adreseze Prefecturii de Poliţie Bucureşti.”

— Poate o fi vreun accident, zise şeful postului. Nu trebuie s-o luaţi aşa… După câte înţeleg nu e caz de moarte.

— D-apoi că n-o fi de nuntă!

Acum, când aflase ceva, Maiorul era mai mult curios decât speriat. Puse mâna pe telefon.

— Allo, domnişoară, cere Bucureştiul, urgent! Prefectura de Poliţie.

La telefon nu află mai nimic în plus. Nu ştiau despre ce-i vorba, îi mutară legătura de la un serviciu la altul, până ce dădu peste un funcţionar care vorbea răstit:

— Ce vrei dumneata?

— S-a primit o telegramă la postul de jandarmi; mă interesez de nepoată-mea, Getta Alion.

— A! Dumneata eşti tatăl ei?

— Nu; am spus că mi-e nepoată.

— Bine, domnule, vino s-o iei.

— I s-a întâmplat ceva grav?

Telefonul se închise. Încercă să cheme din nou, fără să izbutească. Atunci se hotărî să plece cu trenul de douăsprezece; nici nu mai avea

timp să treacă pe sus. Îl trimise pe portar s-o anunţe pe doamna Alion.

— Să-i spui că am plecat la Bucureşti; clar să nu se sperie, că nu e nimic grav.

Înaintea portarului sosise factorul cu ziarele. Doamna Alion îşi pusese ochelarii şi căuta morţii în Universul.

— Sărut mâna, coniţă, m-a trimis domnu Maior…

Tocmai îşi desprinsese ochii de o fotografie care îi atrăsese luarea aminte. „Ce seamănă cu Getta!” se gândise, fără să-i dea prea multă atenţie.

Semăna cu fotografia din buletin. Deasupra era un titlu mare, pe mai multe coloane: „Bestiala faptă a unui satir.” Şi un subtitlu cu litere mai mici: „El atrage în mreje o tânără din provincie şi, după ce o necinsteşte, o lasă în nesimţire pe o alee din pădurea Băneasa…”

— Sărut mâna, coniţă, m-a trimis domnu Maior, să vă spun că dânsu a plecat la Bucureşti.

Doamna Alion înlemni, cu ochii la fotografie. Jurnalul îi juca în faţă. Înţelesese, dintr-o dată. Începu să răcnească:

— Eva! Eva! Unde eşti, ticăloaso!

— A spus să nu vă speriaţi, urmă portarul, că nu e nimic grav.

Eva se ivi în capul scărilor, în clipa când doamna Alion se prăbuşea lângă masă.

— Dumneata ce stai acolo? strigă la portar. Vino şi ajută-mă.

Dar portarul înţepenise în uşă:

— Domnu Maior a spus să nu vă speriaţi…

A doua a veni o telegramă: „Nu vă alarmaţi Getta sănătoasă sosim mâine seară faceţi foc.”

Eva nu înţelegea aceste două cuvinte: „Getta sănătoasa.” I se păreau monstruoase.

Sosiră cu ultimul tren de seară. Getta intră învăluită într-un şal negru. Maiorul o ţinea de braţ, protector, dar ea nu părea să aibă nevoie de vreun sprijin. O dată intrată în casă, se smulse din mâna lui şi fugi pe scări, ascunsă în şal.

— S-o lăsaţi în pace! spuse Maiorul. Nu vă duceţi nimeni la ea.

Mai târau, în timpul cinei, la care Eva şi maică-sa luau parte numai ca să nu-l lase singur, el ridică deodată capul, cu un aer supărat:

— Ia ascultă, ce-i cu ăia de la bancă? Fac pe nebunii cu mine?

Eva nu înţelegea.

— Ce te uiţi aşa la mine? urmă Maiorul. Am fost să mă interesez câţi bani ai. N-au vrut sa-mi spună nimic, măgarii! Dar ce, nu sunt unchiul tău?

— Ai avut timp şi pentru bancă?

— Am avut, în interesul tău! Nu face pe sensibila şi pe îndoliata, că n-a murit nimeni.

Getta rămase în odaia ei multe zile. Nu părea prea nefericită; stătea pe divan, cu un vraf de cărţi alături, şi citea aproape fără întrerupere. Din când în când lua dintr-o pungă de pe noptieră câte o bomboană, pe care o lăsa să se topească în gură. Bomboanele i le cumpărase Maiorul, în Gara de Nord, la plecare.

De când venise nu o văzuse nimeni în afară de el. De unchiu-su, care o adusese acasă, era prea târziu să se mai ferească. Numai el intra în camera ei, el îi aducea de mâncare la prânz şi seara. Dar Maiorul venea şi între mese.

— Mai lasă cititul! îi spunea. Ai să-ţi strici ochii şi e păcat de ei!

Se aşeza pe pat şi îi vorbea cu blândeţe, mângâindu-i mâna.

— Nu-ţi face inimă rea, drăguţo! Lasă, că toate se uită! Nici o minune nu ţine mai mult de trei zile. Să vezi tu ce ofiţer are să-ţi găsească unchiul Alfons. Dar ştii, unul adevărat!

Getta se făcea roşie de ruşine şi de furie. Ar fi vrut să întrebe dacă s-a aflat ceva, dacă au dat de vreo urmă. Ziarele nu mai pomeneau nimic. Se întâmplau altele – şi erau nelinişti în lume.

Într-o după-amiază, Maiorul veni ca de obicei şi se aşeză lângă ea, pe marginea divanului. În mână ţinea două păhăruţe cu lichior.

— Ia, Gettuţo, şi bea cu unchiul Alfons un Cointreau. Bea că-i dulce şi o să-ţi placă!

— Dar ce-i azi, unchiule?

— Nimic, drăguţă. Mi-a venit şi mie aşa, să ciocnesc un păhărel cu tine, să-ţi îndulceşti inima.

— Mama ce face?

— Ţi s-a făcut dor de ea?

Scutură capul, speriată. Unchiu-său îi mângâie mâna:

— Las-o pe mă-ta, nu te gândi la ea! Nu te zoreşte nimeni s-o vezi. Mai târziu, când ai să vrei tu.

Fereastra începuse să se întunece. Maiorul luă păhărelul gol din mâna ei, îl puse pe noptieră, îşi aprinse ţigara şi se înveli într-un nor de fum. După câteva clipe, se aplecă spre ea, o dată cu fumul.

— Te-ai mai liniştit acum? Ţi-e mai bine? Te mai gândeşti…

Getta se scutură. El îi apucă mâna.

— Ia spune tu lui unchiu Alfons! Hai, spune tot cum a fost!

Ea se smuci, îşi ascunse capul în perna pe care începu s-o lovească nervoasă cu pumnii.

— Ei, că nu ţi-o fi mai greu să spui, decât să faci! mormăi Maiorul, între blândeţe şi iritare.

Se ridică şi plecă, trântind uşa.

Însă continuă să vină în zilele următoare. Uneori îi vorbea blând,

alteori înţepat.

— Hai, Gettuţo, spune, zău!

Abia izbutea să scoată de la ea câte un cuvânt.

— Spune! N-auzi?

Scâncea, cu capul în pernă:

— De ce mă întrebi, nene Alfons? Lasă-mă, te rog, nu mă chinui!

— Spre binele tău te întreb! Tu nu înţelegi? Să-mi spui cum a fost, asta vreau. Vorbeşte!

— Nu ştiu ce să-ţi spun.

— Spune, cum era când ai intrat. Ce-ai văzut mai întâi?

— Am văzut o cameră mare şi pe urmă alta, mai mică. În camera mare era frig; dincolo era mai cald.

— El ce făcea?

— Nu ştiu. Am întrebat unde-i mătuşa lui. A spus: „Vine numaidecât.” Pe urmă a încuiat uşa. Eu m-am speriat. Am spus: „Nu vine mătuşa dumitale?” A spus: „Dar ce ai cu ea?” Atunci l-am întrebat: „Nu ai scris dumneata?” M-am gândit: e îmbrăcat civil, dar unde-i ordonanţa?

— Două ordonanţe trebuia să aibă, dacă era colonel. Hai spune! Şi el ce-a făcut?

— Nu ştiu. Lasă-mă, nene Alfons! Lasă-mă, zău, nu mă mai întreba!

Încetul cu încetul, câte puţin în fiecare zi, Maiorul izbutea să reconstituiască întâmplarea. Venea cu sticla de lichior.

— Ia, Gettuţo, că-i dulce! Spune! Tu erai cu paltonu pe tine?

— Da, cu paltonul şi pălăria. A spus: „Scoate-le, că pe urmă răceşti.” Pălăria mi-a scos-o el. Când a fost la palton, am fugit spre uşă, dar el m-a prins. „Dacă nu-mi dai drumul, ţip!” „Ţipă cât vrei, că n-are cine să te audă.” Atunci am ţipat, întâi am ţipat mai încet, ca să văd dacă nu-mi dă drumul. Mi-era frică să nu mă fac de râs; poate vroia numai să glumească. Dacă am văzut că mă ţine, am ţipat iar. „Degeaba ţipi, nu vrei să mă crezi?" Şi râdea şi mă împingea în odaia cealaltă, unde era patul.

— Ce fel de pat?

— Nu ştiu, nene Alfons, nu mă întreba aşa, toate, şi dumneata!

— Patru zile te-a ţinut acolo şi nu ştii cum era patul? Asta să i-o spui altuia!

— Zău, nene Alfons! Lasă-mă, că nu mai pot!

De la un loc înainte nu mai putea scoate nimic de la ea. Atunci pleca, trântind uşa, ca să revină mai târziu, sau a doua zi, îmbunat, zâmbind, cu sticluţa de lichior în mână. O dată, Getta bău două păhărele şi se ameţi.

— Hai, acu spune!

Ea începu să plângă, înciudată şi scârbită.

— Şi te-a împins spre pat; aşa-i?

— Da.

— De ce plângi? Era rău? Cum a fost pe urmă?

— M-am zbătut, dar el era mai tare; mi-a prins mâinile de aici, şi mi le-a strâns până am căzut jos.

— Şi tu ce făceai?

— Ţipam. Pe urmă n-am mai putut să ţip că mă înăbuşeam. M-am luptat până am crezut că leşin. Nu ştiu cum îmi ţinea mâinile că nu mai puteam să le mişc. A început să mă dezbrace pe dedesubt. L-am lovit cu genunchiul în cap. Atunci s-a ridicat şi mi-a dat un pumn în tâmplă de m-a ameţit. M-a înjurat şi…

— Mai Gettuţo, spune!

— Nu pot, nene Alfons!

— Ţi-a scos paltonu?

— Nu, mi-a băgat mâna pe sub rochie şi a dat să smucească de… Unchiule, nu mă mai întreba!

— Spune, drăguţă, spune lui unchiu Alfons! Hai să-ţi mai dau un păhărel. Ţi-a scos chiloţii, aşa-i? Nu-ţi fie ruşine de mine! Aşa-i?

— Nu mi i-a scos. I-a rupt.

Obrazul Maiorului se învineţi:

— Ticălosu! Ţi i-a rupt de tot?

— Nu ştiu, că nu i-am mai găsit; a tras de mă tăia în talie. Am auzit că pârâie şi ani simţit mâinile lui. Atunci…

— Spune, atunci ce-a fost?

— M-am smucit şi am vrut să-l lovesc cu piciorul, dar el m-a prins nu ştiu cum şi m-a strâns până am zis că mor. N-am mai avut putere; mă strivea de tot şi pe urmă nu mai ştiu.

Maiorul răsufla greu, de parcă el s-ar fi luptat până atunci.

— Nu mai ştii nimic, nimic? (Părea dezamăgit.) Ia gândeşte-te, drăguţo!

Getta începu să tremure de se zgâlţâia patul – şi n-o mai iscodi. În zilele următoare află cum s-a trezit dezbrăcată, cum tremura de frig; el a venit într-un halat, cu ţigara în gură, zâmbind. Şi aşa a trecut nu ştia cât timp, că nu era nici ceas, nici afară nu se vedea dacă e noapte sau zi, nici o lumină nu se zărea de undeva, ferestrele păreau zidite, zgomote nu se auzeau, era ca în pustiu.

— Şi tu stăteai mereu goală?

— Nu, mi-a dat un halat.

— Dar ce mâncai?

— Mi-aducea el dintr-o odaie; la început n-am vrut, pe urmă am simţit că mă sfârşesc; am mâncat nişte prăjituri, îmi stăteau în gât. A spus: „Nu te speria, că nu-ţi fac nimic rău.” „De ce nu-mi dai drumul? Vreau să plec!” „Ai să pleci când am să-ţi spun eu!”

— Şi stătea cu tine mereu?

— Da. Se ducea alături, să aducă lemne, dar lăsa uşa deschisă, să mă simtă ce fac. „Să nu mişti, că te leg!” îmi striga, când simţea că vreau să mă dau jos.

— Dar în pat lângă tine venea?

— Venea.

— Şi tu?

— I-am spus. „Dacă sunt cuminte, mă laşi sa plec?” El a râs. „Păi trebuie să fii cuminte, că altfel e de rău!”

— Dar tu ce făceai când, atunci când…

În zilele acelea Maiorul umbla ca beat; la fabrică nu-i mai ardea de nimic; stăteau pe birou maldăre de hârtii pe care nu le iscălea. Când venea la prânz, se aşeza la masă şi mesteca apăsat, fără să scoată un cuvânt.

Odată, doar, vorbi cu Eva:

— Ştii ce scofală a făcut Secătura dumitale?

Îl privi, cu ochii mari.

— Ce te uiţi aşa la mine? Mai bine te uitai la el, ca să vezi ce gânduri îi trec prin cap! Află că a vândut pădurea, cu tot ce mai avea. Când dracii nu ştiu, nu pot să înţeleg, n-a suflat un cuvânt nimănui, s-a ascuns de toţi.

Nici Eva nu ştiuse, se ascunsese şi de ea… Aşadar, cabana, iepuraşii, gaterul, pădurea nu mai erau. Şi atunci nu mai puteau fi nici jnepii, nici podişul, nici blănurile de urs…

Maiorul urmă, iritat:

— Ăsta o să rămână golan şi-o să tragi şi tu mâţa de coadă cu el! Ia ascultă, mai vine sau nu mai vine? Că trecură două luni de când a plecat! Ce, îi trebuie un an pentru un act?

Eva se duse în cameră şi scoase din geamantan un vraf de scrisori netrimise. Era în ele tot ce simţise de la plecarea lui. Acum îi părea bine că avusese curajul să nu pună niciuna la poştă. Le răsfoi cu mâinile amorţite, se ridică şi le aruncă în sobă, pe toate deodată, cu un gest care nu era al ei. Când văzu că le cuprinde vâlvătaia, se sperie, de parcă ea însăşi s-ar fi aruncat în foc. Era însă prea târziu să salveze vreo scrisoare; soba încinsă, plină de jăratic, le mistui în câteva clipe. Rămase aplecată în faţa focului, cu simţământul că după ce pierduse tot ce fusese pe munte, îşi prefăcuse în scrum şi ultimul bun.

29

Zilele treceau. Getta tot mai stătea închisă în odaia ei.

Luându-şi inima în dinţi, doamna Alion îl îndemna din când în când pe Maior:

— Da mai spune-i şi tu să coboare, că n-o mănâncă nimeni! Ce viaţă e asta? O să se sălbăticească.

Maiorul nu scotea o vorbă, de parcă nu i s-ar fi adresat lui.

Veniseră zile de moină; iarna era pe sfârşite; funicularul pornise iar; în clipele de linişte, Eva auzea vagonetele trecând – aduceau buşteni şi dureri.

Într-o dimineaţă, pe neaşteptate, Getta năvăli în camera ei. De când n-o mai văzuse, slăbise şi se schimbase atât de mult, că la început nici n-o recunoscu, deşi ştia limpede că e ea.

În uşă, Getta şovăi, cu ochii rătăciţi, apoi se aruncă de gâtul Evei, hohotind:

— Nu mai pot, nu mai pot!

Cu o mână o ţinea de după gât, cu alta îi mângâia obrazul, fruntea, părul, apăsat, cu disperare, într-o pornire inexplicabilă.

— Draga mea surioară, nu mai pot!… Surioara mea… Mă omor!…

Eva o apucă în braţe, mişcată până în străfundul sufletului nu de disperarea ei, pe care n-o înţelegea, ci de afecţiunea neaşteptată. Fusese totdeauna dornică de dragostea cuiva din casă, suferise, ca de foame şi de sete că nimeni nu-i spusese o vorbă caldă, sau măcar omenească.

— Ce s-a întâmplat? Ce ai?

Getta continua să se zbuciume, lipită de ea, mângâind-o în spasmuri. Cu greu izbuti s-o aşeze în pat, s-o învelească. Se lăsă în genunchi, alături, cu capul lângă al ei, ţinând-o îmbrăţişată.

— Eva, nu ştiu ce să mai fac. M-arunc înaintea trenului. Nu mai pot! Învaţă-mă!

— Nu, Getta, nu aşa! Stai cuminte şi spune-mi, ce ai?

— Unchiu… cu mine…

Eva păli.

— Da. Unchiu, cu mine… A venit noaptea, eram adormită.

— Tu ştii ce spui? N-ai înnebunit?… Mă duc s-o chem pe mama.

— Nu te duce! Nu-i spune! Nu spune nimănui! Stai cu mine.

— Când a fost? (Ar fi pus dinamită, ar fi tras cu mitraliera.)

— Mai demult; săptămâna trecută.

— E o grozăvie! De ce n-ai strigat?

— Mi-a pus revolverul în faţă… Am ştiut că trage.

O privea sugrumată.

— Vine în fiecare noapte; voi nu ştiţi nimic. Mă împuşcă dacă află c-

am spus.

Eva strânse pumnii; ar fi vrut sa aibă o grenadă în mână.

— Îl dau pe mâna jandarmilor!

Getta se ridică îngrozită:

— Să nu spui nimănui! Te rog să nu spui! Ne împuşcă pe toţi! Mi-e frică…

O lăsă să se liniştească. Mai întâi trebuia s-o scape de teroarea nopţilor următoare. Fiinţa ei se revolta la gândul că oroarea putea sa continue, acum după ce îi era cunoscută.

— Getta, trebuie să ai încredere în mine! Ai să spui ca eşti bolnavă, că ai temperatură. Azi la prânz, când o veni, o să-i spunem că ţi-a venit rău. O să chemăm doctorul. N-o să bănuiască nimic. O să se sperie. La noapte, mama o să doarmă cu tine; a mai dormit şi altă dată, când erai bolnavă. Pe urmă o să mai vedem. Nu-i el cel mai mare pe lume.

Getta începu să tremure, obrazul i se aprinse, respiraţia se prefăcu într-un şuier. Dogorea de departe; când îi puse mâna pe frunte, Eva simţi arsură de flacără. Dar nicio febra, oricât de ridicată, nu putea s-o sperie; boala venise la timp – era o salvare.

La prânz coborî în sufragerie şi-l aşteptă pe Maior. Fusese doctorul – nu-şi dăduse părerea, Getta aiura, fără să recunoască pe nimeni: „Surioară… Să puneţi zăvorul… Uite revolverul… Zăvorul la uşă…”

Când Maiorul intră în sufragerie, Eva îi ieşi înainte, îndârjită şi duşmănoasă:

— Getta e bolnavă!

El se aşeză la masă netulburat şi desfăcu ziarul.

— Ce are?

— Nu se ştie. Ceva grav.

— Lasă că-i trece! Nu-i gata masa?

Spre seară, Getta avea patruzeci şi unu de grade. Doctorul îi puse s-o învelească în cearceafuri ude, rămase până târziu, a doua zi veni din nou; veni multe zile la rând. Febra scăzuse, dar îi era teamă să nu se ivească o complicaţie.

După vreo săptămână, o luă pe doamna Alion deoparte.

— Coniţă, nu mai există niciun pericol; are nevoie doar de îngrijire, însă acum e altceva… îmi pare rău pentru dumneavoastră. (Cunoştea, ca mai toată lumea din împrejurimi, întâmplarea nenorocită.) Desigur că n-aţi ştiut… E şi o sarcină pe deasupra.

La prânz, când află de la soră-sa, Maiorul se făcu vânăt, dar continuă să mănânce, cu ochii în farfurie. Spre sfârşitul mesei spuse, mai degrabă nemulţumit, decât cu compătimire:

— Că n-o bătuse Dumnezeu destul!

Peste câteva săptămâni, când ea se însănătoşea pe deplin,

trebuiau s-o ducă la oraş, la un doctor, s-o scape.

— Alţi bani acum! N-ajunge cât am cheltuit când am adus-o!

Văzând-o pe Eva, care lipsise intenţionat de la masă şi abia acum cobora scările, Maiorul îi ieşi înainte, pornit pe ceartă:

— Tu nu vrei să mişti nimic cu banca ta? Nu vrei să-i dai niciun ajutor soră-ti?

— Ba da.

— Atunci apucă-te şi scrie, să-ţi trimită nişte bani!

— Bani am la mama.

Erau faţă în faţă, fulgerându-se din ochi. Eva simţea nevoia să facă un gest violent, de ură, să-l scuipe în obraz sau să-l pălmuiască. Se stăpâni, renunţă la masă şi porni înapoi, pe scări, scârbită şi revoltată.

— Uite la ea, mucoasa!

Maiorul rămăsese cu ochii zgâiţi la picioarele ei, pe care, de jos, le vedea până deasupra ciorapilor negri de mătase. Îi venea să se repeadă, ca un bivol, cu capul sub fustele fluturate, să muşte pielea albă.

În prima zi din martie, doamna Alion plecă la oraş, însoţind-o pe Getta. Eva merse cu ele până la gară; era mult noroi pe jos; dincolo de şosea, se auzeau puhoaiele zbătându-se în maluri; râul venise mare.

La despărţire, Getta vru să spună ceva. Îi tremura bărbia. Stătea pe scara vagonului, cu buza de jos prinsă între dinţi, cu privirea consternată. Ar fi vrut să sară din tren, să se întoarcă, sau măcar să-i strige: „Cheia; încuie de două ori!…”

Eva rătăci până târziu pe malul râului. De pe munţi curgeau apele. Nu ştia ce-i rămânea de făcut de aici înainte; dar era foarte tânără; avea timp destul să aştepte şi să gândească. Nu-şi privea viitorul, departe. După topirea zăpezii trebuia să urce odată acolo, să vadă podişul, jnepii, cabana, iepuraşii. Pe urmă putea să-şi facă planuri pentru altă etapă.

La prânz mâncă în sufrageria întunecoasă cu Maiorul, faţă în faţă. Nu-l privea, dar simţea că o cercetează. Era liniştită şi gata să-l înfrunte.

— Ce-ţi mai scrie bărbatul?

— Nimic.

— Ei, asta-i! Pe cine duci tu cu vorba? Te ascunzi de mine, frumuşico?

Oricum i-ar fi vorbit, blând sau aspru, nu-i mai era frică de el.

Trecuse vremea cravaşei. Se ridică, fără să-i răspundă.

— Nu mulţumeşti pentru masă?

— Nu, pentru că mâncarea mi-e plătită. Mai mult decât face!

Seara se închise în cameră, înainte de cină, îndată ce se întunecase. Leana veni s-o cheme:

— Domnu Maior zice să poftiţi la masă.

— Nu mi-e foame.

Pândi toată noaptea, cu lumina stinsă, încordată sub plapomă, trăgând cu urechea afară. Într-un timp i se păru că scârţâie scara; se ridică într-un cot şi stătu aşa, să asculte, până îi înţepeni braţul. Dar nu era nimeni. Atunci se lăsă în perne, mai liniştită; aţipi spre ziuă.

Când deschise ochii, dreptunghiul luminatorului era opac şi cenuşiu. I se părea că se află într-o celulă de închisoare.

Ziua se simţi obosită; îi ardeau tâmplele, poate de nesomn sau poate avea febră. Spre prânz, starea aceasta trecuse, aşa că putu să coboare la masă; pe urmă iar se simţi sleită.

Timpul până seara se scurse repede; ziua de martie era scurtă. Se întinse pe pat, cu gândul la Getta. Câtă umilire, câtă suferinţă cu nimic răsplătită!

O sugruma gândul că un om străin, altul decât cel ales de ea, cel

dorit, ar putea să o cuprindă în braţe, să o dezgolească, să-i atingă pielea. Ştia ce înseamnă dragostea şi primise cu braţele deschise, cu inima aprinsă, şi bucuria ei, şi suferinţa. Avea şi mângâieri, şi lacrimi pentru omul iubit. Putea să-i suporte nepăsarea, răutatea, cruzimea; inima îi bătea înainte, îl ştia şi îl dorea, în toată fiinţa, oricând, oriunde. Nimic nu i se părea mai potrivit cu rostul ei în lume, decât să-i dea lui tot, fără să păstreze nimic pentru sine. Nu se ferea de obrazul nebărbierit, nu scâncea sub gesturile brutale, se lăsa chinuită, cu mijlocul frânt, cu şalele zdrobite, îmbătată de freamătul lui care îi prefăcea făptura în mii de fărâme, împrăştiindu-le în spaţiu, ca pe stele.

Dar cu ce drept, cu a cui monstruoasă împuternicire ar fi stăpânit-o altul, folosind nici măcar vicleşugul sau amăgirea, ci forţa goală, în cea mai josnică dintre neînfrânările omului? Dezgustul şi revolta o înăbuşeau, la gândul că omul neîngăduit putea să treacă peste hotarele ei ascunse de lume, s-o frământe şi să-şi lase furia acolo, spurcându-i cele mai intangibile mădulare?

Trecuse nu ştia câtă vreme, când tresări la un zgomot pornit de la uşă. Era un mic râcâit metalic, fără rezonanţă. Se ridică în coate şi aşteptă, încordată; îşi dădu seama că umbla cineva la broască. După câteva clipe, ceva căzu pe duşumea, înăuntru; zgomotul se amplifică în ureche până la pocnet. Pe urmă se întinse în întuneric o tăcere chinuitoare, şi din ea se desprinse, din ce în ce mai limpede, respiraţia unui om, dincolo.

Rămase nemişcată; se pândeau unul pe altul. După un timp, se iscă iarăşi micul zgomot metalic. (Împinsese jos cheia din broască şi acum potrivea alta.)

Eva ştia tot ce avea să urmeze. Îi părea rău că nu lăsase o scrisoare: „Iubitul meu de pe munte, pe unde vei fi, mi-a fost întotdeauna dor de tine, chiar când am plâns, chiar când te-am urât. Am pierdut tot odată cu plecarea ta, dar m-am păstrat pe mine”…

Coborî din pat, străduindu-se să nu-şi trădeze mişcările, coordonându-le cu ale cheii care se învârtea milimetric. Uşa se deschise fără zgomot. Văzu o umbră neagră, intrând; o dungă albă, verticală, arăta vag cămaşa de noapte, prin deschizătura paltonului. Partea albă dispăru; intrusul se întorsese cu spatele, închidea uşa la loc, punea cheia în broască pe dinăuntru. Din partea stângă, sus, crescu o altă umbră, mai mică, mişcându-se pe perete, în căutarea întrerupătorului.

Eva apăsă brusc butonul lămpii de pe noptieră. Umbrele se topiră; rămase Maiorul pe perete, cu capul întors spre ea, clipind, speriat şi orbit de lumină.

— Te aşteptam! spuse Eva.

Maiorul încercă să zâmbească. Paltonul îi aluneca de pe umeri; se

chinui să-l tragă înapoi, cu mâna stângă; dreapta o ţinea ascunsă sub pulpană.

Îl văzu, de sus până jos, dintr-o singură privire; avea părul răvăşit, formând două smocuri hâde deasupra tâmplelor, ca nişte coarne; obrazul îi era puhav, cu fălcile lăbărţate. De sub poalele cămăşii de noapte, picioarele ieşeau groase, pline de noduri şi vine umflate, cu labele goale băgate jalnic în pantofi de stradă. Se apropie, cu mâna întinsă.

— Pe mine n-ai să mă atingi! şuieră Eva.

— Da de ce?

— N-ai să mă atingi! Auzi, scârbă bătrână?!

Insulta îl făcu să-şi revină.

— Aşa vorbeşti tu cu mine?

Paltonul îi alunecă de pe umeri, descoperindu-i mâna dreaptă, de sub pulpană. Gesturile intermediare căzură de la sine. Ridică revolverul.

— Dacă scoţi o vorbă, te împuşc!

Îi propti arma în piept. Eva rămase neclintită.

— Împuşcă-mă!

Şovăi, surprins; nu înţelegea, nu se aşteptase – se simţea aproape jignit; împinse ţeava revolverului în carne, neconvins.

Erau faţă în faţă, foarte aproape unul de altul, privindu-se fix în ochi. Eva aştepta să tragă, vedea moartea venind cu chipul buhăit al Maiorului; i se părea simplă, ca şi altădată, când o acceptase.

Apăsarea din piept slăbi. Maiorul începu să rânjească.

— Apăi să nu crezi tu că-i după tine!

O înhăţă cu mâna stângă şi dădu s-o răstoarne în pat.

Nici ea nu se aşteptase – gestul era neprevăzut, crezuse că va fi doar revolverul; rămase paralizată şi buimăcită, îl simţea prin cămaşa de noapte, într-o atitudine care o umplea de furie, de scârbă şi groază. Îşi adună puterile şi, cu amândouă mâinile se propti în bărbia lui, îi frânse capul pe spate, pornită să-l răstoarne sau să-l sugrume. Braţul care o încercuia începu să slăbească; Maiorul se clătina horcăind, descumpănit de împotrivirea ei îndârjită şi neaşteptată. Cu puteri înmulţite din ură şi din silă Eva îl îmbrânci, făcându-l să se ducă de-a-ndăratelea, împleticit, până în dulapul de lângă perete.

— Faci pe nebuna cu mine? Stai tu atunci!

Aruncă revolverul pe masă şi se năpusti asupra ei, cu amândouă braţele ridicate. Ea încercă să fugă, printre el şi perete; Maiorul îi tăie drumul, o cuprinse şi o strivi cu sălbăticie, până ce îi pârâiră oasele.

— Împuşcă-mă!

Ar fi vrut să strige, să dărâme zidurile într-un urlet, dar se înăbuşea, nu mai avea putere pentru nici o împotrivire. Braţele i se zbăteau în lături, luptându-se zadarnic să caute ceva de care să se apuce.

Căzură împreună peste pat, de-a curmezişul. Îi simţi mâna, pe picioare, ridicându-se cu poalele cămăşii. Grohăia ca porcii şi se lupta să-i vâre genunchii între coapse.

În clipa când simţea că se sfârşeşte, un fulger roşu îi străbătu creierul. Se lăsă moale.

— Stinge lumina, mi-e ruşine! îi şopti la ureche.

El se ridică greoi şi se răsuci bucuros spre lampa de pe noptieră.

Dintr-o săritură, Eva era în mijlocul odăii, întinse mâna, apucă revolverul, îl ridică şi trase. Nu se sperie; se miră când auzi detunătura.

Maiorul se prăbuşi pe spate, alăturea cu patul, îşi ţinea încă, într-o mână, poalele cămăşii ridicate.

Eva privi revolverul; fumega. Privi corpul căzut; se zbătea lângă pat. Îndreptă ţeava spre el şi, rar, cadenţat, parcă numărându-şi mişcările degetului de pe trăgaci, descărcă toate cartuşele.

PARTEA A DOUA

Înspre apus, camera de culcare a Evei avea o fereastră mare, cât peretele, acoperită cu perdele de tulle alb, care irizau peisajul. Jos se vedea grădina casei, cu straturi de flori şi peluze udate proaspăt. O alee îngustă, mărginită de trandafiri roşii, ducea la poartă; în stânga, după un gard viu de lemn câinesc, o alee mai largă, pentru cai şi pentru automobile, ducea în fundul curţii, la garaj şi la grajduri. Mai departe se vedeau câteva vile răzleţe, cu obloane verzi şi acoperişuri de ţiglă. În faţă, dincolo de zidul împrejmuitor, se legănau de vânt copacii înalţi din Jungerwald. La orizont se ridicau munţii, într-o lumină violacee, ca totdeauna la ora aceasta de după-amiază.

Eva se îmbrăca pentru călărie, când auzi caii venind de la grajd; mergeau amândoi în acelaşi pas, cu un ritm graţios, pe care pavajul lovit de potcoave îl transforma în sunete muzicale. Cunoştea bine acum melodia lor şi se mira că odată putuse să-i fie indiferentă. Ora de călărie devenise cea mai plăcută parte a zilei; ar fi prelungit-o fără termen, dacă nu s-ar fi împotrivit domnul von Seele, adversarul exceselor. Îi era însă recunoscătoare pentru felul cumpătat în care îi organizase viaţa. Datorită lui, nu avea să se plângă de niciuna din celelalte ore.

Alergă la fereastră şi privi jos. Rândaşul ţinea caii de frâu, aliniaţi cu peronul casei, ca pentru paradă. Cele mai mici lucruri se făceau aici cu ceremonial, ceea ce o fermeca şi o măgulea, atâta timp cât ei îi era îngăduit să treacă peste orice ceremonie.

Pentru călărie, domnul von Seele o echipase cu un costum negru, de amazoană, cu pălărie de fetru apretat, cu o rochie-tunică, elegantă şi severă, cu un jabou alb. Nu-l îmbrăcase decât o dată. Trebuise să i se accepte, împotriva etichetei, pantalonii bufanţi, strânşi pe talie peste bluză şi cizmele soldăţeşti, cu carâmbi groşi; aşa se simţea în apele ei. Mai luă cu ea un pulovăr, agăţat de centură, ca să aibă ce îmbrăca spre seară.

Se aplecă pe fereastră şi privi caii; pe al ei îl chema Savant, pe celălalt, Austria, îi iubea ca pe nişte oameni, şi ei, după toate semnele, nu rămâneau indiferenţi.

Domnul von Seele tocmai venea de la grajd, unde rămăsese probabil să se joace puţin cu mânzul fătat abia de o săptămână. Văzând-o la fereastră, o salută, înclinându-se, apoi îi zâmbi. Ea începu să se pieptene, cu mişcări iuţi, fără să-şi ia privirea de jos. El examina chingile, cum făcea întotdeauna înainte de plecare.

Pe domnul von Seele îl văzuse prima oară în vorbitorul penitenciarului. Avea acolo o soră, închisă, şi venea s-o viziteze. Eva nu întrebase niciodată de ce fusese arestată; ştia numai că i se

dăduse drumul curând, şi după aceea plecase în străinătate.

În mulţimea de oameni neliniştiţi, copleşiţi de necazuri, care veneau nebărbieriţi, mototoliţi, cu cravatele strâmbe, fusese mirată de înfăţişarea lui, totdeauna îngrijită, măsurată şi demnă. Nu avea decât treizeci şi opt de ani, dar părea mult mai matur, datorită atitudinii lui austere. De departe îi părea foarte scund; alături, văzuse că era puţin mai înalt decât ea. Nu avea o statură care să domine, ceva însă în fiinţa lui inspira încredere, impunând totdeodată supunere şi respect. Pe chipul imobil, nu se citeau gânduri şi sentimente. S-ar fi putut spune că nu gândeşte şi nu simte nimic, dacă n-ar fi fost privirea. Purta ochelari în ramă subţire de aur; lentilele puneau un hotar între ei şi lume dar, în spatele lor, ochii, clipind des, dezvăluiau toată căldura lăuntrică pe care Eva o cunoscuse mai târziu.

La penitenciar stătea împietrit, cu privirea fixă, vorbea foarte încet, străin de tot ce se întâmpla împrejur. Nu dădea mâna cu sora lui nici la sosire, nici la plecare; se înclina ceremonios, ca în faţa unei necunoscute. Eva se întreba ce înseamnă purtarea aceasta, atât de rece, din moment ce se interesa de ea, fiindcă venea în toate zilele îngăduite. Un om care îl însoţea aducea cu regularitate un geamantan de piele, probabil cu lucruri de mâncare şi lingerie, îl preda totdeauna cu aceleaşi gesturi, şi lua înapoi altul, asemănător.

După trei luni de prevenţie, la începutul lui iunie, Eva fusese eliberată, odată cu sfârşitul procesului. Urmaseră zile goale, poate mai grele decât la închisoare; nu ştia ce întrebuinţare să le dea. O achitaseră, fără să spere, şi astfel avea o viaţă de prisos.

Rămăsese în Bucureşti, într-o cameră mobilată, pe Bulevard, lângă Cişmigiu; nu îndrăznea să se întoarcă la Panciu, unde se refugiaseră doamna Alion şi Getta. O speria gândul să dea ochii cu oamenii care o cunoşteau şi probabil ardeau de nerăbdare s-o vadă, s-o disece, s-o pună la macerat.

Ridicase banii de la bancă, o sumă exorbitantă, cinci sute de mii de lei. La început i se păruse că reprezintă o mărinimie ostentativă şi se simţise umilită; nu înţelegea ca dragostea ei, fixată prin atâta suferinţă, să-i fie cotată în vreun fel, nici măcar în felul acesta împărătesc. Dar pe urmă, suma nebănuită, de care atâta timp nici nu se interesase, îi prilejui o revelaţie târzie şi zguduitoare: fusese depusă o dată cu vânzarea domeniului din munţi şi nu încăpea îndoială că reprezenta întreaga lui valoare. Nu mai era umilită, ci sfâşiată. Acum îl înţelegea altfel; era un om de pe alt pământ, nebun. Năprasnic, nefericit. Nu-i dăduse bani, ci cabana şi pădurea, cabana lui, a ei, a lor, în singura formă în care putea ajunge până la ea. Iar tăcerea în care învăluise acest gest mitologic dovedea o cruzime infernală şi-o dezinteresare lunară, o atrocitate sublimă şi supraumană.

Fusese nevoită să coboare din spaţii şi să folosească banii; cu toată

vâlva sentimentală şi pasională stârnită de proces, cercetările şi dezbaterile se duceau pe pământ; cererile avocaţilor deveniseră excesive, când se aflase despre contul din bancă. Nu refuzase nimic, semnase, recunoscuse, adăugase, şi nici măcar din dorinţa de a fi apărată, ci ca să egaleze, atât cât era în stare, gestul omului de altădată. La sfârşit rămăsese cu vreo două sute de mii de lei. Îi împărţise pe din două cu doamna Alion, şi cu restul începuse să trăiască, aşteptând să se întâmple ceva care să-i justifice existenţa.

Nu-şi putea închipui că domnul von Seele o văzuse; el nu privea la nimeni. Apăruse într-o zi în apartamentul de lângă Cişmigiu. Şi fiindcă ea avea o viaţă de prisos…

Îl urmări cum potrivea scările şeii ei, de pe Savant. Nu sperase că va mai putea fi fericită vreodată lângă un bărbat. Nu ştia cât îl iubea, dar se simţea bine în apropierea lui, cunoştea din plin simţământul că este ocrotită. Alături de el n-avea să-i fie frică niciodată. Putea să fulgere şi să tune afară, furtuna să smulgă copacii din Jungerwald; simţea că acoperişul lui va rămâne neclintit.

Se măritase după câteva luni de la proces; în septembrie se împlineau doi ani de la căsătoria lor. Era în ultima zi a lui mai, 1936. Iar anii Evei aveau să fie în curând douăzeci.

Acum o aştepta să coboare, senin, calm, cumpătat şi răbdător. Nu înţelegea prin ce câştigase solicitudinea lui neobosită. După atâta timp de când se cunoşteau, se purta ca la început; timpul lui pentru ea stătea în loc. Avu o pornire de recunoştinţă. Se aplecă pe fereastră.

— Oswald, te rog, vino până sus!

El ciocăni la uşă; nu intra niciodată în camera ei fără să se anunţe, îi ieşi înainte şi îi apucă mâinile.

— Vroiam să-ţi spun ceva; iartă-mă dacă fac în felul meu, dar, dar nu pot să păstrez un secret. Mi se pare că te iubesc foarte mult!

Pe chipul lui trecu o lumină aproape insesizabilă; avea o sensibilitate pe care i-o cunoscuse greu. Îşi aruncă braţele după gâtul lui.

— Am greşit: nu mi se pare, ci sunt sigură! Sunt foarte, foarte sigură! Mă crezi?

El îi mângâie părul. De când o cunoscuse, îşi schimbase culoarea în mod ciudat; acum era aproape castaniu; în lumina soarelui părea roşcat.

— Eva, tu nu cumva îţi vopseşti părul?

— Aha! Ţi-e frică de declaraţia mea! De ce n-ai curaj să mă priveşti în ochi, când îţi spun că te iubesc? Gata! Hai jos! Ce spuneai de părul meu?

Deveni melancolică. Odată, de mult, cineva făcuse proorociri; se împlineau.

Coborâră în curte; simţind-o, Savant îşi scutură capul în frâu.

— Oswald, crezi că îmi poartă vreo simpatie, sau îl plictisesc? Ce sentimente o avea pentru mine scumpul meu Savant?

— Sper că simpatie.

— Dar nu eşti sigur! Am să-l întreb pe medicul veterinar. Haide, Oswald, de ce nu te miri, de ce nu mă iei în serios? Ajută-mă să fiu puţin copil. Am nevoie!

Eva puse piciorul în scară şi încalecă fără niciun ajutor. Domnul von Seele o aşteptă să ia frâul, îi examina poziţia în şa, încălecă la rândul lui şi porniră spre poartă, la pas.

Aleea de călărie trecea prin faţa casei, înainte de a se adânci în pădure. Plimbarea lor obişnuită ţinea până la pavilionul de la malul lacului, vreo trei kilometri. Făceau o parte a drumului la trap, o parte la galop. La pavilion, de obicei descălecau, beau lapte bătut sau bere cu covrigi săraţi, ascultând muzică după plăci de patefon, amplificate într-un difuzor care se auzea până departe. Uneori lăsau caii acolo, coborau la debarcader şi mergeau o jumătate de oră cu barca, pe lac. Evei nu-i plăcea lacul: era înconjurat de pădure, îi închidea orizontul. Voia ca o apă să ducă undeva, cum duce o şosea, sau drum de fier; lacul nu ducea nicăieri. Dar plimbarea cu barca o ispitea; închidea ochii, simţea legănarea uşoară şi visa că, atunci când va privi împrejur, se va găsi în altă parte, în mijlocul unui fluviu, mergând spre mare, sau spre ocean.

Pe urmă îşi continuau drumul călare, la trap, pe aleea mărginită de arini. Undeva se deschidea un luminiş lung, o pajişte parcă fără sfârşit. Întinderea ei o fascina – ar fi vrut să scape odată în galop şi s-o străbată până la capăt, să vadă ce începe dincolo. Dar domnul von Seele nu-i îngădui nici galopurile lungi, nici să iasă de pe alee. Era prea bun cu ea, altfel s-ar fi simţit prizonieră. Şi de câte ori trecea prin dreptul luminişului, avea un tremur în inimă, poate o clipă de răzvrătire.

Îndată ce intrară în pădure, caii porniră singuri la trap. Domnul von Seele mergea în stânga Evei şi puţin mai în urmă, ca să-i poată supraveghea poziţia în şa. Ea nu stătea totdeauna corect, uneori îşi îndepărta coatele de corp, lăsându-şi-le fluturate de vânt, dar chiar aşa, ţinuta ei rămânea graţioasă. Ar fi vrut să călărească altfel, ca haiducii, aplecată pe oblânc, cu părul liber pe spate. Dacă nu izbutise să-i impună îmbrăcămintea clasică, domnul von Seele se mulţumea s-o vadă cu părul strâns. Vechea ei pieptănătură îi dădea un aer neîngrijit. El spera că odată vor călări împreună, după maniere desăvârşite. Deocamdată, Eva era prea tânără; o lăsa să-şi termine copilăria.

— Oswald, întrebă Eva, te simţi destul de demn. Fără pălărie?

Foarte multă vreme el mersese la călărie cu pălărie tare şi cu fular alb la gât. Nu vroia să-l jignească nici în gând, dar cu chipul lui cam şters şi cu ochelarii aceia era puţin ridicoli, îl convinsese să renunţe.

— Vrei să mergem puţin la pas?

Trase frâul cu dreapta, iar cu stânga se apucă de şaua lui, silind caii să se apropie unul de altul.

— Nu m-ai sărutat niciodată în pădure. Vreau să văd cum e.

— Eva, poate să ne vadă cineva.

— Sărutul nu-i interzis. Şi suntem căsătoriţi, şi, mai ales, n-are cine să ne vadă. (Îl trase spre ea.) Ştii de ce te-am sărutat? Fiindcă eşti fără pălărie. Zău că te înţeleg: trebuie să te coste mult, dar n-a fost o ambiţie, ci vroiam să te plac. Mă crezi? Atunci sărută-mă şi tu! Şi să ştii că într-adevăr te plac. Jur!

— Acum fii cuminte. E cineva în faţă.

— Cine o fi acest om nedorit?

Tresări, cu pleoapele bătându-se repede, neliniştite. În faţa lor, la câteva sute de metri, mergea călare un om, la pas, în aceeaşi direcţie cu ei; avea o bluză albă, cu mâneci scurte. Inima Evei îşi schimba mersul de câte ori vedea o bluză albă.

Dădu pinteni calului, şi când începu galopul simţi că pluteşte în aer o primejdie, că o aşteaptă o nenorocire. Nu-şi putea lua ochii de la bluza albă, o fixa halucinată. Da, era o primejdie în faţă; se apropia de ea în galop.

Când mai avea puţin să-l ajungă, omul întoarse capul. Eva simţi că se prăbuşeşte din şa. Strânse frâul cu disperare; Savant se opri, cambrat, sforăind sălbatic. Ea veni peste grumazul lui, gata să cadă. Omul îi zâmbea…

Îi zâmbea!

Îl privi, înspăimântată; nu putea scoate un cuvânt. Domnul von Seele se opri alături.

— Eva, să nu mai faci niciodată aşa! Nu se trece în galop pe lângă un călăreţ. Ce-i cu Savant?

Bâigui ceva neînţeles nici de ea.

Domnul von Seele bătu calul pe greabăn. Eva se îndreptă în şa, îşi duse mâna la frunte, respiră adânc. Omul celălalt îi cunoştea gesturile. O privi în ochi, îi zâmbi, îi salută pe amândoi cu mâna, şi porni la trap. Ea rămase pierdută, cu ochii pe bluza care se îndepărta. Caii îşi reluară mersul, neîndemnaţi.

— Dacă poţi, aranjează-ţi părul, Eva!

Părul îi scăpase din agrafe, îl simţi coborând pe gât, fluturat de vânt. Şi deodată, îi plesni ceva în inimă, sângele îi inundă ochii, lumea deveni roşie şi nelimpede. Îşi înfipse pintenii în coastele calului. Nu se putea altfel, chiar dacă ar fi venit sfârşitul omenirii. Domnul von Seele striga din urmă: nu-l auzi, galopa cu ochii pe bluza albă, până ce o ajunse…

Trecură pe lângă pavilion, unde se auzea muzică în difuzor. Câteva perechi de tineri dansau între mese. Caii se aliaseră şi evadau pe sub

arini, cu frâurile libere, înfierbântaţi unul de goana celuilalt. Eva îşi simţi părul despletindu-i-se în vânt. Îşi scutură capul, ca să arunce ultimele agrafe. Niciodată nu galopase atât. Era beată, nebună şi îngrozită; n-avea putere nici să judece, nici să tragă frâul. Nu înţelegea cum de rămânea în şa, nu-şi căuta echilibrul. Poate ar fi fost bine să alunece şi să vină cu capul într-un copac.

Făcu doar un gest, dorit, poate şi judecat, judecat de mult, nu de azi: când luminişul se ivi în dreapta, îşi smuci calul cu toate puterile şi îi rupse traiectoria. Surprins de mişcarea bruscă, Savant se împletici, alunecă de-a latul, gata să cadă; o jerbă de pământ se risipi în aer, ridicat de copite, ca de o explozie. Pajiştea se deschidea în faţă, nesfârşită şi obsedantă. Calul celălalt venea din urmă, o ajunse, galopau iar alături, spre altă lume…

Un canal de irigaţie taluzat le tăia drumul; caii şovăiră.

În momentul acela, se gândi să tragă frâul; mai putea încă să oprească şi să se întoarcă. Nu judecă mult; nu ştia dacă face bine sau rău, dar era sigură că dacă nu mergea mai departe, ar fi regretat toată viaţa. Niciodată n-ar mai fi putut să străbată pajiştea.

Înfipse pintenii şi sări obstacolul; bluza albă era alături. Caii galopau cu soarele în ochi, înnebuniţi de viteză şi de lumina însângerată. Eva simţea în suflet o eliberare dureroasă. Niciodată ea, şi nimeni din neamul ei, până la orice spiţă, nu mai fusese pe această pajişte. Nu ştia unde duce, urca lin şi se sfârşea pe cer, ca o decolare. Dincolo putea să fie o prăpastie, sau un ocean, sau capătul lumii. Nu mai avea când să oprească, orizontul se apropia tangând, trecu pe sub picioarele cailor şi dezveli o altă zare. Până la ea era numai luncă, şi prin mijlocul ei curgea o apă, care venea din stânga, unde se desluşeau munţi învăluiţi în pâcle roşiatice. Nu, sigur că nu mai putea opri, nu se mai putea întoarce – nici braţele ei n-ar fi tras frâul, nici calul n-ar fi ascultat-o; nimic nu era sfârşit din ceea ce începuse, în afară de pajişte.

Când soarele atingea creasta muntelui, caii, amândoi deodată, se opriră, poticniţi, gata să cadă. Erau albi de spumă şi scoteau aburi. Depărtare după depărtare lunca rămăsese în urmă, şi alte depărtări se înşirau în faţă, printre munţi, de-a lungul râului. Nu mai puteau caii…

El sări din şa şi întinse braţele. Ea se înclină pe o parte, şi căzu în braţele lui, împuşcată.

— Te-ai întors…

— Nu trebuia?

— Nu ştiu; nu… S-ar putea să mor.

— Dar ai muri în braţele mele!

Glumea; ca întotdeauna lua uşor vorbele ei cele mai grave, nu credea în ele, nu credea în nimic, începu să plângă cu disperare, în braţele lui, sinucisă şi înviată – şi iar gata să moară.

— Eva, de ce plângi?

O strânse deodată, înfierbântat, strivind-o, lipindu-şi obrazul de faţa ei plină de lacrimi; o simţi că arde, că e gata sa devină cenuşă. Nu credea că o va regăsi dintr-o singură îmbrăţişare, aceeaşi ca în trecut, sau mai vie decât atunci. Îi mângâie părul, orbeşte, în lumina soarelui care apunea, îi simţi culoarea prin pleoape, roşie, roşul potolit al jăraticului stins.

— Nu mai plânge! Cum poţi să plângi la asfinţit?

Plânsul Evei creştea, din îmbrăţişarea şi din vorbele lui. Vorbe fără sens – la asfinţit, la miezul nopţii, în zori. Dar erau ale lui, şi era el, cum îl ştiuse, mai puternic decât sensul vorbelor şi lucrurilor.

El îşi aruncă ochii înapoi, pe lunca umbrită.

— Crezi că o să ne caute?

Îi dădu drumul din braţe.

— Stai puţin; vreau să împiedic caii.

Eva se lăsă într-un genunchi, alunecă pe o parte şi se întinse în iarbă, cu faţa în mâini. Amurgea, îl auzi vorbind cu caii; cum îşi închipuise că ar fi putut să uite vreodată glasul lui?!

Nu ştia ce-o să se mai întâmple. Avea să moară aici, în lunca râului necunoscut – trăise lângă el şi-acum îl vedea. Întâi trăise, fără să ştie nimic, iar astăzi galopase prea mult, ajunsese prea departe, nu mai avea întoarcere; aştepta alt sfârşit.

Îl auzi apropiindu-se; cum îşi închipuise că ar fi putut uita vreodată paşii lui?

El se aşeză în iarbă, alături, rezemat într-un braţ, pe deasupra ei. Îi îndepărtă mâinile de pe faţă şi o privi; îi căuta vechile trăsături; le regăsea. Nu mai avea umbre sub pomeţi; era mai frumoasă?

— Ştiai că am să mă întorc?

— Nu. Ar fi trebuit să ştiu… Când ai venit?

— De vreo două săptămâni. De atunci te caut. E barbar ce ţi s-a întâmplat!

Nu mai curgeau lacrimi; plângea numai în suflet, amar şi neştiut.

— Ai stat la închisoare! E de neadmis!… S-au purtat rău cu tine?

— Nu. S-au purtat frumos. Cum ai ajuns aici?

— Am fost la fabrică; nu ştiam nimic. De acolo m-am dus la Panciu. Am dat peste maică-ta; n-a vrut să-mi spună, soră-ta a fost mai milostivă… Te-ai măritat!

I se părea că e o glumă; nu putea, nu vroia să creadă. Aştepta să se sfârşească.

Îi cuprinse umerii, strâns. Ea se simţi zguduită.

— Eva, crezi că se poate uita ceva?

Era gândul ei, de mai înainte.

Pe marginea luncii trecea un tren cu ferestrele luminate. În urma lui se făcu întuneric repede. Caii se jucau, încercând să se muşte.

Stătea cu capul în iarbă; îl simţi aproape de ea, îi veni în nări mirosul de tutun, identitatea lui se năştea din nou, mai puternică.

— Mi-e dor de tine, Eva. (Îi cuprinse mijlocul.) Eşti tu!

Simţi că lacrimile vor izbucni din nou şi o vor înăbuşi. Îşi aruncă braţele după gâtul lui.

Noaptea căzuse pe tot câmpul pustiu.

Rămase goală, în iarbă. Era rece, şi atât de aproape scoarţa planetei! Se răcise în ere, ş-abia după aceea începuse prima dragoste, a celor dintâi oameni…

Luna răsărise de mult, peste râu. El o ţinea în braţe, s-o încălzească – şi tot îi era frig. Nu se gândise la nimic ce avea să urmeze. Crezuse că va muri, şi se regăsea trăind sub un cer neschimbat; doar stelele se rotiseră puţin. Departe, în urmă, era oraşul… Auzi glasul lui:

— Te întorci acolo?

Scutură capul, cutremurată.

— Bine. Mergi cu mine!

Nimic nu se schimbase în firea lui. Numai ea nu mai era ca atunci.

— Cred că nu e bine să mergem în oraş, spuse el. Mai degrabă într-un sat. Mâine dimineaţă o să plecăm.

Se duse să despiedice caii; Eva venea după el, ca umbra lui. El îi ajută să se urce în şa, apoi căută cu ochii încotro să meargă. La capătul luncii, unde linia munţilor se ridica greoaie şi posomorâtă spre cerul plin de stele, se vedeau lumini. Porniră la pas; luna era în spate.

Eva mergea cu ochii închişi, ameţită de legănarea calului încercând să nu se gândească la nimic. Nu se auzeau decât copitele, sunând surd, în străvechiul pământ. Din când în când arunca o privire înainte; printre pleoape vedea luminile sclipind slab şi tot mai departe. Numai umbra muntelui se schimba, urcându-se pe cer, mâncând câte o stea la fiecare pas. În dreapta, dincolo de râu, pe o şosea, se vedea câte un automobil ale cărui faruri sfâşiau întunericul, violent şi cu spaimă.

Se făcuse aproape miezul nopţii când ajunseră la lumini; era un sat, sau un cătun, îl auzi vorbind cu un om, o caraulă întâlnită pe uliţă, întrebând unde ar putea fi găzduiţi. La ora aceea era greu, spunea omul. Lumea se culcase de mult.

Ea se văzu într-o curte; descălecă şi se aşeză pe un butuc, până ce fură băgaţi caii în grajd. Pe urmă se urcară pe o scară rezemată de zid, în podul de fân. Luna pătrundea prin peretele de şipci încrucişate şi proiecta romburi aurii pe paiele umbrite. Un om le aduse o cergă.

— N-ai dormit niciodată în paie?

În camera ei de culcare se strecura acum luna, vibrând prin perdeaua de tulle…

Îl cuprinse în braţe şi îl strânse tare. Ar fi vrut să-l zgâlţâie puţin, poate aşa şi-ar fi regăsit mai uşor datele ei din trecut.

— Suntem cam străini, zise. E frig, nu? Fă ceva, dă-mi puţin din sângele tău, să mă încălzesc. Ajută-mi să fiu fericită că sunt aici.

I se părea excesivă, ca de atâtea ori. Ce putea face la o oră când cel mai bine este să dormi? O aşeză cu capul pe pieptul lui, apoi o înveli. Era concesiv.

Ea-şi spunea: „Nu trebuie să dorm! Nu trebuie să rămân cu mine

singură. Trebuie să mă ţin aşa, înlănţuită de el, până la sfârşitul ultimului sfârşit!”

— Eva, vrei să-mi spui?

— Da. Ce nu ştii?

— Nimic de la plecarea mea.

Se gândea: „Nimic de la plecarea lui! Şi acum vine, şi dacă vine, îl urmez, fără să ştiu până unde mă va duce şi pentru cât timp!”

— Mai ţii minte când ai plecat?

— Pe la Crăciun, mi se pare.

— Da. În seara de Ajun.. M-am întors acasă şi am plâns. Ştii cât am plâns?

De ce îi venea sa râdă acum? Parcă era beată. Se întreba: „Oare n-am înnebunit?”

— Eva, altceva vreau să-mi spui. Omul cu care te-am întâlnit, este, într-adevăr… Eşti măritată cu el?

Se ridicase într-un cot. Luna îi lumina obrazul; părea chinuit.

— Tot nu pot să cred. De ce?

— Nu înţelegi? Eram singură, eram săracă…

— Ţi-am lăsat bani.

Nu amintea câţi, nu pomenea cum şi de ce! Mărinimia lui groaznică!

— Îţi mulţumesc. Mi-au fost de folos. După ce m-am măritat, i-am pus la loc. Nu vroiam să iau leafă de la doi stăpâni.

— Eşti cinică.

— Nu. Sunt dreaptă.

— S-au schimbat multe în tine! Acum văd.

Îl simţea neliniştit. Nu-l văzuse niciodată aşa; era totdeauna sigur pe orice, pe gesturi, pe vorbe, pe întrebări, tot aşa cum ştia sigur ce răspuns va primi. Şi el întrebă:

— Îl iubeşti?

Încă azi după-amiază crezuse că da; acum i se părea o aberaţie, dar îi fu ruşine să se lepede atât de uşor de o credinţă a ei. Răspunse:

— Îl stimez. (Vorba i se păru ridicolă.) Nu vreau să te mint; am pentru el o simpatie caldă. S-a purtat bine. Înţelegi? Îl stimez!

El aplecă fruntea; înţelegea. Era exact sentimentul pe care nu avea să i-l poarte niciodată lui. Lui îi dădea inima şi sângele, şi nimic din creier. Dar îi dădea ce are dragostea mai bun. Îşi lipi obrazul de-al ei.

— Eva, sunt vinovat că n-am ştiut să te păstrez! Crezi că se mai poate face ceva? *Crezi* că ai putea să uiţi?

Uita orice când era lângă el. Adormi pe nesimţite şi fără voia ei, ca sub cloroform. Când deschise ochii, după anestezie, se făcuse întuneric; luna trecuse peste munţi. El nu era alături. Se ridică, neliniştită, şi-l auzi plimbându-se prin curte, cu paşi mari, apăsaţi. Ar fi vrut să-l cheme, singură îi era frig, dar nu îndrăzni. Îşi luă cerga în spinare şi se aşeză în uşa podului, cu picioarele pe scară. Târziu, când

începea să se lumineze, el ridică deodată ochii şi o zări sus.

„Cât timp i-a trebuit ca să mă simtă!” se gândi Eva. Îşi concentrase tot timpul voinţa înspre el: „Uită-te la mine! Te rog, uită-te acum! Ridică ochii! Nu mă lăsa singură!” Veni spre ea, zâmbitor. Când se liniştise?

— Eşti plină de paie. Mergem?

Nu-l întrebă: „Unde?” Coborî scările. El se duse şi ciocăni în geam, la casa din faţă. Omul de aseară ieşi, scoase caii, îi înşeuă…

Satul nu se trezise; doar câte un câine, adăpostit pe sub coşare, mârâia, nedându-şi osteneala să latre.

În luncă merseră un timp la trap, să se încălzească. După aceea, el strânse frâul.

— N-avem niciun motiv să ne grăbim. Să nu ajungem prea devreme.

Eva se întrebă de ce atunci trebuiseră să plece cu noaptea în cap? Adică, ştia de ce: fiindcă, dacă stătea pe loc, el ar fi vrut să meargă, şi dacă mergea, ar fi vrut să stea. Cum îşi închipuise că ar fi putut uita vreodată ceva despre el?!

Întoarse capul şi îl privi. Era nebărbierit, tras la faţă, şi obosit. Desigur că îmbătrânise puţin, dar ea nu vedea. Răsărea soarele. El întrebă, fără să întoarcă privirea, părând că urmăreşte ceva pe câmpul acoperit de rouă:

— E foarte bogat?

— Cred că da. Are nişte fabrici de postav, mai multe, prin alte oraşe. Are şi cai de curse, la Bucureşti. Iubeşte caii foarte mult. Calul tău de unde l-ai luat?

— L-am închiriat de la un grajd. Trebuia să-l fi dus înapoi aseară.

— Eşti de mult aici? Unde stai?

— De două zile. Aşteptam să te întâlnesc; m-am informat. Stau la un hotel, nici n-am observat cum îi spune, nu cunosc oraşul; e pe strada principală, are o cafenea mare jos, ceva care aduce aminte de Viena. Îl ştii?

— Da. Îţi place oraşul?

— N-am apucat să-l văd.

— Mie acum îmi place. La început m-a speriat; nu eram obişnuită cu arhitectura de-aici. Acoperişurile sunt atât de înclinate! Este un turn cenuşiu, cu un ceasornic care bate orele; când îl aud mi se pare că văd dansând umbre pe ziduri. Ai văzut că aici toate zidurile sunt cenuşii? Oraş vechi… Este şi o piaţă, sub turn, după-amiază e plina de porumbei. Pe urmă sunt nişte scări, care duc în oraşul de jos, pe nişte străzi înguste. Casele sunt mici, cu ferestre ca de jucărie, toate oblonite. Dacă te apleci afară, poţi să dai mâna cu vecinul de peste drum. Nu trec niciodată trăsuri, n-au loc. Am văzut fete blonde, cu coade pe spate; toate poartă ciorapi până sub genunchi – mi-aduc aminte de nu ştiu ce carte a fraţilor Grimm. Ei au scris poveşti, nu-i

aşa? Ciudat… Atunci poate că e ca într-o poveste.

Nu simţea nevoia să vorbească; îi era teamă de tăcere.

Pe fondul pădurii, aproape de oraş, se iviră doi călăreţi. El strânse frâul.

— Tu vezi? Cred că ne caută pe noi.

Eva se făcu palidă, dar împinse calul cu călcâiele şi porni prima. Mergeau într-un pas liniştit, măsurat, spre călăreţii care se apropiau.

La jumătatea drumului se întâlniră şi se opriră faţă în faţă. Caii strănutau, smucindu-se în zăbale. Eva descălecă, îl trase pe Savant după ea şi încredinţă frâul rândaşului, al doilea călăreţ, rămas câţiva paşi în urmă. Înainte de a se întoarce, îşi bătu calul cu palma pe greabăn; fu singura ei slăbiciune. După aceea veni în faţa primului călăreţ. Era plină de paie, cu părul prăfuit şi revărsat pe umeri.

— Oswald, trebuie să plec. Înţelegi?

Domnul von Seele stătea neclintit în şa, cu obrazul fără sânge, cu pumnii strânşi pe frâu. Nu făcu nici o mişcare; doar pleoapele îi clipeau des, sub ochelarii care luceau într-o rază a soarelui. Răspunse rece, calm:

— Da, te înţeleg. Nu vrei să-l iei pe Savant?

Eva se întoarse lângă calul celălalt, în umbra lui. Stăteau faţă în faţă şi se priveau.

— Unde să-ţi trimit lucrurile tale?

Ea îşi aminti ziua când plecase de acasă şi urcase la cabană fără nimic.

— Îţi mulţumesc. Nu-mi trebuiesc.

Pe chipul domnului von Seele trecu o înfiorare. Ar fi vrut să se încline şi să-i spună: „Eva, te admir!” Se uită la omul de alături. Desigur, nu o merita. Spuse:

— Eva, te plâng!

Salută şi porni înapoi, la trap. Eva văzu scările de la şaua lui Savant jucând în aer; uitase să le ridice.

În depărtare, soldaţi făceau instrucţie. El descălecase şi mergea pe jos, lângă ea, ducând calul de căpăstru.

— Are să fie război!

Ea se sperie.

— Când?

— Nu ştiu; într-o zi.

Răsuflă uşurată. Pe dealurile din dreapta, unde putea fi şi pajiştea, un grup de tineri făceau exerciţii de zbor cu planorul; se lansau de pe creastă şi aterizau în luncă. Un tanc vechi şi prăpădit se chinuia să iasă dintr-o viroagă şi aluneca mereu înapoi cu gemete neputincioase. După zgomot, semăna cu un porc mistreţ; după mişcări, cu o broască ţestoasă. Turnurile oraşului se vedeau în faţă.

— Cum îl cheamă pe calul tău?

— Nici n-am întrebat; cal de împrumut! Crezi că are nume?

Eva ar fi vrut să spună: „Eu sunt iubita ta de împrumut şi mă cheamă Eva. Am totuşi un nume!”

— Ce face Rex?

— Nu l-am mai găsit. S-a pierdut!

Se gândi: „Rex s-a pierdut, dar eu nu! Pe mine m-a găsit!”

Intrară în oraş aproape de prânz.

— Dacă eşti obosită, urcă-te în tramvai şi aşteaptă-mă în centru. E o cofetărie în faţa hotelului. Are cafea cu lapte, cu frişcă şi cornuri cu unt.

Era obosită şi-i era foame; de ieri de la prânz nu mâncase nimic.

Aşa începuse dragostea lor, în vagabondaj, cu oboseală şi foame. Putea să continue! Nu se duse.

Străbătură oraşul, pe jos, prin mijlocul străzii, cu calul la mijloc, ţinându-l fiecare de câte un frâu. După ce îl predară la grajd, el spuse:

— Mai întâi hai să mâncăm. Unde putem merge? Cred că te cunoaşte toată lumea aici.

— Nu-mi pasă!

Intrară, plini de paie, cu hainele prăfuite, în restaurantul vienez. Erau bolţi gotice, pictate, coloane de marmură şi mult spaţiu între mese. Apoi multă olandă, mult cristal şi argint.

— E un oraş civilizat, spuse el. Mi-ar place să stau aici. La Bucureşti e ţigănie, chiar şi unde-i foarte scump. Târg de parveniţi!

Nu părea stânjenit de îmbrăcămintea lui între oamenii care îl priveau miraţi, poate jigniţi. Urmându-l, Eva prinsese curaj. Altădată i-ar fi plesnit obrazul de ruşine să facă numai doi paşi pe stradă în costum de călărie. Acum era sigură că putea să-l urmeze şi în iad şi în rai, şi să nu-i pese nici de îngeri, nici de draci. Nu trebuia să întrebe, nu trebuia să gândească, el ştia pe unde să meargă. Ea putea să închidă ochii, să viseze, să aştepte îmbrăţişările lui… Se făcu palidă; îi era dor de ele, de zbucium, de durere. Corpul ei avea nevoie să fie chinuit, nemilos, îndelung, oricât.

Mâncă în neştire, nerăbdătoare să se termine masa, ca să înceapă altceva. Ştia acum de ce-l urmase, de ce dăduse drumul calului în galop, de ce se aruncase pe pajiştea interzisă şi obsedantă: continua un drum început de mult. Era dreptul lui să o ia, iar ea avea nevoie să-l urmeze, fiindcă lângă el, după fiecare clipă trebuie să vină altceva, mereu altceva, totdeauna altceva, în zori, la prânz, seara, la miezul nopţii – altceva.

— Eva, acum uite ce facem…

Era altceva. Ea nu ştia ce avea să urmeze. Putea să-i spună: „Urcă-te pe masă şi strigă-le acestor domni care ne privesc indignaţi: «Boilor»” Putea să-i spună: „Cântă imnul Regal!” Sau: „Eva, la magazinul de alături e de vânzare luna; luna cea adevărată de pe cer. Costă douăzeci de milioane, dar merită; e de aur curat. Vrei să ţi-o cumpăr?” Nu s-ar fi urcat pe masă, n-ar fi cântat imnul Regal; l-ar fi privit cu gura deschisă, ca proştii, gata să creadă că îi va cumpăra luna într-adevăr. „Acum uite ce facem!” spunea el. Şi dincolo de aceste cuvinte, puteau să fie Oceanul Atlantic sau Podişul Gobi. Putea să spună: „Acum mai luăm câte un şniţel vienez. Păcat că aici nu ştiu să facă bine cartofii prăjiţi!” Era tot altceva.

— Eva, peste drum, puţin mai sus, am văzut un magazin…

Ea făcu ochii mari. Magazinul cu luna? pufni în râs.

— De ce râzi?

— Fiindcă sunt proastă şi fiindcă înnebunesc după fiecare cuvânt al tău! Boala pe care o dai tu nu se vindecă niciodată. Şi febra ta ţine tot timpul. Vrei să mai ştii şi altceva? M-ai aruncat în drum şi te-ai întors după doi ani, şi sunt înnebunită după tine. Şi dacă ai să mă arunci iar şi ai să te întorci după o sută de ani, tot am sa te urmez. Mor după tine

şi te urăsc şi de-abia aştept să-mi faci ceva rău. (Parcă era beată, îşi duse mâna la frunte, râzând). O, nu! Să nu te iei după mine! Nu vreau sa sufăr din nou! Lasă-mă să mă întremez!

El se aplecă peste masă.

— Te ascult şi nu înţeleg. Tu ţii la mine într-adevăr?

Era prea mult! Eva izbucni în râs, şi râse până ce toate capetele se întoarseră spre ei. Apoi deodată împietri.

— Tu nu ştii nimic? Eşti surd, eşti orb, eşti nebun?

— Ştiu că am nevoie de tine. Nu ştiu de ce te-am lăsat singură, ştiu de ce m-am întors. Ştiu că n-am fost drept; n-am fost drept cu mine – e greu să înţelegi; poate ai suferit, dar nu în felul meu, şi nu atât de mult. Şi totuşi, ai dreptul să te răzbuni.

— Nu. Am dreptul să te iubesc. Dacă ai şti cum!…

Îşi muşcă buzele. S-ar fi aruncat peste masă în braţele lui, fără să-i pese de nimeni, în orice clipă, numai s-o fi chemat el.

— Eva. E aici un magazin, îţi spuneam – nu închide la prânz – ai să te duci să-ţi cumperi…

Parcă uitase unde se oprise şi pornea din alt loc. Ea îl privea, înclinând capul când pe o parte, când pe alta, ca un copil prost, fermecat de poveşti, îşi spunea, glumind cu ea însăşi. Incapabilă să fie serioasă: „Ia să vedem ce să-mi cumpăr: soarele sau luna?…”

— Ai să-ţi iei tot ce-ţi trebuie ca să plecăm. Eu mă duc la Wagon-Lit şi reţin paturi pentru diseară.

Nu-l întrebă: „Dar încotro plecăm?”

Se despărţiră în faţa magazinului.

— Vin să te iau de-aici. Alege tot ce-ţi place, dar absolut orice. Să nu-ţi lipsească nimic.

Rămasă singură, Eva se simţi dezorientată. Nu ştia ce-i trebuie, îi trebuia el, zău, nimic altceva! Dar se cuvenea să-l asculte, nu putea să meargă în pantaloni şi cizme. În mai puţin de o oră termină: rămase cu bluza, îşi puse o fustă înflorată, în picioare sandale albe, cu toc înalt şi barete, iar mijlocul şi-l strânse într-un cordon roşu. Îşi mai cumpără un fular şi un pardesiu, un pieptene şi o periuţă de dinţi, o cămaşă şi o batistă, şi o valiză nu prea mare în care îşi îngrămădi cizmele, pantalonii şi cumpărăturile.

El o găsi în uşă, cu valiza într-o mână, cu pardesiul pe alta.

— Sunt gata de călătorie, îţi place cum m-am îmbrăcat?

— Da. (N-o vedea.) Să lăsăm lucrurile la hotel şi să mergem să ne plimbăm. Vreau să-mi arăţi şi mie străzile pe care le-ai descoperit. Trenul pleacă diseară la opt.

Ceasul din turn bătea de trei ori.

— Auzi? Aş vrea să fim diseară la şase aici. E ora cea mai frumoasă; jumătate de piaţă e în umbră, jumătatea cealaltă în soare; dar e un soare blând, îţi vine să te întinzi pe lespezi, ca pisicile. Ce de

lucruri frumoase ai putea face, dacă te-ar lăsa oamenii în pace!

Ajungând pe străzile înguste din oraşul de jos, el rămase mirat.

— N-aş fi bănuit! Parcă-i ceva din Cartierul Latin. Sau nu, mai degrabă seamănă cu cartierul acela ciudat, din Alger, Casba: multe străzi, înguste, în trepte, cu case cenuşii, oblonite; după fiecare colţ aştepţi să fie altceva, şi nu-i decât altă strada, la fel ca toate: trepte şi bolovani, dar toate rămân necunoscute, chiar după ce le-ai străbătut până la capăt – şi nu o singură dată.

Eva se întreba: „Cum poate rămâne aici, cum se poate mulţumi cu mine, când în capul lui sunt atâtea decoruri şi atâta figuraţie?”

Se atârnă de braţul lui şi ocoliră oraşul, pe la gară, o luară pe şoseaua de la Sud, reveniră sus pe la bastioanele cetăţii vechi. El se opri şi privi crenelele cu piatra roasă.

— Eva, ce veche e lumea!

— Dar noi suntem tineri. Câţi ani ai tu acum?

— Treizeci şi doi.

— Eu am împlinit douăzeci. Ştiai?

O privi, mirat.

— Douăzeci de ani? Te cred tot de şaptesprezece! Ai vrea să-i mai ai odată? Ce vârstă ţi-ar place mai mult?

— Vârsta când sunt cu tine! Aş vrea să am o sută de ani, două, trei, cât au pietrele de-aici, numai să mă ţin de braţul tău!

Când ajunseră din nou în piaţa, ceasul din turn bătea a şaptea oară. Începea să se întunece.

— Am pierdut ora mea! zise Eva, necăjită.

Se gândea că de aici înainte n-o să mai vadă umbra de la ora şase, dar îi părea rău mai cu seamă că el n-o văzuse niciodată. Îl trase de mână, fuga, şi-i arăta cu sandaua pe asfalt:

— Uite, vezi, se mai cunoaşte urma.

El zâmbi:

— Umbra nu poate să lase semn, fiindcă nu stă mai mult într-un loc, şi în fiecare zi la ora şase e în altă parte. Dar lasă mai bine să fie aşa cum crezi tu!

Eva îi strânse braţul:

— Da, să nu-mi spui, e de preferat să rămân proastă! Poate că dacă aş şti câte ştii tu n-aş mai ţine la tine tot atât şi ar fi groaznic!

Abia după ce trenul porni întrebă:

— Unde mergem?

— Unde ai vrea?

Eva privi pe geam. Oraşul rămânea repede în urmă. De ce pleca?

În partea cealaltă se vedeau munţii, dincolo de munţi erau dealurile, apoi câmpia. O câmpie, şi alta, nouă câmpii…

În faţa ferestrei strălucea o stea mare, luminând în jur cerul amurgit. Se rugă, ca într-un basm: „Steaua mea, fă să ajungem acolo unde

vreau! Să-i placă dorinţa mea. Să nu mă ducă pe munţi. Vreau să mergem la marginea câmpiilor!…”

Se întoarse:

— Ne apropiem de munţi. Ştii ce-i dincolo de ei? Dealurile! Şi după dealuri vin câmpiile. Nu ţi-a spus nimeni câte câmpii sunt. Sunt nouă, şi la capătul ultimei dintre ele e marea!

— Atunci mergem la mare! Vreau să văd şi eu cele nouă câmpii. Dar acum hai să mâncăm!

În vagonul restaurant şedeau la o masă de două locuri. Zgomotul trenului acoperea vocile celorlalţi călători; se auzeau doar pe ei. Îi despărţea o sticluţă cu vin de Tokay.

— Vrei să bei, Eva?

— Sigur. Mult şi grabnic!

— Bea!… Ce gust are?

— Nu ştiu; nu pot să spun; nu-i nici dulce, nici acru, nici amar. N-am un adjectiv pentru el.

Bău întreg paharul. Chelnerul aduse supa, în ceşti.

— Crezi că merge după vin?

— Hotărât că nu!

— Atunci de ce mi-ai dat să beau?

— Ca sa renunţi la supă; nu-i de noi!

Eva împinse ceaşca la o parte.

— Ai dreptate, îmi mai torni un pahar?

După ce îl bău, se gândi câteva clipe.

— Ştii ce gust are? Are gust de pustă. De pustă pe care aleargă armăsari sălbatici.

— Tu ai văzut vreodată pusta? De unde ştii?

— Din vin. O văd, şi simt tropotul cailor, şi aud marşul lui Rakoczy… Şi mai aud un dans de Brahms, şi o rapsodie, de Liszt.

Se opri, cu inima strânsă. La această oră de seară, asculta muzică. Era un aparat mare, care suna ca o orchestră, şi într-un dulap cu mii de despărţituri pentru discuri ea găsea tot ce-i trecea şi ce nu-i trecea prin minte, de la cântecele negrilor, la şansonetele din Montmartre, de la psalmii lui Palestrina, la nocturnele lui Debussy. Domnul von Seele o învăţase să le aleagă, să le asculte şi să le simtă. El iubea cu pasiune muzica şi-i transmisese ceva din patima lui. Acum era în stare şi ea să desprindă, măcar puţin, muzica din sunetele naturii, ca s-o înţeleagă mai bine pe cealaltă. Asculta freamătul copacilor, vântul, tunetele, mugetul vitelor, ciripitul păsărilor, ploaia la geam, glasul copiilor, bătaia clopotelor. Ceasul din turn o chema în piaţă tot pentru muzică, pentru ecoul lui răsfrânt de zidurile vechi; nu auzea un singur sunet, ca trecătorii care-şi scoteau ceasornicele din buzunar să vadă dacă merg bine; auzea o notă gravă, şi deasupra toate sunetele înrudite, fiecare cu altă vibraţie, făcând aerul să se onduleze… Şi roţile

trenului aveau muzica lor; până acum n-o auzise. Şi amestecul de glasuri din vagon, şi clinchetul paharelor, şi fluierul locomotivei… Era o simfonie care o înspăimânta. El îi umplu paharul cu Tokay.

La sfârşitul mesei era cam ameţiră; nu-şi dădu seama cu adevărat, decât în momentul când se ridică. Trebui să se lase sprijinită.

În lipsa lor, paturile fuseseră făcute de culcare; trenul trecea podul peste Olt. În geam se vedea luna – tot cea de aseară.

Se lipi de pieptul lui.

— Tu eşti muzica mea! Nu vreau să mai ştiu de nici o altă muzică, în afară de tine!… Spune-mi că n-ai să mai pleci niciodată!

El spuse:

— Acum sunt cu tine!

Era! – şi-ar fi vrut să facă pentru el o mic de gesturi de dragoste deodată, se-l copleşească, să-l topească în braţele ei ca pe un metal, şi-apoi să fie calcinată de fierbinţeala lui.

Se lăsă pe pernă, cu părul despletit, sfâşiată între cele două ritmuri, al dragostei şi al roţilor de tren. Îşi spunea: „Dragostea noastră merge cu trenul, din gară în gară, şi dacă trenul nu se va opri, dragostea noastră va înconjura pământul pe un alt ecuator, al nostru!”

Înspre zori, el o trezi.

— Am sosit? S-au terminat câmpiile?

— Nu, abia prima; suntem la Bucureşti.

— Credeam că n-ai să mă trezeşti decât la sfârşit.

Trebuiau să schimbe trenul. Ea se îmbrăcă repede strânse lucrurile. Privi patul de deasupra, neatins. Se gândi câţi oameni săraci merg noaptea cu trenul, înghesuiţi, moţăind pe banchete tari de lemn. Aici fusese un pat de prisos; era o nedreptate, dar îndreptând-o s-ar fi creat alta!

— Păcat că ne despărţim de trenul nostru! Crezi că vreodată o să-l mai întâlnim? Trebuie să-mi iau rămas bun de la el.

Privea pereţii compartimentului, patul, pernele, aşternutul, cuverturile, în seara următoare aveau să fie alţi oameni aici. I se părea profanator. „Nu-i bine să pleci cu dragostea la drum! îşi spunea. O bate vântul şi o calcă lumea în picioare.”

Trenul următor nu mai avea vagon de dormit. Eva fu dezamăgită de gândul că va trebui stea la un loc cu alţi oameni. Dar nu mai veni nimeni în compartimentul lor; lumea nu pleca încă la mare. Se aşeză la fereastră, să nu piardă niciuna din cele nouă câmpii. Abia răsărise soarele. Gările rămâneau în urmă, una câte una, fără oprire. Vroia să ştie câte sunt toate; le numără pe harta de pe coridor. Erau treizeci şi una: le împărţi la cele nouă câmpii. Atribui fiecăreia câte trei gări, iar ultimei şapte, fiind câmpia cea mai mare.

Trenul mergea de două ore, şi pe câmp nu se schimba nimic. Nu cunoştea Bărăganul decât din descrieri; îl recunoştea, dar ca într-un vis cenuşiu, fără adâncime şi fără culoare, ca dintr-un film mut cu imagini ţepene. Îşi spunea: „Nici o carte nu poate să-ţi arate tot; e mai bine să vezi. Şi cartea e tot o înşelătorie, ca muzica, îţi arată copacii, dar nu pădurea…”

Când văzu Dunărea, hotărî spontan şi cu toată seriozitatea că e mama câmpiilor. Privea uimită în jos, apa cenuşie, cum curgea domoală, ca o dâră de mâl migrator. Nu părea că-i o apă, ci însăşi pământul, mutându-se încetul cu încetul la vale. Mama câmpiilor? Îşi aduse aminte că are douăzeci de ani, şi că toate mirările şi le pregătise, în gând, pentru altă vârstă, care trecuse. Oare venea aici prea târziu?

Fu reţinută tot restul drumului. Totuşi, când văzu marea, se mai miră o dată. La început crezu că e cerul, învineţit de o ploaie îndepărtată şi străvezie. Dar exista alt cer, deasupra, cunoscut prea bine, strălucind în lumina soarelui. Atunci trebui să înţeleagă că întinderea aceea vânăt-verzuie, cum se vedea din tren, era o apă fără

limite, nemăsurată pe toate dimensiunile – şi pământul plutea pe ea, infim şi provizoriu; imaginaţia ei suferi o mică frângere, ca o pârâitură, pe care aproape o simţi, fizic, în inimă.

Stătea în fereastra vagonului, cu gura căscată, ca ţăranii veniţi întâia oara la târg. Dacă Dunărea era mama câmpiilor, marea nu putea fi decât mama pământului!

În gară se mai dezmetici. Clădirile închideau vederea spre apa fantastică, aşa că putea să-şi regăsească minţile, într-un decor consacrat. Se urcară într-o trăsură, care avea clopot ca tramvaiele, şi porniră după cumpărături: costume de baie, halate şi lucruri de plajă. Pe urmă el mai luă două coşuri gigantice şi intră cu ele într-o băcănie mare din piaţă. Rămase în trăsură, încălzită de soare. Câţiva copii se jucau pe trotuar; unii aveau fesuri roşii. „Pesemne sunt turci.” Ar vrut să-i întrebe, dar nu-şi amintea decât un cuvânt în turceşte: halva. El reveni cu coşurile pline; pe o cutie mare, rotunda scria: Halva. Era un bun motiv să râdă copilăreşte; dar dădu explicaţii. Mai descoperi sticle, cutii de conserve, apoi pungi şi pachete. Miroseau a băcănie, a ciocolată, a cafea – a condimente, a continente.

Lăsară trăsura să-i aştepte aşa, încărcată, şi intrară într-un restaurant. Ea nu întrebă nimic, şi-abia când sfârşeau masa spuse:

— Acum mergem în port.

Aproape că-i era frică; se strânse în fundul trăsurii, şi aşteptă speriată. Dar întâlnirea cu apa necunoscută nu fu atât de grea pe cât se temuse. Când ajunseră în bulevard, o văzu deodată alături, la douăzeci de paşi, cuminte, ca un animal mare care pufăie paşnic, făcându-şi în tihnă somnul de după prânz. Se gândea: „Pare blândă. Desigur că dacă n-o înfrunţi te lasă în pace.”

În schimb o sperie, după ce o zăpăcise, gălăgia şi forfota portului. Totul îi intra în ochi deodată, sub presiune, printr-o singură privire: cheiurile, vapoarele, macaralele, silozurile, salahorii, puzderia de lume de toate felurile. Coborî nişte trepte de piatră, până la apă, şi se văzu urcată împreună cu coşurile, într-o şalupă murdară de păcură.

— Eva, crezi ca ai rău de mare?

Nu ştia; deocamdată avea rău de port. Motorul începu să pocnească şi să se zgâlţâie, podeaua să vibreze, trimiţându-i furnicături în picioare. Cheiul rămânea repede în urmă; vapoarele pe lângă care treceau, văzute de jos, păreau gigantice; le simţea înălţimea şi greutatea în spinare. Noroc că încetul cu încetul povara aceasta se micşora, până ce se pomeni pe deplin eliberată, în afara portului. Şalupa începu să se legene; simţi că păleşte. Era răul de mare? Trebuia să-l învingă – singurul rău de care îi era ruşine. Strânse dinţii, strânse pumnii, îşi strânse voinţa şi inima. Răul nu dădu înapoi, nici nu crescu, şi ea văzu că un rău care stă pe loc e mai uşor de suportat decât unul care oscilează. Sângele îi reveni în obraji; se

dezmeticea, îşi aruncă privirea în afara bărcii, socotind să înfrunte marea cu îndrăzneală. Văzu în urmă farul, digul, cazinoul şi oraşul, sus pe mal, cu turnuri şi minarete. Câteva vapoare erau ancorate în afara portului; păreau supărate.

— De ce stau aşa?

— Poate sunt în carantină.

— Şi dacă plouă, ce fac?

— Cum, ce fac?

— Nu le udă? Pe ele nu le bagă la adăpost?

Îşi aduse încă o dată aminte că are douăzeci de ani!… Şalupa mergea spre Sud, nu departe de mal.

— Pe-aici e drumul spre Constantinopol?

El începu să râdă:

— Nu, ceva mai pe la stânga!

Eva se ridică, să vadă drumul, ca şi când ar fi trebuit să fie însemnat pe faţa mării, cu o linie, cum îl vedea pe hartă. Şi dacă avea douăzeci de ani nu-i era îngăduit niciodată să mai fie puţin proastă?

Lăsară în urmă, una după alta, localităţile răzleţe de pe coastă. Plajele erau pustii; pe ici, pe colo, se vedeau oameni la câte o vilă, văruind zidurile sau reparând acoperişurile.

— Turnul de colo e un far?

— Da. Farul de la Tuzla.

— E adevărat că noaptea luminează?

— Aşteaptă până diseară!

Mergeau de vreo două ore, când ajunseră în dreptul unui golf mic. Faleza cobora până ce se pierdea pe plajă, eliberând orizontul pe câteva sute de metri; pe urmă începea să crească tot mai înaltă, ducându-se posomorâtă către Sud, unde se vedeau sclipind în soare acoperişurile caselor din Mangalia. Şalupa îşi încetini mersul şi se apropie de mal, hărţuită puţin de valurile sparte, albe şi cam nărăvaşe. Eva se pomeni pe plajă, în mijlocul bagajelor. Soarele cobora spre apus, deasupra uscatului. Cele două capete ale falezelor, umbrite, o cam speriau; i se părea că se vor închide, tăindu-i drumul de întoarcere în lume.

Nu vedea ce e mai departe, pe uscat, fiindcă în faţă se ridica un şir de dune. Auzea glasuri de oameni şi lovituri de târnăcoape. Şalupa se îndepărtase.

— Eva, tu stai aici; mă duc să caut pe cineva să ne care calabalâcul.

— Calabalâc e un cuvânt turcesc!

— De unde ştii?

— Am învăţat la şcoala, dar uitasem. De fapt, ar fi trebuit să-mi aduc aminte când am văzut fesurile, în oraş. Îmi dai voie să mănânc puţină halva?

Îşi scoase sandalele şi o luă la fugă, pe plajă; picioarele goale păreau mirate şi fricoase de aceasta primă întâlnire cu nisipul marin. Ar fi vrut să intre puţin în apă, măcar până la glezne, dar nu îndrăzni atât timp cât era singură; în blândeţea ei, marea, necunoscută, putea să-i întindă o cursă – şi prea era fără margini! Se întoarse şi se aşeză pe geamantan, cu halvaua în braţe.

El reveni urmat de o apariţie ciudată, un om tânăr, cu faţa de copil, purtând însă o barbă până la jumătatea pieptului. Era îmbrăcat într-un veşmânt popesc, o rasă plină de petice; în cap avea un fost comănac, poate negru odată, decolorat rău de soare şi de praf.

— Eva, el e fratele Achim!

Noul venit zâmbi, cu doi ochi albaştri, plini de seninătate, se aplecă, legă geamantanele cu o frânghie, le cumpăni pe umeri, unul în faţă, altul în spate, luă în fiecare mână câte un coş, împovărându-se ca o cămilă şi porni, de parcă ar fi dus în spinare perne umplute cu aer.

Eva nu înţelegea nimic. Dincolo de dune nişte soldaţi, în cămăşi, lucrau cu târnăcoapele la o cale ferată, îndesau pietriş sub traverse. O locomotivă fluieră lung, în apropiere, ascunsă după talazuri înalte.

Peste calea ferată se desena un lac, legat de mare printr-un canal împotmolit cu nisip. De jur-împrejurul lacului creştea o perdea deasă de stuf. În lumina soarelui, spre apus, apa părea roşie. Merseră pe o potecă, printre tufe şi arbuşti, până ce dădură de un mic luminiş, unde era o căsuţă curată, albă, văruită proaspăt. Un om, îmbrăcat la fel cu fratele Achim şi tot aşa de bărbos, ştergea varul de pe ferestre. Un al treilea tocmai se apropia de pe apă, cu o lotcă.

Mai departe, pe deasupra tufelor, se vedea o mică turlă de biserică, din scânduri înnegrite. Dacă n-ar fi avut crucea în vârful acoperişului de stuf, ar fi semănat cu un porumbar.

— Ce-i aici? întrebă, în sfârşit, Eva.

Îi era peste putinţă să mai aştepte. I se părea că ajunsese în altă lume; uitase drumul. Trenul, portul, şalupa i se păreau amintiri confuze, de vis.

— E un schit de călugări. N-ai văzut?

Văzuse călugări în viaţa ei, fusese odată la o mânăstire, dar aceştia de aici păreau mai degrabă haiduci.

— Uite-l şi pe părintele Gherasim! zise fratele Achim, arătându-l pe cel din barcă. Părinte, avem oaspeţi.

Noul venit sări pe mal, ţinându-şi cu mâinile poalele rasei. Era mai scund decât fratele şi părea foarte gras; barba îi era blondă, în fuioare mătăsoase. Se îndreptă spre ei, cu un zâmbet necălugăresc, arătându-şi gura până la măsele.

— Ia te uită! Mai venişi pe la noi! Credeam că oi fi pierit pe undeva! Domnul… (O privi pe Eva cu acelaşi zâmbet laic.) Cu dumneaei nu dau mâna, că miros a peşte. Păcate călugăreşti, coniţă, ne trudim şi

noi să punem ceva mai de dulce în gura asta ticăloasă. Dar nu prindem mare lucru, că n-avem scule bune. Domnul cu dumneatale… Ia, poftiţi să vă arăt casa!

— Cu ţânţarii cum staţi, părinte Gherasime?

— Nici pomeneală. S-au dus pe pustie, că i-a afurisit părintele stareţ. Uite, o să vedeţi, nici urmă. Noi dormim cu ferestrele deschise.

Eva urcă pe prispă, necontenind să se mire. O uşiţă îngustă de două şchioape răspundea într-o tindă cu miros de var proaspăt; duşumelele abia fuseseră spălate. În fundul tindei, fratele Achim, aşezat într-un genunchi, descărca proviziile din coşuri şi le orânduia într-un dulăpior. Mai târziu, Eva află că în viaţa lui fusese un timp vânzător la băcănie.

— Aici o să vă punem o masă, spuse părintele Gherasim. Mâncaţi ori în tindă, ori pe prispă, cu voia lui Dumnezeu, după plăcerea dumneavoastră.

Odaia nu era cu mult mai mare decât tinda; trei oameni abia aveau loc să se mişte; dacă pleca unul, pentru cei ramaşi începea să fie mai bine. Două ferestre mici răspundeau în partea prispei, alte două deasupra lacului; apa se auzea clipocind sub zid. La ferestre atârnau perdele albe, de pânză ţărănească. O masă acoperită cu aceeaşi pânză, un cuier în perete, un spălător primitiv şi un pat mare, cu tăblii de scânduri, erau singurele mobile. Mai târziu, părintele Gherasim aduse o lampă de agăţat în perete şi aşternut curat.

— Un păhăruţ de coniac bei, părinte Gherasim?

— Aş bea eu, dar mă miroase părintele stareţ: lasă, mâine dimineaţă.

De pe prispă, se întoarse:

— Diavolul e mai tare! Acu, dacă mi-e scris să fac păcatul, barem să scap de grija lui. M-oi ruga lui Dumnezeu să mă ierte. Hai să mă spurc şi cu aceea, cum îi ziseşi dumneatale.

— Şi cu stareţul cum faci, părinte?

— Păi am să spun c-am pus drojdie la măsele. Mă ştie el că nu stau bine cu dantura.

— Mai torn un păhăruţ?

— Piei, drace! Ajunge că am păcătuit o dată!

Din uşă însă, se întoarse iarăşi…

Eva privea odaia, privea pe fereastră lacul, cu stuful de pe ţărmul celălalt, care închidea vederea spre câmpie. În ceasul înserării, lumea părea cam tristă. Ştia însă că va veni noaptea, şi atunci toate se vor topi într-o undă dulce. Se apucă să-şi aşeze în cuier puţinele lucruri.

În seara aceea văzu luna răsărind de pe mare. Soldaţii care lucrau la calea ferată plecaseră, şi împrejurimile erau pustii. Toaca de la schit se auzea până pe plajă, cu sunetul ei de doagă plesnită. Pe urmă se auzi şi clopotul; dacă n-ar fi ştiut de unde vine sunetul, ar fi crezut că este o talangă; era un clopot mic, al cărui apel nu putea să ajungă până la cer. Tocmai intrase în apă, cam speriată de valuri, care în întuneric se vedeau mai înalte şi păreau viclene. Clopotul o chema înapoi, îi părea rău că nu ştie să înoate; el se dusese în larg pe dâra lunii. Nu-l mai vedea, îl ghicea din când în când, în locul unde se învolbura oglinda argintie.

Apa, care i se zbicea pe corp, sub halat, pe lângă frig îi dădea o senzaţie de prospeţime.

— Mă înveţi şi pe mine să înot? îl întrebă, când se întoarse.

El alerga pe plajă, să se încălzească; părul îi căzuse în ochi; avea o figură de copil şi îl simţea străin.

— Mă înveţi să înot? Vreau să merg şi eu departe.

— Renunţă; nu se învaţă aşa, la repezeală. Trebuia să începi mai de mult.

— Măcar să încerc.

El îşi îmbrăcă halatul, dârdâind.

— Nu am aptitudini pedagogice. Bărbaţii care le învaţă pe femei să înoate vor să pună mâna pe ele.

Se aplecă spre ea şi o cuprinse cu amândouă mâinile de mijloc, pe sub halat.

— Nu-i mai bine aşa?

Eva nu se gândea în urmă; nu vroia să confrunte ora aceasta cu aceeaşi oră în casa pe care o părăsise. Dacă se afla aici, alegerea fusese făcută.

Se mai simţi tristă numai în clipa când el aprindea lampa. Privea pe fereastră lacul care îşi lua culoarea de noapte. La apus se mai vedea încă o pată violetă, ultima pâlpâire a crepusculului. În odaie se făcu lumină, şi decorul de afară se întunecă. La fel se întâmpla dincolo, la cabană; era totdeauna tristă când se despărţea noaptea de ziuă.

Acum el îi zâmbea de după lampă, cu chibritul stins în mână.

Ea se gândi: „E foarte frumos, în lumină; nu poate fi al doilea om ca el în lume!”

Nu-i mai trebuia altceva. Erau patru pereţi, o lampă mică, un pat mare – şi niciun om în apropiere.

Se ridică, merse spre el şi, înălţându-se, îi puse mâinile pe umeri.

— Bună seara! Îmi place mult casa noastră nouă.

În câteva zile, Eva uită tot ce lăsase în urmă. „Odată o să uit şi cum mă cheamă. Dacă el m-o striga într-o dimineaţă cu alt nume, am să cred că e numele meu dintotdeauna.”

Echipa de soldaţi care lucra la terasamentul căii ferate se îndepărtase; în prima săptămână se mai auzeau târnăcoapele, după cotitură, apoi nu se mai auzi niciun fel de zgomot. Satul cel mai apropiat era la trei kilometri. De acolo, fratele Achim le aducea lapte în fiecare dimineaţă. Lui tot îi mai plăcea să bea lapte cald, cu pâine de casă. Spunea:

— Dar sper că nu semăn a papă-lapte!

— O, nici pe departe!

Zilele treceau toate cam în acelaşi fel; doar cerul, mai colorat sau mai palid, marea, uneori liniştită, alteori turbure, şi vizitele părintelui Gherasim le făceau să se deosebească întrucâtva unele de altele.

Soarele, care constituia pentru el o obsesie, devenise pentru ea o preocupare constantă. Cum deschidea ochii, se repezea la fereastră, dădea perdeaua la o parte şi privea cerul. Dacă era senin revenea în pat, îşi băga mâinile în părul lui şi îl ciufulea cu tandreţe, ca să-l trezească. Părea leneş, cel puţin în ceasul deşteptării; adesea se ruga, mârâind, să-l mai cruţe. Îşi însuşise obiceiurile ei, de la cabană, şi mârâia atât de bine, de parcă el născocise mârâitul; Eva nu mai avea timp să se alinte.

Mai rău era în zilele noroase; atunci căuta să nu-i stea în cale toată dimineaţa; cerul cenuşiu îl făcea insuportabil.

După laptele cu pâine, porneau pe plajă, cu halatele pe pielea goală; de la plecarea soldaţilor, nu mai purtau costumele de baie. Eva evita şi acum să se mişte goală, în faţa lui, în plină lumină a soarelui; întinsă pe nisip însă, nu mai avea nici o sfială. Iar când trebuia să se ridice găsise un număr de mişcări personalizate, gesturi care îi aparţineau şi îi apărau pudoarea.

Un par înfipt în nisip şi un cadran făcut din pietre de pe plajă, cu o gradaţie aproximativă, le indicau scurgerea timpului, cu precizie suficientă în viaţa lor fără altă rigoare decât a soarelui.

Pe la orele zece, în vârful dunelor se ivea comanacul fratelui Achim. Era un semnal; ucenicul monahilor le depunea acolo merindele, într-un coş, şi se retrăgea în grabă, păzindu-se cu ardoarea neofitului să-i scape ochii pe goliciunea femeiască. Merindele de la ora aceea însemnau vreun peşte fript, din truda părintelui Gherasim, sau vreun pui la frigare, pe care îl mâncau cu mâinile, aşezaţi pe nisip.

— Nimic nu-i mai grotesc, spunea el, decât sa ţii în mână *obiecte*, atâta timp cât eşti în pielea goală! Un ceasornic brăţară, sau un ine!?

Batistă, pieptene, oglindă? Monstruozităţi!

— Am văzut pe unii cu primus; să fi avut putere, i-aş fi expulzat grabnic. Pe alţii cu patefoane; i-aş fi condamnat la moarte!

În coşul fratelui Achim, în locul oricărei băuturi, se găseau fructe. De la venirea lor timpurie aici, se schimbaseră pe rând căpşunile şi ultimele cireşe, apoi vişinele, caisele şi piersicile; după ele apărură pepenii, mai buni decât toate celelalte, în apropiere erau bostănării, de unde se aprovizionau cu carul. Eva nu mâncase niciodată asemenea cantităţi de pepeni, şi nici măcar nu văzuse. Erau atâtea soiuri, că nu putea să le descurce. El, în schimb, îi ştia pe forme, pe culori, pe gust, pe arome, pe înţelesuri secrete. Discuţiile lui cu fratele Achim, căci amândoi păreau de aceeaşi competinţă, o lăsau cu gura căscată de admiraţie. Era de necrezut că toate aceste uimitor de rafinate producte nu veneau decât din sucurile pământului nisipos, pe care ea îl călca în picioare, neevlavioasă şi inconştientă. Acum înţelegea de ce inima ei trăgea la câmpie, şi nu la munte; fiindcă în câmpie se găseau toate roadele lumii, pentru toţi locuitorii pământului, în vreme ce muntele nu putea să creeze decât copaci pociţi şi chinuiţi, întinşi ca nişte ologi pe ţarina stârpicioasă.

În primele zile, pentru masa de prânz se întorceau acasă, unde acelaşi ucenic călugăr le aducea mâncarea pregătită de el însuşi, sub îndrumările părintelui Gherasim, câtuşi de puţin înstrăinat de gusturile lumeşti, în ispita cărora cădea cu multa plăcere.

După o săptămână, rămâneau pe plajă până spre seară, amăginduşi foamea cu pâine neagră şi fructe. Cina, în schimb, devenea masa principală a zilei; când soseau, toate erau orânduite cu dichis, pe prispă, la răcoarea odihnitoare a lacului. Părintele Gherasim se furişa prin stuf cu o frigăruie fumegândă în mâini – o ciozvârtă de berbec dobrogean, vreo orătanie sau vreo scrumbie de dimensiuni neobişnuite, purtând-o cu smerenie, ca pe o cădelniţă. Nu putea să-şi întindă masa cu aceste neîngăduinţe tocmai în nasul stareţului şi venea la ei, ca pe un teren neutru, unde căpăta ocrotire.

— Dacă v-o întreba ceva părintelui stareţ să spuneţi că pentru dumneavoastră era friptura.

Mânca, nelipsit de poftă, însă cu ochii în patru, să se ferească de iscoade. Uneori se auzeau paşi prin stuf; părintele Gherasim ascundea hartanul sub pulpanele rasei şi se aşeza smerit pe prispă; cunoştea fără greş călcătura superiorului.

Eva se aştepta să vadă un patriarh, un sihastru cu chipul iluminat de puterile cerului. Stareţul se înfăţişa ca un ţăran cu barbă, mai puţin haiduc decât ceilalţi, datorită unui beteşug al picioarelor, care îl făcea să meargă cam înţepenit; nu era nici bătrân, nici nu i se vedea harul pe faţă. Avea mâini bătătorite de sapă, şi întocmai aceeaşi privire piezişă, vicleană şi bănuitoare, a omului de la sat venit între orăşeni.

Învăţătură sfântă nu părea să cunoască prea multă; meritele lui indiscutabile rezidau în priceperea şi vrednicia cu care se îngrijea de holdele Episcopiei.

După cină, stăteau încă un timp de vorbă cu părintele Gherasim, care îşi fuma pe furiş ţigara, ascunsă în podul palmei. Mai târziu se duceau iarăşi pe malul mării, pe plajă, şi priveau tăcuţi valurile cum se rostogoleau pe nisip, sau urmăreau un vapor care trecea în larg cu toate luminile aprinse. Alteori urcau faleza şi mergeau mult, pe marginea ei prăpăstioasă, înspre farul de la Tuzla. În depărtare, spre nord, se vedea alt far, cel de la Constanţa; spre sud se vedea cel de la Mangalia, iar mai departe cel de la Capul Caliacra. Fiecare se aprindea la alte intervale, umplând înserarea de semne misterioase; părea că îşi tot spun ceva unul altuia, într-o limbă care trebuia să rămână neînţeleasă oamenilor.

Pe câmp se secerau grânele, se strângeau în stoguri cu miros de grâu crud şi paie uscate.

În unele locuri dădeau peste muncitori, adunaţi în jurul focului. La lumina flăcărilor, chipurile lor semănau cu ale păstorilor din Biblie. Pe Eva o minuna fiecare figură nouă, fiecare întâmplare, oricât de mică. O minunau secerătorii şi câinii lor cuminţi, aşezaţi în jur, cu botul pe labe, aşteptând să le se azvârle ceva de mâncare. O minuna grâul, în snopi înşiraţi pe câmp până la capătul vederii; ştiuse că din grâu se face pâinea, cea de pe masă şi cea din rugăciune, dar nu se gândise niciodată, cu un înţeles limpede, la drumul parcurs de el înainte de a ajunge la moară şi la brutărie. Pentru toate acestea nu trebuia decât să umble şi să privească; natura îi stătea la îndemână, fără cheltuială.

Rămâneau pe câmp până răsărea luna, în al doilea ciclu al ei de a venirea lor pe malul mării. Vremea se încălzise, şi nopţile căpătau un miros dulce, de pâine proaspăt coaptă. Era jumătatea lui iulie; acum treceau trenuri mai multe, aglomerate, cu lume ciorchine, dar aici nefiind gară, nu se oprea nimeni.

Pentru Eva, marea nu însemnase o dezamăgire, nici o încântare; în timpul cinei el se ducea departe, în larg, ea şedea în nisip, cu fruntea încruntată, încercând să pătrundă misterele apei. Nu izbutea să înţeleagă nimic; marca şi ea vorbeau limbi deosebite. Doar fâşâitul monoton şi neîntrerupt al valurilor rostogolite pe plajă părea să fie o voce simfonică; din nefericire nu auzea şi vocile celelalte, ca să desprindă o lămurire, prin descifrarea armoniei. Această incapacitate îi lăsa o lipsă în suflet, nu gravă, dar permanentă.

Viaţa aici s-ar fi asemănat cu aceea de la cabană, numai că înălţimea până la cer era mai mare; poate crescuse şi înălţimea ei sufletească. Oricum, îşi definise rostul pe lume; era acelaşi ca prima dată, însă acum îl vedea simplificat şi cu claritate deplină: a fi cu el de dimineaţă până seara, şi nopţile în întregime. Uneori mai avea clipe de

îndoială, se întreba dacă acesta poate fi cu adevărat un rost în viaţă. Îndoielile ei aveau o natură nebănuită, se temea de timp, nu de sensul lucrurilor. A rămâne umbra unei forme definitive putea fi o menire, umbra unei case sau a unui copac, de pildă. Nu însă a unei forme nestatornice, a unui om căruia îi stă în fire să înşele soarele în orice clipă şi să fugă fără umbră.

Dar aceste îndoieli şi nelinişti durau cât timp el înota în larg; dacă îl vedea ieşind din valuri, niciodată dominat de ele – i se făcea frică de gândurile ei nesocotite. Corpul lui, strălucind de apă, era şi puternic, şi suplu, avea şi blândeţe, şi duritate, nimic nu-i lipsea ca ea să se simtă zdrobită şi subjugată.

Toate întâmplările de peste zi, sub dogoarea soarelui, nu erau decât pregătirea nopţii care avea să vină. Tot ce simţurile acumulau în acest răstimp, semăna cu o prelungă şi neîntreruptă mângâiere. De fiecare dată Eva aştepta noaptea cu puţină teamă, ca pe o întrebare, neştiind dacă va putea sa răspundă. Dragostea începea prin a fi o necunoscută; gesturile şi cuvintele veneau prin surprindere, nu-i lăsau linişte, nici odihnă, se puteau sfârşi într-o înălţare la cer sau în crimă.

Luna, care scălda în lumină de veghe cămăruţa, perdelele groase, mişcate de vânt, apa lacului, clipocind jos, stuful fremătând, toaca şi talanga schitului sunând la slujbele de noapte, ţârâitul greierului din perete, toate se înfăşurau pe braţele ei prefăcute în cruce, pe grumazul acordat cu creierul şi cu trupul, intermediar între minte şi simţuri, se scurgeau prin şuviţele părului răsfirat pe perne, o acopereau de la frunte până la glezne, se aşezau între pielea ei şi a lui, ca un catalizator, rămânând în afara formulei, dar mijlocind ca ea să se întregească, şi fiinţa lor să se dizolve una în alta.

Din acel timp care se scurgea fără calendar şi fără ceasornic, mai întâi îi era greu să-şi amintească fapte şi zile; rămânea rotunjit într-un bloc de impresii inseparabile. Fusese un târg de dragoste, fără altă semnificaţie. Figurile oamenilor întâlniţi atunci îi apăreau toate la fel; niciuna nu avea identitate. Ştia că au existat părintele Gherasim, şi stareţul, şi fratele Achim, şi alţi fraţi. Şi alţi călugări, dar aceştia erau străinii şi totul era străin dincolo de ei doi.

Îşi amintea că într-o seară merseseră la slujbă, în bisericuţa schitului. Ardeau numai două lumânări, la cele două strane, din dreapta şi din stânga altarului, luminând două măşti de panopticum, două capete de ceară, chinuite de evlavie, care citeau cu glas de om din cărţile de rugăciuni, pronunţând cuvinte cunoscute, dar în fraze de neînţeles. Restul bisericii plutea în semiîntuneric. Nişte umbre stăteau îngenuncheate în lungul pereţilor, pâlpâind, gata să-şi dea duhul o dată cu lumânările. După un timp, o altă arătare ieşise din altar şi alunecase pe isonul cântăreţilor din strane, cu o cădelniţă în mână, afumând pe deasupra umbrelor de la pereţi. Şi cum se apleca ritmic după cădelniţă, Evei i se păru deodată că întreaga biserică de scânduri se leagănă, ca o corabie.

Se gândi că, poate, bietele umbre erau de mult în aşteptarea ţărmului… Când ieşi afară, văzându-se pe pământul nemişcat, cu cerul limpede, se miră că oamenii dinăuntru continuau să asculte rugăciunile, în loc să grăbească debarcarea.

Altădată, probabil spre sfârşitul şederii acolo, fiindcă era în timpul sărbătorilor turceşti dinaintea toamnei, fuseseră într-un sat, la slujba musulmană. Despre amândouă îşi amintea laolaltă, prin ceea ce era asemănător între ele. Ştia de un drum îngust, plin de praf, printre bostănării, pe care plecaseră în amurg. El o ţinea de mână şi îşi legănau braţele din mers, ca şcolarii. Când ajunseră în sat, uliţele erau pustii, nu ardea nicăieri nici o lumină, nu se vedea nimic mişcând prin curţi. Deasupra acestei aşezări tăcute, pe cerul înstelat, se ridica, mai înalt decât casele şi decât copacii, minaretul moscheii. La răstimpuri, muezinul rostea strigăte plângătoare, cu tăceri între ele, ca şi cum, după fiecare strigăt ar fi aşteptat să-i vină un răspuns de pe câmpul gol.

Moscheea era în fundul unei grădini, împrejmuită cu un zid înalt de piatră; întunericul făcea să plutească asupra ei unde enigmatice, care pe Eva o înfiorau fizic, ca o briza rece. Totul se petrecea în linişte şi tăcere. Un om, aflat la uşi, le dăduse papuci mari de papură. Peretele din faţă era luminat de aceleaşi lumânări, ca la schit, poate cu acelaşi simbol. Un rând de oameni stăteau aliniaţi cu spatele la intrare, cu

capetele aplecate, cu spinarea puţin adusă şi cu mâinile atârnând pe lângă trup, ca nişte spânzuraţi. Era toată suflarea bărbătească a satului, şapte-opt la număr, prea puţini ca să alcătuiască o lume şi să justifice strigările muezinului. Femeile nu luau parte la slujbă – nevrednice, impure sau inutile? În schimb, se afla la loc de cinste, în mijlocul rândului, produsul pântecului lor repudiat cu prefăcătorie, un copil de vârsta când nu-i posibilă prihana. După aceea Eva aflase că îl alegeau dintre cei fără nici o vină, anume ca să facă legătura cu Dumnezeu, şi nu înţelegea de ce acest intermediar trebuia să fie un neştiutor. Ipocrizia începea în cer, sau pe pământ?

Un timp îndelungat oamenii stătuseră astfel, nemişcaţi, într-o tăcere care lăsa să se audă pâlpâitul lumânărilor. Dacă s-ar fi sfârşit aşa, Eva ar fi fost câştigată de solemnitatea neobişnuită, care o tulbura în misticismul ei de femeie răpusă, făcând-o să simtă prezenţa reală a unui duh izbăvitor. Dar, deodată, copilul îşi duse mâinile la urechi, într-un gest grotesc, imitând bălăbănirea urechilor de măgar, şi începu să spună repede cuvinte neînţelese. Ceilalţi îl imitară, întorcând capul când într-o parte, când în alta, şi strigând în amândouă părţile invocări sacadate.

Şi iarăşi i se păru Evei că pereţii locaşului se mişcă, luaţi de valuri, ducând pe credincioşi spre un ţărm căutat vreme îndelungată. Îşi închipui că muezinul din vârful minaretului era omul de veghe pe catarg, care e spunea că pământul nu se vede.

În nopţile ei de dragoste se gândea la cele două slujbe şi i se părea că gesturile ei sunt mai apropiate de natură şi de Dumnezeu, decât ale credincioşilor. Dar era şi ea în căutarea unui ţărm, pe care nu ştia dacă are să-l găsească.

Aşa se scurse iulie şi o bună parte din august. Nu îndrăznea să-l întrebe unde se vor duce de aici, ce va veni o dată cu toamna. Într-o zi noroasă, merseră la Constanţa; el trebuia să ridice bani – nu spuse nimic altceva. Drumul până la gară, vreo trei kilometri, îl făcură pe jos, apoi se urcară într-un tren plin cu vilegiaturişti care se întorceau acasă. Eva se simţea sălbatică.

El îşi termină treburile repede, dar rămaseră în oraş până seara. După-amiază se plimbară pe dig şi ajunseră la far. Marea era cam agitată; valurile sparte în blocurile de beton se prefăceau într-o pulbere măruntă, pe care vântul le-o aducea în obraji. Evei i se părea o ostilitate şi avea presimţiri proaste. În capul digului se aşezară pe pietre. În mugetele geamandurii, un vapor alb pleca din port; îl văzură de aproape, încărcat de pasageri care încă mai făceau semne cu batistele. Spre Sud părea să fie furtună, şi vaporul alb se ducea într-acolo. Eva se simţi înfricoşată; îi era peste putinţă să iubească marea; n-ar fi vrut să fie între călători, chiar dacă ar fi mers spre un Eldorado confirmat.

Alături, pe aceeaşi piatră, se aşezase un băiat – nu-şi dădea seama dacă era un copil sau un adolescent. Văzând-o că îl priveşte, băiatul îi zâmbi, roşu de emoţie, şi spuse, lămurindu-şi prezenţa acolo:

— L-am conclus pe tatăl meu; e comandantul.

— Şi unde pleacă?

— La Haiffa, de-acolo la Alexandria.

— Nu-ţi pare rău că te lasă singur?

— Nu mă lasă singur, mă lasă cu mama.

Deodată îşi aţinti privirea spre vapor şi începu să facă semne cu mâna.

— Uite-l, el e!

Eva nu vedea nimic, dar zâmbi. Micul ei vecin îşi reluă vorba:

— Tata e cel mai tânăr comandant de vapor. Aţi fost vreodată cu vaporul?

Nu putea să-l urmărească; se uită la omul de lângă ea. El stătea cu bărbia în pumni, întunecat, cu fruntea încruntată, urmărind vaporul cu o privire stranie, goală şi fixă. Se simţi neliniştită. Băiatul vorbea mai departe:

— Aţi văzut „Revolta de pe Bounthy”? Data viitoare tata pleacă la Marsilia şi mi-a promis că-mi aduce o bicicletă Aleyon. Am una, mi-a cumpărat-o când am intrat în liceu, dar nu-mi mai place; vreau o bicicletă de curse. La anul o să-mi ia motocicletă.

Din după-amiaza aceea, Eva rămase tulburată; nimic nu-i reda liniştea dinainte. Drumul spre casă îl făcură în tăcere; nu se mai

plimbară în amurg pe faleză. Seara, la masă, el dădu înfocarea la o parte, destupă însă o sticlă de whisky şi bău vreo două pahare din băutura aceea pe care totdeauna o dispreţuise. Pe urmă fumă mult timp, aşezat ţărăneşte pe prispă. Când veni în casă se trânti în pat cu faţa în sus.

— Sunt obosit, Eva!

A doua zi, afară era senin, şi tot aşa cum se limpezise cerul, se limpezise şi chipul lui posomorât din ajun. O săptămână trecu liniştită, ca toate de mai înainte, cu sculatul devreme, cu mersul pe plajă, în voie bună, cu plimbările din amurg şi cu nopţile de dragoste. Era spre sfârşitul lui august; trenurile treceau pline de oameni care se întorceau acasă. Pe măsură ce soarele pierdea din putere, el se arăta mai avid de căldura lui. Un nor cât de mic îl indispunea, dar, din fericire, rar trecea câte unul pe cer, întrebător şi neconvins; vremea se păstra strălucitoare. Renunţase la unele obiceiuri, gimnastica înotul prelungit până departe în larg, ca să stea cât de mult la soare. Uneori părea că nici nu mai respiră, aplatizat pe nisip, în stare hipnotică.

Eva aştepta un deznodământ, simţea că se apropie.

Într-o dimineaţă, pe când stăteau pe nisip unul lângă altul, o chemă, cu un glas ciudat în care se simţea nehotărâre, sfială şi suferinţă.

Se întinse spre el; îi văzu ochii aţinuţi într-ai ei, cu o privire necunoscută, şi aşteptă să-i vorbească. O privi mult timp, adânc, chinuit – şi nu scoase un cuvânt.

În altă zi, o chemă iarăşi, cu acelaşi glas, dar nu-i spuse nimic.

Ochii lui se mişcau nehotărâţi, cum ar fi căutat un punct unde să se oprească; o priveau pe ea, priveau soarele, orizontul, întreaga lui fiinţa părea că se clatină. Într-un târziu închise ochii, şi abia după aceea şopti:

— Eva, ştii… Aş vrea… Dacă aş muri într-o zi. Aş vrea să ştii că ai fost cea mai frumoasă întâmplare din viaţa mea. (Se ridică într-o rână şi o privi.) Tu te cunoşti, Eva? Ce ştii tu despre tine?

Ea zâmbi cu amărăciune. Din nefericire trecuseră zilele când s-ar fi aruncat cu braţele de gâtul lui, ca să-i spună: „Nu ştiu altceva decât că sunt făcută pentru tine. Să mă iubeşti, să mă chinuieşti, şi să aştept fericită toate nebuniile tale.” El spuse:

— Eşti tot ce-am avut mai bun în viaţă; primul şi singurul bun, care mi-a adus numai bucurie, fără zbucium, fără griji!

„Fără zbucium şi fără griji, se gândea Eva, fiindcă zbuciumul şi grijile le-am luat asupra mea!”

Cu toată amărăciunea şi neliniştea, era mulţumită în tristeţea ei, să audă decretul lui de recunoaştere.

— Eva, ştiu că odată am să rămân singur. Are să vină o zi când n-ai să mai fii pentru mine.

— Totdeauna, oricând, orice s-ar întâmpla, am sa fiu pentru tine.

— Nu; într-o zi ai să găseşti un om mai bun.

— Tu eşti bun. Nu vreau altceva.

— Spui vorbe frumoase, Eva! Tu le crezi, şi mie îmi place să le cred. Dacă nu le-aş crede, aş suferi. Dar, cu toate că te cred, ştiu că are să fie altfel; mă amăgesc. Poate toată viaţa n-am făcut decât să mă amăgesc. Şi tu ai să fii cea mai grea amăgire a mea.

Ea se ridică şi-l privi îndurerată.

— Dar de ce, de ce tot ce spui, când sunt lângă tine, când ştii că niciodată n-am să fiu altfel decât ai să vrei tu? Spune-mi, cum vrei să fiu acum?

— Stai, Eva, întinde-te la soare; îmi ţii umbră.

În ultimele zile ale lunii începu să plouă; venea sfârşitul. Marea era vânătă şi rece, lacul părea tulbure, umezeala lui ceţoasă pătrundea în odăiţă, topind cele din urmă iluzii.

„Va fi azi, va fi mâine!” îşi spunea Eva.

Într-o dimineaţă fu surprinsă când văzu că e se sculase înaintea ei. Privea pe fereastră, încruntat, frecându-şi mâinile reci. Îşi aminti de ploile care acum câţiva ani o împiedecaseră să-l vadă; avea să urască toată viaţa ploaia şi cerul noros. Nu mai era nici o nădejde să se însenineze.

„Va fi azi!”

El se întoarse, cu chipul posomorit.

— Eva, mi-e dor de soare!

Se priviră stânjeniţi; el îşi freca mâinile, de frig. Eva nu mai putea să îndure tăcerea – şi cuvintele ar fi fost nimic. Se ridică şi începu să adune lucrurile.

— Eu mă duc să anunţ la schit, spuse el.

Ca şi când totul era lămurit.

— Bine; la cât avem tren?

— Vrei într-adevăr să plecăm?

Îi zâmbi, jalnic. Nu era revoltată; poate obosise de nelinişte. Sunt oameni care ajung să se omoare singuri. Cine le poate pătrunde gândurile? Spuse:

— Da, cred că trebuie să plecăm.

El suflă adânc.

— Atunci strânge repede; în zece minute mă întorc.

Rămasă singură, Eva se gândi: „Nu mi-a dat mai puţin decât a promis. Mi-a promis să mă ducă la capătul celor nouă câmpii; nu ne-am înţeles pe cât timp. Şi m-a dus! Dacă ar fi fost numai o zi, şi tot trebuia să fiu mulţumită. Au fost trei luni!”

Nu îndrăznea să-l întrebe ce va urma; ştia, simţea că va fi ceva rău, de aceea vroia să afle cât mai târziu. Mai aveau drumul până la gară, mersul cu trenul… Viaţa nu se sfârşise.

Fratele Achim luă geamantanele şi porniră pe calea ferată. Traversele ude erau alunecoase. Eva mergea cu gulerul pardesiului ridicat; avea picioarele goale în sandale. Nu-şi luase nici măcar o pereche de ciorapi; nu se gândise la viitor. Ploua şi era îmbrăcată ca o servitoare de casă mică. Părul îi atârna ud pe umeri.

Se urcară într-un tren aproape gol; ultimii oameni plecaseră în grabă o dată cu venirea ploilor. Cineva vorbi.

— Ne-am speriat degeaba; are să se facă frumos.

Îşi spunea în gând: „Hai să coborâm, hai înapoi în odăiţa noastră!

Nu mi-e frică de ploaie. Am să-i cer părintelui Gherasim o sobiţă, am să aduc lemne, am să fac focul; tu să nu faci nimic. Să stai în pat şi să fii cât ai să vrei de posomorât; n-are sa-mi fie frică; mă mulţumesc cu oricare chip al tău. Haide înapoi şi lasă-mă să stau la picioarele tale! Nu am să te supăr cu nimic, n-am să mă mişc, n-am să respir, nici n-ai să mă simţi. Dacă are să-ţi fie foame, am să-ţi aduc lapte cald şi pâine proaspătă. Am să mă duc pe lac cu părintele Gherasim şi am să prind chefali; dacă nu ţi-or mai place chefalii, am să mă duc pe plajă, până departe, la pescari, şi am să-i rog să răscolească marea ca să dea de scrumbii. Ştiu cum vrei scrumbiile: fripte pe grătar şi stinse cu sos de untdelemn şi lămâie; mai avem un bidon de untdelemn grecesc; hai cel puţin până terminăm bidonul! Am să mă duc departe pe câmp, până am să găsesc o bostănărie unde să mai fie pepeni. În septembrie, pepenii nu mai sunt buni, dar îţi jur că am să caut unii care să-ţi placă! Şi dacă are să-ţi treacă foamea, am să-ţi pun o ţigară bună în ţigaretul de chihlimbar, am să-ţi aduc tăciunele în palmă, să aprinzi. Şi în fumul albastru al ţigării tale, am să descopăr visele mele cele mai frumoase. Hai înapoi! Dacă n-o să-ţi placă ţigara, am sa-ţi aduc o narghilea, să fumezi de dimineaţă până seara, în vârful patului, ca sultanii. Şi dacă după ce fumezi are să-ţi fie somn, am să-ţi cânt încet un cântec pe care nu l-ai auzit niciodată, nu-l ştiu încă, dar îl simt în inima mea: un cântec despre o fată proastă care nu crede în altă fericire decât să-ţi fie sclavă. Şi dacă după ce ai să te trezeşti are să-ţi fie frig, am să-ţi iau mâinile într-ale mele şi am să le încălzesc cu răsuflarea mea. Şi dacă are să-ţi fie dor de mine, am să-mi lepăd veşmintele şi am să mă lipesc de tine, atât de cuminte sau de nebună cât ai să vrei tu. Nu am să mă împotrivesc niciodată, niciunuia din gesturile tale – şi dacă la urmă nu-ţi va mai fi de ajuns dragostea, ci vei vrea moartea mea, am să stau fericită în mâinile tale, să mă sugrumi – numai vino înapoi, te rog!”

La staţiile celelalte se mai urcau unii călători răzleţi, uzi de ploaie şi dezorientaţi. Era un tren mic, cu vagoane urâte de clasa a treia, murdare, mirosind a câine ud.

Cam la jumătatea drumului, ploaia conteni; pe cer goneau nori sfâşiaţi. „Uite soarele! Hai înapoi, o zi, o oră.”

Stăteau afară pe platformă; curentul le aducea în obraz stropi de apă de pe acoperişul vagonului. Trenul cobora spre mare; în faţa locomotivei, la câteva sute de metri, se vedea plaja, tăindu-le drumul. În alte împrejurări, ar fi întrebat: „Ce se întâmplă? Mi se pare că intrăm în mare.”

Şi el ar fi răspuns, râzând de ea, cum făcuse rândul trecut: „Sigur, nu ştiai! Trenul e amfibiu, merge şi pe uscat, şi pe apă. Locomotiva are o elice mare, am uitat sa ţi-o arăt. N-au mai făcut cale ferată până la gară; trebuia să ocolească.”

Iar ea ar fi fost fericită să-l creadă, ştiind că minte şi sperând că printr-o minune trenul va merge pe apă… Acum el privea marea, posomorât, în timp ce locomotiva cotea pe neaşteptate la stânga, luându-şi drumul pe lângă ţărm şi spulberând ultima iluzie.

Înainte de a intra în gară, îl auzi în sfârşit spunând ceva. Ezita, dar se simţea că în sinea lui toate hotărârile erau luate.

— Eva, acum ajungem. Tu ce vrei să faci?

Nu-l privi, îl cunoştea, ştia că ar fi fost zadarnică orice revoltă şi nici nu se socotea în drept să fie revoltată. Răspunse, dar nu se auzi nici ea.

— De ce nu vorbeşti mai tare?

Părea iritat. Era inutil să-i spună de ce nu putea vorbi mai tare. Răspunse încă o dată, cu glasul ridicat, aproape strigând:

— Nu ştiu.

— Crezi că ai putea să te întorci acolo?

Nu se revoltă nici acum; o întrebase, şi era dreptul lui să întrebe. Ea trebuia să răspundă. Răspunse;

— Nu mă întorc.

— Eu trebuie să plec. Mi-am oprit loc pe un vapor, pentru Marsilia. Aş vrea să te las undeva unde să te simţi bine.

Deci nu ploaia îl alungase! Îşi luase bilet din vreme, probabil rândul trecut, când fusese după bani. Ştiuse de mult ce o să fie, şi vorbea abia acum. Îl cunoştea! Era zadarnic să se revolte!

— Pleci direct de aici? Nu ai să-ţi iei nimic de la Bucureşti?

— Nu; am venit fără bagaj.

Îl privi stupefiată.

— Şi pentru ce ai venit?

— Numai ca să te văd. Nu crezi?

Credea!

Trenul se opri la peron, în locul unde se oprise prima oară; se auzea sirena unui vapor.

— Vaporul meu pleacă mâine; vrei să te duci acum mai departe sau rămâi cu mine?

Dacă nu ploua de dimineaţă, ar fi fost în stare să rămână acolo cu ea, până mâine, s-o anunţe în ultima clipă. De ce nu avea puterea să răspundă: „Plec!”. Spuse:

— Rămân.

El îi strânse mâna.

— Îţi mulţumesc! Mi-ar fi fost foarte greu fără tine. (Părea înveselit.) Mai avem o zi şi jumătate de stat împreună. Ai să mă conduci la vapor, pleacă la cinci după-amiază. În seara asta vreau să petrecem.

La hotel ceru două camere, ea nu ştia de ce – poate direcţia era exigentă, poate oraşul era puritan. Ferestrele lui dădeau în piaţa primăriei, ale ei spre mare. Nu mai vroia să vadă marea; coborî storurile.

Deşi cerul se limpezise pe deplin, Eva ar fi vrut să-şi cumpere o pereche de ciorapi, nu mai putea merge în picioarele goale, dar acum, în preziua despărţirii, nu îndrăznea să-i ceară bani. Fugise de acasă cu buzunarele goale şi cu mintea la fel de goală. Nu avea niciun act de identitate.

La prânz mâncară jos, la o masă aşezată pe trotuarul lat din faţa statuii lui Ovidiu. Eva se gândea că, pe lângă gloria de a fi adăpostit un poet ilustru, oraşul trebuia să nu uite că fusese socotit loc de surghiun. Oare oamenii care treceau prin piaţă încercau să pătrundă cu mintea dincolo de modesta înfăptuire plastică, să se întrebe ce gânduri va fi nutrit pe ţărmurile acestea posomorâte omul venit de pe un pământ atât de cald? Ea izbutea să înţeleagă ceva, fiindcă simţise în ultimele zile şi umezeala, şi frigul, fiindcă era ea însăşi o exilată.

După prânz, el ţinu sa meargă la cinematograf; îl însoţi cum şi-ar fi însoţit propriul dric. În timp ce pe ecran se desfăşurau drame care n-o interesau, îşi spunea: „Mâine, pe vremea asta…”

Se făcuse ora cinci când ieşiră. De aici înainte, fiecare clipă care se scurgea era ultima; mai numărase şi altădată, la fel, momentele dinaintea despărţirii; tot ce se întâmpla, fiecare pas, fiecare gest, fiecare vorbă, n-avea când să se mai repete.

O târî pe străzi, prin cofetării, prin magazine, o opri în faţa tarabelor înşirate pe trotuare, îi umplu braţele cu lucruri felurite, fără folos – şi nu băgă de seamă că-i în sandale, cu picioarele goale, să-i cumpere o pereche de ciorapi. Nici seara, când o duse la un cabaret şi băură şampanie, nu observă cât era de nepotrivită îmbrăcămintea ei cu anotimpul şi cu localul.

Dar mai aveau o noapte, o noapte întreagă – şi o dimineaţă, şi jumătate din după-amiază! Amăgită de băutură, Eva îi apucă mâinile, peste masă.

— Sunt fericită!

Plafonul i se părea sus, departe, plin de stele, de unde îi cădeau în ochi puzderie de meteoriţi prefăcuţi în pulbere aurie; îl simţea pătrunzându-i prin pupile, cu o plăcere dureroasă, şi sfârâind în clipa când se stingeau pe retină. „Dacă mai ţine aşa, am să orbesc!” De ce să-i fie frică? – mâinile lui erau între ale ei, aveau să-i arate drumul.

— Sunt fericită, auzi?

— Eva, nu mă face să regret că plec! Ce-i cu ochii tăi? Parcă ard! O să fie o zi când ai să te uiţi aşa în ochii altui bărbat?

Era sigură că nu. Şi se gândea: „Poate are să-şi schimbe hotărârea, acum, în ultima clipă, şi are să rămână!…” Şi ochii lui ardeau, şi mâinile îi erau calde. Trebuia să rămână! Ea nu-i spusese nimic. Nu mai era mult timp, dar simţea că o să fie de ajuns. De ce nu ştiuse oare că are dreptul să-l oprească?

— Vrei să mai bem? Beau pentru norocul tău. Să ai de două ori mai

mult noroc decât vrei tu! Ajunge?

— Prisoseşte.

— Prisosul să-l dai săracilor. Mă înscriu prima pe lista lor. Aş vrea să fiu toată viaţa săracul tău, să mă miluieşti duminica, după liturghie.

— Eva, te-ai îmbătat!

— Da, dar nu acum. Demult. Nu băgaseşi de seamă? Acum eram gata să mă trezesc şi mi-am spus că ar fi păcat. Nu vreau să mă trezesc! Ce-ar fi să mergem de aici? Ştiu un loc unde ţi-aş putea spune mai multe. Vrei?

El se învoi. În stradă, o apucă de braţ.

— Încotro?

— Acasă. Ţi-am promis că te duc undeva unde pot să-ţi spun mai multe. Ai să vezi că n-am vrut să te amăgesc.

Pe coridorul hotelului se despărţi de el, nelogic:

— Aşteaptă-mă un sfert de ceas.

Un sfert de ceas de reculegere, cum ar fi stat în genunchi şi s-ar fi rugat, îşi pregătea ultimul joc. Auzea marea jos.

Când intră, el fuma aplecat pe fereastra. La ora aceea, în port macaralele încă mai huruiau.

Se întoarse şi veni spre ea, cu ţigara în mână; fumul îi intrase într-un ochi, făcându-l să lăcrimeze; nu cumva plânsese? Nu! – era mai mult decât o imposibilitate, lipsea însăşi noţiunea, lipsea chiar şi cuvântul, până la rădăcina lui cea mai îndepărtată, cum lipseşte focul din gheaţă şi frigul din flacăra. Şi totuşi, pe faţa lui apărea o durere pe care în primele clipe nu avusese forţa s-o lepede. Eva ar fi văzut-o, dacă ar fi putut sa creadă.

— Haide, ce vroiai să-mi spui?

Părea străin şi venit de departe. Ea zâmbi, enigmatic.

— Întâi închide fereastra; mi-e frig. Acum aruncă ţigara! E ceva solemn.

Stătea în mijlocul camerei, cu picioarele goale, pe covor.

— Eva, cum umbli aşa, ca ţiganii?

— E foarte curat pe jos. Şi n-am papuci frumoşi. E un nenoroc: n-am avut niciodată o pereche de papuci frumoşi.

— Am să-ţi trimit eu unii, de la Paris.

Ea se sili să zâmbească:

— Îţi mulţumesc, dar n-am să-i port; am sa-i ţin într-o vitrină de cristal. Nu pot lăsa să se uzeze un lucru primit de la tine..

— De când ai învăţat să spui nimicuri atât de frumoase?

— Te înşeli, nu-i un nimic; e ceva foarte important. Eu am voie să vorbesc serios?

— Oricum, îţi sade mai bine altfel. Haide!

— Voiam să-ţi spun ceva grav, dar n-ai decât să crezi că-i glumă. Ştii ce se întâmplă cu mine? Te iubesc!

O privi nedumerit, o nedumerire sinceră, dar provenind într-un joc fals; devenea victima unui scepticism născocit şi mereu în creştere, deşi nu-l alimenta nimic.

— Nu te uita aşa la mine! urmă Eva. Da, te iubesc şi înţeleg că te miri, deşi ţi-am mai spus o dată, ce-i drept cu alte cuvinte. Probabil că ai uitat. Dar nu te întrebi de ce am fugit după tine?

— Când ai fugit după mine?

Părea şi mai nedumerit.

— Atunci, în Jungerwald.

— Dar atunci a fost o întâmplare, Eva; o cavalcadă!

Era cinic, inconştient, sau beat? Nu, era el, în permanentă stare de devenire – trebuia să şi-l reamintească.

— Şi ceea ce a urmat?

— Ştiu eu? O vacanţă. N-ai vrut să mergem la mare, să ne

petrecem vara împreună?

Era fără folos să-i spună: „O vacanţă?! Nu ştii că pentru vacanţa ta mi-am lăsat un bărbat şi o casă unde mă simţeam bine, fiindcă acolo mi se oblojiseră răni grele? Pentru vacanţa ta sunt astăzi, toamna, într-un oraş străin, în sandale, fără ciorapi, cu o fustă, o bluză, un pulovăr şi un pardesiu? Din vacanţă te întorci odihnit şi împrospătat la casa ta. Oare ştii că n-am unde să mă întorc?…” Ridică ochii spre el.

— Îţi place părul meu? Îl am de la tine. Dacă n-ai fi fost tu l-aş fi purtat şi azi în coade. Ţie îţi datorez tot ce este întregit în mine. (Îşi desfăcu pardesiul la gât.) Odată ai spus că mi-ar sta bine un şirag subţire de perle; mai târziu am avut perlele, dar fiindcă nu erau de la tine, nu le-am pus niciodată; niciodată n-am să le pot pune. (Îşi descheie mai mult pardesiul.) Priveşte umerii mei; erau mai plăpânzi când m-ai cunoscut; am crescut. Chiar în lipsa ta, am crescut pentru tine.

Pardesiul alunecă în jos, pe braţe, până la coate.

— Eva. Tu n-ai nimic pe dedesubt? Să nu răceşti!

— Nu; n-am să răcesc! N-ai ştiut niciodată ce groază însemna pentru mine gândul că aş putea să fiu bolnavă într-o zi când trebuia să ne întâlnim. Şi boala m-a ocolit, fiindcă se ştia învinsă, fiindcă nu m-ar fi putut împiedica să vin.

El asculta şi o privea, cumpănind între vorbele ei şi pielea arsă de soare; chiar sub lumina directă a becului rămâne mată şi inalterabilă. Aici scepticismul lui cădea la pământ ciuruit de gloanţe. Părea uimit încă o dată.

— Am să sufăr de dorul tău. Eşti o mică minune!

Întinse mâinile, să-i cuprindă umerii. Ea se feri cu un gest care ar fi vrut să spună: „Stai, nu te grăbi! Ai să mă găseşti în orice clipă, nu trebuie să te temi! Nu face provizii de „mine”, îţi sunt rezervată! Altcineva nu va veni să mă ia.” Apoi îi vorbi astfel:

— Vezi sânii mei? Acasă, la şcoală, nu li se pronunţa niciodată numele, în faţa mamei şi a Gettei mă feream. Aş fi murit de ruşine dacă vreo fată la internat m-ar fi văzut goală. Şi ai venit tu, într-o zi, mi-ai descheiat rochia la gât, mi-ai aruncat lucrurile de pe dedesubt şi mi-ai pus mâinile pe sâni. Din ziua aceea, sângele meu nu mai ştie alt nume, decât numele tău. Când mă gândesc la tine, sau când te văd, sânii mi se aprind şi îngheaţă, îngheaţă deasupra, iar înăuntru ard ca flacăra.

Îşi trase coatele din mâneci, lăsă pardesiul să cadă, îşi scoase picioarele unul după altul dintre falduri şi rămase goală, sub lumina violenta a becului fără abajur.

— Tu ai făcut să nu-mi fie ruşine de goliciunea mea, şi m-ai redat mie însămi. M-ai făcut să mă cunosc, centimetru cu centimetru, de la frunte până la călcâie. E oare o părticică din mine pe care n-au trezit-o

mâinile tale? Ai pus mâna pe mijlocul meu şi atunci am văzut că mijlocul mi s-a făcut mai subţire. Mi-ai cuprins şoldurile în braţe, şi şoldurile au crescut, ca o plămadă; ai stat cu capul pe pântecele meu, şi din clipa aceea am avut nevoie de greutatea ta, cum au nevoie corăbiile de lest, ca să nu se răstoarne.

Stătea cu genunchii lipiţi, cu pumnii strânşi, uitându-se drept în ochii lui, cu o privire fierbinte, privirea în care continuau să ardă stelele înainte de a se stinge pe retină.

— Peste tot port urmele mâinilor tale; te cunosc pe dinafară şi te cunosc pe înlăuntrul meu. Braţele mele nu pot să se mai arcuiască altfel, decât după tine. Coapsele mele te cunosc mai bine decât le cunosc eu pe ele, deşi îmi aparţin de la naştere. Am crescut ca pe un tipar, am luat forma ta. Te-ai gândit ce se întâmplă acum cu toate?

— Ai un bărbat!

— Nu.

— Ai avut. Toate au fost în mâinile lui, şi n-a murit nimeni.

— De unde ştii?

— Lasă, Eva, viaţa e altfel! Odată ai s-o cunoşti la fel ca mine.

— Şi ce-am să câştig?

— Nepăsarea, seninătatea…

Ea râse, cu amărăciune.

— Seninătatea ta! De-ai şti ce încruntat e chipul tău în unele zile! Ţi-ai numărat vreodată cutele de pe frunte? Eu le-am învăţat pe dinafară cum învăţam râurile şi munţii la geografie. De ce nu vrei să stai la adăpostul meu? Aşa cum sunt de firavă, de multe ori ţi-aş fi pavăză! De ce nu mă laşi să-ţi mângâi fruntea? Ţi-aş face-o cu adevărat senină.

O cuprinse în braţe; parcă nu auzise.

— Eva, o să-ţi simt lipsa!

— Atunci de ce pleci?

Îl simţi că se duce departe, de unde poate venise adineauri.

— Nu ştiu; mi-e teamă să nu mă transform în copac. (Nu glumea, nici nu părea nebun.) Mi-e teamă de limitările spaţiului. Trebuie să plec repede, şi mereu, să mă apăr!

Nu-l înţelegea şi nici nu credea că trebuie să-l înţeleagă. Îşi pregătise ultima carte şi ultima miză:

— Ia-mă cu tine!

Nu-i răspunse; din depărtările întunecate unde se chinuise ajungea iar la lumină, în mijlocul camerei. O privea şi-o adulmeca, mirat de ceea ce găsea iarăşi nou în pielea curată, aurită de soare, care tremura sub degetele lui, arzându-l, cum ar fi fost încărcată de electricitate.

Tăcerea o făcu să spere; în inimă începeau sa i se lipească la loc fire rupte şi nu îndrăznea să spună nimic, înainte de a simţi că sudura

e trainică. Trebuia să umble încet cu speranţa ei, să n-o destrame.

Se lăsă în braţele lui, amuţită. Dar în gând vorbea cu el şi-i spunea psalmii: „Uite braţele mele; nu te-am minţit, se potrivesc întocmai pe tine. Uite sânii mei, ard înăuntru şi sunt de gheaţă deasupra, şi nu ştiu ce mă ameţeşte mai mult: frigul sau căldura. Iată-mi coapsele, ele ştiu măsura şoldurilor tale. Şi înlăuntrurile mele te cunosc şi te aşteaptă – nu te-am minţit – vino şi vezi că totul s-a format pe tine. Rămâi în braţele mele, ştiu să te ţin, n-ai să oboseşti niciodată de legarea cu mine. Simte acum că nu sunt făcută pentru altceva, şi nu mă lăsa fără sens în viaţă, nu pleca din mine…”

Când se trezi, afară era lumină. Auzea în baie hârşâitul lamei de ras; pe urmă auzi apa la chiuvetă, mai târziu duşul, şi la urmă el începu să cânte; cânta vesel şi fals, marşul militar de Schubert, ca în fiecare dimineaţă.

Eva era încă ameţită, îşi simţea corpul frânt, ca după boală, cu durerea voluptoasă a convalescenţei. Mai spera în miza ei, în viaţa pe care i-o dăduse. Când el apăru în uşa băii, îi citi intenţia pe faţă. „Pleacă.'" Pierduse – miza şi viaţa. Cartea ei fusese nenorocoasă.

— Eva, ştii cât e ceasul? Unsprezece!

Dădu cuvertura la o parte şi îşi frecă obrazul de pielea ei împietrită; nu simţea că o străbat curenţi de gheaţă; deasupra era tot fierbinte.

— Miroşi a dragoste!

Ar mai fi întins o dată mâinile: „Rămâi, sunt toată dragoste!" El însă îşi reveni.

— Hai, sus! Trebuie să te îmbraci. Până atunci eu îmi fac geamantanul.

Şi astfel se sfârşi. Când se întoarse din camera ei, după o jumătate de oră, îl găsi gata de plecare.

Înainte de a coborî, o întrebă, cam încurcat:

— Tu ce faci acum?

— Aştept să pleci.

— Şi după aceea?

— Am să văd.

— Vrei să-ţi iau eu bilet de tren?

Ar fi vrut; dar până unde? Ridică din umeri.

— Nu-i nevoie!

El se linişti.

— Bine. Hai să mâncăm!

Pe la trei, reveniră să-şi ia bagajele.

— Am aranjat cu nota, îi spuse în ascensor. Ai camera până mâine; m-am gândit că poate n-ai să pleci în seara asta.

O trăsură îi duse în port; cheiul, în dreptul vaporului, era înţesat de oameni. Eva gândi: „Aş putea să mă strecor sus, să mă ascund undeva. Ce-ar face, dacă s-ar pomeni cu mine, după plecare?" Din partea ei ar fi fost o aventură mult mai mică decât ceea ce fusese până acum. Dar era obosită; ar fi vrut să-şi lase capul pe o pernă, să doarmă mult timp, mai multe săptămâni, mai multe luni.

— Vrei să mergi sus să-mi vezi cabina?

Comisarul de bord care controla actele o preveni ca în jumătate de oră, vizitatorii trebuie să coboare.

„Iată o preciziune, gândea Eva. Mai avem o jumătate de oră!" Până

atunci nu-şi dăduse scama cât era până la despărţire.

Coborî scări înguste, merse pe un coridor luminat de becuri mici. Era o cabină modestă, de clasa a doua, spre pupa vaporului. Dedesubt, se auzea zgomot de maşini. O fereastră rotundă se deschidea la două palme de apa murdară. Mirosea a vopsea, a terebentină, într-o căldură nesănătoasa. Spaţiul era mic, ca o ladă; într-un colţ se vedea o chiuvetă de dimensiuni ridicole; alături un dulap, iar sub fereastră o măsuţă. Totul înghesuit, înăbuşitor, meschin.

I se făcu milă de el, răsfrângerea milei pe care ar fi trebuit s-o aibă pentru ea. Crezuse că drumul lui era o desfătare. Cabina semăna cu o celulă de pedeapsă.

„Dar atunci de ce pleacă, de ce pleacă, Sfinte Doamne?” Ar fi vrut să-l privească în ochi, să-i citească în adâncul lor gândurile, chiar dacă n-ar fi fost posibil să le şi înţeleagă. El era întors cu spatele, chinuindu-se să găsească un loc unde să pună geamantanul. Când îl găsi şi se întoarse, răsuflând uşurat, Eva înţelese că de aici înainte cabina devenea a lui, irevocabil, că nu mai era nici o putinţă de întoarcere.

— Eva, dar tu nu ai bani de drum!

Nu avea bani de drum, nu avea nimic, nici măcar ciorapi în picioare.

— Cum de am uitat?! Nici nu ştiu dacă mai am ceva la mine… (Găsi câteva hârtii mototolite şi i le înghesui în pumn.) Uite, cu asta poţi să ajungi la Bucureşti. Du-te la bancă şi scoate banii! Eva, sunt ai tăi, nu-ţi face scrupule inutile!

Pe coridor se auzi glasul stewardului, cântând pe nas: „Vizitatorii sunt rugaţi să coboare; peste un sfert de oră se ridică schela!”

În aceeaşi clipă, pătrunse pe fereastră fluierul vaporului; pereţii zbârnâiră; Eva le simţi vibraţia prin călcâie. „Vizitatorii sunt rugaţi să coboare!…” se auzea glasul, îndepărtându-se pe coridor.

Ridică ochii, speriată.

— Pleci?

El o apucă de umeri.

— Pleci, într-adevăr?

— Pari neliniştită. Ce-i cu tine?

Simţea abia acum ce disperată are să fie. „Vizitatorii sunt rugaţi să coboare…”

Fluierul se auzi a doua oară. Pe fereastră intră o rază de soare, galbenă, cu miros de terebentină.

— Te rog, rămâi. Nu mă lăsa singură!

— Eva, ce ţi-a venit?

Se întoarse, deschise uşa şi o luă la fugă pe coridor.

— Nu pe acolo!

Veni după ea şi o apucă de braţe. Tremura, vlăguită.

Nu ştia dacă va avea putere să ajungă pe chei. Bâigui:

— Fie-ţi milă de mine! Te rog, fie-ţi milă! Nu ţi-am spus niciodată;

am crezut că trebuie să fiu altfel. Dar acum nu mai pot… Rămâi cu mine. N-am unde să mă duc. Mă arunc în mare.

— Eva, nu te înţeleg. Linişteşte-te; trebuie să coborî! Pleacă vaporul.

— Nu cobor! Nu-mi pasă! Nu plec singură. Vino cu mine!

El şuieră, strângându-i braţul, cu brutalitate:

— Stăpâneşte-te! Este lume străină!

Câţiva oameni trecură pe lângă ei, în grabă, aruncându-le priviri curioase. Obrazul Evei era ud de lacrimi. El se gândea: „Pe vapor e învăţată lumea cu lacrimile!” O împinse de umeri.

— Hai, Eva, fii cuminte!

Aerul de afară o făcu să-şi revină. Înţelegea că toate încercările fuseseră zadarnice, era pierdută de mult ultima carte.

— Cuminte, Eva, cuminte!

Mai mult decât aceste vorbe debitate mecanic nu putea să-i spună. Îl privi printre pleoape şi, o clipă, prin ochii ei trecu un fulger de ură. Scrâşni, cu dinţii strânşi, abia deschizând buzele:

— Bestie!…

Era cuvântul lui, îl folosea ades, referindu-se la un adversar abstract, poate inexistent, dar îl pronunţa cu atâta sete şi ură, şi cu o sinceritate atât de adâncă, încât o convingea, deşi nu-l putea înţelege.

N-o auzise; se aplecă spre ea, prevenitor, cu blândeţe:

— Ai spus ceva?

Se desprinse de mâna lui şi o luă la fugă pe punte, cu capul vâjâind, împleticindu-se printre oameni. Se pomeni singură, în praful de pe chei. Vaporul fluieră a treia oară; se ridică schela. Îi veni să-şi dea cu pumnii în cap, să urle ca fluierul vaporului. Dar nu avea putere. Înţepenise lângă o bintă de fontă, privind cu ochii pierduţi manevrele de plecare. Pe rând, parâmele căzură în apă, elicele începură să se zbată. Se simţea o luptă între două forţe, dar niciuna n-o putea învinge pe cealaltă; vaporul se îndepărta atât de încet, încât mişcarea lui părea incertă. Eva se agăţă halucinată de această neputinţă, cu speranţa absurdă că s-ar putea întâmpla ceva care să împiedice plecarea. Un remorcher se opintea în cabluri, trăgând povara afară; nu-l vedea, dar simţea acolo o ostilitate. Vaporul se întorcea încet, cu pupa spre mal, slobozind pe coşuri valuri grele de fum negru, îndoliind portul şi cerul. Deodată elicele se răzvrătiră, învinseră rotirea lor neconvinsă şi se proptiră în masa de apă, strivind-o, proiectând-o în cheiul de piatră. Evei i se păru că întreg cheiul; cu bintele de fontă, cu oamenii care fluturau batistele se prăvălea înapoi, asupra uscatului; începea un cataclism pe care nici măcar nu-l sperase.

Când îşi reveni, cheiul nu se mai mişca, iar vaporul era departe.

Soarele cobora pe acoperişurile silozurilor. Porni încet, după ceilalţi oameni, târşindu-şi sandalele prin praf, ocoli bazinul şi se îndreptă

spre dig, locul unde odată urmărise, cu cel plecat, plecarea altora. Ar fi trebuit să presimtă din ziua aceea tot ce va urma. Dar era zadarnic să se învinuiască astăzi. Chiar dacă ar fi ştiut, tot n-ar fi făcut altfel; nici nu s-ar fi întors din drum, nici n-ar fi izbutit să schimbe drumul lui.

Acum marea era liniştită; valuri mici se spărgeau în blocurile digului. Câţiva pescari prindeau scrumbii cu undiţa. Vedea vaporul îndepărtându-se; vântul îl împingea din urmă, împingând şi fumul. Din când în când, ridica mâna şi făcea semne.

Lumea ieşită la plimbare se întorcea spre oraş o dată cu amurgul. Eva văzu o bicicletă rezemată de zidul farului; mai încolo era un băieţaş cu capul gol, cu o haină de vânt verzuie. Îl recunoscu abia după câteva clipe. Nici el n-o recunoscu la întâia privire. O salută îngrijorat:

— Vă este rău, doamnă?

Eva se sili să surâdă. I se părea de necrezut că mai există şi alte glasuri în lume decât al celui care plecase. Ar fi fugit de oricine, dar de băieţaşul acesta nu-i era silă, nu purta niciunul din păcatele oamenilor.

— Te ţin minte; am stat de vorbă odată, dar nu mi-ai spus cum te cheamă.

— Luchi, doamnă!

Poate Lucian – Luchi era diminutivul de acasă, fragil şi nemasculin; se potrivea cu el, cu privirea lui sfioasă, cu obrazul de fată.

Fusese un vapor alb atunci; acum vaporul era negru şi ajunsese departe. Eva mai făcu o dată un semn cu mâna, mecanic. Nici nu-şi dădea seama că îi curgeau lacrimi.

— Luaţi batista mea, doamnă!

N-avea nici măcar o batistă! Batista băiatului era albă, iar ea se simţea murdară şi pângărită.

— Îţi mulţumesc, Luchi. Acum trebuie să plec. Poţi să-mi spui unde e biroul de voiaj?

— Vă conduc. Nu sunteţi din oraş?

— Nu.

Dacă ar fi întrebat-o: „De unde?”, n-ar fi ştiut ce să-i răspundă.

Mergea lângă ea, cu bicicleta de ghidon; în urmă, farul începuse să clipească; nu se mai vedea nimic în larg – asupra mării căzuse noaptea.

În uşa biroului de voiaj îi restitui batista, apoi îi întinse mâna. El o privea consternat.

— Sunteţi foarte tristă. Domnul acela…

Răspunse scurt, aproape brutal:

— Era pe vapor. Bună seara, Luchi!

După ce îşi luă bilet, se întoarse la hotel şi întrebă dacă mai era liberă camera cealaltă. Era. Îşi luă geamantanul şi se mută. Jos, mesele de pe trotuar rămâneau goale; prin piaţă treceau puţini

oameni. I se părea că toată lumea a plecat, lăsând-o pe ea să păzească un oraş părăsit, rămas fără utilitate.

Încuie uşa şi coborî storurile la ferestre; în baie, pe etajera de cristal, rămăsese lama lui de ras, de azi-dimineaţă. O luă şi o privi mult, pe amândouă feţele; părea nouă. Arunca lamele după ce le folosea o singură dată; avea în geamantan cu sutele, stocul pe un an, sau chiar mai mult. Nu lua niciodată nimic cu amănuntul; batistele, ciorapii câte două duzini, cămăşile câte douăsprezece. La croitor, îşi comanda mai multe rânduri de haine deodată. „E mai practic, spunea. De ce să mă duc la probe de atâtea ori? Pierd timpul o singură dată şi am haine pe tot anul.” Dar pentru ce oare îşi făcea atâtea, dacă nu le purta? Toată vara umbla în short şi în bluză. Îi plăcea să adune multe lucruri, şi pe urmă le lăsa în părăsire. Aşa făcuse şi cu ea. Ar fi putut s-o pună într-un dulap, s-o uite, ca s-o găsească mai târziu, mâncată de molii şi plină de praf.

De ce aruncase lama? Dacă ar fi apăsat-o mai tare la încheietura mâinii, ar fi ţâşnit sângele.

O luă şi o puse în geamantan; era o amintire. Apoi stinse lumina şi se întinse pe pat; pernele mai aveau încă mirosul lui. Şi cearşafurile miroseau încă a dragoste. Îşi plimbă însetată obrazul pe ele, căutând o urmă a nopţii nerepetabile.

Când să pună piciorul pe scara vagonului, îl văzu pe Luchi. Era în faţa ei, cu haine de oraş, cu cravată; părea mai răsărit decât ieri, în mână avea un buchet mic de trandafiri albi; îi stătea bine cu ei, îi stătea bine totul. Se bucură că-l întâlnea, atât de luminos, când dimineaţa ei era atât de întunecată. Se bucură că-i adusese trandafiri.

— Îţi mulţumesc! Ţi-ai cheltuit banii tăi de prăjituri pentru mine! Dar îţi mulţumesc; nici nu ştii ce bucurie mi-ai făcut!

— Dacă-mi daţi adresa, am să vă scriu.

Dumnezeule, ce adresă? Şi ce nume?

— Ai o hârtie?

Scrise adresa doamnei Alion – pentru Eva. Era singurul ei nume legitim…

Trenul traversa înapoi a noua câmpie; marea se vedea peste clădirile oraşului lăsat în urmă, vânătă, încărcată de duşmănie.

Eva stătea la geam; număra gările şi aştepta celelalte câmpii.

După două ceasuri de drum simţi că se sfârşeşte şi, cu toată sila pe care i-o făcea mâncarea, înţelese că îi era foame; trebuia măcar să bea un ceai; de ieri de la prânz nu mai mâncase nimic.

În vagonul-restaurant erau numai bărbaţi, înveliţi în nori de fum, oameni de afaceri, discutând zgomotos. În fund, Eva zări o masă de două locuri, neocupată. Se aşeză repede, adunându-şi picioarele goale sub pardesiu, ceru un ceai şi nu mai ridică ochii de pe faţa de masă. Auzea glasurile vecinilor şi simţea fumul. I se aduse ceaiul, al cărui abur aromat îndepărtă pentru un timp mirosul de tutun. De ce oare acum ţigările îi făceau rău? Cât stătuse în odăiţa de la schit ar fi putut să se înece în fum, dar nu se plânsese în nicio zi.

În faţa ei apăru o haină bărbătească. Nu ridică privirea; rămase cu ochii în ceaşcă, mestecând mecanic zahărul de pe fund. Era cu gulerul pardesiului ridicat, chircită în stofă, strânsă pe scaun lângă perete, să ocupe cât mai puţin loc, să fie văzută cât mai puţin.

— Eva, îmi dai voie să stau la masa ta?

Înlemni; ar fi vrut să se ridice şi să fugă, cu capul ascuns sub braţ, dar era prea târziu.

— Stai, Oswald! (Nu-şi auzi glasul.) Ţi-ai terminat vacanţa?

El se aşeză. Ce-şi puteau spune?

— Eşti singură?

Nu era întrebarea cea mai bună; ea nu răspunse, dar îi înfruntă privirea.

— Bea-ţi ceaiul, Eva, să nu se răcească, îmi dai voie să iau şi eu ceva?

— Bineînţeles, Oswald. Nu-i masa mea. Te-ai bronzat.

Trenul trecea printr-o gară; oare a câta câmpie era? Domnul von Seele îşi plimba privirea pe chipul ei răvăşit.

Ea simţi şi se strânse mai mult în colţul ei. Era îngrozită de ceea ce avea să urmeze, la coborâre, cu sandalele de vară, fără ciorapi…

— Nu te-am văzut niciodată pieptănată aşa.

Ba da, o văzuse în dimineaţa când se întâlniseră călare. Era inutil să-i amintească; poate vroise să uite. El urmă:

— E o pieptănătură interesantă…

Ar mai fi trebuit să-i răspundă: „Găseşti?” – şi atunci convorbirea ar fi decurs întocmai ca într-un salon. De ce oare nu avea curajul unui gest hotărât? Să-i spună: „Uite Oswald, aici, în inimă, sunt toate rănile pe care le bănuieşti, dar le port cu trufie!…” Stătea ghemuită lângă perete, cu capul ascuns în guler.

— Eva, aş vrea să fac ceva pentru tine.

Ea clătină capul cu îndărătnicie. Domnul von Seele îi apucă mâinile.

— Credeam că suntem prieteni!

— Atunci am să-ţi spun. Ştii ce-aş avea nevoie acum? E foarte puţin: să ascult ceva dintr-o simfonie de Beethoven, a şaptea cred; e ceva puternic şi trist, tu ştii ce vreau să spun; un eroism îngrozitor de amar, şi totuşi atât de senin!

— „Uitarea, surâzând durerii!” Vino să asculţi!

Îl privi în ochi; de ce s-ar fi ruşinat? – era ca un medic în faţa căruia poţi să te arăţi goală. Simţi că-şi recâştigă stăpânirea de sine.

— Îţi mulţumesc, dar ştii bine că nu aş putea veni.

Într-adevăr, nu se putea. Îi era milă de ea şi-o admira în acelaşi timp. Pornise singură în lume, să adune mărturii pentru o epopee care nu merita să fie scrisă – îşi dăduse şi ea seama, probabil, dar îşi urma drumul, ca să nu-şi lepede credinţa. Din coapsa ei n-avea să se nască niciodată un Petru, chiar dacă Isusul căruia se supunea o lăsa în părăsire.

— Ce s-a întâmplat, Eva?

— Nimic. A vrut să plece; nu eram în drept să-l împiedic. Tu îl cunoşti, ţi-am povestit. Vezi, Oswald, trebuie sa-l înţeleg. El crede că mi-a dat foarte mult; poate că aşa şi e. Să nu te simţi umilit; tu îmi dădeai tot ce-mi trebuia, pentru întreg viitorul meu, şi dacă te gândeşti îţi mai rămânea şi ţie destul; clădeai din prisosul inimii tale. El mi-a dat tot ce a avut, dintr-o dată, şi când inima i s-a golit, a plecat. E un risipitor.

— Îl idealizezi! E uşor să risipeşti ceea ce nu ai! Ce vrei să faci acum?

— De dimineaţă nu ştiam, între timp, m-am gândit. Nu e greu, fiindcă nu am de ales. E vorba ce fac deocamdată, nu? Rămân în Bucureşti, oraşul e mare, mă pierd mai repede. Am să merg acolo unde am stat odată, când eram tot atât de răvăşită ca azi; trăiam,

fiindcă nu mă silea nimic din afară să mor. Acolo, a venit un oarecare Oswald, şi m-a luat să mă împace cu viaţa; şi, zău, m-am împăcat aşa de bine, că nu mi-a trebuit mult să uit cât rău îmi făcuse, cât fusese de nedreaptă. Poate va mai veni şi acum un Oswald… Nu, nu se mai poate! Ştii ce aştept? Ziua de mâine; jur! Nimic altceva. Mâine am să-mi cumpăr o pereche de ciorapi; nu, am să-mi cumpăr şase perechi. Când ai venit aici, mi-era ruşine să vezi că sunt în picioarele goale.

Chipul domnului von Seele era foarte rece. „Poate l-am jignit, gândi Eva. Vorbesc prea mult; parcă sunt beată. Mă crede cinică.

Şi ce-aş mai plânge acum, Doamne! A făcut riduri la ochi, a mai îmbătrânit, sau poate din cauza soarelui?”

— Ţi-a plăcut marea, Oswald?

El nu răspunse; o privea, cu buzele strânse. Eva urmă:

— La anul am să caut o plajă mondenă; vreau să-mi fac o pijama nostimă – mi-a venit în minte un model. Să ţi-l spun? E neobişnuit: pantaloni albaştri, strânşi sub genunchi, ca de golf, dar fără falduri, o bluză albă, încheiată cu şiret în faţă, cu volane pe umeri, ca nişte epoleţi… (Costumul i se părea ridicol, dar trebuia să născocească mai departe.) Un cordon lat, roşu…

— Eva, taci!

Ea îl privi, trezită. Pe chipul lui, o clipă mai înainte rece trecu o undă de milă.

Se apropiau de Bucureşti; călătorii începeau să se agite. Domnul von Seele vorbi, consternat şi penibil:

— Eu am intentat acţiune de divorţ, n-are de ce să te surprindă; era natural. Dar dacă tu crezi că ţi-ar fi de vreun folos să amân, sunt gata să te ascult.

— Nu mi-ar fi de niciun folos.

— Gândeşte-te. N-aş vrea să fii ca un câine aruncat în drum. Ştiu că la ai tăi nu poţi să te întorci. Dacă ai nevoie de azilul meu…

— Oswald, ai spus cuvântul potrivit. Prefer să nu revenim asupra lui, nu-mi trebuie niciun azil. Te rog să-mi trimiţi actele; nu am nici o hârtie la mine. Cred că mai ştii adresa unde stăteam atunci.

— Nu vrei să-ţi mai trimit şi altceva? Poate greşeşti; viaţa nu merită atâta romantism. Odată s-ar putea să-ţi fie frig şi să regreţi hainele călduroase care stau degeaba. E un cavalerism din alte vremi.

— Dar tu ţii la el!

Trenul se opri; o apăsa ceva rece în inimă, ca în dimineţile de toamnă când venea la şcoală.

— Dacă nu răzbeşti, cheamă-mă, Eva. Contează că am să vin, oricând o să ai nevoie de mine.

— Îţi mulţumesc. Ar fi mai bine pentru amândoi să izbutesc singură.

Îşi luă valiza şi, cu gulerul pardesiului ridicat, se pierdu în mulţimea de pe peron. Se simţea în sfârşit uşurată. Cât timp mergea, gândurile

nu o chinuiau prea mult; le lăsa să cadă pe trotuar, ca pe nişte gunoaie. „Trebuie să mă agit încontinuu! gândi. Să nu-mi îngădui nici o clipă de repaus.”

Făcu drumul pe jos, după linia tramvaiului; nu cunoştea bine străzile şi îi era silă să întrebe. În ascensor, înghesuită în spaţiul îngust, simţi care era în realitate starea ei sufletească; nu se înşelase – trebuia să umble, să-şi dea de lucru… Sună la uşă. Se gândea: „Numai de nu mi-ar vorbi, de nu m-ar întreba!”

N-o întrebă nimeni nimic – şi camera era liberă. Recunoştea totul, aşa cum îl lăsase. Pereţii aveau vechea zugrăveală, gălbuie; numai plafonul fusese văruit. Un divan-studio, cu lemnul negru şi tapiţeria de catifea castanie – se mai rosese puţin – un fotoliu la fel ca divanul, un dulap negru, o măsuţă la mijloc, şi în colţ caloriferul, cu zidul deasupra afumat. De ce afumă caloriferele?…

Îşi aducea aminte de cealaltă venire a ei aici. De ce trebuise să se repete? Ce însemna această întoarcere? Se aşeză în fotoliu; n-avea de ce, dar putea fi un început.

Peste câteva zile primi actele, un buletin de identitate, pe numele Eva von Seele, şi un extract de naştere, care îi reda numele vechi. În plic, erau câteva rânduri: „Eva, nu ezita dacă ai nevoie de mine. Atât cât e demn, rămân al tău; lucrurile tale te aşteaptă, în orice caz, indiferent ce s-ar întâmpla. Aş fi liniştit să mi le ceri…”

Trebuia să-şi pună puţină ordine în viaţă. Avea de gând să trăiască, nu ştia de ce, poate existau în ea forţe ignorate. Întâi se ocupă de îmbrăcăminte; la venirea în Bucureşti îşi cumpărase şase perechi de ciorapi de mătase naturală, cei mai ieftini. După ce ridică banii de la bancă, îşi mai cumpără şase perechi, cei mai scumpi, în ziua următoare îşi cumpără încă şase. Pe urmă îşi cumpără o pereche de pantofi solizi ca nişte bocanci şi, astfel echipată, cu gulerul pardesiului ridicat, începu să colinde străzile, fără niciun scop. Peste câteva zile îşi mai cumpără o pereche de ochelari de soare, cu sticlele negre, cei mai mari pe care îi găsise; nu-i mai lua de la ochi până seara. Aşa putea să privească oamenii fără ca ei s-o vadă: pătrundea puţin în intimitatea lor, iar intimitatea ei rămânea neviciată. La prânz, mânca într-o cantină studenţească, descoperită întâmplător, pe lângă Teatrul Naţional, undeva la un etaj. Se mânca des conopidă gătită cu sos lung, şi de-atunci mâncarea aceasta rămase asociată în mintea ei cu ideea de penitenţă.

Masa de seară însemna o cafea cu lapte cu un corn, la una din micile lăptarii „Ehrmann.” Un corn cu unt, lapte cu frişcă; erau o desfătare. Apoi lua o pastilă de somnalin, cu ajutorul căreia dormea până în zori.

După o săptămână, începură ploile; atunci îşi cumpăra o haină impermeabilă, îşi legă părul cu un fular, şi continuă hoinăreala. Nu era o soluţie pentru toată viaţa, dar deocamdată mergea înainte.

Doamnei Alion îi trimisese doar o carte poştală, anunţând că divorţează. Îi răspunse Getta: „Mama nu poate să-ţi scrie că şi-a spart ochelarii şi aici nu găseşte alţii. Ar fi bine dacă i-ai căuta tu unii, la Bucureşti e mai uşor, a avut de un punct, ar fi bine să iei mai tari, de un punct şi jumătate, sau de două, întreabă şi tu la ceasornicar, cum crede el. Noi o ducem destul de bine; mama a fost necăjită din cauza ta; ea nu poate să înţeleagă, dar eu da. Unde nu este dragoste, nu este fericire. Sunt acum în vorbă cu cineva, foarte serios, care a venit şi la noi, dar încă nu s-a pronunţat, e comandant la legiunea de jandarmi, în uniformă îi stă bine, însă mi-e tare nu ştiu cum când mă gândesc la hainele civile, că vrea să-şi dea demisia şi să se apuce de afaceri. Are un frate cu capital şi cu relaţii, care i-a băgat în cap fel de fel de cifre; îţi spun drept că mă înfierbântă şi pe mine cu milioanele de

care vorbeşte, dar asta nu e tot şi stau la îndoială. Am primit un plic pentru tine, să nu te superi că l-am deschis, dar n-am ştiut ce este. Eva, eu cred că tu nu duci viaţa care-ţi trebuie. Mama nu spune nimic, cum e ea, eu însă sunt îngrijorată. Era mai bine altădată, acum ce să faci, ce-a fost nu se mai întoarce. De ce te-ai despărţit de bărbatul tău? Scrie-mi şi nu uita da ochelari.”

Deschisese scrisoarea pe stradă, sub un balcon, ca să nu o ude ploaia; tocmai pleca de acasă când o văzuse jos, în cutie. Pe hârtia alăturată citi: „Stimată doamnă Eva…”.

Era o bucurie neclară şi neaşteptată; uitase de Luchi! Se întoarse repede acasă; vroia să citească scrisoarea la adăpost şi să aducă în odaia ei puţină căldură.

„Stimată doamnă Eva, mă bizui pe îngăduinţa dumneavoastră şi vă scriu mai curând decât v-aţi aşteptat. M-am gândit adesea la dumneavoastră întrebându-mă ce aş putea face să nu fiţi tristă. Numai oamenii buni sunt trişti, de aceea cred că viaţa este nedreaptă. Gândul că veţi citi aceste rânduri îmi dă o senzaţie de nedescris. Dacă dumneavoastră aţi vrea să-mi scrieţi să-mi răspundeţi ce faceţi, aş fi foarte fericit. Spuneţi-mi cum vă petreceţi zilele. Eu am început şcoala, dar nu mi se pare greu. Aici a fost zilele trecute o furtună, foarte mare, care a smuls copacii din rădăcini şi tabla de pe acoperişuri; câteva vapoare s-au rupt de la chei. Mă duc uneori după-amiaza până la far şi atunci îmi aduc aminte de dumneavoastră…”

Simţi un fior prelung, nu cald, nu rece; nu-i mai făcea atât de rău amintirea acelui timp; trecuse abia o lună de atunci, dar se obişnuise să creadă că fusese un vis, jumătate frumos, jumătate urât, partea frumoasă compensând-o pe cealaltă. Nu trebuia să stea locului, trebuia să trăiască metodic după acest sistem, să nu se gândească, să nu aştepte nimic decât scurgerea timpului. Avea să vină iarna, apoi primăvara. Trebuia să trăiască în crâmpeie de câte o zi, de câte o oră sau chiar mai mici. Trebuia să-şi cumpere un ceas brăţară, mare, bărbătesc, ca să aibă mai multă autoritate. Un ceas bun nu se opreşte niciodată, nici sărbătoarea, nici noaptea, nici când suferi, nici când eşti fericit. Trebuia să se ia după el, să-l urmeze cu încredere.

Auzi paşi în vestibul; doamna Liontescu vorbea cu cineva la intrare. Reluă lectura scrisorii, zâmbind puţin silnic: „Acum am o bicicletă nouă, dar păcat că vremea nu mai e bună de plimbare. Tata stă acasă, vaporul a intrat în reparaţie; abia după Crăciun va fi gata. Vă închipuiţi ce fericită e mama! Seara, când îmi spun rugăciunea, mă gândesc la dumneavoastră…”

— Doamnă Eva!

Tresări; glasul de la uşa se ridica parcă din scrisoare.

— Te caută cineva.

Se ridică, surprinsă. Nu înţelegea nimic, n-avea cine s-o caute.

Cineva se ştergea pe picioare, în vestibul; uşa se deschise larg. Eva îşi duse mâna la frunte.

Stătea în uşă, cu mâna pe clanţă, aplecat înainte, gata să se repeadă spre ea, cu un zâmbet întreg, nevinovat şi sincer. Ea nu putea să scoată un cuvânt, se lăsase pe marginea fotoliului şi îl privea îngrozită. În a doua clipă simţi că plânge, plângea fără zgomot, fără mimică, lacrimile îi curgeau pe obraz şi parcă nu erau ale ei – nici lacrimile, nici obrazul. El făcu un pas înainte, cu vechiul zâmbet, fără să se mire de nimic, de surpriza şi de plânsul ei, fără să se mire mai cu seamă de propria lui întoarcere.

— Ce-i cu tine, nu mă mai recunoşti?

Eva se ridică greu şi se trase înapoi; nu înţelegea, nu putea să se bucure – se simţea încolţită. Se opri cu spinarea în perete; caută parcă un adăpost, sau un sprijin.

— Tu, tu ai… venit? Mă cauţi pe… mine?

El închise uşa, se apropie încet de ea, îi despleti părul cu o singură mişcare, apoi o cuprinse brusc în braţe, lipind-o de haina lui udă de ploaie.

— Te caut, Eva! Mi-a fost dor de tine îndată ce nu te-am mai văzut pe chei. Am vrut să mă dau jos la Constantinopole, să iau primul vapor înapoi, dar, dar, nu ştiu, m-am dus mai departe – şi mi-a fost mereu dor!

Plângea, în braţele lui, amestecându-şi lacrimile cu apa de pe manta. Nu mai ştia cum e fericirea, n-o putea înţelege, îi era frică; se înarmase pentru o suferinţă lungă, şi acum se simţea nedumerită, şi parcă vinovată, cu simţământul unei îndatoriri neterminate.

Ridică mâinile şi îi cuprinse obrajii, le căută liniile, să-i recunoască, încă înspăimântată, tot crezând că visează.

— Eşti tu, într-adevăr? Cum m-ai găsit?

— Întâi te-am căutat… (Se crispă, nu putea spune; e subînţeles.) Eva, ce bine ai făcut că nu te-ai întors acolo!

— Dar cum aş fi putut să mă întorc? Tu nu înţelegi, nu simţi nimic?

— Simt că nu pot fără tine. Haide, strânge-ţi bagajele!

Ea se aşeză în fotoliu.

— Ce faci?

— Mă dezmeticesc.

— Arată-mi unde îţi sunt lucrurile. Ţi le strâng eu.

Nu aşteptă răspunsul; merse la dulap şi se apucă să arunce totul în geamantan, claie peste grămadă.

— Aveai intenţia să deschizi un magazin de ciorapi?

Eva râse.

— Mă răzbunam şi eu cum puteam pe viaţă.

— Dar ce ţi-a făcut ţie viaţa?

— Mie? Nimic!

Sări în picioare şi se aruncă de gâtul lui.

— Lasă-mă să te iubesc puţin. Te rog, lasă-mă acum, poate mă calcă tramvaiul.

El se desprinse, închise geamantanul şi o apucă de mâna.

— Haidem!

În uşă, Eva se opri şi se uită înapoi.

— Bine că mi-am adus aminte să te întreb: de ce se afuma peretele deasupra caloriferului?

— Acum te-ai găsit să mă întrebi? Ne-apucă noaptea pe drum!

Se făcu palidă; o clipă inima îi stătu în loc. Nu mai sperase în noaptea care venea, începu deodată să plângă, prăbuşită pe pieptul lui.

În oglinda din ascensor îşi văzu obrazul aprins. Se simţi slabă şi dezarmată. „Sunt sclava îmbrăţişării lui! N-aş putea niciodată să mă stăpânesc… Dar de ce m-aş stăpâni?”

În ploaie, îşi găsi un echilibru mai stabil; strada era domeniul ei.

— Vino cu mine, te rog!

Îl trase într-un debit de tutun, ceru plicuri, hârtie de scris.

— Cumpără-ţi ţigări şi aşteaptă-mă numai puţin!

Se duse la pupitrul de lângă uşă şi începu să scrie, repede: „Bunul meu Oswald, eşti primul om căruia simt nevoia să-i împărtăşesc bucuria mea. *A venit*! E bun şi foarte, foarte îndrăgostit. Simt că de acum înainte totul va merge altfel. Ştiu că eşti alături de mine, de aceea sunt sigură că ai să împărtăşeşti bucuria mea!…” Era oare sigură? Nu, de loc! Îl asocia la exaltarea ei din egoismul inconştient al oamenilor fericiţi. Poate în acelaşi timp îi plătea, cu o răutate disimulată, compătimirea pe care i-o arătase în tren. Se simţea biruitoare, şi oamenilor altădată învinşi biruinţa le alterează uneori ce au avut bun. Scrise mai departe, şi acum îşi simţea răutatea, dar i se părea legitimă şi nevinovată: „Te rog, urgentează formalităţile divorţului; e mai bine pentru amândoi, cum ai spus şi tu. Şi nu fi invidios pe fericirea mea, bunul meu Oswald.”

Reciti, şterse un cuvânt la început – nu vroia să exagereze; rămase „e bun şi foarte îndrăgostit.” Un singur „foarte” era mai decent. Şterse alt cuvânt, la sfârşit – în loc ele „bunul meu Oswald”, scrise: „scumpul meu Oswald.”

Îi trimise şi lui Luchi câteva cuvinte, convenţionale şi anodine, numai fiindcă îşi propusese dinainte să-i răspundă la scrisoarea aceea care acum un ceas fusese o bucurie.

— Spune-i să meargă cu şaizeci pe oră. Adică nu, să meargă la pas! Ar fi nedrept să ni se întâmple un accident tocmai acum!

Erau într-un taximetru, în drum spre Cotroceni. Când intră pe bulevardul larg al Facultăţii de medicină, se aprindeau luminile; pavajul

spălat de ploaie oglindea ramurile desfrunzite ale castanilor. Nu se vedea nimeni; Eva era puţin înfricoşată; lumea i se părea pustie şi nu ştia cât vor supravieţui ei doi.

Se repezi înaintea lui, pe scări; trebuia să ajungă repede la un adăpost, să pună stăpânire pe el şi să nu-l mai părăsească. Rămase la uşă – n-avea cheie. Se trezea în ea ceva necunoscut, o trepidaţie pe care nu şi-o putea stăpâni. Părea scăpată din frâie, îi venea să dea cu picioarele şi să necheze. Până ce deodată înţelese şi înlemni: era prima dată când se simţea egala lui! Revelaţia îi stârni spaimă; nu se simţea în stare, era prea mică.

El deschise, trecu înainte şi aprinse luminile, în toate încăperile, pe rând, lăsând uşile vraişte.

Ea rămase câteva clipe în prag, cu amintirile. Totul era vorbitor: pereţii, parchetul, covoarele, uşile, clanţele – fiecare avea câte ceva de spus, şi vorbeau în acelaşi timp, într-o cascadă de glasuri care făceau să-i vâjâie urechile. Apoi se năpusti înăuntru, febrilă, rătăcită şi multiplicată prin simţământul straniu că înregistrează simultan tot ce lăsase aici, dispersat în toată casa. Nu-şi dădea seama ce face – începu un dans, al întoarcerii; se întinse cu braţele pe pereţi, îşi lipi obrazul de uşi, mângâie tablourile, se trânti pe jos, cu pardesiul pe ea şi se rostogoli pe covoare, dintr-o cameră până în cealaltă, deschise dulapurile şi intră în ele, printre haine, deschise robinetele la baie, ciocăni butelia de aragaz la bucătărie, zăngăni vasele, înşirate pe stative, se întoarse dincolo şi iar luă totul la rând, până ce aproape îşi pierdu răsuflarea şi rămase întinsă pe covor, plină de praf, năduşită, cu obrajii arzând şi cu părul răvăşit.

O privea dintr-un colţ, îngăduitor. Când o văzu liniştită, răsuflă adânc.

— Acum să începem metodic. Eu intru în baie, să mă bărbieresc. După ce te linişteşti, desfă-ţi geamantanul. Pe urmă du-te la bucătărie şi alege ce-ţi place să mănânci; vezi că sunt mai multe pachete. Eu, unul, nu vreau decât compot de ananas.

— Vai de mine! Ai compot de ananas?

— Da; şi deasupra vreau să punem vişine din vişinată; ai mâncat vreodată asemenea combinaţie?

— Nu. Îmi vine ameţeală.

— Stăpâneşte-te! Peste vişine, se mai pune frişcă.

— Asta-i prea mult.

— Nu, fiindcă nici m-am luat frişca; mi-am adus aminte pe urmă.

— Atunci de ce mă amăgeşti?

— Am spus: „peste vişine *se mai pune”*; n-am spus „vom pune.”

„De acum înainte trebuie să fiu mai atentă la vorbele lui, gândi Eva. Poate, necazurile mele s-au tras din neînţelegeri de stil.”

Îl auzi dincolo, umblând la instrumentele de ras. Se repezi la

geamantan.

— Stai!

El apăru în uşa băii.

— Ce s-a întâmplat?

Eva răscolea în geamantan.

— Nu mă ţine aşa, cu săpunul pe obraz!

Se ridică, satisfăcută; dintr-o hârtiuţă, dezveli lama de ras pe care o luase de la hotel.

— Bărbiereşte-te cu asta! E încă bună.

— Nu-i o lamă de-a mea? Unde ai găsit-o?

— Ce importanţă are? Undeva unde ai uitat-o. Nu vreau să-ţi spun, fiindcă e un loc cu amintiri triste. Dar lama nu are nici o vină; nu sunt supărată pe ea.

— Şi de ce mi-o dai acum?

— O, nu mai întreba atât, că nu-ţi fac farmece! Nu te teme! Vreau să te învăţ econom!

Mai târziu, când se regăsi lângă el, aşa cum îl aşteptase şi cum se aşteptase, îi şopti ameţită:

— Ce obraz dulce ai! A fost bună lama mea?

— Eva, eşti ciudată!

— Nu, dar vreau să-ţi spun că nu trebuie să faci economie la orice. De mine să nu faci economie. Risipeşte-mă; sunt făcută ca să mă risipeşti tu.

Nu multe zile după aceea, într-o dimineaţă, el o întrebă:

— Tu mai ai ceva bani la bancă?

— Bineînţeles. Am luat foarte puţini.

Părea stânjenit:

— Te-ai supăra dacă… Trec printr-o încurcătură, o să se rezolve, dar până atunci…

— De ce vorbeşti aşa? Niciodată n-am socotit că sunt banii mei. M-am atins de ei numai când n-am avut încotro. Ţi-i păstram. Vrei să ţi-i ridic?

— Nu pe toţi. Deocamdată o să trebuiască să cheltuim din ei.

Nu se interesase niciodată de veniturile lui. Nu ştia dacă mai avusese altceva în afară de pădure şi gater. Îl apucă de braţ:

— Îmi pare rău că eşti strâmtorat, dar mă bucur să-ţi fiu de folos. O să facem economie. Cât am fost singură, m-am învăţat să trăiesc cu foarte puţin. Am să te învăţ şi pe tine. De acum înainte mă apuc să gătesc. Să vezi ce mâncare bună o să-ţi fac!

Îşi cumpără un şorţ de bucătărie, o carte de bucate, descoperi furnizorii cartierului şi se apucă de gospodărie. Nu se pricepea la nimic, dar încetul cu încetul începea să se descurce. În bucătărie îşi ţinea părul strâns sub boneta de baie, apoi stătea o jumătate de oră afară, pe terasă, oricum ar fi fost vremea, răsfirându-şi-l în vânt, ca să-l aerisească. Adăugând alte câteva precauţiuni, mănuşi de cauciuc printre ele, izbuti să se protejeze, să-şi păstreze nealterate atributele feminine care îi justificau existenţa.

Acel timp fu pentru ea o întâlnire cu viaţa, în linişte şi bucurie constantă. Dimineaţa nu se scula prea devreme, nu se îndura să iasă din aşternutul cald, unde şi lui îi plăcea să trândăvească. Punea de cu seară ceainicul electric pe noptieră, cu totul pregătit; trebuia doar să întindă mâna la priză, şi rămânea la căldură, până auzea apa fierbând. Atunci se ridica repede, îşi punea o rochie de stradă, fiindcă lui nu-i plăceau capoatele, nici celelalte sisteme vestimentare de apartament, prăjea în câteva minute pâinea, şi nu-i mai rămânea decât să-l zgâlţâie, ca să-l silească să mănânce, pe jumătate adormit. Pe urmă, în timp ce el se ducea la baie, ea îşi îmbrăca pardesiul, se îmbrobodea, cobora scările şi îşi vizita în galop furnizorii.

Câteodată, când se întorcea, îl mai găsea acasă; atunci el nici nu se mai grăbea să plece şi de multe ori îşi lăsa treburile baltă, la fel cum lăsa şi Eva treburile ei casnice. În perioada aceea, el punea la cale o afacere nu nişte oameni necunoscuţi, o întreprindere forestieră prin nordul Moldovei. La prânz îi raporta Evei rezultatele discuţiilor şi se înflăcăra:

— Ai să vezi! O să tăiem iarăşi păduri, o să facem funiculare şi gatere, fabrici de mobile. O să mergem iarăşi în munţi!

După-amiezile stăteau împreună; ei îi plăcea ora amurgului, când ferestrele deveneau pe rând, roşii, violete, apoi cenuşii. În casă era cald, el era mare, liniştit şi bun. Rar, când o lăsa singură, se ducea la câte un cinematograf; totdeauna făcea drumul pe jos, reluând, în altă stare sufletească, vechea ei legătură cu asfaltul.

Pe la sfârşitul lui noiembrie primi o scrisoare de la doamna Alion: „Îţi mulţumesc pentru ochelari; sunt cam tari, dar cum ochii mei slăbesc repede, curând au să-mi fie buni. Vezi, Eva, dacă te-ai despărţit de bărbatul tău, cel puţin ai grijă să n-ajungi rău, că destul necaz avem acum cu Getta. Trebuie să-ţi spun că acela de care ţi-a pomenit ea, căpitanul de jandarmi, vrea s-o ia, am aranjat tot, de zestre se poate obţine scutire, ca fiică de ofiţer activ, însă altceva e prost, că i-a cerut la comandament o sumă de acte de-ale ei, şi fotografii şi a trebuit Dovadă de bună purtare, că aşa e regula la ofiţeri. Am scos Dovada, şi au iscălit-o doi vecini, am legalizat-o la circumscripţie şi am dat toate actele pe care ni le-a cerut, dar nu ştiu cine o fi făcut un denunţ şi a trimis ceva din ziarul de atunci, că de la comandament a respins cererea lui, şi ne-a lăsat încurcaţi. Lui nu-i pasă de gura lumii, e un suflet bun şi o iubeşte pe Gettuţa, dar fără aprobare nu se poate. Aşa că, tot avea în gând mai de mult, şi-a înaintat demisia, că fratele lui îl ajută să-şi deschidă depozit de vinuri, en gros, la Focşani, că se câştigă foarte mult. Gettuţa însă plânge şi spune că aşa nu vrea să-l ia. Vezi şi tu în ce încurcătură suntem: cum vrea ea nu poate el şi cum poate el nu vrea ea. Aşteptăm să vedem ce-o da bunul Dumnezeu. Poate ar fi bine să-i scrii tu o scrisoare Gettuţei, să-i spui că tu n-ai luat ofiţer şi n-a fost rău, că dacă l-ai lăsat nu l-ai lăsat fiindcă era civil. Tu ce faci cu noul tău bărbat? Vă cununaţi ori nu? Sau poate nu s-a terminat divorţul? Ascultă-mă şi pe mine, nu m-am amestecat niciodată în viaţa ta, şi am făcut rău, poate să fac bine acum, de aceea îţi spun să iei seama pe unde calci, că uite cu Gettuţa câte necazuri avem. Ai primit aici două scrisori, nu ştiu de ce ţi-ai dat adresa la noi. Gettuţa le-a deschis, altminteri nu le citeam, şi n-am înţeles mare lucru, dar atât îţi spun, nu umbla cu scrisori de astea când ai un bărbat şi mai ales dacă vrei să-l ţii. Cine îţi tot scrie ţie de la Constanţa? Spune-i să nu-ţi mai trimită la noi, că nu vreau să-ţi fac răul cu mâna mea. Gettuţa te sărută, n-a putut să-ţi scrie că are ochii umflaţi de cât a plâns ieri, când a aflat de la comandament. Dar bun e Dumnezeu şi-om mai vedea.”

Erau două scrisori, cu aceleaşi rânduri stângace, timide şi cuviincioase: „Stimată doamnă Eva…” Nici nu le citi, cu toate că stăruinţa băiatului pe care abia îl mai ţinea minte o emoţiona măcar puţin. Îi răspunse distrată, şi minţind: „N-am fost acasă, de aceea nu ţi-

am scris până acum. Amândouă scrisorile tale m-au bucurat. Mai scrie-mi când vrei, dar nu prea des.”

De atunci nu mai primi nimic de la Luchi şi nu-şi mai aminti de el.

În afară de portar şi de puţinii furnizori cu care avea de a face în mod obişnuit, nu întâlnea pe nimeni; ei nu se duceau nicăieri, sau prea rar, şi atunci nu dădeau peste oameni cunoscuţi; parcă muriseră sau emigraseră toţi. Cum se apropia iarna, Eva trebui să-şi facă o haină mai călduroasă, dar se luptă câteva zile cu prudenţa ei până să se hotărască; i se părea o cheltuială abuzivă. Ştia că dincolo o aşteptau dulapuri întregi cu lucruri de îmbrăcăminte; numai un cuvânt să fi spus şi domnul von Seele i le-ar fi trimis. Însă acel cuvânt ea nu l-ar fi spus niciodată, chiar dacă ar fi rămas în zdrenţe.

Banii de la bancă se iroseau; lui îi trebuiau sume din ce în ce mai mari, şi ea era din ce în ce mai îngrijorată. La prima ninsoare el veni cu o hotărâre nebunească:

— Eva, după-masă îţi cumpăr echipament de schi. Vreau să mergem la Sinaia şi să stăm până după Anul nou.

Ea se îngrozi.

— Dar n-avem bani!

— Nu-ţi fie teamă! Ştiu eu ce fac.

Vacanţa la Sinaia fu urâtă, începând cu drumul într-un tren foarte aglomerat. El vroise să telefoneze să reţină camere la Palace. (Alt Palace!… se gândea Eva. La Constanţa fusese tot Palace, şi dacă ar fi mers în altă parte ar fi fost încă un Palace – lumea are nevoie de amăgiri; una din ele este vorba somptuoasă!) Se împotrivi, temându-se de preţurile unui hotel de lux. Trebuiră să caute o cameră în oraş şi nu găsiră decât una foarte modestă, într-o casă care se numea vilă, dar avea sobe de fier şi spălător cu ibric. El părea mai răbdător, ea însă tremura tot timpul de frig; soba se încălzea repede şi tot atât de repede se răcea; cum se nimerise un timp geros, în multe nopţi dormi cu aproape întregul echipament de schi. Apoi, camera avea o uşă spre o altă încăpere, de unde se auzea până şi respiraţia vecinilor. Erau nevoiţi să vorbească în şoaptă şi să-şi supravegheze gesturile, ceea ce transforma vacanţa într-o pedeapsă.

Pe deasupra, Eva avu nenorocul să-şi răsucească o gleznă în chiar prima zi. Erau într-un decor urât şi sărac, o pârtie înghesuită între brazi, plină de amatori stângaci. Îşi dădu seama de la început că nu avea nici o îndemânare sau poate nu era creată ambianţa care să-i dea puţin elan. Nu izbutea să pornească, picioarele i-o luau înainte, corpul îi rămânea în urmă şi cădea pe spate în poziţii caraghioase; se simţea umilită şi se descuraja mai mult. Nici el nu era un schior bun, însă alunecarea pe zăpadă îl îmbăta, astfel că ei nu-i mai purta nici o grijă, ci o lăsa aproape în părăsire; doar din când în când venea pe lângă ea, aprins la faţă, gâfâind, fericit, ca s-o întrebe, cu ochii în altă

parte:

— Merge, Eva, merge? Dă-i drumul înainte, curaj!

Seara, acasă, văzu că i se umflase glezna şi începea s-o doară. De atunci nu mai puse schiurile în picioare, dar ca să-i fie pe plac îl însoţi în fiecare zi, şchiopătând graţios şi apoi tremurând de frig pe marginea pârtiei, în frumosul ei echipament devenit inutil şi ridicol. Se simţea nevolnică, se asemuia cu atâtea alte femei care nu puseseră niciodată schiurile în picioare, dar se arătau în parc şi la cazinou în costume prestigioase. Odată urcară până la o cabană mică, la 1400 de metri, unde se construia un hotel mare, sau un sanatoriu; din acel loc, valea se vedea până departe, amintindu-i peisajul de dincolo, de atâta vreme părăsit. La înapoiere, el îşi dădu drumul cu schiurile, lăsând-o să vină singură un drum lung.

După o săptămână se simţea murdară şi copleşită de nervi: el însă era în largul lui şi vroia să mai rămână. Dimineaţa se scula voios, aprindea focul, se bărbierea lângă sobă, cânta marşul militar, apoi îşi aducea schiurile la căldură şi se apuca să le ungă pe tălpi cu diferite feluri de ceară, după indicaţiile unei cărţulii. Îndeletnicirea aceasta îl pasiona şi o etala orgolios, căci mulţi sportivi vechi o ignorau.

Într-o seară, ţinu să meargă la cazinou, cu toate împotrivirile ei. Dar pentru Eva escapada nedorită fu un noroc; el se apucă să joace, ba încă la două rulete deodată; plasă fise cu nemiluita, pe o masă şi pe alta, alergând de colo până colo, ca un ogar, cu limba scoasă de un cot, şi într-o jumătate de oră pierdu toţi banii. Astfel, a doua zi trebuiră să se urce în tren, cu bilete de clasa a treia şi cu câte un covrig în buzunar. Era în ajunul Anului nou; când sosiră, banca se închisese; petrecură revelionul cu conserve, la care se adăugă halva şi o sticlă de şampanie, luate pe datorie de la băcan. Dar după aceea, noaptea rămase a lor, fără vecini şi cu un calorifer cald în locul sobei de fier. Mai mult Eva nu-şi dorea pentru Anul nou, nici pentru toţi anii viitori.

Noaptea începuse bine, nu la fel începu anul. Abia trecuseră câteva zile din ianuarie, când, el trebui să plece în Moldova, cu acei oameni necunoscuţi, care-i erau asociaţi sau Dumnezeu ştie ce, să vadă nişte locuri, nişte păduri. Lipsi o săptămână, pe care Eva o petrecu speriată, fiindcă nu ştia niciodată ce înseamnă plecările lui. Dar el se întoarse, şi ea plânse prosteşte, de gâtul lui, în vestibul. Pe urmă văzu că era nebărbierit şi cu hainele mototolite; călătorise prost, prin nişte locuri fără tren, umblase cu sania şi chiar pe jos, dormise îmbrăcat, prin case de oameni săraci. Era însă bucuros; treburile mergeau bine, în curând avea să dispună de bani. Cântă mai vesel ca oricând marşul militar în timp ce se ştergea pe obraz, şi parcă de data asta nu mai cânta fals deloc.

Puţin timp după aceea, într-o zi la prânz, veni acasă cu un taximetru, încărcat de cumpărături. O jumătate de oră îi trebui portarului să care pachetele sus. Era un întreg bazar: un aspirator nou de praf, o maşină de călcat, un aparat electric pentru prăjit pâinea şi alte câteva aparate electrice. Urmau parfumuri, ape de colonie, piepteni, paste de dinţi, săpunuri, perii, o trusă de îngrijit unghiile. În alt pachet, stofe de pardesiuri, de haine, de rochii, de taioare; în altul, albituri… Şi desfăcutul cumpărăturilor nu se mai termina. Se cunoştea că luase magazinele la rând, cu o poftă nebunească de a colecţiona obiecte de orice fel, folositoare sau nu. Eva privea depozitul, uluită de nebunia lui, iar el râdea, bucuros; deşi obosit de atâta alergătură, avea aerul să spună: „Ei bine, vezi ce sunt eu în stare?”

— Trebuie să fac ceva, să te pun sub interdicţie!

— Nu-mi strica buna dispoziţie! Când cumpăr ceva, procedez în felul meu şi vreau ca toată lumea să se bucure.

— Bine, dar câţi bani sunt aici?

— Nu ştiu; nici nu interesează. Dacă eşti îngrijorată, te anunţ că înainte de a cumpăra un ac – sunt şi ace, nu ştiu pe unde, ai să le găseşti – îmi plătesc datoriile până la un leu. Fondul tău la bancă e pus la loc!

— Spune-mi, ai moştenit? Ai câştigat la loterie?

Sub curiozitate îşi ascundea neliniştea; prin bani independenţa lui devenea alarmantă. El râse măgulit; poate oamenii care câştigă în afaceri au, mai mult decât bucuria izbânzii, mândria de a fi admiraţi.

— În afară de loterie şi moştenire, nu mai ştii nici o cale să ai bani?

— Nu ştiu; nu-i vina mea dacă sunt incultă. Tu nu m-ai lăsat să termin şcoala.

— Nu te-ai gândit, de pildă, la iscusinţă?

Ea îl luă în braţe, râzând:

— Ştiu o singură iscusinţă a ta: bărbieritul. De fapt mai ştiu una, dar mi-e ruşine să spun.

Păru supărat.

— Dar ce crezi tu despre mine? Că sunt un trândav?

— Numai asta nu! Trândav?! Tu stai mereu sub presiune, ca locomotivele în gară; ai nevoie doar de un semn ca să porneşti. Şi de-abia aştepţi semnul. Ba cred c-ai fi în stare să pleci fără niciun semn. (Se întrista deodată.) Ai grijă sa nu te ciocneşti.

Peste o săptămână, el plecă, întocmai ca o locomotivă care stătea de mult sub presiune. Plecă întâi la Budapesta, să caute maşini pentru fabrica proiectată. De acolo scrise că trebuie să se ducă mai departe, la Viena, fiindcă nu găsise condiţiuni convenabile. Se duse însă şi mai departe, din oraş în oraş, până la Dresda, de unde Eva primi o ultimă scrisoare: „Am rupt legăturile cu oamenii aceia, care credeau că am să merg cuminte la păscut pe izlazul lor şi am să stau împiedicat. Şi ei vroiau să mă transforme în copac, îi urăsc! De aici plec la Namur, să fac rost de bani, sper ca mama are să-mi dea, ca să le restitui partea investită de ei şi să mă eliberez, libertatea relativă la care poate năzui un om de pe pământ, atâta vreme cât n-are cum ajunge pe un alt astru. Dacă vei fi tristă şi te vei socoti nefericită, ţine seama că până azi nu s-au născocit instrumente de măsurat nefericirea. Oamenii pot să se iubească, dar n-au cum sa se înţeleagă. Nu fuge nimeni de bine, dacă nu-i un rău în el, adică o năzuinţă spre alt bine. Ai fost binele meu – nu fug de tine. Fiindcă n-ai să mă înţelegi, accept să mă ierţi; e compromisul creştin datorită căruia ne târâm zilele.”

Deşi în termenii ei de parabolă scrisoarea era foarte clară. Nu putea, sau nu vroia să creadă că el n-avea de gând să se întoarcă; ar fi fost cea mai crudă şi mai inexplicabilă dintre plecările lui, dacă nu o socotea un semn de demenţă. Mai degrabă putea fi o neînţelegere. Ar fi vrut să stea de vorbă cu unul din oamenii aceia, dar nu-i cunoştea, nu ştia nici unde stau, nici cum îi cheamă. Trimise o telegramă urgentă la Dresda, post-restant, cu speranţa că el poate mai aşteaptă altă corespondenţă şi se va duce să întrebe la poştă: „Te rog, răspunde când te întorci, n-am înţeles scrisoarea, sunt foarte îngrijorată.” În acelaşi timp îi scrise la Namur, pe adresa cunoscută; nu primi niciun răspuns. Un timp mai aşteptă, neliniştită, dezorientată, până ce acceptă să înţeleagă, şi atunci mintea i se lumină pe deplin. Orizontul ei se închise şi deveni cenuşiu. Pe acest fundal dezolant trecea din când în când câte un fulger scurt, explozii de revoltă şi mânie. Îl ura, fiindcă îi zdrobise viaţa şi nu-i lăsase nici măcar capacitatea de a crede în viitor.

Era la jumătatea lui februarie: o primăvară timpurie făcuse să apară pe străzi ţigăncile cu ghiocei; mugurii copacilor plesneau nedumeriţi; când trecea pe lângă Cişmigiu, simţea mirosul pământului dezgheţat prematur şi neliniştit.

În casa nu putea sta; fiecare obiect îi amintea de el. Începu să colinde străzile, dar acum nici strada nu-i mai absorbea gândurile – era opacă, ternă şi rece şi refuza vechea alianţa. El îi sfărâmase până şi acest mecanism de consolare, care nici măcar nu fusese dăruit de el.

Sfărâmase nu numai inima ei, ci tot ce o înconjura. La răsărit, la apus, la miazăzi, la miazănoapte, unde întorcea capul să respire, dădea peste imaginea lui. Îi umpluse viaţa cu amintiri zgomotoase, şi acum trăia sub teroarea lor.

Într-o zi se gândi la Luchi şi vru să-i scrie, dar condeiul i se părea un obiect necunoscut, nu ştia cum să-l ţină în mână şi ce întrebuinţare să-i dea. Vru să scrie acasă; hârtia albă o orbea ca un deşert de zăpadă. Izbuti să reconstituie o parte a alfabetului uitat, ca să-i scrie câteva cuvinte domnului von Seele: „Oswald, trebuie să te văd!” Dar nu era sigură că folosise aceste cuvinte clare, şi nu un cod al ei, indescifrabil. Era miercuri; sâmbătă el ar fi primit scrisoarea, şi dacă izbutea s-o înţeleagă, duminică ar fi fost aici. Trei zile. Până atunci, putea să i se termine aerul. Încercă să întrebuinţeze vechiul sistem de aşteptare, cu ceasornicul în mână: „Arătătoarele se mişcă implacabil. Orice s-ar întâmpla, timpul trece, şi eu merg o dată cu el. O învârtitură a secundarului, un minut. Şaizeci de minute, o oră. Au mai rămas şaptezeci şi trei. Ceasornicul nu poate să se oprească şi duce timpul cu el!”

După câteva ceasuri, simţi că o doare inima şi se înăbuşă. Nici sistemul acesta nu mai era bun; nimic din trecut nu mai era bun. El distrusese tot zidul ei de apărare!

Seara, cu o valiză mică, se urcă în tren, şi a doua zi dimineaţă ajunse. Sub cerul noros de februarie, oraşul i se păru îndoliat. Făcu drumul pe jos, pe lângă ziduri, ferindu-se de priviri, ca un răufăcător. Ceasul din turn bătea de opt ori când ajunse în piaţă. Căută din ochi locul unde era umbra la şase după prânz, dar îşi aminti că el îi spulberase şi această iluzie copilărească. Doar în bătăile ceasornicului mai găsea ceva din muzica orelor, care o fermecase cândva. Poate nu era totul mort.

Luă un comisionar de sub zidul catedralei, intră într-o cofetărie şi scrise cu mâinile îngheţate: „Nu te mira şi nu te speria. Am sosit acum şi vreau să te văd…”

Servea o fată blondă, cu coadele pe spate. Şi-o amintea; nu mai crescuse de loc, sau poate venise alta în locul ei. Toate aici, la şaisprezece ani, erau la fel, blonde, cu coade pe spate. Îi aduse cafeaua cu lapte. Bău ţinând ceaşca în palme, ca să se încălzească. Aşa îşi beau ceaiul, în cafenele afumate, oamenii săraci sau năpăstuiţi; îi văzuse odată, nu ştia pe ce strada îngustă şi înghesuită, când colinda prin Bucureşti. Şi ea se simţea acum foarte năpăstuită.

Comisionarul avea de făcut un drum lung cu tramvaiul, tramvaiele mergeau încet, aşteptându-se unele pe altele la macazuri. Trecuse aproape o oră când văzu automobilul oprind brusc în faţă, derapând până în trotuar pe asfaltul îngheţat. Domnul von Seele coborî, intră în cofetărie şi o căută cu ochii miopi în penumbră. Avea o pălărie

cenuşie, cu borurile mici, lăsate în jos, care îl făceau mai scund. Nu, mai ales privit de departe nu părea impunător. În loc de palton purta o scurtă de postav, în culoarea pălăriei, îmblănită cu jder. Se cunoştea că luase hainele pe care le avusese la îndemână. Nu se aşeză. Clipea des, de după ochelari. Eva văzu că avea părul decolorat.

— Haide să mergem de aici. Eşti foarte palidă; ai slăbit. Te simţi rău?

— Nu ştiu cum mă simt, Oswald.

Îi părea bine că venise cu automobilul de sport, pe care îl conducea singur. Şoferul ar fi stânjenit-o. Se înghesui lângă volan.

— Sunt foarte nenorocită, dar n-am venit să-ţi cer nimic. Ar fi fost mai simplu să apelez la tine când ne-am întâlnit în tren. Atunci mai aveam curajul să trăiesc. Acum sunt obosită… Am ales între a muri şi a veni aici, sau poate am făcut doar un ocol. Aş vrea să-ţi spun tot, şi când mă gândesc ce să-ţi spun, văd că totul e doar puţin: nu mai pot! Aş vrea să stau într-un sanatoriu, să mă îngrijească un medic bun, poate există scăpare; eu nu ştiu, nu am putere. Aş vrea să dorm, Oswald să dorm mult timp, să visez, să nu trebuiască să respir, să nu-mi bată inima. Dacă ar fi cu putinţă, aş vrea o odihnă deplină şi fără sfârşit. Poate ar fi moartea.

Domnul von Seele îi strânse braţul.

— Nu vorbi copilării!

— Nu sunt copilării, Oswald Nu mai pot nici să închid ochii, nu mă mai gândesc la nimic, fă ceva pentru mine, ajută-mă să dorm.

Îşi lăsă capul pe spătar. Nu-şi dădea seama dacă automobilul pornise sau se legăna numai ea. I se părea că visează fără să ştie ce. Simţea o greutate pe tâmple, nu bună, nu rea. Bâigui:

— Nu vreau acasă, Oswald; nu se poate! Du-mă oriunde.

Auzea zgomotul străzilor, dar nu-l identifica. O clipă se crezu pe malul mării, auzi rostogolirea unui val care venea peste ea. Întredeschise ochii, fără spaimă, şi văzu un tramvai trecând pe alături.

— Mi-e frig.

— Am să te încălzesc. Am să fac un foc mare şi am să te culc într-un pat alb.

— Un pat de sanatoriu… Şi să fie o călugăriţă, să-mi ţină mâna pe frunte. Îmi ard tâmplele.

— Am să-ţi ţin mâna mea.

— E bună mâna ta, Oswald… Oswald, tare aş vrea să dorm… Ce nume ai tu! Când îl spun de multe ori, parcă aud o pădure foşnind. (Întredeschise ochii, văzu copaci în preajmă) Am trecut de casă, da?

— Am trecut.

— Era bine în casa ta… Mi-e dor de Savant!

El zâmbi trist şi compătimitor, pentru amândoi.

— Şi lui îi e dor de tine.

Eva clătină din cap.

— Mă minţi. Dar ce bune sunt minciunile tale! Sunt minciuni bune şi minciuni rele; cele bune înseamnă liniştea şi fericirea. Liniştea şi fericirea sunt minciuni! Unde mă duci?

— Într-o casă liniştită şi caldă, între brazi, unde n-are să te supere nimeni şi ai să dormi cât ai să vrei. La poartă am să scriu „Nu intraţi, nu sunaţi, umblaţi încet – aici doarme Eva.”

— Are să fie bine, Oswald. Unde e casa?

— Spre Păltiniş.

Nu fusese niciodată acolo, dar casa o cunoştea din fotografii. O pregătise pentru ea, şi ea o părăsise înainte de-a fi văzut-o. Câte nu părăsise!

La capătul unor serpentine, automobilul coti scurt şi se opri. Deschise ochii, toropită. Nu văzu decât brazi şi zăpadă, încercă să coboare, dar nu izbuti; corpul n-o mai asculta, parcă era anesteziată. Domnul von Seele trecu în partea ei, se aplecă şi o ridică în braţe. Simţi că dogoreşte.

O femeie în vârstă, încălţată cu cizme, venea înotând prin zăpadă; ninsese mult peste noapte, şi peisajul era proaspăt. Eva nu ştia cum ajunsese într-o cameră mare, la etaj, cu ferestre largi şi cu perdele de tulle alb, reproducând aproape în totul camera ei de dincolo. Femeia aştepta în uşă.

— Marta, sună acasă şi caută-l pe şofer, îi şopti domnul von Seele. Spune-i să scoată repede maşina şi să-l aducă pe doctor. Dar să plece imediat, să nu piardă niciun minut. Dacă doctorul nu-i acasă, să-l caute la spital. Întreabă-l dacă a înţeles.

Abia peste o oră auzi automobilul jos. Doctorul casei era Kunn, urca scările greu. Nu putea să rămână cu el. Coborî în hol şi rămase în faţa căminului, până se deschise uşa sus. Atunci se îndreptă spre scări.

— Congestie pulmonară.

Era în ziua de 28 februarie 1937. Aşa începu boala şi ţinu mult, semănând cu un somn, cum şi-l dorise Eva. Avea o cameră liniştită, ca de sanatoriu, o călugăriţă la căpătâi, înveşmântată în negru, cu tulpan alb, scrobit, cu mătănii în mâini. Nu se auzea nimic, şi ea visa, alunecând pe serpentinele dintre viaţă şi moarte, împăcată cu amândouă, fiindcă se odihnea, şi-i era indiferent că odihna venea prin moarte, sau prin viaţă.

PARTEA A TREIA

Prin perdeaua de tulle alb se vedeau, peste vârfurile brazilor, departe, acoperişurile oraşului luminate de soare. Era soare puternic, de iunie; îl simţea pe braţe, arzător, în timp ce aerul rămânea rece, neîmblânzit – şi impregnat de ozon.

Eva dădu perdeaua la o parte, luă binoclul de pe pervaz şi reperă casa de dincolo. Apărea, de parcă ar fi ţinut-o în palmă, cu zidurile albe şi acoperişul roşu foarte înalt, cu aproape toate detaliile; vedea când se deschidea o uşă, când umbla un om prin curte, când grădinarul stropea florile, dimineaţa şi seara, distingea la grajduri mişcările rândaşilor, până şi păsările se ghiceau uneori, dacă atmosfera era clară, ciugulind grăunţe după gardul de sârmă împletită.

Era una din dimineţile când trebuia să vină domnul von Seele; el o vizita de câteva ori în cursul săptămânii şi în toate duminicile. Cum ştia orele lui, îi plăcea să-i urmărească plecarea; se deschidea uşa garajului, automobilul ieşea şi trăgea la intrarea principală, şoferul cobora, îşi mai găsea de lucru cu o cârpă, ştergea praful de pe aripi, sau de pe capotă, până ce apărea stăpânul. Eva se bucura copilăreşte că putea să-l vadă fără ca el să bănuiască; acest privilegiu secret o făcea sa se simtă mai puternică şi mai apărată.

În clipa când prinse casa în binoclu, automobilul de sport era la intrare; şoferul ştergea parbrizul. Domnul von Seele coborî scările, trăgându-şi mănuşile pe mâini. Avea pălăria cu borurile lăsate; deşi venise vara, nu mai umbla niciodată cu capul gol. Automobilul porni, ieşi pe poartă, şi se pierdu sub copacii din Jungerwald; peste pădure pluteau norişori albi.

Eva alergă la bucătărie. Marta şi Gheza erau singurii oameni de serviciu ai casei. Spuneau că ar fi unguri, de pe la Târgu-Mureş, dar aproape nu mai ştiau nici ei ce sunt, fiindcă fuseseră mulţi ani la stăpân dincolo de munţi, unde pare că îşi uitaseră şi limba. Eva stătea adesea de vorbă cu ei; vroia să afle traducerea câte unui cuvânt.

— Gheza, cum se spune la lacăt, pe ungureşte?

El îşi încreţea fruntea, se gândea chinuit, se uita la nevastă-sa, apoi răspundea greoi şi cam supărat:

— Locot.

Chiar dacă s-ar fi spus aşa, Eva nu putea să creadă.

— Locot?

— Locot, da.

— Dar la pâine?

— La pâine? Puine!

— Şi la slănină?

Mânca alături de ei, dintr-o pâine neagră, mare cât un ceaun, şi

dintr-o halcă de slănină albă, tăvălită prin boia de ardei. Petrecea multe ore în tovărăşia lor; uneori se uita prin câte o oală sau mesteca în alta, aducându-şi aminte, fără păreri de rău, că într-un timp fusese gospodină. Şi iar îl întreba pe bărbat:

— Gheza, cum se spune la casă pe ungureşte?

El iar îşi încreţea fruntea şi iar părea supărat:

— Coso.

— Şi la ardei?

— Ordei.

— Ăsta-i esperanto, nu-i maghiară. Spune-mi, ai băut vreodată vin de Tokay? În pustă ai fost?

Odată îi luase sus pe amândoi şi le pusese la picup „Rapsodia Ungară” de Liszt. Ascultaseră neîncrezători şi stingheriţi, până când începuse ceardaşul. Atunci se uitaseră unul la altul, surprinşi şi puţin înfricoşaţi, apoi îşi pironiseră ochii pe difuzor. La sfârşit, Gheza se ridicase, îşi luase nevasta de mână şi ieşise cu ea, fără un cuvânt.

Niciodată nu-şi arătaseră dorinţa să mai asculte muzica aceea, sau alta, dar o priveau pe Eva mai temători şi totdeodată mai călduros. Marta, care era puţin mai guralivă decât bărbatul, îşi exprimă într-o zi punctul de vedere cu privire la prea multele ore cât Eva asculta muzică:

— Asta nu face bine la omul sănătos. Face boală de cap şi de nervi. Când am fost la Bucureşti, coconaş ne-o trimis la teatru unde cântă, nu vorbeşte.

— Şi cum ţi s-a părut?

— Cântă prea mult, cântă mereu.

Interogată despre numele operei, Marta nu putu răspunde, în schimb îi făcu rezumatul:

— Am văzut asta cu femeia stricată care moare de oftică.

— Mă mir că nu ţi-a plăcut!

— No, mi-o plăcut! Dar cântă prea mult, toţi cântă, patru ceasuri, cântă mereu că până n-o murit curva n-o fost voie să plecăm!

Eva îşi petrecea între ei o convalescenţă prelungită, calmă şi binefăcătoare. O neliniştea numai gândul că într-o zi trebuia să plece de aici.

— Marta, fii gata că vine!

Deschise uşa cuptorului, să vadă dacă sunt coapte cornuleţele cu nuci; după o singură privire, decretă cu competenţă:

— Peste cinci minute să le scoţi.

Luă untul din răcitor, îl puse în presă şi obţinu un calup înflorat, pe care îl aşeză cu grijă, să nu-i strice forma, pe platoul lui de faianţă. Obişnuia să pregătească singură micul dejun în zilele când venea domnul von Seele. Se îngrijea să fie franc-cafeaua proaspătă, alegea zahărul, numai bucăţi neciuntite, examina ceştile, linguriţele,

farfurioarele, nu scăpa din vedere niciun amănunt.

— Eu sunt gata, Marta! Mă duc sus.

Alergă iar la fereastră; cam în douăzeci de minute, automobilul trebuia să apară la marginea pădurii. Îl aştepta, trăgând cu coada ochiului la ceasornicul de pe noptieră, întârzierile sau avansurile trădau starea de spirit a conducătorului. În zilele lui de bună dispoziţie, apărea cu trei-patru minute mai devreme. Acum însă întârzia. „Oswald e supărat…”

Îi ieşi în întâmpinare pe terasa din faţa intrării. Domnul von Seele coborî din automobil, cu pălăria sub braţ şi cu obişnuitele flori în mâna, chiparoase de data aceasta, probabil de seră, sau importate din sud, fiindcă nu era timpul lor. În buzunarele hainei avea, împăturite, ziarele de dimineaţă.

Eva îi întinse mâinile; el i le sărută pe amândouă. Era singura intimitate.

— Ai o scrisoare, spuse, în timp ce ea îl ducea spre masa aşezată pe terasă.

Recunoscu scrisul doamnei Alion; nu se grăbi să citească, întâi puse florile într-o vază şi le făcu loc pe masă. Parfumul lor era cam tare, dar în aerul ozonat se dilua, până la o nuanţă delicată.

— Îţi mulţumesc, Oswald! Sunt foarte frumoase.

În timp ce el amesteca zahărul în ceaşcă, îi privea mâinile şi îşi amintea ce bune fuseseră cu ea. Îi răcoriseră adesea fruntea înfierbântată, iar când deschisese prima oară ochii, după boală, le găsise mângâindu-i obrazul.

Părea gânditor.

Eva deschise plicul mare, galben, ca de la tribunal. Întâi văzu o fotografie şi o recunoscu pe Getta, în rochie de mireasă; părea înţepenită sub coroniţa de lăcrimioare de care atârna voalul. Alături era ginerele, în uniformă militară, ceva mai scund decât ea şi cam gras. Eşarfa strânsă pe mijloc nu izbutea să-i marcheze talia. Avea capul voluminos, rotund, fără nici o expresie. Stăteau cu tâmplele lipite, într-o atitudine tandră, şi cum el, fiind mai mărunt, îşi întindea gâtul s-o ajungă, semăna cu un viţel bătrân care imploră vaca să-l lase la uger.

Doamna Alion îi scria: „Cu ajutorul lui Dumnezeu, am văzut-o şi pe asta. Află că sora ta s-a cununat joia trecută, şi duminică am avut nunta. Nunta s-a făcut la Focşani, nu aici, că aşa a vrut ginerele, în casele lui frate-su. Îmi pare bine de ea, şi-mi pare şi de tine bine că te-ai întors la bărbatul tău. N-am vrut să-ţi spun niciodată, ca să nu-ţi fac inimă rea, dar vagabondul acela nu era de tine. Bine că te-ai despărţit de el şi ţi-ai lecuit inima. Acum vezi cum te porţi, fiindcă ulciorul nu merge de multe ori la apă. Ţi-am mai trimis o scrisoare, la Bucureşti, şi n-am ştiut de ce nu-mi răspunzi, până acum când a dat Dumnezeu să mă informezi şi pe mine. Dar slavă Domnului că te-ai strâns de pe

drumuri! Cu Gettuţa n-a fost aşa uşor, până s-a hotărât, că el nu mai e în armată de la 1 aprilie, când i s-a aprobat demisia. A trebuit multă stăruinţă, şi din partea mea, şi dintr-a lui, până am convins-o. Aşa că el e acum căpitan în rezervă, dar la nuntă şi-a pus uniforma, deşi nu avea voie, numai ca să-i facă plăcere Gettuţei şi să se fotografieze. Au plecat alaltăieri în voiaj de nuntă, la Bucureşti, şi pe urmă au să se ducă pe câteva zile la Cluj, că el tot are acolo treburi, pentru frate-su, care a făcut cu banii lui nunta şi le-a cumpărat o mulţime de lucruri…”

După ce termină scrisoarea, se întoarse iar la fotografie; o recunoscuse pe Getta la întâia privire, iar acum i se părea o străină. Fotografia era retuşată prost, se vedeau urmele creionului, obrazul părea nespălat. Nu putea să-şi explice cum ajunsese Getta aici, şi se întreba ce era mai de plâns: că se măritase cu acest om, sau că nimerise la un asemenea fotograf?

Băgă de seamă că musafirul său o privea; se smulse din atmosfera adusă de plicul galben şi îi zâmbi. Oricât de mult suferise, trebuia să mulţumească lui Dumnezeu că o ferise de un destin care ar fi putut să semene cu al Gettei. Şi lui Oswald trebuia să-i mulţumească, şi chiar altui om…

— Aş prefera să intrăm, spuse domnul von Seele.

În unele zile stăteau la soare, în şezlonguri, pe peluza din faţa casei, alteori intrau în hol; de când Eva se însănătoşise, el nu mai urcase niciodată în camera ei.

— Nu ştiu ce am, se explică în continuare, nu-mi place soarele azi.

Se aşezară în fotolii, unul în faţa altuia, cu măsuţa de şah la mijloc, cuviincioşi şi rezervaţi ca doi oaspeţi. Şi într-adevăr, fiecare era, şi se simţea, oaspetele celuilalt.

— Eva, vreau să vorbim. Tu rămâi la punctul tău de vedere, în privinţa divorţului?

Ea înclină capul; se opri cu ochii la figurile de pe tabla de şah. Domnul von Seele nu aşteptă alt răspuns.

— Atunci, săptămână viitoare e transcrierea. Mai ai încă timp să revii.

— Nu, Oswald. Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut. Nu mai pot să fiu nevasta ta. Prefer să-ţi fiu orice altceva, într-o zi…

După tresărirea lui îşi dădu seama că îl jignise; poate fusese vulgară, îşi exprimase în cuvinte nealese, rănind buna lui cuviinţă, o hotărâre care reprezenta totuşi bunăcuviinţa ei.

— Te rog, iartă-mă! Nu pot niciodată să redau corect ceea ce gândesc.

De când o adusese aici, bolnavă şi pierdută, domnul von Seele nu încetase de a o vedea ca pe un copil nefericit; avea încă în braţe senzaţia corpului ei firav, dematerializat, cum îl purtase de la automobil până sus, vedea încă genunchii aceia mici, slăbiţi, de fetiţă, şi-i era

peste putinţă să refacă imaginea femeii pe care o îmbrăţişase altădată. Orice gest, orice cuvânt care putea să sugereze ceva vecin, i se părea strident şi necuviincios.

Scoase ziarele din buzunar.

— Mi-e teamă că drumul nostru la Viena e compromis.

Îndată ce Eva intrase în convalescenţă, el îi vorbise despre câteva călătorii care se gândea că îi vor face bine. Ea îşi spunea: „Călătoria de consolare!” Nu simţea nevoia, îi era bine aici, aşa, cu brazii, cu Marta, cu Gheza, cu plăcile de patefon şi cu domnul von Seele din când în când. Îşi amintea întâmplările vechi fără nici o durere, numai cu revoltă; singura ei suferinţă era că nu putea să ierte. De călătoriile proiectate aproape uitase. Întrebă numai din politeţe:

— Şi de ce, Oswald?

El îi întinse ziarele. Eva îşi aruncă ochii pe ele, însă nu citi nici măcar un titlu.

— Nu-mi pare rău de loc. O să…

Vroise să spună: „O să mergem la anul” – şi nu era dreptul ei să hotărască dacă anul viitor avea să mai fi aici.

— Eva, tu nu vrei să cobori de loc în oraş? Nu ţi-ar place să dai o raită prin magazine? Sau poate să mergi la un cinematograf. Se joacă „Visul unei nopţi de vară.”

— Nu; mi se pare că l-am văzut mai demult, la Bucureşti. Nu vreau să cobor; mai lasă-mă aici; mi-e frică de oraş. E atâta zgomot! Şi sunt aşa de mulţi oameni!

— Dar ai să te plictiseşti!

— Dacă am discuri, mi-ajunge.

— Ţi-am adus „Simfonia a noua.”

Eva se ridică şi alergă să ia discurile din automobil. Erau aşezate cu grijă, într-o trusă specială, cu separatoarele îmbrăcate în piele de antilopă. Se gândi, dacă mai era nevoie, că posesorul unor astfel de obiecte nu poate avea un suflet de rând.

— Am să pun numai de la jumătate, Oswald. Îmi place ultima parte.

Domnul von Seele fuma gânditor, cu ochii la titlurile mari din ziare. Avea un frate la Viena, şi prieteni. De sus se auzea acel adagio cantabile, premergător vocilor omeneşti, îi amintea adolescenţa şi începutul tinereţii, concertele de iarnă, partiturile ţinute pe genunchi, urmărite cu ardoare, învăţate pe de rost. Îi era atât de cunoscută complexa melodie în si bemol, perforată în chip neprevăzut de alte tonalităţi, dând un amestec de melancolie, de tristeţe, de deznădejde şi-apoi de reculegere religioasă, ca să se termine în altă deznădejde, cu un ţipăt de fier rupt, deşi aşa de reţinut, un scrâşnet de neadmis, coborât din absurd şi din imposibil, semănând cu sfârşitul atâtor deznădejdi omeneşti! Apoi, un timp, muzica se stinse, lăsând loc să se nască nelinişti lăuntrice, răsfrângerea temerilor de viitor, până ce, pe

neaşteptate, fiinţa lui se destinse, împăcată cu tot ce putea fi. Ridică ochii, surprins. Eva stătea sus, cu capul rezemat de tocul uşii, cu mâinile atârnând pe lângă corp. În spatele ei, violoncelele şi contrabasurile anunţau în surdină „Oda bucuriei”, pledoaria aceea, atât de simplă, de modestă şi de convingătoare.

Se priviră în ochi, şi parcă muzica întindea, de la unul la altul, fire de înţelegere, care sunau la unison. Parcă se cunoşteau de când lumea, parcă ştiau, unul despre altul, tot ce simţeau, ce gândeau, ce sperau.

La sfârşit, Eva rămase rezemată de tocul uşii. Abia peste câteva clipe îşi reveni, la apelul picupului. Se duse să-l oprească, apoi coborî scările.

— Sunt fericită, spuse, şi mă doare ceva în inimă de atâta fericire. E soare afară, e cald, sunt sănătoasă şi tu eşti bun. Îţi mulţumesc pentru discuri!

Iar în gândul pe care învăţase să şi-l reţină, continuă astfel: „Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut, ca să pot simţi această Odă a bucuriei!”

O singură dată coborî Eva în oraş, pentru o formalitate la Tribunal; iscăli un formular, şi divorţul era terminat. Pe drum, la întoarcere, domnul von Seele spuse:

— Eva, între noi nu se schimbă nimic.

— Pot să mă mai bucur de ospitalitatea ta? Îţi mulţumesc. N-o fi tot ce-i mai demn, dar mi-e frică să plec, şi dacă nu mă alungi, rămân. Nu ştiu care este dezlegarea; probabil că există una, pregătită undeva; o aştept. Îmi dai voie s-o aştept fără să fac nimic?

— Nu mai pune întrebări inutile! Dacă aş fi cu zece ani mai bătrân, te-aş înfia.

Ea începu să râdă.

— Mi-ar place să am un tată atât de drăguţ! Oswald ce prostii spui! Ştii că adineauri mi-a venit să te sărut?

Chipul domnului von Seele rămase neschimbat. Eva ştia că s-ar fi cuvenit să-şi înfrâneze gândurile, dar era prea mult soare, prea mult cer albastru, copacii din Jungerwald prea verzi. Venise vremea când se coc grânele. Spuse:

— Dezlegarea ar fi dragostea. Ce-ar fi să convenim că ne-am cunoscut azi? Hai, zău, încearcă să mă cucereşti! Sunt o femeie foarte tânără, se pare că nu arăt rău, tu eşti un bărbat plăcut. Am fi o pereche potrivită. De ce nu râzi puţin? Dacă ai râde o jumătate de oră pe zi poate ar fi de ajuns.

— Eva, câţi ani ai tu?

— Douăzeci şi unu; extractul meu de naştere a fost în mâinile tale, aşa că nu te pot minţi.

— Ce-i de făcut cu atâta tinereţe?

— Ce se face de obicei cu ea. De ce nu te uiţi la mine?

— Sunt atent ca să nu intrăm în şanţ. N-am avut niciodată un accident.

— Accident de automobil?

Ajunşi sus, domnul von Seele reveni la atitudinea din celelalte zile, mai mult tăcut, dar prevenitor. Continua să o viziteze, de câteva ori pe săptămână, aducându-i flori şi discuri. În unele zile Eva îl simţea absent, alteori iritat, deşi încerca să ascundă. Înţelegea că are nemulţumiri.

Într-o zi, rândaşul veni călare, aducându-l pe Savant după el. Gheza îl luă în primire, şi astfel ea înţelese că îi este îngăduit să călărească din nou, dar nu simţea nevoia. Se ducea în grajd, îi dădea lui Savant zahăr din palmă, îi mângâia coama. Numai de câteva ori ieşi călare, prin împrejurimi. Privea cu oarecare nostalgie peisajul din vale, lacul întrezărit printre copaci, mai departe pajiştea ca un

aerodrom, şi sub ea lunca râului necunoscut unde galopase, răzvrătită. Şi inconştientă. Amintirea acelei rătăciri îi trezea oroare; simţea că e vindecată pe deplin, dar rămăsese în ea o oboseală de moarte.

Vara trecu astfel, şi Eva intră într-o obişnuinţă care n-o speria, fiindcă nu mai dorea de la viaţă decât linişte. Era tot ce mai cerea sorţii, în schimb că accepta să trăiască. Vizitele domnului von Seele stârneau în fiinţa ei un fel de freamăt – era un bărbat, nu dezagreabil, şi pe deasupra o lega de el amintirea unor gesturi foarte clare. Dar, încetul cu încetul, starea aceasta tindea să dispară. Fără să-şi dea seama, când erau împreună, cuvintele şi gesturile ei deveneau din ce în ce mai reţinute. Între ei se aşezase o pânză izolantă care oprea şi vorbele, şi căldura.

Toamna el plecă la vânătoare, lipsi vreo două săptămâni, şi în acest timp ea constată că prezenţa lui nu-i era foarte necesară. La înapoiere, părea schimbat şi continuă să fie tot mai posomorât, până ce într-o zi, la începutul iernii, Evei îi fu dat să-l vadă cum nu şi-ar fi imaginat vreodată, copleşit de mâhnire. Află, fără să înţeleagă prea bine ce însemna această întâmplare, că Germania anexase Austria. Familia domnului von Seele se afla la Viena.

— Eva, mulţi oameni or crede că e bine. S-ar putea să fie aşa, dar nu accept binele cu de-a sila, şi nu vreau un stăpân pe conştiinţa mea şi pe actele mele. Nu-mi impun nimănui credinţa, şi vreau ca nimeni să nu-mi impună o credinţă străină. Nu recunosc pe nimeni, nici pe Dumnezeu, în drept să dispună de mine!

După un timp, păru uitată această întâmplare. În ţară se făceau alegeri, Eva auzea discursuri la radio – toate făgăduiau fericire. În săptămână dinaintea Crăciunului, domnul von Seele plecă pe neaşteptate. Veni să-şi ia rămas bun, în fugă – nu tăie nici măcar contactul motorului.

— Sunt mâhnit că te las singură de sărbători; trebuie să plec chiar astăzi din ţară.

— Unde, Oswald?

El răspunse, după o ezitare:

— Nu e un secret, însă de obicei nu vorbesc nimănui despre drumurile mele; plec la Ankara şi poate mai departe.

— Pentru cât timp?

— Nu ştiu; câteva săptămâni, o lună. Am aranjat să nu-ţi lipsească nimic. Pentru orice ai avea nevoie, să telefonezi jos. Secretarii mei au primit dispoziţiuni.

O sărută pe obraji şi plecă posomorât. Avea să-l revadă abia peste trei luni; călătoria se prelungise dincolo de orice prevedere. Ea petrecu Crăciunul cu Marta şi Gheza, în jurul unui brad mare. După sărbători, pomul rămase mult timp în hol, părând că se uită pe geam la brazii de afară, până ce într-o zi Evei i se făcu milă de el. Ajutată de Gheza îl

duse înapoi, în pădure, şi-l replantă în locul de unde fusese tăiat. Dar bradul continuă să se ofilească; curând îi rămaseră doar ramurile goale, un schelet cenuşiu pe zăpadă. Într-o noapte, viscolul îl smulse de la locul lui. Acum Evei îi părea rău că nu-l lăsase în casă. De la fereastra ei îl vedea, înţepenit într-un desiş, cu ramurile în sus, parcă făcând semne, chemând ajutor, zadarnic. Jucându-se cu creionul pe o margine de carte, scrise: „O dată tăiaţi, lăsaţi copacii să-şi urmeze soarta; nu încercaţi să-i duceţi înapoi, în pădure.”

Mai târziu, găsind rândurile acestea de care uitase, le regăsi şi semnificaţia, de asemeni uitată. Era o filozofie naivă prin exprimare; dincolo de cuvintele banale se zbăteau gânduri triste şi grave.

Noaptea de Anul nou fu o întâmplare neaşteptată, aproape un basm. Avusese de gând să se culce devreme; băuse la nouă seara o ceaşcă de cafea cu lapte şi se dusese în cameră. Vroia să ignore tradiţia, cu ostentaţie, s-o apuce miezul nopţii dormind, ca toate celelalte nopţi. Era aproape unsprezece când Marta bătu la uşă.

— Masa e gata!

Ieşi pe palier, intrigată de invitaţie şi de tonul solemn; jos, în mijlocul sufrageriei, pe masa de douăsprezece persoane, îmbrăcată în olandă albă, în şase sfeşnice, ardeau lumânări mari, roşii, ornamentale. Nu era altă lumină decât lumânările şi focul din cămin, şi pe masă, între trandafiri mici, şi ei roşii, se vedea un singur tacâm, umbrit.

Îşi luă la repezeală o rochie de casă şi dădu să coboare aşa, surprinsă şi fermecată de decorul puţin feeric, puţin misterios, şi foarte discret. Marta o opri, indignată. Pentru o astfel de masă trebuia să îmbrace tot ce avea mai frumos. Ce avea mai frumos? Poate rochia de tafta albă, cu romburi mari de argint; n-o îmbrăcase niciodată. Se privea în oglindă, şi în sufletul ei se trezea sentimentul sărbătorii, pe care nu-l cunoscuse. O rochie frumoasă înfrumuseţează totul împrejur: casa, oamenii, viaţa. I se făcu dor de lume… Se privea de aproape în oglindă căutând o pieptănătură potrivită cu rochia, când descoperi că părul îşi schimbase încă o dată culoarea, dar nu ca în prevestire. Ciudat şi inexplicabil se închidea, tindea spre nuanţa antracitului şi, prin contrast, ochii verzi explodau de lumină.

— Marta, ce se întâmplă cu mine?

Era ca o înviere din morţi; din oglindă o privea o fiinţă necunoscută, cam neliniştită, dar strălucitoare. Îşi puse un voal negru, din creştet până pe umerii goi, poate să se protejeze, poate să se tempereze; acest accesoriu o îmbrăca în mai multă lumină. Începea să se sperie.

Se aşeză singură la masa mare, dar nu era tristă, avea ceva din resemnarea unei împărătese surghiunite. Lumânările scoteau pocnete mici, ca de artificii. Îşi aminti noaptea de Anul nou de anul trecut, când mâncase conserve în locul fripturii, iar în locul tartei, halva. Crezuse atunci că nimic n-ar putea s-o egaleze, şi nici acum n-o regreta; fusese

bine, dar plătise prea mult conservele şi halvaua!

Marta şi Gheza o serveau, în tăcere. Se gândi c-ar putea împărţi cina cu ei, dar atunci tot farmecul s-ar fi împrăştiat, fiindcă farmecul nopţii de Anul nou stătea în întinderea mesei presărate cu trandafiri şi-n lumânările roşii care pâlpâiau festiv şi melancolic, pentru nimeni decât pentru ea.

Astfel rămase singură, cu trandafirii şi cu lumânările, până la sfârşit, făcând în minte bilanţul anilor irosiţi; nu-i renega, dar nu mai vroia alţii la fel.

Peste câteva zile, primi o scrisoare de la doamna Alion; spunea că îi merge bine, că pe Getta o vede rar, fiindcă ei locuiesc la Focşani, unde se duce în vizită numai din când în când. „Au o casă frumoasă cu patru odăi şi cu baie, ceea ce e o binefacere pentru mine; când mă duc la ei, Getta pune să facă focul şi mă sileşte să stau mult în apă caldă. Nici nu ştii ce minunat e pentru ciolanele mele bătrâne, căci la Panciu nu am unde să mă îmbăiez afară de lighean. Eu nu înţeleg ce-i cu tine, îmi spui una, pe urmă alta. Dacă te-ai împăcat cu bărbatul tău, atunci de ce-ai divorţat? Şi dacă eşti divorţată, cum te mai ţine la el? Şi eu şi Gettuţa, căreia i-am arătat scrisoarea ta, ne-am crucit. Acum, ce să te mai bat la cap! Mi-e foarte teamă că nu te uiţi de loc pe unde calci. De Gettuţa trebuie să-ţi spun că o duce bine cu bărbatu-su, deşi îl cam bombăne uneori; el e om de casă şi o ţine cum n-ar fi putut s-o ţină nici dac-ar fi ajuns general, că treburile îi merg bine şi câştigă mult. Mi-a luat şi mie de la Bucureşti, când a fost deunăzi, material pentru capot şi mi-a adus şi o pereche de ochelari noi, cu rama de aur, sunt foarte frumoşi, în cutie de nichel, îmbrăcată în piele şi cu pluş albastru înăuntru. Sunt ca o bijuterie, nici nu mă îndur să-i port, îi iau cu mine în poşetă şi-i pun când vin în casă la ei. A întrebat şi de tine, ce să-ţi trimită, că vrea să-ţi facă un cadou, dar eu i-am spus să nu cheltuiască banii, că ai de toate de la bărbatul tău ceea ce cred că este adevărat. Acum am să-ţi mai spun o noutate, despre Gettuţa, că va fi mamă în curând; nu ţi-am spus până acum, fiindcă nu era sigur ce-o să se întâmple, deoarece ea nu vroia în ruptul capului copil şi susţinea să avorteze. Pe urmă am stăruit şi eu şi el, şi am hotărât-o, cu mare greutate. Tu nu te-ai gândit de loc să ai un copil? Dar acum, dacă ai divorţat, chiar mă întreb ce rost ar mai avea…”

De la domnul von Seele primea din când în când câte o telegramă, prin care tot anunţa că îşi amână întoarcerea. Ea şi uitase cum era viaţa cu el aici; aproape se temea de ziua când avea să vină; atunci trebuiau să ia o hotărâre privitor la soarta ei. Nu se gândea câtuşi de puţin că hotărârea ar fi putut porni şi din altă parte decât de la ei doi.

Domnul von Seele se întoarse la începutul lunii martie, când începuse să se topească zăpada sus; devale, câmpia se şi vedea înverzind. Sosi pe neaşteptate într-o seară, însoţit de şofer; avea mâinile reci şi părea cu gândul în altă parte. După ce o sărută fugar pe obraji, se aşeză într-un fotoliu, frecându-şi mâinile de frig, sau de nervozitate, şi spuse, fără niciun ocol:

— Eva, omul acela e aici.

Ea se făcu palidă; îşi duse mâna la frunte, se dădu un pas înapoi şi se rezemă de cămin.

— Am vorbit cu el. A venit să te caute.

I se făcea rău; se lăsă pe un taburet scund, lângă fotoliu îl privi pe domnul von Seele speriată, apoi îşi băgă capul sub braţul lui.

— Oswald, apără-mă.

El avu o tresărire nervoasă, dar se stăpâni şi îi puse mâna pe păr.

— Eva, ce înseamnă panica asta? Nu suntem în Evul Mediu! Oamenii dispun singuri de soarta lor. Nu-i nevoie sa te apăr eu.

— Dar ce vrea, de ce-a venit? De ce nu mă cruţă?

— Fiindcă sunt oameni care s-au născut numai ca să facă rău. Fac rău altora, îşi fac rău lor; nu sunt mai miloşi cu ei decât cu alţii.

— Ştie unde sunt? Dacă vine aici?

— Nu ştie şi n-o să afle; fii pe pace! Şi mă superi dacă tremuri aşa! Nu îngădui să-ţi fie frică!

Se lupta din toate puterile să se stăpânească; era mai slabă decât crezuse. Dar revolta învinse, plantând în sufletul ei o ură neîmpăcată. Scrâşni din dinţi, ochii îi fulgerau.

— Dacă îmi apare în faţă, îl iau la palme!

— L-am pălmuit eu.

Îl privi neîncrezătoare şi speriată. Parcă ar fi vrut să-i spună: „L-ai pălmuit pe el, şi nu s-a oprit soarele din mers?” Domnul von Seele urmă:

— Întâmplător eram la fereastră, tocmai sosisem, când l-am văzut la poartă, sunând. Îmi vine să cred că mă aşteptase prin apropiere. Era într-un palton subţire, gri, sau în pardesiu, nebărbierit, cu o pălărie turtită. Am dat ordin să nu-i deschidă.

Ea îşi stăpâni o exclamaţie, care se transformă într-un sunet mic, din gât, un scâncet imperceptibil. Domnul von Seele o privi, întrebător.

— S-a întors peste un sfert de oră şi a sărit gardul; eram în baie, am auzit gălăgie jos. Mustafa şi şoferul se luptau cu el.

Începea să tremure din nou; îşi încleştă pumnii pe braţul fotoliului; bâigui:

— Da, Oswald, şi?

— Atunci am coborât şi l-am lăsat să intre; era murdar de noroi până la glezne.

— Nu poartă niciodată galoşi.

El îi aruncă privirea de adineauri.

— L-am întrebat ce vrea. Vrea să te vadă; ştie că am divorţat, s-a interesat la Tribunal. A vociferat, era ca un lup hămesit, vroia să se repeadă pe scări, sus. I-am spus că nu eşti aici, şi nici nu îl priveşte unde eşti. S-a întors spre mine cu pumnii strânşi. E încredinţat că te ţin sechestrată, m-a ameninţat că reclamă la parchet. „Din moment ce aţi divorţat, nu mai ai niciun drept asupra ei.” „Dar dumneata, ce drept ai?” S-a aprins la faţă: „Dreptul dat de cei patru mii de kilometri pe care i-am făcut ca să vin la ea!”

Inima Evei începu să bată mai tare. Cine ştie de unde venea?! Poate era obosit, poate n-avea bani, era în pardesiu, şi primăvara nu sosise de-a binelea. Se stăpâni.

— Oswald, nu vreau să-l văd!

Îl privi, contrariată, fiindcă el încuviinţase cu un semn din cap. Era hotărârea ei şi nu înţelegea să fie şi a lui. Întrebă:

— Şi pe urmă? Ce s-a întâmplat?

— Cred că a spus ceva jignitor; nu-şi caută de loc vorbele.

— Da; aşa e el.

— Nu m-am putut stăpâni şi l-am pălmuit.

Se uita la domnul von Seele cu o privire nouă, de parcă îl vedea prima oară. Nu înţelegea, nu putea să creadă; altfel i-ar fi spus: „Nu se loveşte un om, în casa ta, oricare ar fi motivele!” El continuă:

— S-a tras înapoi, m-a privit câteva clipe, nu se aşteptase, probabil e obişnuit să lovească numai el; a vrut să se repeadă – era ca o fiară. Mustafa şi şoferul stăteau în spatele uşii, îi neliniştea gălăgia. S-au repezit şi l-au apucat de braţe.

Eva se gândea: „Trei inşi împotriva unuia!…” Spuse:

— Trebuie să te fereşti de el.

— Nu mi-e teamă.

— O dată poate n-are să mai fie Mustafa!

El o privi, întrebător, dar chipul ei era nemişcat; i se păruse că avea un timbru ironic în glas.

— Oswald, să nu mă laşi singură. Nu crezi că te-a urmărit?

— Şi chiar dacă m-a urmărit? Şi chiar dacă vine aici? Are vreun drept asupra ta?

Eva se simţea fărâmiţată.

— Nu; n-are niciun drept!

Şi se gândea: „Nu are? Patru mii de kilometri… De unde o fi venind?”

— Te rog să rămâi în seara asta aici! Mi-e frică.

— Bine, am să trimit şoferul acasă.

Ea se duse la bucătărie; părea că halucinează.

— Marta, vreau să aranjezi o masă frumoasă. Mai ai lumânări? Să le pui; să iei florile de sus.

Semăna cu masa din noaptea de Anul nou. În sfeşnice ardeau aceleaşi lumânări roşii, împletindu-şi legănarea cu a focului din cămin. Eva bău un pahar de vin negru; obrazul palid i se aprinse. La sfârşitul mesei se simţea ameţită, nu-i mai era teamă de nimic, îi plăcea lumina lumânărilor, îi plăcea totul; în faţa ei era un bărbat…

— Tu nu m-ai văzut niciodată cu rochia de tafta albă. Îmi pare rău că n-am pus-o acum! În noaptea de revelion eram cu ea; am să-ţi povestesc cum am petrecut revelionul… Oswald, de ce-ţi fac eu atâtea griji? De ce nu mă dai afară? Mai vreau un pahar de vin. De ce stau aici? Am vreun drept?

Se ridică şi se duse la fereastră; în vale se vedeau luminile oraşului, la orizont erau dealuri negre, şi după dealuri veneau ape, pe urmă câmpii, pe urmă iar dealuri, şi munţi… Cât de mare era lumea, şi ce puţin spaţiu îşi rezervase ea ca să trăiască! „Patru mii de kilometri!…” Încercă să-i pună pe o hartă, să vadă lungimea câtor ţări ar acoperi cu ei. I se făcu frică. Aici, jos, unde sclipeau luminile, exista un om care venise să o caute, poate o căuta şi acum, prin localuri, întreba, dădea târcoale casei. Şi toată liniştea ei, tot ce clădise cu suferinţă şi trudă era în primejdie să se năruiască, numai fiindcă omul acela vroise să se întoarcă. O singură privire a lui putea să dărâme totul, s-o arunce în deznădejdi mai mari decât altădată.

Îşi duse mâna la frunte.

Dar, înainte de deznădejdi, erau braţele lui invincibile, erau ochii, pătrunzându-i carnea şi sufletul, erau buzele, otrăvitor de neliniştite şi calde, şi nările adulmecând-o până la oase, şi respiraţia calcinantă, ca un viscol inversat, trecut prin cuptoare înalte.

Se întoarse brusc, sufocată. Cum putea fi atât de liniştit, cum îi putea zâmbi cu atâta seninătate, cum nu auzea trosnetul schelăriei?

— Vino!

El se ridică, îşi lăsă şervetul pe masă şi se apropie până la un pas, privind-o cu bunăvoinţă.

— Vino mai aproape!

Îl privi concentrată, apoi, încet, se dezlipi de fereastră, se aplecă spre el, parcă întrebătoare şi nehotărâtă, până ce brusc, se prăbuşi în braţele lui dezarmate.

— Du-mă sus, Oswald! Acum, nu mai târziu!… Acum! Nu se poate altfel!

Vorbele sunau ca o poruncă, aproape lucidă şi uşor iritată.

Departe, în vale, era oraşul. Luminile lui nu se stingeau decât înspre ziuă.

Pe la miezul nopţii, se ridică pe întuneric, traversă odaia albă, până

la fereastră, şi privi afară. Nu plângea, nu suferea, nu se mira că nu suferă şi nu plânge. Avea doar o pornire de ură pe toată lumea, pe tot ce era în spatele ei şi în faţă, şi pe ea însăşi înaintea celorlalţi.

A doua zi, pe la zece, domnul von Seele telefonă să vină automobilul. Se simţea stânjenit, ca după un incest. Când se întoarse, la unu şi jumătate, Eva era îmbrăcată într-o rochie neagră. Mâncară în tăcere, ca doi străini care n-au altă atingere decât amintirea unei greşeli săvârşite împreuna. Abia la sfârşit, ea îl întrebă:

— Ai fost în oraş?

— Da. Am avut treburi.

Nu spuse mai mult, şi ea nu-l întrebă altceva. Se simţea o apăsare în aer. El se aşeză în faţa focului şi îşi aprinse ţigara. Stătură mult aşa, fără să scoată o vorbă; parcă se pândeau. Afară era soare; se topeau zăpezile pe munţi, curgeau torente. Eva se duse la fereastră, îşi lipi fruntea de sticlă şi rămase cu ochii devale. Copacii din Jungerwald începeau să înverzească. Apele râului crescuseră mari. Vedea umbra coborând din munte; întâi cuprinse terasa, apoi peluzele încă înzăpezite, ajunse la gard, sări peste el, îşi urmă drumul tăind serpentinele, până se contopi cu pădurea. Oraşul strălucea încă, în lumină. Pendula de deasupra căminului bătu de cinci ori. Eva tresări, într-o oră, umbra avea să cuprindă toată piaţa. Poate acum, un om trecea pe acolo speriind porumbeii.

Treptat, sclipirile de pe acoperişuri se stingeau, era o agonie. Pendula bătu de şase ori; era o moarte. Îl văzu pe Gheza ducând paie la grajd; pe urmă inspectă gardul şi porţile. Ceea ce urmă nu era o surpriză, şi totuşi făcu să i se taie picioarele. Departe, acolo unde şoseaua ieşea din pădure, apăruse un om şi urca la deal, înotând greu prin zloată. Mersul lui îi era cunoscut – şi pe lumea cealaltă l-ar fi ţinut minte. Îşi duse mâna la frunte.

— Ce-ai spus, Eva?

Bâiguise ceva; nici ea nu-şi auzise glasul.

— N-am spus nimic. Mai pune un lemn pe foc. Mi-e frig!

Flăcările crescură în spatele ei. Omul de pe şosea urca, legănându-se. Îi recunoscu pardesiul cenuşiu, şi pălăria turtită. Se apucă de marginea pervazului, să nu cadă. Afară peste roşul apusului, se întuneca repede; era ca după o incinerare.

Omul mai înaintă un timp, pe urmă se trase în marginea drumului şi dispăru printre copaci. În oraş se aprindeau luminile. Auzi uşa deschizându-se în spate; era Marta. Obosise de atâta încordare. Respiră adânc, căutând să regăsească şi să absoarbă liniştea casei atât de tihnite altădată. Focul pâlpâia, gata să se stingă; domnul von Seele fuma tăcut în faţa căminului.

— Să aprind luminile? întrebă femeia.

Eva se îndepărtă de fereastră; era hotărâtă să uite tot de afară.

„Fiecare să-şi poarte crucea!”

— Da, Marta. Şi lasă obloanele!

La început, lumina o orbi; se apropie zâmbind de domnul von Seele; acesta clipea, întrebător. Se aşeză pe taburetul de lângă el şi îi mângâie mâna rezemată de braţul fotoliului.

— Ce mâini albe ai tu, Oswald!

Auzi huruitul obloanelor care cădeau pe rând.

— Marta, să le laşi şi pe cele de sus.

De obicei sus nu se lăsau obloanele. Evei îi plăcea să privească din pat cerul cu stele; când era lună, lumina ei idilică îi mângâia obrazul şi arginta cuverturile şi covoarele. Cineva voia s-o smulgă din acest blând cadru.

Mâncară în tăcere, ca în ajun. Eva îşi impunea să nu gândească la nimic, dar se pomenea trăgând cu urechea afară: în burlane ţârâia apa de pe acoperiş. Pendula bătu de opt ori, apoi de nouă; nu erau sfârşite toate calvarele. Pe măsură ce timpul trecea, îi creştea neliniştea. I se părea că aude paşi afară, pe alee, călcând prin zăpada jilavă. Îşi aţinti urechea, dar nu desluşi nimic în ţârâitul burlanelor. Avea mâinile îngheţate. Veni lângă domnul von Seele şi se cuibări la picioarele lui.

— Te rog fii puţin bun cu mine! Am multa nevoie!

Asculta, asculta încordată, nu auzea nimici şi simţea că vine cineva, că va trebui să se întâmple ceva, în prima clipă sau în clipele următoare; dacă ar fi ştiut măcar cât mai are de aşteptat!

Nu trecuseră multe secunde, când sări în picioare, cu ochii mari, ficşi, la fereastra oblonită. Acum auzise clar paşi urcând treptele terasei, îl auzi şi pe Gheza, strigând dinspre magazie:

— Cine-i acolo?

Domnul von Seele se ridică, veni lângă ea, îi cuprinse umărul cu o mână, cu mâna cealaltă începu să-i mângâie părul, repede, apăsat, nervos.

Se desluşeau paşii lui Gheza în curte, apropiindu-se fără şovăire. Evei i se păru că vede oblonul mişcându-se; poate era umbra perdelei. I se păru că aude un glas chemând-o: Eva. Nu putea fi decât halucinaţie; îi vâjâiau urechile. Nu mai ştia ce se întâmplă; odaia începu să se învârtească în jurul ei, din ce în ce mai repede, până ce o împuşcătură trosni sub geam, făcând oblonul să se zgâlţâie.

Domnul von Seele îi dădu drumul şi se repezi afară, pe uşa de la bucătărie. Ea se prăbuşi în fotoliu, cu faţa ascunsă în mâini. Afară se auzeau glasuri şi tropot de paşi. Nu ştia cât timp trecuse, când se făcu linişte. Domnul von Seele se întoarse.

— Nu era nimic.

Ea îl privi cu ochii mari. El continuă repede:

— Nu trebuie să-ţi fie frică; s-a terminat. A fost probabil un borfaş cate credea ca nu-i nimeni în casă.

Ea ar fi vrut să întrebe: „Tu l-ai pus pe Gheza să păzească, nu-i aşa?” Se priveau drept în ochi, dar îşi ascundeau gândurile, şi unul şi altul.

— L-a împuşcat?

N-avea pic de sânge în obraz.

— Nu. A fugit.

Privi, neîncrezătoare, răsuflă adânc, vru să spună un cuvânt, dar se opri. După câteva clipe, când ea se ridicase şi se îndrepta spre cămin, el o chemă, nedecis:

— Eva…

El avea ceva de spus; dar şi el tăcu. Se priviră fără o vorbă. Şi unul, şi altul ştia ceva, fără să-şi dea seama cât ştie celălalt. El se apropie şi se aşeză lângă foc; Eva rămase în picioare, rezemată de cămin, cu mâinile reci, trăgând cu urechea geam. Pendula bătu de zece ori; era o vecernie. Se auzeau glasuri afară, paşi grei înconjuraseră casa, uşa se deschise şi Gheza intră, urmat de un jandarm. Jandarmul salută milităreşte, apoi îşi scoase şapca.

— Să trăiţi! Sunt şeful postului, nu vă supăraţi, am venit în cercetare.

Domnul von Seele se ridică.

— Da. Ce s-a întâmplat?

— Am prins pe şosea un individ rănit la braţ; fugea devale.

Ea îşi duse mâna la frunte.

Jandarmul urmă:

— A vrut să prade la dumneavoastră? Ştiţi ceva?

— Nu ştiu nimic. N-a fost nimeni aici.

Eva îi aruncă o privire şi văzu că avea ochii aţintiţi spre Gheza, care îşi ţinea capul în pământ.

— Dar s-a tras cu arma! Urcam pe şosea când am auzit împuşcătura! urmă jandarmul. M-am grăbit la deal să văd ce s-a întâmplat. Paznicul dumneavoastră era în curte.

— N-am văzut nimic, murmură Gheza.

Jandarmul se întoarse spre el, cu privirea bănuitoare; ochii i se opriră pe puşcă, parcă vru să facă un pas, să întindă mâna, dar nu îndrăzni.

— Nici n-ai auzit un foc?

Gheza îşi ridică o clipă ochii, căută privirea stăpânului şi răspunse morocănos:

— N-am auzit.

— N-avem nici o reclamaţie de făcut, încheie domnul von Seele.

— Atunci, mă iertaţi!

Jandarmul îşi puse şapca în cap, saluta milităreşte şi se întoarse pe călcâie, spre uşă. Eva începu să tremure vizibil şi alarmant. Domnul von Seele îi simţi privirea în ceafă, interogativă, acuzatoare.

— Ce s-a făcut cu omul acela? întrebă, în clipa când jandarmul ieşea se uşă.

— L-am trimis la spital.

Gheza plecă după jandarm. Ramaseră singuri, privindu-se. Eva tremura şi mai rău, ca de boală, dar el ştia că n-ar mai primi din partea lui nici o mângâiere, nici o îmbărbătare. Se aşeză doborât în fotoliu, cu capul în palme. Focul se stinsese. Pendula bătu de unsprezece ori; era pomenirea morţilor. De-aici se lăsă liniştea finală; se auzea numai respiraţia lor.

Domnul von Seele şopti fără să se mişte:

— Du-te şi te culcă. S-a făcut frig.

— Noapte bună, Oswald!

Abia când urcase câteva trepte, îl auzi din urmă:

— Ai spus ceva?

— Nu. Vrei să-ţi dau o cuvertură?

— Îţi mulţumesc, nu mi-e frig.

Pe palier, ea se opri. El ridică ochii.

— Mâine dimineaţă o să ai nevoie de automobil?

Era şi interogativ şi afirmativ.

— Da. Eşti foarte bun.

— Eu plec devreme; la nouă şoferul o să fie înapoi.

— Oswald… crezi că au să-l închidă?

— Nu; nu cred! Nu există niciun motiv; depinde de ce are să spună.

Eva se gândi: „Atunci are să se descurce!” Mai întrebă:

— Cu rana o fi ceva grav? Puşca lui Gheza… (Nu găsea termenul; ar fi vrut să ştie ce fel de puşcă era, cât de periculoasă.) e… o puşcă rea?

— Toate puştile sunt rele.

Nu mai putea să judece limpede; se întinse în pat, gândindu-se:

„Oare ce mână o fi? Dreapta sau stânga? Şi de ce în mână?” Dacă ar fi nimerit puţin mai într-o parte, ar fi fost inima. Atunci totul s-ar fi terminat.

Avea credinţa că ar fi fost bine. Dar acum nu mai avea nici o pornire împotriva lui; îşi ispăşise toate păcatele!

Într-un colţ de salon, al optulea pat pe stânga. Pe dreapta se aliniau alte opt paturi, toate cu bolnavi. Îl recunoscu îndată ce intră, şi după ce-l privi bine nu-l mai recunoscu. Era o deshumare.

Înaintă amorţită printre paturi, în aerul cald, greu, încărcat cu mirosuri de medicamente. În dreapta, gemea cineva, învelit până peste ochi; sub pătură se desluşea un trup mic, ca de copil, sau poate o jumătate de om.

El stătea cu faţa în sus, cu pieptul dezvelit, cu o cămaşa albă, zdrenţuită. Când se apropie, văzu că nu era cămaşă, ci un pieptar de gips, cu un eşafodaj de sârme într-o coastă, pe care se sprijinea braţul. Părea nebărbierit de zile; zâmbea, dar avea o faţă sălbatică. Eva căuta cu ochii în jur, nu găsea pe ce să se aşeze. El îi făcu semn să stea pe pat.

— Te doare?

Cu toată crisparea, părea bine dispus.

— De loc!

La jumătatea braţului, între cot şi umăr, gipsul avea o fereastră de o palmă, acoperită cu bandaje însângerate. Prin osul cotului era trecut un ac gros, de capetele căruia trăgeau nişte benzi de cauciuc, legate pe scheletul de sârmă. Mâna goală, pătată de sânge, părea moartă.

— Face să-mi dau un braţ, ca să te văd!

Zâmbea impertinent, sau inconştient; în glas avea un amestec de nepăsare şi cinism. „Poate că-i nebun!” Îl întrebă în şoaptă:

— De ce-ai venit?

Răspunse tare, fără să se sfiască de vecini:

— Să-mi dai cheile de acasă! M-ai lăsat pe afară.

Într-adevăr plecase cu cheile.

— O să se vindece greu?

— Cred că nu… Eva, tu ai bani?

— Bani?… Da.

— Vreau să spun dacă ai tu, personal.

— N-am ridicat nimic de la bancă.

— O să fie nevoie aici.

Nu mai avea nimic să-l întrebe, el n-o întreba nimic. O privea cu acelaşi zâmbet impertinent.

— Te-aş strânge puţin în braţe! Dar vezi (arătă din ochi braţul imobilizat) nu se poate.

Ar fi trebuit să se ridice şi să-i întoarcă spatele.

— De ce nu-ţi scoţi broboada?

Avea părul strâns într-un fular cenuşiu; şi pardesiul era cenuşiu; căutase culoarea. Îşi scoase fularul cu gesturi mecanice.

— Desfă-ţi părul, Eva! Te rog!

Se supuse; îşi desprinse părul din agrafe şi îl răsfiră pe umeri.

— L-ai vopsit?

— Nu.

— De câte ori lipsesc, îşi schimbă culoarea!

Ca şi când n-ar fi iritat-o destul degajarea lui, îl văzu că râde, insinuant.

— Mi-a venit în minte un dicton: „Eva păru-şi schimbă, dar iubitul ba!”

Se ridică.

— Am să-ţi trimit bani. De altceva mai ai nevoie?

— De tine!

— Te-am întrebat dacă mai ai nevoie de ceva!

— Numai de tine. Şi, poate, ceva de mâncare.

O dezgusta.

— Am să-ţi trimit. Ce ai voie să mănânci?

El răspunse zgomotos, cu o bună dispoziţie de chefliu, atrăgând toate privirile:

— De toate. Aş mânca un bou întreg!

În partea cealaltă, bolnavul acoperit cu pătura gemea. O femeie tânără, de la ţară şi un bătrân, sosiseră chiar atunci; femeia plângea la picioarele patului.

Nu mai putea rămâne aici niciun minut; el o întrebă:

— Te impresionează?

O văzu că era palidă, dar n-o cruţă.

— Accident de tren! spuse, cu un ton informativ. Are amândouă picioarele tăiate, mai sus de genunchi; l-am văzut în sala de operaţie; ceva ca la abator!

Eva se îndreptă spre uşă; dacă mai stătea s-ar fi prăbuşit. Pe coridor îşi reveni şi începu să regrete plecarea impulsivă. Poate un om sănătos nu are dreptul să condamne un bolnav; poate, sub nepăsarea şi cinismul lui, se ascundeau suferinţă şi deznădejde. Pentru chei, sau pentru orice alt motiv ar fi invocat, venise s-o caute pe ea, şi acum zăcea într-un spital, înconjurat de dureri şi de oameni străini. Îl căută pe chirurg.

— Sunt doamna von Seele. Mă interesez de un bolnav.

Cât timp fusese măritată, nu spusese niciodată „sunt doamna von Seele!” Acum trebuia să spună, ar fi spus orice, ca să aibă o armură în faţa acestor oameni, poate buni, poate pricepuţi, poate umani, pentru care însă bolnavul necunoscut înseamnă un caz, un pat şi un număr, fără altă identitate decât boala lui. Privirea medicului se schimbă imediat.

— Probabil îl cunoaşteţi pe soţul meu!

Era obligată să mintă; domnul von Seele ar fi aprobat-o, faţă de el

nu săvârşea niciun fals şi nu-i păsa ce credea omul de aici, care, dacă auzise de divorţ, nu se putea să nu fi auzit că ea se află încă sub acoperişul şi sub protecţia fostului ei soţ.

— Se poate să nu-l cunosc? Vă rog, luaţi loc, doamnă!

„E bine aşa, se gândea Eva. Să ai un soţ pe care lumea să-l cunoască şi să-l respecte!” Se simţea mai puternică.

— E… cineva, adus astă-noapte, împuşcat în braţ.

— Da, l-am operat acum câteva ceasuri.

— Se vindecă repede? Nu pare să fie ceva grav. Spune că nu-l doare de loc.

Medicul o privi în ochi.

— Vă este rudă?

— …Da. Vreau să fie bine îngrijit. Nu s-ar putea să-l transportăm la un sanatoriu? Nu se pune chestiunea banilor.

— Doamnă, lucrul nu-i atât de simplu. Pot să vă spun deschis? Nu interesează în primul rând dacă să-l ducem sau nu într-un sanatoriu; de altfel aici e îngrijit foarte bine. Însă cazul (Cazul!) e mai grav decât credeţi.

Eva îşi muşcă buzele, să nu geamă. Era prea mare pedeapsa pentru el, pentru ea prea nedreaptă.

— Lipsesc câţiva centimetri din os, nu-i dificultatea cea mai mare, poate braţul va fi ceva mai scurt – nu vă alarmaţi, nici nu se observă – dar ce-i mai rău e că s-ar putea să rămână paralizat.

Îşi duse mâna la frunte; genunchii îi tremurau tare.

— Nu vă speriaţi! O paralizie parţială; nu va putea face unele mişcări, dar în general, cu reeducare, va ajunge să se folosească de braţ.

Ea se întrebă încă o dată: „E dreptul, sau stângul?” Nici nu băgase de seamă. Căută să-şi amintească poziţia lui în pat, văzu aparatul susţinător, refăcu toată imaginea: era dreptul. Dar pentru un om ca el i se părea indiferent dacă era dreptul sau stângul; gradul de utilitate n-avea ce să caute în formulele de consolare, admiţând că ar fi acceptat vreuna.

— Cunoaşteţi puţină anatomie? Nervul radial e rupt, de aceea nu simte dureri. Capetele s-au contractat, nu le-am putut găsi, în împrejurări de urgenţă, cum era cazul, te gândeşti să salvezi ceea ce se poate. După ce se vindecă, vom vedea starea braţului; se poate încerca o operaţie, eventual o grefă de nerv. Vă vom recomanda un specialist. La nevoie vă veţi duce în străinătate, la Viena, de pildă.

Ea se gândi: „Da, la Viena. O să-l ducă Oswald…” Şi deodată o cuprinse o mare tristeţe şi o mare oboseală. Acum două zile era liniştită, împăcată, poate fericită. Se ridică.

— Domnule doctor, vă rog, faceţi tot ce e nevoie ca să fie bine îngrijit. Vă rog din partea mea şi a soţului meu. Nu se pune chestiunea

banilor.

Vru să se întoarcă în salon, apoi se răzgândi. Automobilul o aştepta; merse la un restaurant, luă de la bufet lucruri de mâncare: un pui fript, şuncă de Praga, caşcaval. Era atât de greu să aleagă! Atât de greu să trăiască! Intră alături, la o fructărie, şi cumpără struguri aşezaţi în cartoane, sub celofan, ca florile exotice; pentru luna martie erau o raritate, şi pentru ea o salvare. Pachetul devenise destul de voluminos. „Cu cât vor fi mai multe, cu atât mă voi simţi mai liniştită…” Vru să cumpere un aparat de ras, însă se dezmetici: nu putea să se bărbierească singur – l-ar fi umilit… Trebuia să-i cumpere alte lucruri: pijamale, papuci, halat. Dar oare putea să le îmbrace? Dacă ar fi avut cu cine să se sfătuiască! Se pomeni în magazinul unde-şi făcuse cumpărăturile atunci când fugise în costum de călărie. Pe ciudate căi o vântura viaţa! Cumpără tot ce-i trecea prin minte, tot ce i-ar fi trebuit unui naufragiat, şi se tot întreba, nemulţumită: „Oare ce-ar mai fi nevoie?”

Reveni la spital cu gândul că uitase ceva. Nu mai intră în salon; chemă infirmiera, îi strecură în buzunarul halatului o mie de lei – nu ştia dacă e prea mult sau prea puţin, nu ştia nimic, venea de pe altă lume – şi-i încredinţă lucrurile.

— Ai dumneata grijă de el. Îl poate bărbieri cineva? Trebuie săpunit bine, are barba aspră. Este aici şi un pieptăn, o perie de cap. Îl poate ajuta cineva să se spele?

— O să-l spăl eu.

Îi aruncă o privire, surprinsă. I se părea nefiresc să-l îngrijească o femeie. Trebuia să-l dezvelească, poate n-avea nimic pe el, sub cuvertură. Îi plesneau tâmplele; nu mai găsea puterea să gândească. Infirmiera era o fată tânără, brună, cu obrajii poate prea rotunzi şi prea roşii, dar frumuşică şi curată. Halatul alb îi stătea bine. Şi de ce oare îi tot zâmbea? Era binevoitoare sau ironică?

Lipsise luni întregi, şi ani, şi nu şi-l închipuise niciodată cu o femeie. O nedumerea, o neliniştea abia acum gândul, când nu mai avea pentru el decât o milă răzbunătoare, când era nebărbierit şi nespălat, cu braţul zdrobit, pe un pat de spital.

Domnul von Seele o aştepta sus; se priviră în ochi şi nu spuseră un cuvânt. Eva se duse să se spele pe mâini şi se aşezară la masă. Abia la sfârşit ridică ochii spre el.

— O să fie nevoie de bani. Pot să-i ridic prin o bancă de aici?

— Am să mă ocup eu. Deocamdată, dacă ai nevoie…

Trebuia să primească; ar fi primit orice.

— E rău?

— Doctorul spune că are să rămână paralizat.

Se priviră iarăşi în ochi, adânc, bine înţeleşi în gândurile lor.

— Mâine dimineaţă îţi trimit maşina.

Ea făcu: O! foarte încet, mai mult în gând. Trebuia să se ducă şi mâine! Nu se gândise, sau credea că nu se gândise. Îşi dădu seama că rămăsese cu părul pe umeri. Dar domnul von Seele nu mai avea nevoie de explicaţii, şi ea nu avea de ce să se ferească.

A doua zi coborî la bucătărie, foarte de dimineaţă.

— Marta, vreau să faci o pâine de casă, o pâine neagră.

La nouă, când veni automobilul, pâinea era gata, fierbinte, aburind, cu coaja rumenă. Mirosul ei de grâu curat îi trezea atâtea amintiri!

Ajunse la spital după ce se terminase vizita în saloane. Patul din dreapta, unde fusese omul cu picioarele tăiate, era gol. Înaintă ameţită, până în fund, orientându-se după zâmbetul lui.

— Mi-au promis că astăzi mă mută de aici. Eliberează o rezervă. Asta înseamnă un fel de apartament propriu. Cred că ţie trebuie să-ţi mulţumesc, dar vezi ce faci cu doctorul! Pare foarte întreprinzător.

Sa nu fi fost infirm, l-ar fi pălmuit. Era datoare să-l cruţe. Se aşeză pe marginea patului, şi-i examina obrazul.

— Când… te-ai bărbierit?

Întrebarea era „Când te-au bărbierit?” O evitase instinctiv, şi i se părea că ar fi fost groaznică. El îi arunca o privire piezişă; simţise jocul, dar îl continuă, simulând indiferenţa.

— Azi dimineaţă.

— Te simţi mai bine aşa?

— Mă simt bine când vii tu. Dacă vii în fiecare zi, îţi promit că stau cuminte aici, fie şi o lună de zile.

Ea tresări. Dincolo de gluma lui, i se părea înspăimântător gândul că ar putea să stea o lună întreagă cu braţul spânzurat astfel, cu pieptul prins în gips, înţepenit pe un pat străin. I se făcu milă, îi aruncă o privire cadă, aproape că-i venea să-l mângâie pe obraz; totdeauna îi mângâia obrazul după ce se bărbierea.

— Ţi-am adus lapte cald.

Ochii lui se deschiseră mari. Degeaba vroia să fie nepăsătoare. Oricât ar fi fost de firesc să aduci lapte la spital, ştiau amândoi că gestul ei însemna altceva decât grija pentru un bolnav.

— Ai adus şi pâine de casă!

— Am adus!

— Tu eşti Eva! Acum te recunosc! Îmi pare bine că ai venit să mă vezi.

Ea se gândea: „Multe nu ştie el!” Desfăcu termosul, îi turnă lapte în pahar şi rămase încurcată. Era învăţat să ţină pâinea sub braţ şi să smulgă bucăţi mari cu mâna liberă. O străbătu iarăşi mila. Lăsă paharul pe noptieră, rupse pâine şi îi dădu să mănânce, cu mâinile ei. Nu îngrijise niciodată un bolnav putea fi ceva frumos, nu se gândise. Toţi oamenii care mănâncă din mâna altuia au aceeaşi privire umilă, blândă şi recunoscătoare, de animal mângâiat.

Pe chipul lui trecu, vag, o umbră de suferinţă; colţurile gurii i se

contractară.

— Te doare?

Glasul ei tremura lamentabil, era pe deplin demascată, aşa cum părul despletit pe umeri o demascase acasă. El începu să râdă.

— Nu mă doare de loc. Am vrut să fac o experienţă cu tine!

Continua să râdă atât de provocator şi impertinent, că Evei îi năvăli sângele în creier. Se ridică impulsiv şi porni spre uşă, fără un cuvânt; nu i-ar fi putut spune decât o insultă. Când să iasă, mai întoarse o dată capul. Surprinse pe chipul lui aceeaşi grimasă de durere, care o neliniştise; dar în clipa următoare el începu să râdă, parcă batjocoritor.

Se duse la cancelarie; chirurgul tocmai îşi punea pardesiul, să plece: o recunoscu şi îi zâmbi. Zâmbetul lui o supăra, dar ar fi supărat-o orice zâmbet. Spuse, enervata; fără să se aşeze:

— Domnule doctor, vreau să ştiu: în definitiv, îl doare sau nu-l doare?

— Cel mai bine trebuie să ştie bolnavul. De ce nu-l întrebaţi pe el?

— Vreau sa-mi spuneţi dumneavoastră.

— Ce v-ar face plăcere să vă spun? Nervul radial e rupt, dar se trezesc ceilalţi nervi. E normal să doară, ce Dumnezeu. Şi acolo e o rană cât un pumn! Nu vă îngrijiţi însă; ştiţi că suportă bine.

Eva ieşi, buimăcită; din nou ar fi vrut să se întoarcă în salon, dar nu mai avea curaj. Ţăranca pe care o văzuse ieri înăuntru trecea pe sală, cu o hârtie în mână, hohotind. O infirmieră o ducea la braţ.

Plecă în fugă, chinuită de remuşcări şi neliniştită. Sosi acasă înaintea domnului von Seele; îl aşteptă la geam, sperând că venirea lui îi va aduce o uşurare. Nu aduse; îşi spuneau multe, din ochi, gânduri neprecizate, fără ca vreunul să scoală un cuvânt.

Şi aşa avea să fie mereu, în fiecare zi, o lună, Doamne! sau poate mai mult! Mereu tăcere, mereu o singură frază: „Eva, mâine la nouă trimit automobilul să te ia.”

A doua zi îl găsi mutat într-o cameră mică, la capătul coridorului. Înainte de a intra, o întâlni pe infirmieră. Avea un halat alb, imaculat. „Oare îl schimbă în fiecare zi?” I se părea o cochetărie.

El zâmbea ca în ajun, poate şi mai impertinent.

— Unde-i laptele? o întrebă voios.

Nu adusese lapte; era un simbol pe care de ieri îl socotea depăşit. Venise, nu mai putea da înapoi, dar nu ştia ce să facă, era dezorientată, nu găsea un cuvânt, un gest. Ar fi vrut să-l ştie sănătos, urcându-se în tren, lăsând-o singură pe un peron de gară, ca alteori.

Îşi aruncă ochii împrejur; camera era curată, cu pereţii vopsiţi alb, cu pardoseala de mozaic strălucind, cu geamurile proaspăt spălate. Afară se vedeau copacii din parcul spitalului. Era bine că fereastra nu dădea la stradă.

Eva se aşeză lângă pat, pe un fotoliu de răchită. Din când în când,

vedea pe chipul lui trecând o undă de suferinţă. S-ar fi liniştit, dacă ar fi ştiut o dată pentru totdeauna, limpede, care e starea lui. Simţea ca se înăbuşă. Şi-l întrebă pe neaşteptate, scurt, agresiv:

— Ascultă, diavole, te doare sau nu?

Împotriva intenţiilor ei, vorbele acestea cuprindeau un vechi ton de mângâiere. Rămase surprinsă, cu o senzaţie supărătoare, cum ar fi pus mâna cu tandreţe pe rana lui desfăcută. Se uită la braţul imobilizat; degetele îngălbenite, cu unghiile murdare, păreau mumifiate. El râse:

— Tu ce crezi, mă doare, sau nu?

Îşi muşcă buzele; ar fi râs şi ar fi plâns. Şi aşa avea să fie în toate zilele.

— Azi de ce nu te-ai bărbierit?

Prin ochii lui trecu o umbră; iar i se păru că suferă. Se ridică din fotoliu şi se aşeză pe pat. El strigă:

— Nu mă mişca!

Nu-l văzuse niciodată aşa, cu ochii roşii, crispat şi sălbăticit. Înlemni. El se calmă şi-i zâmbi din nou.

În zilele următoare, îl găsi din ce în ce mai palid şi mai neliniştit. Tresărea la cea mai mică mişcare a patului, la cel mai mic zgomot; faţa îi devenea casantă, gata să se fărâmiţeze.

— Ce să fac? Spune-mi!

Clătina din cap şi începea să zâmbească; dar nu în vechiul zâmbet.

Nu se mai lasă bărbierit decât foarte rar; gipsul se murdărise, dându-i, împreună cu obrazul ţepos, o înfăţişare mizerabilă. Trecuseră două săptămâni; rana era aproape închisă, dar el nu părea că se simte mai bine. Într-o dimineaţă, Eva găsi camera goală. Află că era în sala de pansamente. Peste o jumătate de oră se întoarse sprijinit de doua surori. Nu-i venea să creadă că merge pe picioarele lui. Îi şi uitase statura. El îi zâmbi.

— Mi-au pus cămaşa nouă.

I se făcuse alt pieptar; gipsul se prelungea până la cot, rana vindecată fusese acoperită, însă rămânea acul trecut prin os şi scheletul de sârmă.

După ce infirmierele îl ajutară să se întindă în pat şi ieşiră, o privi pe Eva cu o căutătură necunoscută. Nu mai zâmbea; era palid, slab, rătăcit. Prin ochi îi trecu o undă de disperare, şi spuse, deodată, un cuvânt pe care ea nu credea că l-ar putea auzi din gura lui nici dacă ar fi avut lepră sau cancer:

— Eva, sunt nenorocit!

Se aşeză pe marginea patului, cu picioarele atârnate; ar fi vrut să se apropie de el, dar braţul imobilizat era o piedică; nu ştia să fie tandră cu un infirm. El strigă:

— Nu mă mişca!

Se adunaseră multe, nedrepte şi absurde. Eva izbucni, cu glasul ridicat, un glas străin, imperativ şi aspru:

— Ce ai? Vorbeşte o dată!

El gemu cu ură şi disperare:

— Am pierdut braţul!

Şi brusc, începu să plângă, dar un plâns care nu stârnea mila, ci teama. Avea faţa imobilă şi aspră, dură, metalică, lacrimile ca nişte boabe de gheaţă, porneau nu din deznădejde, ci dintr-o furie înfrântă, devenită feroce prin neputinţă.

Ea se prăbuşi în genunchi la capul patului, ca să fie lângă el, sau ca să nu-l vadă. Şi-ar fi dat un braţ, amândouă braţele, ar fi dat tot, numai să termine într-un fel, în bine sau în moarte.

Întinse mâna peste scheletul de sârmă şi-i mângâie fruntea, coborî pe obrazul ţepos, alunecând o dată cu lacrimile lui îngheţate, se întoarse la tâmple, dezorientată, neştiind ce zone sunt îngăduite acestor gesturi nefăcute niciodată de oameni.

— Eva, să nu mă laşi singur! Eşti tot ce mai am! Rămâi cu mine şi am să-ţi fiu recunoscător toată viaţa.

Nu erau vorbele lui. Le dicta altcineva, dar trebuia să le recunoască.

— Da, rămân cu tine! Orice ar fi să se întâmple!

El se linişti dintr-o dată; Eva se ridică; nu înţelegea nimic – pe obrazul lui nu se vedea o urmă de lacrimă poate fusese halucinaţie.

— Înseamnă că ai jurat, Eva!

Era aproape triumfător.

Ea se simţi învinsă şi umilită.

— Da, am jurat.

Şi se gândi, rece: „Nu toate jurămintele se ţin!”

Hotărâse să nu mai vină, vroia să se păstreze, să nu înnebunească. Dar în drum spre casă voinţa îi slăbi, îl văzuse plângând – nu ca oamenii, ci ca fiarele, dar, orice ar însemnat plânsul acela, avea să fie urmărită de el toata viaţa. Trebuia să-şi urmeze destinul până la capăt: nu era scăpare, îndată după prânz se pregăti să plece.

— Oswald, pot lua automobilul?

— Te duci iar? E nevoie de tine?

Ridică din umeri; nu mai putea, nu mai vroia să judece.

— Nu ştiu. Rămân acolo.

El îşi aminti dimineaţa când se întâlniseră călare, îi veniră în cap aceleaşi gânduri de atunci. Ar fi vrut să-i spună: „Eva, te admir – şi te plâng!” Veni spre ea; stătură faţă în faţă.

„Acum e ultima oară când îl văd! gândi Eva. Tot ce-a făcut el şi ce-am făcut eu n-a fost de niciun folos!”

— Oswald, sunt o mare deziluzie pentru tine!

El îi apucă umerii.

— Nu, Eva. Eşti ceva ce n-ai să înţelegi niciodată, şi-ar înţelege

prea puţini oameni. Mă faci să stimez toate femeile, şi să mă simt umilit că sunt bărbat.

Poate nici nu-l auzi; îi era gândul în altă parte. Îşi luă vechea valiză, cu câteva lucruri strânse la repezeală, şi părăsi pentru totdeauna casa dintre brazi. N-aveau să mai fie plăcile de patefon. „Oda bucuriei”, în care crezuse, i se părea o minciună. N-aveau să mai fie muzica, Marta, Gheza, nici perdelele albe, care fluturau în urma ei, la geam.

Se sfârşea primăvara când părăseau spitalul, într-o după-amiază caldă. Eva mergea în stânga, ducând valiza şi sprijinindu-l de braţul sănătos. Celălalt braţ era prins pe după gât cu o eşarfă neagră.

Clipi, orbit de lumină. Colţurile gurii i se contractară.

— Te simţi rău?

— Nu; mă supără ciripitul păsărilor.

Era absurd şi capricios, şi posomorât pe deasupra; prea rar îl mai văzuse zâmbind, săptămânile cât îl veghease la spital.

— De ce mă ţii de braţ? o întrebă, iritat.

Îşi trase mâna, intimidată.

— Poate vrei să mă duci la un colţ de stradă, să cer pomană!

Nu-i răspunse, învăţase să-i suporte tăcută exploziile, oricât de inacceptabile. Îl înţelegea şi-i dădea dreptate; ea una acceptase totul, cu anticipaţie.

— Acum ce facem? Cât mai avem până la tren? o întrebă pus pe ceartă.

— Vreo două ceasuri.

— De ce am plecat aşa devreme? Nu puteam să mai stăm?

— Credeam că ţi-ar face bine să umbli puţin.

— Nu; vreau să ne întoarcem.

— Bine.

Era ridicol, pentru un ceas şi jumătate, dar se supuse. După câţiva paşi el se opri.

— Unde mă duci?

— N-ai vrut să ne întoarcem?

Începu deodată să strige, în mijlocul străzii:

— N-am stat destul doua luni? Vrei sa mă înmormântezi acolo?

Îl privea liniştită. „De ce nu pot să-i întorc spatele şi să mă duc, să mă duc aşa, în neştire, să nu mă mai opresc, să nu-l mai aud niciodată?…” Se stăpâni – nu avea dreptul, chiar dacă n-ar fi făcut altceva decât sa-şi respecte jurământul – şi nu fiindcă îi jurase lui. Şi apoi, trebuia să înţeleagă câtă umilinţă era în el, care venise aici întreg şi liber, să plece prizonier şi cu braţul în eşarfă. Opri o trăsura şi-l ajută să se urce. El se supuse, îmblânzit inexplicabil. Colţurile buzelor îi tremurau. După ce se aşeză, spuse, cu vocea schimbată:

— Iartă-mă!

Îşi trecu apăsat mâna sănătoasă peste faţă, cum ar fi vrut să şi-o smulgă, să găsească dedesubt alt chip.

— Plimbă-ne prin oraş, pe unde vrei, se adresă Eva birjarului, şi la şapte du-ne la gară.

Mai făcuseră o dată drumul, pe strada principală, cu magazinele ei

luxoase, cu cafeneaua mare, unde se vedeau oameni fumând ţigări de foi, într-o deplină şi demoralizantă inutilitate.

Umbra în piaţă trecuse de jumătate, şi ceasul nu era încă şase. El avusese dreptate, dar i se părea atât de trist să-şi mai amintească! Trecură pe sub turn, spre oraşul de jos, ocoliră pe străzile înguste, reveniră sus, pe la bastioane. Părea că alt drum nu mai există, şi că de câte ori s-ar întoarce aici ar trebui să-l parcurgă cu o cruce pe umeri. Dar acum ştia bine că nu se va mai întoarce niciodată, nici chiar în clipa morţii: ispăşise pedeapsa. Îşi lua astfel rămas bun de la oraş şi de la multe altele.

Se întâmplase să fie o săptămână de aglomeraţie la tren, pleca multă lume la Expoziţie, găsise un singur pat liber în vagonul de dormit. Puţin îi păsa de ea, dacă avea unde să-l culce pe el; n-o speria o noapte de nesomn după câte nopţi nu dormise.

Un om antipatic, gras, roşu, cu mâinile lungi, cu picioarele scurte, cu ochi de broască şi gură de peşte ocupase patul de jos. Poate nu era chiar atât de hidos; aşa îl vedea Eva, fiindcă, deşi îl rugase stăruitor, nu vroia să ia patul de sus, ca să-l cedeze pe-al lui unui om cu braţul în eşarfă.

— Domnule, dar vedeţi că este… (Nu putea spune: este infirm). Dumneavoastră vă vine mai uşor.

— Nu, madam! Sunt miop!

Avea într-adevăr ochelari cu multe dioptrii, dar miopia era un argument stupefiant. Stătea lăbărţat pe patul lui, cu geamantanul alături, proclamându-şi apăsat prioritatea, picioarele nu-i ajungeau până la podea; semăna cu un copil bătrân, răzgâiat. Datorită lui totul pe lume părea rău şi slut.

Eva rămase pe strapontină, în faţa uşii, până dimineaţă, făcându-şi bilanţul existenţei. Era în pagubă, dar n-avea de gând să se căineze. Acceptase totul aşa cum fusese, accepta ce avea să urmeze. Se întreba cum izbutise el să se urce în patul de sus, cum se mişca în spaţiul acela îngust, ce făcea singur, fără ajutorul ei.

Era obişnuit cu ea, de la spital, să-i vină în ajutor la fiecare mişcare, la fiecare geamăt. Ea nu avusese nici nopţi, nici zile ale ei. Îi fusese infirmieră, îl spălase, îl pieptănase, îi aranjase patul, îi dăduse mâncarea la gură, şi-i fusese tot ceea ce avusese el nevoie, se chinuise ca să-l împace şi să-i fie bine. Îmbrăţişările de spital, nefireşti, strâmbe şi schiloade nu-i trezeau nici o amintire frumoasă, ci numai simţământul milosteniei.

Nu era lungă noaptea din tren; erau lungi toate. Ar fi vrut să arunce o privire înăuntru, să-l vadă cum doarme.

Când se lumină de ziuă, uşa compartimentului se deschise şi el scoase capul pe coridor – părea că dormise bine.

— Vin numaidecât, îi şopti.

Eva îşi trecu mâinile pe faţă, să-şi şteargă urmele oboselii, îşi netezi parul, privindu-se în fereastra, îşi aranja fularul la gât, caută să-şi trezească feminitatea, care ostenise. El veni cu o înfăţişare misterioasă.

— Deschide fereastra!

Cercetă coridorul, să vadă dacă nu se apropia cineva, apoi scoase din buzunar ochelarii omului cu ochi de broască.

— Vrei să-i arunci pe geam?

Ei se părea inutil şi inadmisibil, dar poate plătise prea mult cu mâna dreaptă, ca să nu-i fie îngăduit celei stângi o compensaţie copilăroasă. Deschise fereastra.

Nu mai ţinea minte a câta oara revenea în apartamentul prăfuit cu aerul închis de pe timpul altei vieţi. De fiecare dată fusese altfel, şi-acum era mai altfel ca oricând, dar spera să se termine. Îndată ce intră pe uşă, trecu la prima corvoadă a zilei.

— Haide să te bărbiereşti!

Îi scoase pardesiul, haina, cravata, îl aşeză pe marginea patului, îi scoase pantofii. El se uita absent pe fereastră; în depărtare se vedeau copacii înverziţi din Grădina Botanică. Stătea supus, cu gândul cine ştie unde, dar în orice clipă risca să explodeze; pasivitatea aceasta fabrica în el dinamita din te miri ce putea să se işte şi scânteia. Îl împinse la baie.

— Ia, pune mâna pe pămătuf!

Medicii îl îndemnaseră să se folosească de braţul bolnav, să-l învie, să nu-l abandoneze. Putea să-l mişte de la cot, să facă unele mişcări, mâna însă, cu degetele imobile, nu-l asculta. Era imposibil să ţină pămătuful. Ea îşi ascunse dezamăgirea; îl încurajă, silindu-se să pară voioasă:

— Nu-i nimic! Câte puţin în fiecare zi, are să meargă!

Se apucă să-l săpunească; la spital învăţase întreg meşteşugul bărbieritului. Îl săpunea îndelung, fără gânduri, odihnindu-şi în acest timp spiritul prea mult supus zbuciumelor. Înainte de a merge mai departe, băgă maşina în apă caldă.

— Ce faci?

— Am citit într-un almanah că aşa bărbiereşte mai bine.

— Eu chiar dacă aş fi citit, n-aş fi ţinut minte.

— Fiindcă nu ai pasiune!

Ea una punea pasiune în tot ce făcea, chiar în treburile neplăcute, de vreme ce le accepta; altfel s-ar fi simţit umilită.

— De spălat însă, dă-ţi osteneala şi spală-te singur!

Îl lăsă în baie şi se duse să-i caute rufe curate. Dulapurile erau aproape goale; abia dacă mai rămăseseră câteva cămăşi, câteva haine. Deci fusese pe acasă! Deci mai avusese o cheie! Nici nu trebuia să se mire.

— Ce-ai făcut cu hainele?

— Ia ghici?

I se făcu milă de el, o milă amestecată cu remuşcări şi regrete. Atunci când îşi vindea hainele, ca s-o caute, ea stătea la căldură, într-o casă de senior, fără nici o lipsă, fără să ştie nimic despre lume, ca Frumoasa Adormită.

Îl auzi în baie, cântând marşul militar.

— Hei, îţi regăseşti vechea piele?

El apăru în uşă, ştergându-se pe faţă; de neînţeles, de necrezut, ţinea prosopul cu amândouă mâinile.

— Ce-i cu mâna ta?

Îşi dădu seama prea târziu: n-ar fi trebuit să întrebe. Îl văzu că se crispează.

— Iartă-mă, te rog!

Îl simţea că are să explodeze, şi că n-avea nici o vină decât că nu ştia să se poarte, sau obosise şi îşi pierduse speranţele… Se înfrânse: nu-i era îngăduit să-l abandoneze la jumătatea drumului. Se lipi de el, caldă şi umilă.

— Da, iartă-mă! Să nu ne ascundem de noi înşine. Dar trebuie să te faci bine!

Căldura ei trezea în el o vibraţie pe care ea o cunoştea de multă vreme. O absorbi atentă, lucidă, supraveghind-o şi înregistrând-o în sine ca pe o diagramă; din luciditatea aceasta concentrată se năştea o altfel de beţie.

— Am să te fac bine – auzi tu? – pe viaţa şi pe moarte am să te fac bine, eu şi nu altcineva! Ia-mă în braţe ca altădată. Stau supusa, răbdătoare şi cuminte, nu te teme de mine!

Nu avea nevoie de el nici în amintire, dar simţea o bucurie, nemăsurată pe lângă celelalte, la fiecare mişcare a lui, la fiecare pas înainte. Îşi lăsă veşmintele să cadă, cu o iscusinţă inedită, mulându-se pe mâna lui invalidă, ajutând-o să creadă că este vie. Dar poate milostenia ei n-avea obiect şi era puerilă; el nu se prăbuşise – ce-i lipsea? – îl vedea întreg ca la începutul timpurilor. Nu, nu pierduse nimic din ceea ce o cucerise. Avea acelaşi grumaz prelung, dar nu efeminat, ci puternic, forjat parcă într-un metal şi fin, şi dur, şi maleabil, aceiaşi umeri largi fără ostentaţie, desenând între ei pieptul cu o forţă explozivă, totuşi calmă şi curgătoare. Maturitatea nu-l îngreunase, ci mărise în trupul lui contrastele: picioarele erau mai prelungi, mijlocul se subţiase. Chiar dacă nu-l mai dorea, n-ar fi putut să accepte pe altul. Era o condamnare pe viaţă. Îşi lipi obrazul de cicatricea dezvelită, la jumătatea braţului, să n-o vadă, sau s-o încălzească. „Are să se facă bine, nimic n-o să se mai cunoască! E mâna lui veche, o regăsesc, o ştiu de atâta vreme!”

— Mângâie-mă! îi şopti. Stau cuminte… Mângâie-mă cu răbdare! Îţi mai aduci aminte? Aştept mâna ta de multă vreme.

Se cutremură când simţi mâna moale, cu degetele amorţite, umblându-i pe piele. Era o senzaţie de groază – întregul trup i se strânse, oprind circulaţia sângelui. Dar se aprinse încă o dată, mai din adânc, mai din greu, îşi masă inima cu o mână închipuită care nu vroia s-o asculte, ci mai degrabă ar fi strangulat-o, îşi porni sângele, îl împinse în artere până îşi simţi corpul înviat şi fierbinte. Atunci braţul lui amorţit păru că se trezeşte, şi degetele moarte renăscură, iar ea le

primi şi li se supuse, fără să creadă măcar că e o amăgire. Simţea o bucurie adevărată, dusă departe, învecinată cu delirul, nebănuită mai înainte, provenind din materie, dar ridicată la înălţimi siderale, unde zbura peste toate îndurate şi totuşi îşi dădea seama şi credea, cu o a doua conştiinţă că nu face decât o generozitate, ultima, sinceră şi deplină. „Când va fi întreg, mă voi elibera, voi avea dreptul să mă gândesc la linişte şi fericire.”

Într-una din zilele următoare îl duse la un chirurg-neurolog, către care avea o recomandaţie. El, la spital, se învăţase să lenevească şi adesea se complăcea în starea aceasta; braţul nu-l mai durea, avea numai, uneori, furnicături enervante prin vârfurile degetelor; se liniştea la mângâierile ei conştiincioase. Cu greu îl urni, să-l ducă la doctor. Rezultatul fu vag. I se spuse că o operaţie trebuia încercată, dar mai târziu, fără să precizeze când.

Toată vara rămaseră în Bucureşti, fiindcă n-aveau destui bani să poată pleca, Eva trebuia să-l înfrâneze; la spital pierduse şi ea noţiunile curente de viaţă, aruncase sume mari în stânga şi în dreapta, pe onorarii şi cadouri exagerate. Rămăsese o sută de mii de lei la bancă; trebuia să-l convingă că n-au să ţină toată viaţa. Îşi reluase grija gospodăriei, refăcuse legăturile cu lăptăreasa, cu băcanul şi măcelarul, bani puţini şi mai multă energie. Avea şi griji de infirmieră pe lângă grija contabilităţii şi a gospodăriei. La spital făcuse o şcoală întreagă, pe care o perfecţiona, citind şi primind sfaturi de la medici. Înainte de toate trebuia ca el să nu trândăvească. Dimineaţa, după ce se îmbrăca, Eva se apuca să-i maseze braţul, cu ulei şi talc, după o tehnică verificată, apoi îl trăgea jos din pat şi-l silea să ia parte la treburile casei. Se folosea de felurite şiretlicuri, ca să-i pună braţul la muncă pe nebăgate de seamă, şi izbutise să facă mici paşi înainte, să-l mai deprindă cu încă o mişcare, înceată şi timidă. Aştepta operaţia, în care îşi pusese toată încrederea. Până atunci se întreba: „Oare cum aş vrea să fie: infirm şi cu mine toată viaţa, sau sănătos, lăsându-mă în drum, ca altă-dată?” Şi îşi răspundea fără să ezite: „Un om ca el trebuie să aibă trupul întreg. De mine nu-mi pasă!” Înţelegea bine: integritatea era cerinţa lui dominantă, dar într-o concepţie personală, care, dacă se potrivea cu a celorlalţi semeni în ceea ce-i privea fiinţa anatomică, mai departe devenea subiectivă în chip abuziv şi intolerabil. Eva o tolera ipso facto, cum paratrăsnetul tolerează trăsnetele.

Prin iunie primi o scrisoare de la Getta: „Mama nu vrea să-ţi mai scrie, zice că ai înnebunit, şi eu cred la fel. Niciun om cu mintea întreagă nu poate înţelege ce-i cu tine. Am încercat să citesc scrisoarea ta într-un picior şi cu capul pe-o ureche, ca strâmbii, să văd dacă aşa n-oi înţelege mai bine, dar mi-a venit ameţeală. De ce ai plecat iar de acolo? Nu era bine? Spune-ne, cel puţin să-ţi găsim o scuză. I-am dat scrisoarea şi lui, şi a citit-o chiar şi frate-su, că nu trebuie să ne fie ruşine, şi nici ei nu pot să te înţeleagă. Suntem patru inşi care credem că n-ai mintea întreagă. Du-te şi te caută, fetiţo, până nu ajungi la balamuc, că atunci să nu contezi pe noi să venim să-ţi

ţinem de urât la sticleţii tăi din cap. Altceva nu avem ce-ţi spune, decât că suntem cu toţii supăraţi. Mama nici nu vrea să-ţi scrie, nu mai poate să-şi pună mintea cu tine. Te las, că plânge copilul.”

Află abia acum că Getta avea un copil; n-ar fi interesat-o să ştie măcar dacă e fată sau băiat. Indiferenţa aceasta o făcea să-şi dea seama că de mult nu mai avea o familie, dacă avusese odată. N-o interesau nici opiniile lor, nici dezaprobarea. Se lupta cu grijile gospodăriei, lăsând în părăsire grijile sale. Mâncarea, curăţenia casei, curăţenia corpului, aerisitul părului şi mâna bolnavă. Adormea seara ţinând-o în mâini, continuând să-i mişte degete prin somn, aşteptând o reacţie, o împotrivire, tresărind când simţea în ele o încordare.

El nici nu băga de seamă necontenita ei agitaţie; i se părea că programul zilelor se desfăşoară curgător, venind de la sine. Căldurile de vară îl moleşeau, trăgea la somn şi la odihnă. Luase obiceiul să bea cafea multă, şi-i plăcea să stea tolănit după-amiaza, fumând ţigară după ţigară. Ea îi încuraja abuzul, silindu-l în schimb să ţină ţigara cu mâna dreaptă, între degetele înţepenite, ca s-o supună la mişcările repetate pe care le face un fumător.

Trebuia să-l scoată din casă, ştia cât iubeşte soarele; gândul de a-l duce la ştrand îi veni ca o revelaţie. Căută costumele de baie, prin toate dulapurile, până le găsi mâncate de molii. Nu era timpul să cumpere altele; se vorbea din ce în ce mai insistent de război, lucrurile se scumpeau de la o zi la alta, săpunul de baie, de pildă, pe care îl lua cu cinci lei ajunsese şase, şi băcanul o sfătuia să-şi facă provizii, o să se scumpească mai mult.

— Să nu vă mire, coniţă, dacă o să-l plătiţi zece lei!

Aşa se vesteşte războiul în afara reţelelor diplomatice. Ei i se părea absurd; zece lei un săpun ar fi însemnat prăbuşirea bugetului lor.

Nu ştia să coasă, dar trudindu-se o după-amiaza întreagă, ţesând mărunt, fir lângă fir, izbuti sa aducă amândouă costumele în stare de a fi purtate. El stătea tolănit în pat şi fuma, urmărind mişcările migăloase ale acului.

— Mai miros a mare?

Trebuia să aibă încă în ele apa sărată a marii. Şi printre firele ţesute ea văzu deodată plaja, cu tot ce evocau locurile acelea, amintiri dulci şi dureroase, farurile, sclipind seara, faleza, cu lanurile cosite, schitul, de unde se auzea toaca în amurg, iar mai târziu clopotul ca o talangă.

El se ridicase într-un cot.

— Ce-ar fi…

Se scutură, înspăimântată:

— Nu se poate!

O speriau mai mult amintirile; era certată cu marea, pe viaţă, cum era certată cu toate locurile pe unde fuseseră împreună. Ştia că fiecare stradă, fiecare sală de spectacol, fiecare colţ de lume unde

mergea cu el acum, aveau s-o tortureze în viitor. Şi el nu înţelegea, era în stare să-i consume întreg pământul, să nu-i mai lase niciun refugiu, spre nici o zare.

A doua zi merseră la ştrand, pe malul lacului. Nu văzuse niciodată locurile acestea; le privea cu melancolie, căci nici aici n-avea să se mai poată întoarce în libertate. El se întinse pe nisip, cu faţa la soare.

— Eva, stai mai deoparte; îmi ţii umbră.

Nu trebuia să-i ţină umbră; ştia de mult. În faţa soarelui, egoismul lui se manifesta ca oriunde; nu era mai ascuţit acum, decât altădată. Stătea calm, poate fără nici o grijă, moleşit de căldură, doar cu fruntea puţin încruntată.

„Se gândeşte”, îşi spunea Eva, şi-i bănuia gândurile: „E foarte bine aşa, să se îngrijească altcineva de mine. Eva a cârpit costumele – le-a cârpit bine, văd că nici nu se cunoaşte. S-ar putea spune că nu-i lipsită de îndemânare… Pe urmă s-a dus la băcănie şi a cumpărat de mâncare. Cât o fi cheltuit? O priveşte; ea ţine socotelile. Şi ce-o fi cumpărat? Cu siguranţă ceva care îmi place. Nu, de ce s-o întreb? De ce să-mi chinuiesc mintea? Aş putea să jur că în loc de prăjituri, are să-mi dea halva. Ei îi place foarte mult halvaua. De fapt îmi place mie… Sper că n-o fi uitat să-mi ia ţigări.”

Îl văzu că întoarce capul spre ea, cu un început de îngrijorare.

— Eva, ţigări mi-ai luat?

Liniştit în această privinţă, acum probabil că îşi spunea; „Mai aştept zece minute, pe urmă am să fumez. Nu face să bag prea mult tutun în plămâni… E păcat de aerul curat! Pe urmă am să mă întorc cu faţa în jos; am s-o rog să treacă mai spre stânga, fiindcă se mută umbra.”

— Eva, ai luat termosul? (Îl luase.) Îmi dai o ţigară?

— Întinde mâna.

Aprinse ţigara şi închise ochii, cu fruntea puţin mai descreţită.

— Cât e ceasul? Vrei să te uiţi?

— Zece şi jumătate.

— Mă întorc. Te dai puţin mai la o parte?

Se aşeză în voie, sprijinindu-şi bărbia pe braţele aduse în faţă, ca un dulău care trândăveşte. Mai lipsea să mârâie dar n-avea motiv, nu-l supăra nimic deocamdată. Îi veni să-l zgâlţâie puţin de păr, să-l întrebe: „Ce-i în capul tău ticălos?”

De ce să-l întrebe? Ştia prea bine ce-i în capul lui. Soarele îi ardea spinarea, şi el se gândea: „E destul de plăcută viaţa. Aproape că am uitat cât m-am chinuit. Trebuie să recunosc că ea mă îngrijeşte cu devotament. Oare mă iubeşte? Adevărul este că îmi simplifică viaţa.”

Ridicase fruntea şi o privea printre pleoape.

— Eva, în fond tu eşti cea mai cumsecade fiinţă din câte am cunoscut vreodată.

Îşi lăsă iar bărbia pe braţe. „Aşa mi-a plătit tot pe ziua de astăzi.’”

Peste vreo jumătate de ora el se ridică.

— Intru în apă.

Îl privi din spate, îşi mişca braţul destul de firesc; nu se cunoştea nimic dacă nu vroiai să cauţi.

Se întoarse curând; părea iritat. Eva nu-l lăsă să se adâncească în gânduri pe care le simţea vrăjmaşe.

— Hai să mâncăm! Nu ţi-e foame?

Părea că nu are nici dorinţi, nici voinţă. Îl trase de mână şi-l duse la umbră, sub copaci. Mânca absent şi posomorât. Doar o dată spuse, ca o surpriză manifestată târziu şi aproape cu ciudă:

— M-am uitat la tine, de departe, când ieşeam din apă. Eşti cea mai frumoasă femeie de pe plajă.

— Nu sunt prea multe.

— Ba nu. Chiar dacă s-ar face un import de câteva mii – cine ştie de unde? – n-ar fi treabă uşoară! – distanţa de la medie până la tine e mult prea mare ca să te poată egala vreuna.

Deşi avea un ton rece şi o privire absentă, ea tot se simţea tulburată. El reluă, cu o îngrijorare teoretică:

— Trebuie să mă port mai atent cu tine. Câteodată uit că nu face să fii aruncată. Nu, zău, ar fi grozav de mulţi bărbaţi care ar dori să-mi ia locul. Tu nu te miri că mă preferi pe mine?

„Maică Precistă, câtă candoare! se gândea Eva. Îl prefer pe el, da, afurisitul! Şi măcar dacă ar mişca un deget”

Nu putea să-i poarte ciudă. Aşa îl cunoscuse, aşa avea să moară. Dacă vroia să fie şi acum dreaptă, trebuia să recunoască, fără echivoc, că el nu-i dăduse niciodată mai puţin decât îi făgăduise. „Nu am ce face – am semnat contractul!” Dar nu se simţea nenorocită. Era bine aşa, era foarte bine. Trebuia să aştepte, sa vadă ce-o să se mai întâmple Poate ceva rău, poate şi mai bine!

După ce termină masa, el se închise în sine. În apropiere câţiva tineri se jucau cu mingea. Se uita la ei cu ură, gata să-i apostrofeze şi să se ia la harţă. O dată mingea scăpă şi se rostogoli printre copaci, până la picioarele lor. Unul dintre jucători strigă:

— Arunc-o, domnule! Ce stai aşa?

Eva văzu cum, brusc, ochii i se fac roşii; părea o fiară încolţită.

— Haide acasă! spuse printre dinţi, fără s-o privească.

Porni spre vestiar, înaintea ei, mergând încovoiat, cu picioarele tremurând, ducându-şi braţul bolnav departe de corp, cu un fel de silă, de dispreţ, ca şi când n-ar fi fost al lui. Pe drum nu scoase un cuvânt; stătea înghesuit în colţul autobuzului, cu ochii injectaţi, şi scrâşnea din dinţi atât de tare şi de duşmănos, că vecinii se priveau între ei, surprinşi. Ajuns acasă se trânti pe pat. Câteva clipe, păru mort; apoi şopti:

— Eva, sunt pierdut!

Ea îngenunche la capul lui, speriată şi îndurerată, ca-n vremea de la spital, când îl mai văzuse o dată la fel de prăbuşit şi de disperat. El rămase un timp inert, pe urmă o îndepărtă şi o privi rătăcit.

— Nu merge! E o înşelătorie. M-am minţit prea multă vreme. Sunt ciung, auzi tu, ciung! (Glasul îi creştea, până ce ajunse răcnet.) Sunt ciung, ciung, ciung!

Se aruncă peste el, îi astupă gura cu obrazul; l-ar fi putut auzi trecătorii, ar fi putut năvăli vecinii. Se luptă să-l imobilizeze, îngrozită că în accesul acesta ar putea sări din pat, să spargă geamurile, să se arunce pe fereastră.

— Omoară-mă, dar linişteşte-te! Ia braţele mele, din două fă unul, ia tot ce e mai bun la mine, rupe-mă în bucăţi, aruncă restul…

El îi simţi lacrimile, şiroaie; se linişti, începu s-o mângâie pe păr, cu mâna sănătoasă, repede, apăsat, convingător, dar neconvins. Cu cât era mai hotărât gestul, cu atât gândul îi fugea mai departe. Spuse, absent:

— Iartă-mă! Nu mai plânge pentru o otreapă ca mine!

— Nu mai plâng, dacă eşti bun, dacă nu te mai chinuieşti şi nu mă înnebuneşti. Vreau să mă mângâi cu mâna cealaltă! Haide!

Braţul zăcea inert pe pat. Nici ea nu mai credea în nimic, dar nu vroia să pară învinsă.

— Eva, linişteşte-te! E inutil să ne mai zbuciumăm! (Se calmase.) Ridică-te şi stai lângă mine! Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut. Ai fost foarte bună, foarte pricepută, foarte devotată, dar a fost zadarnic. Ne înşelăm unul pe altul. Braţul meu nu-i bun la nimic; am simţit în apă. Am învăţat să fac câteva mişcări, nu le-am cântărit niciodată, mişcam mâna ca paiaţele trase de sfoară. Părea că merge, nu mi-am comparat niciodată pe una cu alta. În apă mi-am dat seama; în apă nu poţi să te amăgeşti, cum te amăgeşti cu şireturile de pantofi, cu periuţa de dinţi. Apa te obligă la simetrie; nu poţi s-o înşeli. M-a simţit şi mi-a spus: „Porţi o cârpă de umăr, nu un braţ!" Mâna mea e moartă, Eva, moartă pentru totdeauna!

Se repezi şi-i astupă gura, cu obrazul ud de lacrimi. Stătură împietriţi până ce amurgul cuprinse încăperea. Atunci Eva se ridică să aprindă lumina. El îşi duse instinctiv mâna sănătoasă la ochi; era gestul din fiecare seară, dar alteori se ferea cu amândouă mâinile. Înţelese că nu mai avea în el nici voinţă, nici putere. Poate până acum făcuse într-adevăr eforturi să se înşele, poate îşi folosise toate rezervele de speranţă şi de energie. Câteva clipe se gândi, încruntată, apoi chipul i se destinse. Avea să fie bine. Ştia că va fi bine, trebuia sa fie bine! Se aşeză lângă el, pe marginea patului şi îi apucă încheietura mâinii sănătoase. În ajun le-ar fi apucat pe amândouă; acum nu mai era nevoie să simuleze nimic.

El ridică ochii, surprins de învierea ei neaşteptată.

— Nu-ţi dau voie să mai spui nici o prostie! vorbi Eva, cu seninătate şi hotărâre. Ai o mâna bolnavă? Da, recunosc. Dar o ai, e a ta, întreagă; putea să fie cenuşă, în crematoriul spitalului. Ai fi murit? Nu! E mai scurtă? Nu se vede. Un centimetru? Vrei să măsurăm? N-ai să crezi: şi eu am o mână mai scurtă, n-ai băgat de seamă! Dacă ai şti cât de nesimetric îţi este obrazul! Te-ai obişnuit cu el, dar ia să te uiţi bine în oglindă! Getta are un şold mai mare decât altul; croitoreasa a descoperit, altfel n-ar fi observat niciodată. Spuneai ieri că nu ştii câţi bărbaţi ar vrea să fie în locul tău. Dar eu te prefer pe tine. Am stat cu tine când aveai mâna în gips, şi erai nebărbierit şi murdar. Am stat după ce ţi-au scos gipsul, şi nici măcar nu făceai ceva să mă răsplăteşti. Ţi-am suportat toate capriciile, toate nebuniile, şi chiar dacă uneori cred altfel, probabil am să ţi le suport toată viaţa. Ai un braţ bolnav? Ar putea să rămână aşa până la moarte; nu s-ar schimba nimic în sufletul meu. Dar tu te simţi umilit. Bine; te înţeleg. Trebuie să-ţi facem braţul la loc. Auzi tu? O să-l facem să nu se mai cunoască nimic. Ce-ţi lipseşte? O bucată de nerv; o să ţi-l punem la loc. Orice nerv ai să vrei tu, pe alese, de la animalul cel mai blajin, de la o vacă din care se fac şniţele, sau de la un câine turbat… O să mergem la Viena, la cel mai mare chirurg din Europa, o să te opereze şi-o să ai braţul întreg, ca mai înainte, să faci cu el toate blestemăţiile.

A doua zi se duse la un birou de voiaj, se interesă de costul călătoriei, se sfătui cu medicul, întrebă cât timp ar trebui să rămână la Viena, cât ar putea să coste internarea şi operaţia. Intră la Poştă şi îi scrise domnului von Seele: „Oswald, dacă aş fi flămândă, nu ţi-aş cere un leu, să-mi cumpăr un corn, dacă aş fi dezbrăcată, nu ţi-aş cere o sută de lei, să-mi iau o pereche de ciorapi. Nu-ţi cer nimic pentru mine; am o datorie. Vreau să-l duc la Viena; nu se îndreaptă altfel. Dacă ar fi mâna mea, nu m-aş duce. Îmi trebuie două sute de mii de lei. Nu ştiu când am să ţi-i pot da înapoi, mă înspăimântă o sumă atât de mare, dar acum nu mă gândesc decât să merg până la capăt, să fac tot ce se poate face, oricare ar fi mijloacele, chiar umilinţa şi decăderea…”

Peste câteva zile primi de la bancă înştiinţarea că sosiseră banii. Îi telegrafie domnului von Seele, disimulându-şi recunoştinţa: „Ce să fac pentru tine la Viena?” Dar nu primi niciun răspuns, după cum în afară de bani nu primise niciun răspuns la scrisoare. N-avea timp să fie mâhnită şi nici nu se gândea că tăcerea lui putea să fie semnificativă. Pe la jumătatea lui iulie terminase formalităţile; avea paşapoartele, vizele şi banii schimbaţi, împreună cu toate desluşirile. El stătuse mai tot timpul în casă, tolănit pe pat, fumând ţigară după ţigară, calm şi fără să se preocupe de braţul bolnav. Avea faţă de braţul acesta indiferenţa pe care o ai faţă de o pereche de pantofi rupţi, înainte de a-i da la reparat.

Ceea ce urmă, din clipa plecării, trecu peste Eva într-un vârtej de impresii nedefinite şi amestecate: Gara de Nord, la ora trei după-amiază; vagonul restaurant, înţesat de lume, străini mai cu seamă; şantierele de pe valea Prahovei, cu mii de oameni, mii de furnici înşirate în lungul drumului, făcând terasamente, poduri, tuneluri; Braşovul, în fugă; Aradul, Curtici, frontiera, vameşii unguri cotrobăind prin geamantane, apoi Budapesta, în zorii zilei, şi pengő peste tot: hamalilor, şoferilor, chelnerilor – pengő, pengő – şi teama că nu-i vor ajunge banii. Avea sa-şi amintească de o ospătărie mică, la picioarele unui pod, pe malul Dunării, unde el o dusese să mănânce papricaş – şi iar pengő, pengő pentru ţigări, pengő pentru chibrituri, pentru mere… Erau mormane de mere, pe toate străzile.

— Ce-ar fi să rămânem o noapte aci? Să mergem într-o cârciumă cu lăutari?

Nu se putea! Şi iar pengő, pengő , erau banii domnului von Seele. Îi plăcea oraşul, cam cenuşiu, dar plin de grandoare; Piaţa Parlamentului o uluia. Nu ştia ce să creadă despre Ungaria. Ce vedea aici nu se potrivea cu Marta şi cu Gheza, cu chipurile lor negricioase, posomorâte, cu vorba aspră – nu se potrivea nici cu chipurile celorlalţi

oameni, cu boiernaşii care călătoreau cu trenul, îmbrăcaţi într-un fel de pardesie negre, strânse pe corp, lungi până la pământ, ca nişte veşminte preoţeşti, împodobite cu găitane. Se potriveau poate cu marşul lui Rákoczy.

Şi iar pengő. Tramvaie lungi, circulând vijelios pe stânga străzii – apoi iar gara, depozitul de bagaje, hamalii – şi iar pengő, şi iar trenul, câmpii lungi şi cai mici, cu coamele sălbatice… Dar câmpiile acestea nu duceau la nici o mare!

Era pusta, o privea pe geam şi îşi spunea: „Unde merg? Ce destin mă cheamă aici, unde n-am semănat grâu, de unde nu mănânc pâine?” Hegyeshalom, frontiera, iar vameşii la geamantane – şi nu mai trebuie pengő, ci mărci germane. O gară urâtă, murdară de cărbuni – hamali şi şoferi. Aparatul de taxat arată shilingi, dar plăteşti mărci. Şi Eva scrie într-un carneţel fiecare marcă, fiecare pfenning, nu sunt banii ei, i se rupe inima. „Oare vor ajunge?” El zâmbeşte blazat, văzând crisparea ei. Nu-l interesează nimic, oraşul îi e cunoscut, îl plictiseşte Ringul cu copacii înverziţi.

— Eva, ar trebui să-ţi cumperi un Baedeker, să te instruieşti.

Dar n-o interesează casa lui Schubert, nici Johann Strauss, nici Grienzingul şi valsul vienez, ci numai o adresă, o stradă dosnică, neumblată, cu iarbă între pietrele pavajului, un sanatoriu mic, într-o casă particulară. Nu-i inspiră nici o încredere. O sală de operaţie rotundă, îmbrăcată în faianţă albăstrie până aproape de tavan, cu o masă ca o locomotivă albă, cu roţi şi pârghii nichelate, cu un ochi de ciclop deasupra. O sală de magie, sau de tortură. Un om mare, de două ori cât ea, la care priveşte dându-şi capul pe spate. E marele chirurg! Pare un chefliu din Grienzing, bine hrănit, bine dispus, care nu ia nimic în serios, pe care nu-l miră nimic, nimic nu-l mişcă. Ea îi spune, fără să se audă, cele câteva cuvinte care şi le-a pregătit de acasă:

— Herr Professor, ich bitte Sie aus ganzen Herzen…

El răspunde: Hm! Hm! – şi nimic altceva. Pipăie braţul bolnav, cu nepăsare, ca pe o bucată de carne la măcelar, o pipăie multă vreme, degetele lui lucrează toate zece, cum ar cânta la pian – pare că ascultă acordul lor în muşchii adormiţi sub piele – şi nimic nu-l emoţionează.

— Domnule profesor, venim de departe; salvarea noastră sunteţi dumneavoastră!

Iar el face: „Hm. Hm.” – şi când o priveşte pare că spune: „Ce, pentru atâta lucru tremuri aşa?”

— Credeţi că sunt speranţe?

Nici măcar nu-i răspunde, nu mai are nimic de vorbii cu ea. Dar a hotărât să facă operaţia; cel puţin aşa înţelege din cuvintele doctorului care îl secundează – şi, pe deasupra poate îl suplineşte în relaţiile

umane. Când îl operează? Chiar mâine; nu e nevoie de nici o pregătire!

A doua zi nimeni nu spune nimic; ar vrea să afle: A reuşit operaţia? L-au dus într-o odaie care trebuie să fi fost salonaşul casei, sau camera de muzică; pe pereţii vopsiţi acum în ulei până la jumătate, au mai rămas în sus vechile tapete, cu un rând de lire aurite aproape de plafon.

Marele chirurg a dispărut, îl găseşte abia târziu, după ce cutreieră coridoarele, la parter, undeva în fund, într-o încăpere cu pereţii îmbrăcaţi în faianţă alba, la o masă de lemn spălat cu leşie; e cald şi miroase a mâncare. E bucătăria! Şi-a scos mănuşile, mănâncă înfometat crenwurşti, rupându-i cu mâna ca pe covrigi, şi bea bere; bea dintr-o stacana de un litru bere neagră, cu spumă deasă, face mustăţi albe în jurul gurii.

— Domnule profesor…

— Mănâncă! Sunt pe cartela mea suplimentara!

Îi băgă un cremvurst întreg în gură şi mestecă înainte, cu ochii pe jumătate închişi de mulţumire. Ei îi vine să ia stacana de pe masă şi să i-o arunce în cap. „Şi i-am dat atâţia bani…” A scris în carneţel tot: atâta profesorul, atâta asistenţii şi surorile, atât sala de operaţie, atât internarea… Spera că vor ajunge banii.

— Mai vrei un crenwurst? Bea puţina bere!

Îl aşteaptă tremurând, să-şi termine mâncarea şi băutura, poate pe urmă îi va spune măcar un cuvânt. Dar el nu spune nimic; se ridică, se bate pe pântece, făcându-i cu ochiul, o ciupeşte de obraz pe bucătăreasă, apoi o ia la fugă pe coridor. E nevoită să apeleze la suplinitorul omeniei; asistentul îi explică binevoitor. Da, probabil e rolul lui. N-a fost nevoie de nici o grefă, s-au găsit capetele nervului, erau contractate şi ascunse sub muşchi, marele chirurg le-a ancorat, a întins de ele ca de praştie. Acum nervul e cusut; pentru chirurgie înseamnă că operaţia a reuşit. Rezultatele însă se vor vedea mai târziu. Deocamdată e un braţ ca de copil, nu poate, nu ştie să facă nimic, începe un tratament lung.

— Dar domnul profesor ce crede? Nu putem afla?

Dumneavoastră nu înţelegeţi ce se întâmplă cu mine? Venim de departe.

— Un moment, doamnă.

Eva nu se mai dezlipeşte de informatorul omenos, îl urmează pe coridoare, ameţită, coboară iar scările. Unde se duce? Tot la bucătărie! A fost profesorul aici? A fost, a mâncat patru perechi de crenwurşti – enorm pentru un om înfometat! – a băut un litru de bere neagră.

— Doamnă, liniştiţi-vă: profesorul e mulţumit!

Ei îi vine să plângă, îi vine să-l ia în braţe.

Şi trec zilele, cu braţul în gips, şi în fiecare zi injecţii: foliculină, vitamina B – foliculină, vitamina B.

În ziua când îi scot gipsul, marele chirurg mai apare odată, mai cântă la pian cu toate zece degetele pe muşchii lui adormiţi.

— Domnule profesor, e bine, nu-i aşa? Vă mulţumesc.

Acum, prima oară, el o priveşte în faţă şi, prima oară, nu mai zâmbeşte, zâmbetul acela de chefliu care atâta timp a chinuit-o pe Eva.

— Doamnă, e atât de bine, că o să şi uitaţi călătoria la Viena. Vă admir pentru frumuseţea şi devotamentul dumneavoastră!

Deci ştie şi să vadă, ştie şi să înţeleagă! Are o privire senină şi inteligentă. Eva duce confuzia cu ea multe zile; e atât de greu să cunoşti oamenii! Şi când îi cunoşti urmează altă explorare, deschizând altă istorie! Dar n-are prea mult timp să gândească; sunt atâtea descurajări printre speranţe! Au început masajele, cu talc şi ulei, şi băi calde, şi ionizări, şi faradizări; par zadarnice. El nu mişcă braţul, îl mişcă alţii, ajutând muşchii să se trezească. Dar odată, mai târziu, muşchii îl vor asculta, şi el le va putea da cele mai neprevăzute porunci!

Şi iată că într-o seară se plimbă amândoi pe Kärntnerstrasse, prin faţa vitrinelor amăgitoare. O cravată! Trebuie să-i ia o cravată, ca să şi-o înnoade mai târziu, cu mâna salvată! Scrie în carneţel: cinci mărci cravata, unsprezece mărci o pereche de mănuşi, trei mărci un pieptene – un pieptene pentru mâna lui cea nouă – şase mărci bufonii de manşetă. Nimic pentru ea!

În faţa Operei, s-au instalat megafoane care anunţă ultimele ştiri. Oamenii se opresc neliniştiţi să asculte: Danzig, Polonia, Danzig, Polonia!…

— Tu înţelegi ce spune?

— Da. Trebuie să ne luăm catrafusele.

Drunul la gară, spre miezul nopţii; de multă vreme luminile sunt pretutindeni stinse; lanterna de buzunar, aparatul de taxat… Eva ţine minte să scrie în tren: şapte mărci taxiul, două mărci hamalul. Dar şi în tren e întuneric. „Am să scriu mâine dimineaţă.” Dimineaţa, la frontieră aleargă o vorbă de-a lungul vagoanelor: „A izbucnit războiul!…” Vameşii citesc ziarele, cam speriaţi; nu prea le este gândul la geamantane, în schimb, poliţia militară aruncă priviri iscoditoare în toate compartimentele. În ziare se vede câte un titlu mare: „Bombardarea Varşoviei… Unităţi motorizate înaintează spre Posen…”

— Eva, cât ne-a costat?

Îşi arată braţul; încă nu-l mişcă; da, e un braţ de copil neştiutor, dar acum are încredere deplină. E un braţ nou şi bine lucrat.

— Nu ştiu exact pe dinafară. Vreo sută cincizeci de mii de lei.

— Nu-i scump!

— Sigur că nu! De ce râzi?
— Mă gândesc că în clipa asta, mii de oameni îşi pierd braţele!

Toate se scumpeau şi multe începeau să lipsească; oraşul forfotea de polonezi care îşi vindeau automobilele ca să cumpere mâncare.

Eva nu se mai despărţea de carneţel; însemna fiecare ban cheltuit, iar seara făcea socoteli la lumina de pe noptieră, migălind cifrele, cântărindu-le, ticluind planuri pentru a doua zi, străduindu-se să iasă la capăt. Trebuiau bani pentru tratament, el continua să meargă la medic: vitamina B, aparate, şi masaje, şi mişcări, şi iar vitamina B.

— Trebuie să fac rost de bani! Nu-i aşa, Eva? Nu se poate să mai trândăvesc mult.

Dar deocamdată nu făcea nimic şi toate greutăţile stăteau pe umerii ei. Avea să împlinească douăzeci şi trei de ani în curând. Se ducea viaţa, şi nu ştia pentru ce. Pentru băcan pentru măcelar, pentru lăptăreasă?

— Unde te duci? o întreba el dimineaţa, deschizând un ochi somnoros, în timp ce ea se pieptăna, repede.

— La măcelar.

Carnea de vacă se făcuse treizeci de lei kilogramul; el nu ştia.

— Ţie nu ţi-a dat niciodată prin gând să te uiţi la alt bărbat?

— Poate că da.

— Şi?

Nu era de loc îngrijorat; nu putea să creadă.

— N-am avut ocazia.

— Într-o zi o să se ivească.

— Probabil!

— Pentru măcelar te găteşti?

— Pentru măcelar, dar nu-l socotesc o ocazie.

Se mira şi ea că mai poate să glumească, numai că era o glumă amară şi rece. Când se întorcea de la cumpărături, îl găsea cântând marşul militar în baie.

— Ia să te văd! o striga. Cum arăţi?

Venea frigul; avea obrajii învioraţi. O privea pe deasupra prosopului.

— Te-a plăcut măcelarul?

— Foarte mult. Şi el, şi vaca.

— Lasă-ma să te plac şi eu puţin. (Îi smulgea pachetele din mâini, le arunca pe jos şi-o apuca de umeri.) Să mă bată Dumnezeu dacă nu eşti o fată drăguţă!

Tandreţea lui era alcătuită din îndemânări şi din nepăsare, un fel de rutină, dar avea iarăşi nevoie de mângâierile lui; altceva nu-i încălzea viaţa. Anul trecut pe vremea aceasta o protejau, păzind-o de toate relele, Marta şi Gheza; nu cunoştea nici o grijă, nu ţinea socoteala banilor, singura ei datorie era să-i ducă zahăr lui Savant, din când în

când.

Acum venea cu două kilograme de carne, pentru supă şi pentru şniţele, bine socotite de cu seară, dar găsea acasă un smintit de om care îşi lipea obrazul proaspăt bărbierit de al ei, înfiorând-o, nu doar în trup, ci până la cea mai îndepărtată amintire.

— Să nu pui mâinile reci pe mine, că şi aşa sunt îngheţată!

Şi totuşi, mâinile lui reci o încălzeau; era un mister pe care nu mai căuta să-l pătrundă. Tot ce venea de la el, devenea fior şi căldură. Îşi spunea: „Trebuie să nu mă mai las subjugată, trebuie să-mi rămână un drum de retragere!”

De data aceasta îl urmase din milă, după ce se gândise destul şi cu luciditate. Nu mai fusese o rătăcire; orice rău s-ar fi întâmplat în viitor, nu vroia să mai sufere. Ţesea migălos în inimă o plasă de apărare, fire de indiferenţă, fire de ură. Chema din amintirile ei tot ce putea s-o învrăjbească. Se simţea în stare să-l înfrunte cu un surâs de nepăsare pe buze. Şi când el venea aproape, când îi apuca umerii, când îi simţea obrazul pe obrazul ei şi respiraţia în ureche, toată urzeala se destrăma, firele ţesute se duceau în vânt. Nu mai ştia unde le e urma. Atunci renunţa la orice împotrivire şi primea mângâierile lui cu recunoştinţă, fericită că poate fi iarăşi fără minte.

Dacă n-ar fi fost grija banilor! Se frământa ore întregi noaptea, întrebându-se ce-o să se întâmple. Putea s-o mai ducă o vreme, până prin februarie, dacă nu se ivea vreo cheltuială neprevăzută. Uneori, obosită de atâta zbucium îşi spunea: „Mai sunt două luni de zile. Să le trăiesc în linişte!” Liniştea se sfârşea o dată cu aceste cuvinte.

În preajma Crăciunului, primi o scrisoare de la Getta, cu o fotografie nouă: Ea, bărbatu-său în uniformă, şi la mijloc, pe un piedestal înalt, copilul, ridicol şi imbecil. Getta scria: „Dragă Eva, trebuie să-ţi împărtăşesc o mare bucurie, pe Mitel al meu l-a concentrat de astă toamnă şi la 1 decembrie l-a făcut maior. Aşa ca el umblă acum numai în uniformă, pe oriunde ne ducem şi o să fie la fel multă vreme, dacă nu pentru totdeauna, nici vorbă nu-i să desconcentreze pe cineva, dimpotrivă cheamă mereu alţii, e mare nevoie de ofiţeri, s-ar putea să se şi reactiveze, el nu vrea fiindcă e leafa mica, dar eu n-am nevoie de lux, aşa ca până la urmă cred că se va întâmpla ceea ce am dorit, înseamnă că Dumnezeu ştie ce face, să nu râzi, mă duc duminica la biserica Sfântu Dumitru, că e patronul lui Mitel şi aprind lumânări la icoane, că prea mi s-a împlinit voia. Dragă Eva, cine merge înainte după o idee, trebuie să reuşească. Ţine minte asta de la mine. Acum; avem şi ordonanţă acasă, ca pe vremea când era bietul tata în activitate, tu nu mai ţii minte că n-aveai decât patru ani. Pe ordonanţă îl cheamă Trandafir, e de pe la noi, cam tont săracul, dar ascultător. I-am făcut târlici, să nu murdărească parchetul, i-am cusut chiar eu la maşină, dar de croit mi i-a croit mama, când a fost pe aici data trecută.

I-am mai făcut şi şorţ, ca să umble cu el la bucătărie, că şi dacă avem bucătăreasă şi servitoare, ordonanţa trebuie să-şi ştie rosturile ei, să nu stea degeaba. Acum am pe cine trimite la Panciu, cu câte ceva pentru mama, că plăteşte la tren numai un sfert, şi asta ca să nu mai umble Mitel să-i scoată foaie de drum, altminteri ar fi gratis. Mama vine des la noi, dar nu vrea să-ţi scrie, nu că ar fi supărată, zice doar că ea nu-şi mai bate capul. Cred că are dreptate, însă eu nu-ţi port nici o duşmănie, mai ales acum când mi s-a împlinit visul. Să ştii că mi-e foarte milă de tine, ca să nu crezi că dragostea de soră poate să se uite…”

Eva rămase mult timp cu gândul la scrisoare. Deci Getta era fericită, cu copil şi cu bărbat, se citea în fiecare cuvânt, nu putea să existe îndoială. Apoi, privind fotografia se întrebă din ce-ar fi putut să-i izvorască fericirea? Din părul sărac al bărbatului, lins spre frunte, ca să-i acopere pleşuvia? Din ochii ca nişte gămălii de ac, inexpresivi, tâmpiţi, ai copilului, aşezat pe piedestal ca pe o oală de noapte? Bărbatul, căminul, copilul, adică liniştea şi statornicia; spre ele tinde orice femeie. Dar ce bărbat, Dumnezeule?

Se gândea că ea nu va avea niciodată un copil, dacă nu îl avusese până acum. Poate era o piedică în organismul ei, şi de la ea veneau toate celelalte. Se gândea că un blestem trebuie să urmărească pe toate femeile al căror corp e construit numai pentru plăcerile sterpe; ele trebuie să plătească într-un fel acest privilegiu acordat de diavol, căci altfel de ce nu i-ar fi fost îngăduit să rămână acolo unde găsise statornicia? Poate era condamnată să i se întâmple aşa, ei şi celor de-o tagmă, să-şi sfâşie inima şi carnea, trecând din mână în mână şi plângând apoi la răspântii, părăsite, despletindu-şi părul, întinzând braţele după alţii ca să le înfioare trupul, lăsându-le pustii pe dinăuntru şi ducându-se cu vântul. Căci şi ea trecuse de la unul la altul, prin mijlocirea unuia singur pusă astăzi, care se întorcea altfel de fiecare dată. Şi-i era roabă, şi credincioasă, nu lui, ci dragostei; prin el doar se înrolase în legiunea fără ieşire a exaltatelor.

Începea un an nou, fără să ştie încotro merge. Deocamdată făcea pregătiri să-l sărbătorească. Luă câţiva boboci de trandafiri mai ieftini şi îi aşeză pe masă, dar căldura caloriferului, uscată, îi făcea să se ofilească repede. Ca să se supună tradiţiei lor modeste, cumpăra o sticlă de şampanie şi o jumătate de kilogram de halva; se dusese vremea cutiilor pe care abia putea să le ţină în braţe. Dar ce însemna această nefestivă şi sărmană halva, mâncare pentru sărăcime? Se lega de ea ca de o amintire, despre care nici măcar nu-si dădea seama dacă fusese frumoasă.

Când se întoarse din oraş, pe la opt seara, el era în baie; îl auzi cântând. Văzu pe masă un plic, cu mărci străine. Ar fi vrut să-l întrebe: „Ai tu într-adevăr o mamă undeva în lumea asta? O mamă care te-a ţinut odată în braţe, te-a alăptat, te-a încălzit la sânul ei, te-a mângâiat? Nu-mi vine să cred! Pe tine trebuie să te fi crescut o lupoaică, într-o pădure troienită!”

El îşi reluase cântecul, cu capul în prosop; glasul îi suna înfundat, ca o trompetă de bâlci, cu surdină. Se duse la bucătărie să pregătească masa: conserve! Îl auzi întinzându-se pe pat, oftând cu mulţumire; obosise bărbierindu-se. Simţi îndată fumul de tutun pătrunzând prin deschizătura uşii. Oare îi luase ţigări de ajuns? Dacă s-ar fi lăsat de fumat ar fi fost o economie simţitoare.

În casă era foarte cald; îl găsi tolănit, numai cu haina pijamalei, admirându-şi picioarele goale ridicate pe pereţi.

— Sunt frumoase. Nu te mai uita atât la ele!

— Nu mă uit; stau aşa ca să ajut circulaţia sângelui.

— N-ai nevoie. Circulă chiar prea bine. Tu n-ai să mori nici de inimă, nici de artere. O să te înjunghie cineva, sau o să te calce trenul.

— Vino şi stai cu mine.

— N-am timp. Am pus mazărea să fiarbă.

— Mazăre? N-ai găsit ceva mai bun?

— Avem friptură rece de viţel, dar îi trebuie o garnitură.

— Să punem sos englezesc; vino încoa, las-o naibii de mazăre!

O apucă de mână şi o trase lângă el, în pat.

— Urcă-ţi picioarele sus, sa vedem ale cui sunt mai frumoase.

Eva îşi desfăcu ciorapii din portjartier şi, după ce-i aruncă, îşi ridică picioarele lângă ale lui.

— Am fi o pereche frumoasă! zise el. De câţi ani suntem împreună?

— De vreo şase.

— Şase ani! Asta e o viaţă de om! Şi nu te-ai săturat de mine?

Se întoarse spre ea; părea nepăsător, părea străin, făcea gesturile simplu şi fără nici o emoţie, şi totuşi fiecare gest, însoţit de privirea şi

de glasul lui, stârnea sub pielea ei curenţi electrici.

— Eva, vreau să te dezbrac. Mă ajuţi?

— Nu; fă şi tu ceva în casa asta.

Îl urmărea, străduindu-se să rămână lucidă, cum îi desfăcea cordonul, cum îi trăgea fermoarul, în talie, cum îi desprindea copcile la gât. Rochia urca încet, pe coapse, peste şolduri, parcă nu o mai trăgeau mâinile lui, parcă aluneca după ele, atrasă magnetic şi subjugată.

— Nu te-am întrebat de ce porţi cămăşuţe aşa scurte!

— Din economie.

— Stai aşa! Eva, e un mister; nu eşti mare, şi îmi ajungi. Eşti subţire, şi îmi umpli braţele. Tu nu ai oase, nu-i aşa? Îmi place cum miroase pielea ta: a tămâie caldă. Pe tine te-au crescut într-o biserică, sau te-ai născut în iesle?

— Te bate Dumnezeu!

— Suport orice pedeapsă, dar cu tine în braţe! Aş vrea să beau o picătură din sângele tău. Cred că e dulce şi aromat ca unele vinuri italieneşti. Mi-ar place să facem dragoste pe o masă radioscopică. Să văd ce se întâmplă înăuntru. Ce-i aici, în pântecele tău? Tu ştii? Aş vrea să am o lunetă miraculoasă şi să mă uit în tine. Nu, eu însumi ar trebui să mă prefac în lunetă. Sub pielea ta e un fir lung, unul şi singur care te ţese ca într-o plasă. Pleacă de-aici, dintre sâni, şi urcă, îţi înconjură grumazul, apoi coboară pe umeri, se duce la subţioară – e unul, dar are însuşiri metafizice şi îţi atinge amândouă subţiorile, şi o ia peste coaste, până la pântece; aici face un nod, îl simţi? Pe-aici se strecoară înlăuntrul tău şi-acolo nu ştiu cât ocoleşte, tu ar trebui sa simţi, pe urmă îţi perforează pielea, fără să curgă sânge, şi iese filtrat, cu mirosul fibrelor tale, se duce în jos, pe coapse; deasupra genunchiului face o spirală, de acolo până la glezne merge ramificat, în linii drepte, paralele…

După vorbe părea de-o luciditate inadmisibilă şi jignitoare, dar tonul nu mai era cel de toată ziua, se simţea în el căderea în transă, prăbuşirea orizontală.

Urmărea cu buzele mersul acelui fir imaginar, încercând să-l găsească, dedat ficţiunii cu o beţie sinceră şi deplină. Eva îl aştepta răsturnată pe spate, cu braţele în lături, ancorată cu pumnii în cuvertură, ca să nu se înalţe de la pământ înainte de vreme.

— Uite firul, cred că l-am găsit, aici, deasupra călcâiului! Ba nu… (Ton rece, inexplicabil; parcă se ironiza.) Era un tendon! De ce eşti încordată?

O chinuia insistent şi cu deplină intenţie. Ea întinse mâinile, i le înfipse în păr cu o furie tandră şi-l trase înapoi.

— Lasă-mă, nu vreau să pierd firul; acum l-am găsit sigur, vine în sus, trece de genunchi şi se înveleşte pe coapse, în spire dese, una

lipită de alta, ca o bobină de inducţie; dacă ating cu vârful degetului, scoate scântei… Ce-ar fi să mor electrocutat în braţele tale?

Nu mai putea să îndure, se simţea cu adevărat învelită într-o ţesătură de fire încărcate de electricitate. Şi înroşite. Dorea şi îi era frică. Vroia să-l cheme, şi să-l alunge, începea totdeauna cu o durere dusă până în inimă, poate pe aceleaşi fire; da, existau, nu erau o închipuire, simţea că o calcinează şi o sugrumă. Buzele lui mergeau mai departe, cu un scâncet de negăsire, urmărind firele pe sub piele, de la grumaz până la glezne, tatuându-i pe trup meridiane şi paralele.

— Într-o zi am să găsesc firul din care se desprind toate, am să-l depăn şi am sa fac un ghem mare, să-l încui în dulap, să nu-l poată lua nimeni, nici tu! – să ţi-l dau numai când eşti cu mine. Unde-i? Arată-mi, spune-mi! Capătul lui e deasupra, sau în tine?

Şi-n explorarea care începea aproape duşmănoasă, lui i se părea că firul era acolo, desfăşurându-se fără capăt, de pe un mosor, palpabil, ascuns oriunde, în creier, sub tâmple poate în urechi, în plămâni, poate pretutindeni, poate nu unul, mai multe, nenumărate mosoare, nenumărate origini dar un singur fir, unul, alunecând, şi el neputându-l prinde şi iarăşi, iarăşi, iarăşi, iarăşi, întorcându-se să-l caute, când domol când şi cu şiretenie, urmărind să-l surprindă, când războinic, să-l înfrângă, când exasperat, scrâşnind de furie, să-l distrugă.

Ea simţea această luptă, gemând ca pământul unui câmp de bătălie pe care îl frământă copitele cailor şi roţile tunurilor. Gândurile lui, chiar nespuse, o copleşeau prin puterea sugestiei, auzea mosoarele închipuite de el rotindu-i-se în creier, în plămâni, în mână, simţea firul acela sfredelindu-i carnea, beată, stăpânită de o spaimă îngrozitor de fierbinte fără să poată număra învârtiturile, fără să poată şti lungimile – în afara timpului şi a măsurilor. Firul se îngroşa, consuma din ce în ce mai multă materie şi i se părea că însuşi creierul tors ca un caier, se ducea pe sub piele – creierul, apoi plămânii, inima, măduva spinării, şi toată structura ei anatomică. Firul se ramifica insuportabil, nemaigăsindu-şi locul sub piele, sfârtecând-o, sugrumând-o, făcând-o să caute cu spaimă aer, până ce deodată îşi pierdu greutatea, ca un trup cufundat în apă. Era o apă fierbinte şi densă. Firul înroşit ardea, dar creierul, depănat, nu putea să înregistreze durerea…

În clipa când urechile începură să audă în afară, prin obloane pătrundeau bătăile clopotelor de la biserici şi sirenele uzinelor. Era Anul nou, dar anul lui vechi nu se sfârşise, şi el îl prelungea somnambulic. O privea cu ochii atât de dilataţi, că irisul nu mai avea niciun contur, nici culoare, părea dizolvat în albul corneei. N-o vedea – se simţea că o caută în depărtări, într-o proiecţie a ei viitoare. Părul îi căzuse peste această privire ireala, şi-ar fi înspăimântat-o imaginea lui supraumană, dacă n-ar fi ştiut că dezlegarea era în ea şi avea să vină

prin puterea făpturii ei frământate, cotropite, istovite – şi mai presus de toate, biruitoare.

Era mare şi atotputernic şi părea că vine din înălţimi, cu învestitură cerească. Întinse mâinile, îi cuprinse mijlocul, chemându-l spre ea, să aterizeze. Simţi lame de oţel sub pielea lui, vibrând, prinzându-i şi măcinându-i degetele imprudente. El se înălţa în loc să coboare, părea că va ajunge la tavan şi-l va arunca în aer, lăsând să se vadă stelele. Şi când nu mai avu unde se duce, se prăbuşi dintr-o dată, cu huruit de cutremur. Acum abia se sfârşea anul…

Stătea cu capul ascuns în părul ei, cu dinţii încleştat în şuviţe. Ea îşi întoarse faţa, trăgându-şi încet părul, până ce putu să-l privească. N-o vedea; părea încă în transă, întrebă stins, ca de pe altă lume:

— Eva, tu ce simţi?

Se răsturnă pe spate.

— Ce simt? Nu ştiu bine; poate o arşiţă. Parcă ar fi o zi de secetă, când îţi e sete şi ţi se usucă gâtul… Pe urmă simt cerul coborând, greu şi fierbinte… Pe urmă simt orizontul întunecându-se, apropiindu-se, încercuindu-mă. Şi vin nori negri, mari… Pe urmă văd fulgerele şi aud tunetele… Pe urmă simt ceva ca o ploaie de vară, repede, puternică şi bună… (Veni spre el.) Tu eşti arşiţa, şi norii, şi fulgerele, şi ploaia de vară. Îmi place cum miroase dragostea ta. Miroase a argilă udă şi-a lemn de salcâm. Am uitat să-ţi spun: „La mulţi ani!”

— E miezul nopţii?

— A trecut!

— Când?

— Odată, demult, când eram numai noi doi pe pământ. Se ridică în genunchi şi îl privi îndelung, aplecată deasupra lui.

— E uimitor!

— Ce?

— Totul şi în primul rând tu! Acum stai puţin.

Când se întoarse, el avea în mână scrisoarea pe care o văzuse mai înainte.

— E de la mama. Mă nelinişteşte; sunt temeri de o invazie germană în Belgia.

Eva prevedea totul şi simţea că îngheaţă. După o tăcere, el reluă, la fel ca mai înainte, ca alteori, mediocru şi fără imaginaţie:

— Sunt foarte îngrijorat din cauza mamei.

Şi ştia doar că nu-i mediocru şi nu-i lipseşte imaginaţia. Se aşeză pe marginea patului, câmpul de bătălie devastat fără victorie.

— Când trebuie să pleci?

Tresări, de parcă ar fi venit cu gândurile de departe.

— Dar n-a fost vorba de nici o plecare!

Ea zâmbi silnic; era şi mai devastată.

Burniţa în mijlocul lui februarie; o căruţă cu roţile strâmbe, alunecând pe lângă trotuar, ducea câteva geamantane şi o legătură mare, cu lucruri strânse într-un covor. Ea venea mai în urmă, cu mantaua lui de ploaie pusă peste pardesiu. El se dusese înainte să cumpere becuri. Se mutau într-o garsonieră mică, în Piaţa Kogălniceanu: o odaie la parter, cu fereastra înspre scuarul interior, o baie şi un oficiu de un metru pe fiecare latură; patru mii de lei pe lună, semimobilat. Vânduse apartamentul, pe neaşteptate, în clipa când ea se întreba de unde vor face rost de bani. Cu mobilă cu tot, luase şase sute de mii de lei, printr-un noroc, fiindcă nu prea se cumpărau case, de teama războiului, pare-se foarte apropiat. Îşi oprise o sută de mii de lei, pe ceilalţi i-i dăduse ei; îi avea în buzunar, împreună cu scrisoarea primită chiar în clipa plecării de la doamna Alion. Nu avusese când s-o citească. După ce ducea lucrurile vroia să se repeadă la poştă, să-i trimită datoria domnului von Seele. Era singurul motiv pentru care nu se simţea mâhnită şi îngrijorată că vânduse casa şi se mutau ca ţiganii, pe burniţă, cu o căruţă schiloadă, la jumătatea lui februarie.

Căruţa trecu podul Sfântul Elefterie şi apucă pe bulevard, spre centru. Eva mergea tot în urma ei, la zece paşi, uitându-se în jur, speriată că ar putea s-o vadă cineva cunoscut. „O să intre apa prin covor!” se gândi. Şi strigă, la căruţaş:

— Nu poţi să mâi mai repede?

Când ajunse, el încă nu era acolo; nu văzu nici pe portar, nici pe altcineva, ca să-i ajute; vremea urâtă alungase pe toată lumea. Se munci, împreună cu căruţaşul, să ducă lucrurile înăuntru; le lăsă în vestibul, ca să nu se ude parchetul, şi se apucă să mai cerceteze o dată casa. Avea să devină atrăgătoare, cu un covor, cu perdele şi cu câteva gravuri pe pereţi. „Poate e plăcut să te muţi din când în când”, îşi spunea. Pe fereastră se vedea scuarul, vara trebuia să fie frumos, cu peluza de gazon şi cu flori în lungul rigolelor. Desigur că aveau să vină copiii din blocurile învecinate, să se joace; n-o supăra gălăgia lor.

Se rezemă de caloriferul călduţ, cu spatele la fereastră şi citi scrisoarea: „Acum m-am întors de la Focşani şi îţi scriu, ca să ştii şi tu că am avut cu Gettuţa un mare necaz, dar a trecut, lucrurile s-au liniştit şi mi-a venit inima la loc. Eu nu ştiu bine ce-a fost, nici nu cred tot ce spune lumea, fiindcă oamenii sunt răi şi vor să distrugă fericirea altora. Trebuie să ştii că bărbatul ei, Maiorul, este de două luni pe zonă, pe la Huşi, în nişte sate, şi nu vine decât foarte rar acasă. Acum zice sau că a primit o scrisoare anonimă, sau i-a băgat cineva în cap prostii, că vinerea trecută s-a întors pe neaşteptate şi n-a găsit-o pe Gettuţa acasă; ea spune că a fost la cinematograf, dar în ziua aceea el spune

că nu era cinematograf că nu venise filmul. Şi-a stat, ca să vezi ce-a putut să-i dea prin gând, la colţul străzii, după ghereta tutungiului, cât o fi stat nu ştiu, dar trebuie să-l fi luat mama dracului de frig până ce a văzut-o pe Gettuţa venind zice cu un ajutor de judecător, care o ducea de braţ. Ea spune că e adevărat, ca de la cinematograf judecătorul s-a oferit s-o conducă până acasă, ceea ce nu era nimic grav, şi că nici măcar n-a ţinut-o de braţ. Dar el găsise mai demult sub hârtia de pe raftul şifonierului o fotografie, cu judecătorul în robă. Mi-a arătat-o şi mie, ce-i drept, dar după ce l-a bătut pe judecător, că la început n-a spus nimic de ea, a făcut pe mutul. Gettuţa se jură că nu ştie nimic de fotografie şi eu o cred, fiindcă nu-i ea să se uite la un pârlit de judecător, care umblă fără tocuri la ghete. Şi ei nu-i plac civilii, să fie şi poleiţi. A fost scandal mare, s-au adunat oamenii, că el şi-a desprins sabia de la centiron şi l-a bătut pe judecător, în stradă, până şi-a strâmbat teaca, şi era o sabie bună, abia o cumpărase când l-a concentrat, că Gettuţei nu-i plăcea cea veche, pe care o avea de când era căpitan. Pe urmă ea i-a jurat şi el a crezut-o, dar până atunci, a mâncat bietul judecător bătaie, şi Gettuţa s-a făcut de râs, că nu mai îndrăzneşte să iasă pe stradă. El a vrut s-o ia pe zonă, dar nu s-a putut din cauza copilului fiindcă e frig şi e greu cu drumul şi cu viaţa, acolo, prin sate. Aşa că s-a dus tot singur, după ce-a ameninţat ca o împuşcă şi-a pus-o să jure încă o dată că nu mai iese din casă nici până în colţul străzii. Lasă că ea nici altfel n-ar fi ieşit, dar se plictiseşte, sărăcuţa, singură, numai cu copilul. De aceea îţi scriu, ca să te rog să cauţi tu acolo, pe la librării, cărţi de citit, romane mai frumoase, care au apărut în ultimul timp, că aici sosesc greu şi-a cumpărat tot ce-a găsit. Îţi trimite ea bani, cât o trebui, dar vezi să fie romane mai frumoase, de dragoste. Tu ce ai de gând să faci, cu omul acela? Te cununi sau îl laşi; să-ţi găseşti şi tu un bărbat, că tot mai bine să fii la casa ta.”

Împături scrisoarea şi se apucă să desfacă geamantanele. Nu ştia ce să înţeleagă din întâmplarea Gettei; desigur că era ceva cu judecătorul. Avea o casă îndestulată, un bărbat, un copil şi pare-se îi trebuia şi altceva. Şi ea avusese o casă şi un bărbat, şi plecase după altceva. Altceva… Care e sfârşitul căutărilor? Unde, când poţi spune: „Acum, aici, e totul, mi-ajunge, nu mai doresc nimic!” Sunt oare pe lume femei ajunse la această împlinire? Poate că da, şi se uită la ele, în necunoscutul unde existau, cu o nesăţioasă poftă de odihnă.

Geamantanele erau atât de grele, şi atâtea nimicuri trebuiau scoase, scuturate, şterse de praf şi aşezate într-un loc. Se gândea: „Voi avea odată un dulap în care să ştiu că mi-am pus lucrurile pentru totdeauna?”

Dacă s-ar fi putut să nu mai existe geamantane, nici automobile, nici trenuri, nici vapoare!… Dacă s-ar fi putut ridica ziduri înalte în jurul

fiecărei case, ziduri fără nici o poartă, de unde niciodată să nu mai poţi pleca! Auzi paşi la uşa; se duse să deschidă.

— Ei, cum a mers mutatul?

— Destul de bine; ne-a cam udat.

El se urcă pe măsuţa din mijloc şi puse becurile la lustră. Afară se întuneca.

— Ia învârteşte întrerupătorul! Bravo! Ard toate, nu m-am păcălit!

Eva lăsă obloanele, închizând vederea spre scuarul pustiu. Camera păru mai prietenoasă.

— E mai plăcut seara, zise el coborând. Cred ca aici ar fi fost frumoase serile de iarnă; fereastra e spre apus. Îmi plac amurgurile geroase, cu cerul senin, dacă în casă e cald.

Se aşezase pe marginea patului, cu pardesiul ud pe el ca şi cum ar fi avut intenţia să plece, şi se simţea că e cu gândul în altă parte. Ea continua să aşeze lucrurile în dulapuri. Îl văzu că se scotoceşte prin buzunare; îşi punea hârtiile în ordine. Şi deodată, zări printre ele cărţulia odioasă, legată în pânză albastră, cea mai curată nuanţă de albastru, injust de frumoasă. Vru să-l întrebe: „Ce faci cu paşaportul?” Dar se stăpâni; ar fi fost nechibzuit şi dezgustător, glasul i-ar fi sunat fals şi spart, ca al femeilor care se duc să-şi ia bărbaţii de la cârciumă. Îşi văzu de treabă, cu inima strânsă. După ce termină, trecu în vestibul fără să spună o vorbă şi îşi îmbrăcă pardesiul; împlinea trei ani la vară haina aceasta care o însoţise în toate necazurile; ar fi vrut s-o arunce – din clipa când o luase nu mai avusese tihnă.

— Unde te duci aşa târziu?

— La poştă; trebuie să-i trimit mamei o telegramă; am primit astăzi o scrisoare.

În timp ce scria numele domnului von Seele pe numeroasele mandate în care trebuia să fracţioneze suma prea mare îi spunea în gând: „Iar voi plânge, Oswald! De ce oare nu s-a putut să rămân în casa ta, unde n-am plâns niciodată decât de bucurie?”

La înapoiere, privea asfaltul trotuarului, murdar de zloată; trebuia să-şi cumpere o pereche de pantofi solizi, mai bine bocanci. Privea străzile, casele, gardul Cişmigiului. Iar aveau să fie singurii ei prieteni!

În nişa din vestibul, geamantanele erau mutate din loc; în lipsa ei umblase la ele. Se feri să-i întâlnească privirea, nu făcu un gest, nu spuse un cuvânt. Mai târziu, în timp ce el se afla în baie, căută prin buzunarele hainei şi găsi paşaportul. Era acela pe care i-l preschimbase ea, când fusese la Viena. Ea alergase, de atâtea ori, la Prefectura de poliţie, la legaţii. Era dreptul ei sa-l rupă acum, dar nu îndrăzni, nu l-ar fi putut împiedica să plece. Văzu vizele obţinute proaspăt; unele aveau data de azi, altele pe cea de ieri: a Jugoslaviei, Italiei, Franţei şi Belgiei. Dacă ar fi căutat în celălalt buzunar ar fi găsit biletele de tren.

El vorbi din baie:

— Mergem să mâncăm în oraş?

— E prea multă umezeală.

Era umezeală rece, asemănătoare zloatei de afară, în inima ei.

— Avem ceva de mâncare în casă? Ai luat proviziile de dincolo? Trebuie să-ţi spun că mor de foame.

Le luase; el n-ar fi făcut la fel. Când părăsea un loc, şi-ar fi părăsit şi pielea; nu se gândea niciodată ce lasă în urmă. Eva trecu în oficiu. În colţişorul acela îngust, cu pereţii văruiţi, becul dădea o lumină strălucitoare, ca a soarelui; tot i se părea că are în spate o fereastră deschisă spre un cer de vară la amiază. Puse încălzitorul electric la priză şi deschise o cutie de conserve. Erau ultimele provizii, păstrate cu grijă în timpul cât lipseau banii. O jumătate de pachet de unt ţinuse patru-cinci zile. Ar mai fi făcut şi acum economie, banii n-o îndemnau la risipă, dar nu ştia la ce ar mai folosi. Puse tot untul rămas în cratiţă, peste mazăre; era prea mult unt pentru atâta mazăre, îşi dădea scama, numai că n-avea de ce să-l oprească. Ar fi trebuit să pună în oală tot ce se mai găsea în dulăpior: toata sarea, tot piperul, toate cuişoarele, frunzele de dafin, muştarul, şunca, ouăle, apoi cuţitele, furculiţele, lingurile, să le amestece, atâtea lucruri care rămâneau nefolosite, să facă din ele o fiertură de despărţire.

Mazărea şi untul miroseau ademenitor; deasupra cratiţei se ridicau aburi. E bine să fii într-o bucătărie, chiar mică dacă nu se poate una mai mare, să ai o sobă de gătit îmbrăcată în faianţa albă, cu metalurile nichelate, cu un cuptor bun, să fie o chiuvetă cu apă caldă şi rece, un răcitor mic într-un colţ, o masă cu scândura frecată cu leşie, să miroase a lemn curat, în odaia de alături să se joace copiii, să le auzi glasurile, să le urmăreşti năzdrăvăniile, un băiat cu ochii mari negri, cu breton, o fetiţă blondă cu coade pe spate, cu o păpuşă în braţe, şi să învârteşti lingura prin oale, zâmbitoare şi liniştită, aşteptând să vină cineva de la treabă.

— Tu plângi, Eva?

Nu-l simţise că era la uşă. Îşi scutură capul.

— Nu; mă ustură ochii.

— Mor de foame!

Se duse, şi Eva rămase singură, aplecată deasupra cratiţei. Îi curgeau lacrimile, se amestecau cu mazărea, fierbeau, împreună şi se ridicau în aer cu aburii mâncării. De mâine n-avea pentru cine să mai gătească, n-avea de ce să mai stea în casă. Trebuia să colinde iarăşi străzile şi să bea la Ehrmann cafea cu lapte. Îşi şterse ochii cu dosul mâinii, ca ţărăncile. Îi veni să râdă prosteşte: „Are să fie mazărea sărată!”

Fură singurele ei lacrimi de data aceasta. Era prea obosită; avea dreptul să se odihnească.

PARTEA A PATRA

Pe strada Sărindar, la un etaj unde se urca pe scări de lemn, înguste, putrezite, cu balustrada şubredă, era „Şcoala de studii practice”. Mirosea a guzgan şi a mucegai. Eva se ducea în fiecare zi câte două ore, învăţa stenografia, maşina de scris şi contabilitatea. O dureau degetele şi spinarea. Jos în stradă, se auzea gălăgia micilor vânzători de ziare, care se jucau în aşteptarea ediţiilor speciale. De trei-patru ori pe zi porneau ca hoardele cu foile subsuoară, umplând oraşul de strigăte.

Afară era soare de mai; ea bătea la maşina de scris, încet, atentă, literă cu litera, lucrând cu toate zece degete, exersându-se cu texte luate la rând din ziare: „Armatele germane au pătruns în Belgia”, „Ieşind în întâmpinarea inamicului, diviziile franceze se îndreaptă spre Namur”, „Anglia trimite noi trupe pe continent…”

Nu se oprea cu gândul la niciuna din frazele acestea. Ştia de un oraş Namur, ceva care îi stârnea durere, şi vroia să-l uite, să-i fie la fel de indiferent ca oraşele celelalte din comunicate. În fiecare zi întâlnea altele; era ca o lecţie de geografie pe care o urmărea fără atenţie. Scria în telegramele de presă şi le strigau vânzătorii de ziare, în stradă; Dinant, Nivelles, Gand, Bruges. Şi într-o zi, Dunkerque.

Altminteri nu se întâmpla nimic. Era frumos oraşul, şi lumea părea liniştită. Pe bulevard, copacii păreau mai verzi ca altădată, şi cerul părea mai curat. Nu se mai temea nimeni de război. Într-o seară, se făcură exerciţii de alarmă aeriană. Se stinseră luminile în tot oraşul; vehiculele fură obligate să se oprească. Era lună plină. Lumea ieşise, forfota şi umplea străzile, trotuarele. Semăna cu un exerciţiu de carnaval, nu de apărare.

La sfârşitul lui iunie, Eva primi un certificat în care nu se spunea altceva decât că se află în posesia cunoştinţelor cerute ca să poată ocupa un post de secretară. Începu să urmărească mica publicitate din ziare; apăreau diferite oferte. Se duse în Bulevardul Elisabeta, mai jos de Piaţa Kogălniceanu, fiindcă era aproape de casă. La uşă văzu doar numărul apartamentului, fără nici o firmă. Îi deschise un bărbat înalt, cu faţa lungă şi descărnată, cu o mustaţă groasă căzută peste gură, cu trăsături de oriental. Se numea domnul Protopopescu. În spatele lui se vedea o încăpere întunecoasă, cu obloanele pe jumătate lăsate. Într-un colţ era un birou mare, iar împrejur fotolii de piele. O uşă întredeschisă dădea într-o altă odaie, la fel de întunecoasă. Nu se auzea, niciun zgomot, vreo maşină de scris ţăcănind, niciun glas, numai tramvaiele, afară.

Domnul Protopopescu o pofti să şadă într-un fotoliu; pielea fotoliului era rece şi mirosea a tutun. El se aşeză pe colţul biroului, cu un picior

jos; pe celălalt îl bălăbănea în aer. Avea ciorapi albi şi pantofi cât toate zilele. Părea că n-o priveşte; în penumbră nici n-ar fi putut s-o vadă bine. Ea scoase certificatul din poşetă şi i-l întinse.

— Nu-i nevoie, domnişoară. Eşti angajată.

Nu-i venea să creadă. El o întrebă, tot fără s-o privească;

— Care sunt pretenţiile dumitale?

Parcă avea ochi galbeni, în culoarea tutunului.

— Vă rog să spuneţi dumneavoastră; nu m-am gândit.

Îl văzu că se duce alături, de unde se întoarse cu o pereche de papuci de casă femeieşti, mici, roşii.

— Salariul dumitale e zece mii de lei pe luna. Îţi convine?

I ce păru enorm; crezu că nu înţelesese bine.

— Zece mii de lei pe lună? Ce trebuie să fac? Ştiu stenografia, maşina de scris…

— Scoate-ţi pantofii şi ia papucii!

Se bâlbâi:

— Pa-pucii?

El vorbea fără s-o privească, bălăbănindu-şi într-una piciorul:

— Da! Încalţă-i şi nu întreba multe. Nu-mi place zgomotul pe care îl fac pantofii. Să umbli cu grijă.

— Şi… şi care sunt atribuţiile mele?

— Ai să afli pe măsură ce am să ţi le încredinţez. Vei sta la telefon în lipsa mea şi vei nota cine mă caută. Trebuie să păstrezi o discreţie desăvârşită. Eu sunt detectiv particular. Ne-am înţeles?

În clipa aceea sună la uşă. El străbătu camera cu paşi mari. Îl auzi vorbind cu cineva:

— Postul s-a ocupat, domnişoară. Mai încercaţi peste o săptămână.

Eva simţi o neaşteptată strângere de inimă; poate afară era o fată mai săracă decât ea, poate n-avea ce să mănânce, poate se pricepea mai bine. Vru să se ridice, sfioasă, să spună: „Dacă vreţi, angajaţi-o pe ea. Eu n-am absolută nevoie!” Dar el trânti uşa şi se întoarse.

— Nu ţi-ai pus papucii! Îmi place să fiu ascultat. Te rog, domnişoară!

Îi îndeplini porunca, zăpăcită, neînţelegând ce se întâmplă. Domnul Protopopescu luă pantofii, se uită la ei, pe tălpi, pe dinăuntru, îi mirosi, apoi îi duse în odaia vecină.

— Când pleci, îi găseşti dincolo. Eu am treabă în oraş. Rămâi aici, până la unu. Notezi prin urmare în blocnotes tot ce se întâmplă. Dacă nu mă întorc, nu e nevoie să mă aştepţi tragi uşa, se încuie singură. Revii la ora patru. Ai nevoie de un acont asupra salariului?

— Nu, mulţumesc. Nu am nevoie.

— Bine. Dacă îţi trebuie bani, găseşti în sertarul din mijloc al biroului.

Se duse alături de unde se întoarse îmbrăcat într-un pardesiu

negru, cu o pălărie de panama albă, cu borurile enorme. Eva privi mirată pardesiul; era miezul verii.

— Să nu ridici obloanele. Nu-mi place lumina.

Luă de pe birou o pereche de ochelari negri şi îi băgă în buzunarul de la piept al pardesiului. Pe urmă îşi scoase pălăria, se aplecă în faţa ei adânc, salutând-o cu un gest de trubadur, şi din poziţia aceasta căzu deodată în genunchi. Eva simţi că-i miroase picioarele, plimbându-şi nasul pe deasupra papucilor. Vru să se ridice, dar n-avea cum, şi scena nu dură mai mult de-o clipă. În clipa următoare, domnul Protopopescu era în picioare, cu pălăria în cap, rigid şi enigmatic.

— Atunci, ne-am înţeles, domnişoară! Nu uita, telefonul. Dacă sună la uşă nu deschizi.

Eva rămase zăpăcită în fotoliu până ce o cuprinse spaima. Sări în picioare şi alergă la uşă, încredinţată că o încuiase în casa. Îşi şi făcu mintal planul gesturilor următoare: telefonul, poliţia, fereastra deasupra străzii… Era la etajul întâi, putea să strige. Dar apăsând pe clanţă, uşa se deschise fără nici o piedică. O închise la loc şi se întoarse năucă. Pe măsură ce îi trecea spaima se simţea mai nedumerită. Stătu un timp în mijlocul odăii, neîndrăznind să se mişte, tresărind la orice trosnet al mobilelor, aşteptând să se întâmple ceva. Mai târziu, îşi luă inima în dinţi şi merse până la uşa cealaltă, să-şi arunce o privire în camera vecină; în faţă era un divan cu aşternutul nestrâns, şi la stânga un dulap în perete; o uşă mică ducea probabil la camera de baie. Pe perete, deasupra divanului, atârnau câteva obiecte ciudate; se apropie şi văzu o cravaşa lungă, de piele împletită, altă cravaşa de lemn roşu, încă una neagră şi la mijloc un bici cu multe capete. Nu mai înţelegea pe ce lume se află, dar, fiindcă nu se întâmpla nimic nu-i mai era frică. Se întoarse în prima odaie, se aşeză la birou, răsfoi bloc-notesul căutând însemnările pe care trebuia să le continue; aşteptă să sune telefonul, emoţionată că îşi începea rolul de secretară. Filele bloc-notesului erau albe – nimeni nu se atinsese de ele. Deschise sertarul biroului şi rămase stupefiată; era plin de bani, teancuri, hârtii noi de câte două mii de lei, cu banderole nedesfăcute. Într-un colţ, se vedeau şi hârtii mai vechi, un teanc de câte o mie, altul de câte cinci sute. Împinse sertarul repede la loc; dacă ar fi lipsit ceva, putea fi învinuită de furt. Din nebăgare de seamă atinse telefonul cu cotul, gata să-l răstoarne; dând să-l îndrepte, văzu că firele atârnau libere, în stânga biroului, fără nici o legătură. Ridică receptorul, uluită, crezând că poate e o instalaţie necunoscută; nu se auzi nimic: nici tonul, nici alt zgomot. Firele se legănau pe lângă birou, inutile. Atunci o cuprinse din nou frica; nu mai putea să rămână. Se duse dincolo să-şi ia pantofii. Uşile dulapului erau descuiate; văzu înăuntru haine, lenjerie, pălării; pe uşă, în locul unde se pun cravatele, atârnau alte cravaşe şi bice, de toate felurile. Pantofii ei nu se vedeau nicăieri; se aplecă, răscoli pe jos, se

întoarse, căută în toată odaia, se duse la baie; sub chiuvetă era o pereche de pantofi de femeie, dar nu ai ei. Reveni, cotrobăi pretutindeni, din ce în ce mai contrariată şi mai speriată; ridică până şi covorul, cu un gest absurd, apoi răscoli aşternutul, dând urmare aceleiaşi porniri absurde – şi, deodată, când nu se aştepta, îi văzu sub cuvertură, unul lângă altul, aşezaţi simetric în mijlocul patului. Nu stătu să mai judece: aruncă papucii, se încălţă în fugă şi ieşi pe uşă, fără să se mai uite înapoi, cu senzaţia că e urmărită.

Acasă o cuprinse panica: fuga ei putea să aibă urmări – ar fi putut să lipsească bani, el era în drept s-o reclame la poliţie. Se vedea arestată, acuzată de furt, întrebată şi chinuită.

Câteva zile nu îndrăzni să iasă din casă. Din fericire nu-i ceruse numele, nici adresa, dar poate avea mijloace nebănuite s-o identifice şi s-o prindă. Tremura ziua şi noaptea, la fiecare pas în faţa uşii. Apoi, încetul cu încetul, se linişti. Peste o săptămână, când ieşi din casă, trase cu ochiul în toate părţile, gata să fugă înapoi şi să se ascundă. Multă vreme de atunci înainte merse pe stradă cu frică. Şi într-o zi, tocmai când ieşea din scuar, în plină amiază, se pomeni cu el faţă în faţă. Venea dinspre oraş, cu acelaşi pardesiu negru şi cu pălăria albă, mergând drept spre ea, cu paşi rari, apăsaţi, acuzatori. Împietri, incapabilă să-şi ascundă faţa sau să fugă. Îi văzu ochii galbeni străpungând-o cu o privire dură şi ascuţită. Îşi duse mâna la frunte, simţi să se pierde, că leşină. Dar el trecu pe alături, ca şi când n-ar fi observat-o, deşi ochii li se întâlniseră, iar într-ai lui se simţea intenţia ofensivei. O clipă mai târziu, îi auzii paşii îndepărtându-se. Când întoarse capul, îl văzu că se ducea înainte, cu mersul netulburat, aruncând în afară, la fiecare pas, pulpanele pardesiului.

Ea avu putere să se întoarcă, să intre în casă, să se trântească în pat, şi aşa rămase, parcă leşinată, până spre seară, când izbuti să se ridice.

De atunci nu mai ieşi decât pe înnoptat, ca să-şi cumpere de mâncare la o băcănioară de alături, strecurându-se pe lângă ziduri. Se gândi că ar fi trebuit să se mute, dar nu avu curaj să plece în căutarea altei case. Până ce, într-o zi, peste vreo lună, pe bucata de ziar în care băcanul îi învelise pâinea, un titlu îi atrase atenţia: „Faimosul Protopopescu din Bulevardul Elisabeta a fost rearestat.” Din text rămăseseră numai câteva rânduri; restul fiind rupt, nu se înţelegea nimic, dar nici n-o mai interesa. Se gândi că, probabil, era un escroc, sau un hoţ, că prădase vreo bancă. Se simţi eliberată şi începu iar să caute slujbă.

În a doua jumătate a lui septembrie lucră vreo zece zile la un birou de copiat acte, în faţa Tribunalului. Veneau fel de fel de avocaţi şi împricinaţi, grăbiţi, asudaţi, mirosind urât, care se aşezau alături să-i dicteze, dându-i fumul de ţigară şi respiraţia grea în obraz. O dureau degetele, îi înţepenea spinarea, simţea că se sleieşte, şi nici nu câştiga cine ştie ce. Renunţă, hotărâtă să găsească un serviciu unde să nu scrie toată ziua la maşină. În octombrie, se angajă la biroul unui depozit de lemne, departe, pe strada Panduri, o întreprindere mare, cu mulţi funcţionari. Lucra într-o cameră cu trei fete şi cu un tânăr, domnul Sergiu, care le făcea curte tuturor, cu o superioritate protectoare. Domnul Sergiu nu le era propriu-zis şef, dar fiind mai vechi în slujbă îşi îngăduia să le socotească subalterne. Avea un cap mare, cam spân, cu nasul ascuţit ca muchea cuţitului, cu ochii verzi, spălăciţi şi cu buzele veştede, pe care şi le umezea mereu cu limba. Umbla cu guler tare şi nu ieşea pe stradă fără baston. Fetele spuneau despre el că are trecere ca bărbat, că e amorezată de el o actriţă de revistă, care trimite automobilul să-l de la slujbă. Eva nu văzuse niciodată automobilul. El îi spunea pe nume, ca şi celorlalte.

Odată, întâlnindu-se pe un coridor îngust, dădu s-o ciupească de obraz; se feri şi îi aruncă o privire de gheaţă.

Acestea erau relaţiile dintre ei în seara când, abia ajunsă acasă, auzi soneria. Domnul Sergiu stătea în faţa ei, cu bastonul pe braţ, cu pălăria tare, pudrat foarte mult, cu o servietă în mână, zâmbindu-i cu familiaritate. La început nu-l recunoscu, sau i se păru că visează; înţepenise cu mâna pe clanţă şi îl privea siderată.

El intră ca în propria lui casă, îşi puse pălăria în cuier, trecu dincolo, lăsă servieta pe marginea divanului şi, după ce privi de jur-împrejur, zise:

— Ai gust! Am ştiut eu cum te-am văzut. E frumos la tine. Ce chirie plăteşti?

Fără voia ei, Eva răspunse, parcă hipnotizată:

— Patru mii de lei pe lună.

Domnul Sergiu îi făcu cu ochiul:

— Din leafă?

Şi începu să râdă. Leafa ei era şase mii de lei. El îşi dezbrăcă pardesiul, tot râzând, îşi scoase o ţigară, o aprinse, şi se aşeză pe marginea divanului. Eva nu-şi revenise.

— Ce zici, o întrebă el, pot să dorm aici la noapte?

Îi năvăli sângele în ochi; nu mai văzu decât o pâclă roşie.

— Ieşi!

Domnul Sergiu o privea, clipind nedumerit; prin colţurile gurii îi

ieşeau două fire subţiri de fum.

— Ieşi imediat! Ieşi!

— Da de ce? (Se săltase de pe pat, neconvins.) Nu-ţi place de mine?

Eva ridică mâna şi scurt, fulgerător, i-o repezi în obraz. El se trase un pas înapoi.

— Dar de ce te-ai supărat? Ţi-am tăcut ceva? Doar te-am întrebat! (Îşi luă servieta, plin de nevinovăţie.) Am adus-o degeaba! E pijamaua, nu te uita aşa; îmi place sa dorm cu lucrurile mele. Te credeam mai de înţeles. Păi, crezi că eu sunt omul să fac de pomană atâta drum? Altele ar fi fericite.

— Ieşi!

— Bine! O să te căieşti! Dar a doua oară nu mai vin!

Se îndreptă ofensat spre uşă. Când să deschidă, se mai întoarse o dată.

— Chiar vrei să plec?

Eva nu mai putu să se stăpânească. Apucă lampa de pe noptieră, smulgând-o din priză; era gata s-o arunce în capul pomădat, când domnul Sergiu se repezi afară şi trase repede uşa după el. Tremura fără control, cu mişcări mari, rupte. Se apucă strâns cu mâinile de marginea mesei.

Nu putu să adoarmă toată noaptea. Într-un timp, tremurul păru că se linişteşte, dar simţea o apăsare ciudată şi alarmantă; aerul devenise greu, vâscos, de nerespirat. O dureau capul, inima, membrele, cu o durere surdă şi fără cauză.

Încercă să învingă senzaţia de înăbuşire, forţându-şi plămânii, dar aerul adineauri îngroşat, acum parcă se rarefiase. Se ridică, speriată, să deschidă fereastra. În clipa când puse picioarele jos, parchetul începu să-i joace sub tălpi; auzi un huruit adânc, tunete subpământene. Pereţii trosneau, casa se legăna ca pe valuri. Se repezi orbeşte la întrerupător, îl învârti, dar lumina nu se aprinse. Simţea că se apropia un sfârşit, ceva definitiv, care nu putea să întârzie. Nu mai fu în stare să facă niciun gest; rămase rezemată de peretele mişcător, în mijlocul trosnetelor şi al huruitului, liniştită, mirată doar că nu se mai termină. În chip nesperat, mişcarea şi zgomotul începură să descrească; numai pereţii mai trosneau, şi pe parchet cădea moloz fâşâind.

Afară se auzeau glasuri speriate, ţipete, paşi rostogolindu-se pe scări. Îşi luă pardesiul pe umeri şi ieşi. Oamenii de la etaj coborau în panică, aruncându-se unii peste alţii, căutând ieşirea pe întuneric. O femeie striga, de sus:

— Marcel, unde eşti? Ce-a fost? Ce s-a întâmplat?

— Cutremur! răspunse un glas bărbătesc, de afară. Alice vino jos!

Femeia nu auzea; striga mereu:

— Marcel, leşin. Marcel, Marcel!…

Bărbatul înjură, cu un năduf probabil mai vechi şi mai puternic decât spaima:

— Leşină, lua-te-ar dracu!

Dialogul se pierdu în strigătele celorlalţi.

Scuarul se umpluse de oamenii care fugiseră din blocuri şi nu îndrăzneau să se întoarcă. Burniţa. Eva întrebă cât e ceasul. Trei, spuse cineva. Altcineva spuse: patru; altul: două. Toţi păreau zăpăciţi. Intră în casă şi îşi căută rochia pe întuneric. Când era aproape îmbrăcată se aprinse lumina. Lampa atârnată de tavan încă se mai mişca; pereţii erau fisuraţi de jur-împrejur; printr-o crăpătură de deasupra ferestrei, răbufnea vântul umed. Molozul albise parchetul, masa, covorul, mobilele. Abia acum o cuprinse groaza, îşi luă pardesiul şi fugi afară. Oamenii stăteau în ploaie; câte unul mai curajos spunea: „Mă duc să mă culc”, şi aştepta să vadă dacă îl urmează cineva. Cum nimeni nu îndrăznea să se mişte, rămânea şi el pe loc.

Eva porni pe bulevard, spre centru, în neştire, aşteptând să se întâmple ceva care să redea liniştea oamenilor. Pretutindeni trotuarele erau acoperite de moloz. Aproape de Calea Victoriei, văzu lumea alergând spre statuia lui Brătianu. O echipă de gardieni se apropia în pas alergător dinspre Prefectura Poliţiei, tropăind pe asfaltul ud. Cineva care venea din faţă, îi spuse, ca unei cunoştinţe:

— S-a dărâmat blocul Carlton. Du-te repede să vezi!

Se duse mergând încet, printre oamenii care alergau. Ajungând în Bulevardul Brătianu, văzu o pată mare de întuneric, şi-n întuneric lumea forfotea răvăşită. Când se apropie, descoperi golul dintre celelalte blocuri, un gol de neadmis: unsprezece etaje nu mai erau, ruinele nu depăşeau capetele oamenilor, într-o imagine neverosimilă. Unde intrate tot ce fusese în sus?

Se lumina. Nu se mai întoarse acasă; rătăci pe străzi, până la ziuă, apoi coborî la Dâmboviţa, trecu podul şi o luă pe linia tramvaiului, spre Panduri. Nu venise încă nimeni. Intră în birou şi se rezemă de sobă, fără gânduri. Pe la nouă apăru una din fete, mai târziu alta şi după ea a treia. Toate erau speriate, stăteau cu paltoanele pe ele, să fugă afară. Domnul Sergiu îşi băgă capul pe uşă, îi aruncă Evei o privire duşmănoasă, iar fetelor le făcu semn să vină după el. Eva rămase singură, poate o oră; fetele nu se întoarseră. Veni doar uşierul, care îi întinse un plic albastru şi o puse să semneze de primire în condică, în plic era o hârtie cu antetul firmei: Fagul Nou – Societatea Anonimă Română. Dedesubt scria: „Doamnă, deoarece asupra dumneavoastră planează bănuieli care nu vă fac onoare şi întrucât firma noastră ţine să nu-şi strice reputaţia, vă aducem la cunoştinţă că începând de astăzi ne scutim de serviciile dumneavoastră. Date fiind împrejurările, ne socotim în drept nu va acordăm niciun preaviz. Cu deosebită

stimă…”

În prima clipă, tonul scrisorii o făcu să zâmbească. Oare ce însemna buna reputaţie a unui depozit de lemne? În sfârşit, după bănuielile care o indignau, firma Fagul Nou termina: „cu deosebită stimă.”

În clipa următoare, îi veni sângele în obraz. Simţi impulsul să se ducă la director să-l pălmuiască, să-l pălmuiască pe domnul Sergiu. Dar nu-şi dădu atâta osteneală. Îşi puse fularul la gât, îşi încheie pardesiul şi ieşi, fără să se mai uite în urmă. Afară dădu piept în piept cu prigonitorul ei, care venea de la direcţie. În ochii lui răi lucea o scânteie de satisfacţie.

— Mironosiţo! îi strigă din urmă. Ai crezut că te joci cu mine!?

Văzu jos o bucată de lemn, căzută dintr-o căruţă. Se opri, gata s-o apuce şi să i-o arunce în cap. Câteva clipe şovăi, cu obrazul arzând, apoi se calmă şi porni mai departe, prin ploaie, fără să întoarcă privirea.

În faţa casei tot mai erau oameni. Intră, se aşeză pe marginea divanului murdar de moloz, fără să-şi scoată pardesiul ud, şi începu să se frământe. Era enervată, îngrozitor de nemulţumită – nu-şi ierta că se stăpânise şi nu aruncase cu lemnul, să fi spart un cap de om sau măcar geamurile.

Până după Anul nou nu mai îndrăzni să caute de lucru; stătea mai tot timpul în casă, dormind, aşteptând scurgerea zilelor. Îşi luase obiceiul să citească jurnalele, încercând să înţeleagă ce se întâmplă în jurul ei, ca să nu mai rămână atât de izolată de viaţa care începea dincolo de ziduri şi se întindea peste graniţele frământate, pe întreg pământul. Vedea abia acum că lumea fierbea, şi se mira că putuse să trăiască atâta timp ca şi când ar fi fost singură, într-o lume care totuşi nu murise.

Odată, într-o corespondenţă din provincie, citi surprinsă numele domnului von Seele: „Opinia publică a oraşului nostru nu mai poate suporta ca acest mason vândut străinilor să-şi vadă de treburi nestânjenit, sfidând-o, împroşcând-o cu noroiul Pakard-ului…”

Se simţi indignată; ştia că domnul von Seele nu stropea pe nimeni cu noroi. Iar cuvântul mason, folosit cu un sens injurios, îi era necunoscut. Căută în dicţionar şi văzu că înseamnă „zidar.” Fu şi mai nedumerită. De atunci înainte nu mai citi ziarele, încredinţată că nu spuneau decât minciuni.

Curând după Anul nou, într-o dimineaţă, când trecea pe bulevard cu gândul să intre la un cinematograf, se întâlni pe neaşteptate, faţă în faţă, cu domnul von Seele. O năpădi bucuria, nu mai văzuse de atâta timp un prieten, ar fi vrut să-l îmbrăţişeze în stradă. El o luă de braţ, o duse la Capşa şi băură împreună şocolată fierbinte. De mult nu mai simţise un gust atât de bun. În cofetărie era cald, linişte, prea puţină lume, şi afară încerca să ningă.

— Oswald, am citit în ziare; ce au cu tine?

— Lasă, Eva, nu-ţi bate capul!

— De ce ţi-au spus mason? Ce înseamnă asta?

El zâmbi uşor, cu un pic de ironie.

— Cred că nu ştie nimeni. (Zâmbetul i se accentua.) Nici măcar eu!

— Dar ce au cu tine? Tu nu superi pe nimeni.

— Poate că supăr pe mulţi. Ţi-am mai spus o dată: nu vreau să mă închin niciunui stăpân. E ceva foarte periculos. Să nu mai vorbim. Ce faci tu? Singură?

Ea începu să râdă; nu-i mai era ruşine; viaţa ei i se părea comică. Îi povesti întâmplările din ultima vreme, Şcoala de studii practice, alergăturile după o slujbă, spaimele, dezamăgirile.

— Vreau să-mi fac un rost, să nu atârn de nimeni. Dacă nu s-a putut altceva, să am măcar independenţă. Crezi că n-am să mă pot întreţine singură?

— E mai greu decât crezi. Când te socoteşti liberă, tocmai atunci depinzi de cineva. Unei femei i se pun mai multe piedici decât unui

bărbat. Bărbaţilor nu le place să fie concuraţi în munca lor. Nu vrei să te întorci la Păltiniş? Nu te-ar supăra nimeni. Eu… Eu peste câteva zile sper să pot pleca din ţară; nu te-aş stânjeni.

— Unde pleci?

— Deocamdată la Ankara; pe urmă am să văd.

Simţi în vorbele lui un ton ciudat, un pic de nelinişte şi de tristeţe. I se păru că înţelege ceva, dar se ferea să înţeleagă totul.

— Vrei să-ţi dau un post la birourile noastre? Aş face să te simţi bine.

— Îţi mulţumesc; nu.

El se gândi un timp şi se lumină:

— Ştiu ceva care are să-ţi convină. Să nu te împotriveşti. Vrei să lucrezi, nu-i aşa? O muncă nu prea grea, dar care să-ţi creeze sentimentul că nu trăieşti de pomană. Adevărat?

Eva încuviinţă din cap.

— Undeva unde să nu se vorbească tare, să nu ţi se ordine în chip grosolan, să nu te jignească nimeni. Du-te după-masă aici.

Scrise ceva pe o carte de vizită.

— E un medic cu multă căutare; mi-e bun prieten; am vorbit chiar ieri cu el, ştiu că are nevoie de o secretară. Îl chem acum la telefon.

Atunci îi auzi ultima oară glasul şi ultima lui imagine rămase aceea, aşa cum vorbea la telefonul din colţul cafenelei…

(Asasinat la Cairo, în vara anului 1943, în împrejurări misterioase, nelămurite niciodată.)

După sfântul Ion, Eva îşi luă în primire noua slujba. Stătea într-un birou, lângă vestibul, cu un halat alb, răspundea la telefon pacienţilor, le fixa orele de consultaţie şi îi trecea în agendă. Tot ea îi primea când îi introducea valetul, încasa onorariul, apoi îi poftea alături, în sala de aşteptare. Lucrul acesta dura în fiecare zi de la nouă până la unsprezece, iar după-amiază de la patru la şapte. În birou era curat, cald şi linişte. Oamenii care veneau vorbeau în şoaptă, cu un fel de sfială, ca nişte şcolari care se prezintă la examen. Veneau mai ales femei; multe erau artiste la teatrele din Bucureşti, în căutare de sfaturi pentru îngrijirea tenului pe care machiajele îl făceau să sufere.

Ramase aici până în luna martie, şi, din partea ei, n-ar fi plecat niciodată. Medicul era un om de vreo cincizeci şi cinci de ani, cu o figură nu prea frumoasă, care însă inspira prietenie şi încredere, atrăgător prin politeţe şi bunăvoinţă. Faţă de Eva se purta cu o solicitudine caldă, poate fiindcă îi era în fire, poate fiindcă ţinea seama de recomandările domnului von Seele. Într-o duminică dimineaţa ea se duse la un concert simfonic la Ateneu; îl văzu într-un fotoliu mai în faţă, nemişcat, ascultând cu atenţie. Acum, fiindcă îşi dădea seama că era atras de muzică, îşi explica şi prietenia lui cu domnul von Seele. Oswald n-ar fi fost într-adevăr prieten cu cineva căruia să nu-i placă muzica. La ieşire el o zări şi o salută politicos. De atunci înainte, după terminarea consultaţiilor venea în biroul ei şi, în timp ce asistentul orânduia banii încasaţi ei vorbeau despre muzică. Ea îl iubea mai mult pe Beethoven, el pe Bach, însă fiecare îl înţelegea pe celălalt, la nivelul lor de diletanţi.

— Bach are mai multa seninătate, mă împacă şi mă împrieteneşte cu cerul, spunea doctorul.

Eva socotea că are dreptate, în muzica lui Bach era o seninătate religioasă. Chiar în părţile ei pasionate, simţea aceeaşi inspiraţie nelaică; avânturile dovedeau adoraţie faţă de cer şi de Dumnezeu. Spunea:

— Da, înţeleg, şi mie îmi place Bach. Dar Beethoven mă împrieteneşte cu pământul.

Din când în când, sâmbăta seara, doctorul îi punea pe birou un bilet pentru concertul de a doua zi. Pe el îl găsea în acelaşi loc, mai în faţă; nu căuta niciodată să-i vorbească, o saluta cu prietenie şi politeţe; era singurul om din toată sala cu care ar fi stat de vorbă, fără să se crispeze. În pauze mulţi bărbaţi o priveau, învârtindu-se în jurul ei; le simţea privirile îndrăzneţe, însă îi întâmpina cu privirea atât de străină şi rece, încât niciunul nu îndrăznea să i se adreseze. Trăia în mijlocul acestei lumi, ca pe o insulă de gheaţă, mereu cu fularul la gât, cu

mănuşile pe mâini.

Odată el o întrebă:

— Nu cânţi la niciun instrument? Acasă la noi se face muzică în fiecare joi seara. Fiul meu cel mai mare cântă la vioară, ţine vioara a doua; am un prieten, foarte bun violonist, cu şcoala la Dresda, ţine vioara întâia; eu cânt la viola, şi fratele meu la violoncel. E un quartet destul de curat; te-aş invita să asculţi.

Păru încurcat, se posomorî şi nu mai vorbi.

Într-o dimineaţă, aproape de terminarea consultaţiilor, intră în birou, fără să se anunţe, o doamnă învelită în blănuri, răspândind un parfum violent, de neidentificat, ceva apăsător şi lubric. Avea părul roşu, se cunoştea că-i vopsit; figura ei, nu urâtă, era aspră, duşmănoasă şi dispreţuitoare.

— Doamna are oră reţinuta?

Ea o privi peste umăr, printre pleoape, cu ochii încărcaţi de silă.

— Dumneata nu ştii să dai bună ziua? spuse, din vârful buzelor, în loc de răspuns. E cineva la domnul doctor? Haide, fetiţo, ridică-te când îţi vorbesc!

Traversă sala de aşteptare, goală la ora aceea, şi intră în cabinet fără să ciocăne. Valetul rămăsese ţeapăn în uşa vestibulului. Eva îl întrebă:

— Ştii cine era doamna care a intrat?

— N-o cunoaşteţi? E doamna doctor!

Doamna doctor! – stăpâna. Eva îşi muşcă buzele. Peste câtva timp ieşiră împreună. Doctorul îşi trăgea mănuşile pe mâini. Doamna se opri în dreptul biroului şi-i aruncă o privire mai stăruitoare, tot printre gene şi nu cu mai puţină silă ca la început.

— Să-ţi faci altă pieptănătură! îi spuse, poruncitor. Aici eşti la un medic, nu la varieteu!

Eva se înroşi. În timp ce ieşeau, doamna îşi admonesta soţul:

— Nu puteai să găseşti una mai cuviincioasă?

Se stăpâni greu. Până la patru după prânz, umblă în neştire pe străzi, cu pumnii strânşi în buzunarele hainei, plângând fără lacrimi; era furioasă că nu avusese puterea să-i întoarcă palmele.

La patru, când doctorul intră pe uşă, o găsi în spatele biroului, în picioare, îngheţată. Nu îmbrăcase halatul alb. El se apropie, o privi în ochi cu o căutătură obidită, întinse mâna şi îi mângâie, timid, obrazul. Simţea cât vroia să fie de bun, şi cât de umilit era el însuşi că nu ştia ce trebuie să facă.

— Te rog, rămâi până la terminarea consultaţiilor!

Eva îşi îmbrăcă halatul, cu mâinile amorţite. La şapte, el aşteptă până ce asistentul luă banii de pe birou, şi ieşi.

— Îţi cer iertare, dragul meu copil! zise apoi.

— Domnule doctor, îmi pare rău, dar ştiţi că trebuie să plec.

El zâmbi uşor; prin ochi îi trecu o lumină firavă.

— Suntem prea timizi amândoi. Altfel am putea face o alianţă. Rezistenţa e arma la modă azi. Cine rezistă, învinge.

Păru speriat de aceste cuvinte şi tăcu, aruncând priviri bănuitoare spre uşi. Îşi frământa degetele pe cristalul biroului. Pe urmă scoase din buzunar un plic şi îl puse pe masă.

— Ai aici onorariul dumitale. Mi-am îngăduit să adaug o despăgubire pentru luna viitoare. Te rog, nu protesta! Fă-mi această graţie. Suntem de altfel în deplină legalitate: e preavizul care ţi se cuvine. Aş vrea să nu urăşti oamenii şi viaţa. Ţi-am pus în plic un abonament la ultimele concerte. Aş fi mulţumit să ştiu că te-ai dus. Îmi laşi mângâierea asta?

Cum puteau să existe, în aceeaşi lume, cum aveau loc, cum puteau să respire laolaltă atâtea feluri de oameni? Răspunse, emoţionată:

— Da, domnule doctor. Vă mulţumesc! Am să mă duc şi am să-mi amintesc de bunătatea dumneavoastră.

Rămaseră tăcuţi, timizi, unul în faţa altuia, până ce el ridică ochii, înviorat.

— Ce-ar fi să înveţi cosmetica? Să nu ai niciun stăpân, să nu asculţi ordine, să-ţi faci programul care îţi place; toate relative, bineînţeles – altfel nu se poate! Da, ai să asculţi sfatul meu. Dă-mi voie, puţin.

Se aşeză la birou şi scrise câteva rânduri.

— Ai să te duci cu asta la Institutul doamnei Kety, pe Bulevardul Take Ionescu. Doamna Kety este o elevă a mea; ai să înveţi repede, nu-i greu – un pic de pricepere şi un pic de escrocherie. N-ai să plăteşti nici o taxă. Când eşti gata, ai să-mi telefonezi şi am să te recomand pacientelor mele. Toate sunt bogate, cele sărace n-au grija tenului, au să plătească bine. Ne-am înţeles?

Îi ajută să-şi îmbrace pardesiul, şi o însoţi până la uşă.

— Nu uita, când eşti necăjită, să te gândeşti la prietenii noştri.

Eva zâmbi.

— La care din ei mai întâi?

— Date fiind împrejurările puţin cam dramatice, desigur, la Beethoven! Nu-i o concesie.

— Nu, domnule doctor! Dat fiind că nu vreau să socotesc nimic dramatic, am să-l pun înainte pe Bach! Nu-i o concesie!

Prin luna iunie; Eva primi de la doamna Alion o scrisoare lungă; doamna Alion îi scria din ce în ce mai des şi mai mult, ceea ce o umplea de mirare; n-o ştiuse niciodată comunicativă. Scrisorile nu se explicau nici măcar prin afecţiune; erau reci, iar uneori răutăcioase. Porneau poate din nevoia de a flecări, care vine o dată cu vârsta la mai toţi oamenii, chiar şi la cei posaci. Doamna Alion îi scria: „M-am învăţat să nu mă mai minunez de nimic ce aflu despre tine. Că ai fost în slujbă ici şi colo, nu m-a mirat prea mult, mai sunt şi alte femei la birouri, chiar la noi, unde lumea e mai altfel, că au ajuns peste tot mai multe decât bărbaţii, încât îmi zic că atunci cine mai găteşte mâncare în oraş şi cine mai creşte copii, că d-aia s-au înmulţit birturile şi orfelinatele. Aşa că nu m-a mirat că ai fost prin slujbe, m-ar fi mirat să faci pureci undeva, dar unde s-a pomenit! Că parcă te-am născut în cort, la nomazi! Acum spui că te-ai apucat de cosmetică şi ai cliente, cocoane bogate, care n-au altă treabă decât să-ţi dea ţie bani de pomană. Altceva n-ai găsit în Bucureştiul ăla? Că doar nu s-or fi terminat bărbaţii! Ai fi putut să-ţi găseşti unul, care să te ţină în frâu, sa te aşezi la o casă, că destul ai umblat hoinară. Vineri, când am fost la Focşani, era acolo manicurista Gettei, că ea îşi face unghiile regulat, o dată pe săptămână, vinerea la patru după-amiază, şi am întrebat-o ce-i aia cosmeticiană; mi-a spus că e tot un fel de manicură, la obraz, nu la unghii. Atunci, bravo ţie, dacă aici ai ajuns, după ce te-am ţinut atâţia ani la şcoală”

Urmau câteva pagini, în care povestea întâmplările din târg, ale vecinilor, ale prietenilor şi ale necunoscuţilor. Spre sfârşit, revenea la Getta: „Că uite, luându-mă cu scrisul, uitam să-ţi spun ce era mai important. Spuneam că vineri am fost la Getta, că era acolo şi manicurista, venise biata fată, că vine în fiecare vineri la patru, şi Gettuţa îi da patruzeci de lei de fiecare dată, bani aruncaţi pe fereastră. Dar acum nu-i ardea de unghii, i-a trimis vorbă cu mine să nu se supere să vină altădată, că este prost dispusă, şi eu am întrebat ce e aceea cosmeticiană. Gettuţa era în dormitor, plânsă că iar ce s-a întâmplat cu bărbatu-su şi cu judecătorul. El spune că a prins-o ieşind din casa lui, că şi-a luat obiceiul să vină pe neaşteptate. Dar Gettuţa se jură că nu-i adevărat, şi spune să-i aducă martori. El mi-a spus mie, ce martori îmi trebuie dacă am văzut-o eu, cu ochii ăştia? Nici n-a bătut-o, nici n-a certat-o, a intentat acţiune de divorţ şi a plecat pe zonă. Şi Gettuţa face iar un copil şi e nenorocită, că el nu vrea să ştie de nimic, fiindcă spune ăsta nu e copilul meu, e al judecătorului. Acum aşteptăm să vedem ce-o vrea Dumnezeu; noi n-avem nici o putere. Gettuţa se jură că e nevinovată, dar nu ştiu nici eu ce să cred. Spune

mereu să aducă martori, şi plânge în dormitor toată ziua. Am vrut să mă duc la judecător, să-l întreb, barem să aflu care e adevărul, dar nu l-am găsit, că nu ştiu cum s-a întâmplat că l-a mutat la Bucureşti, tocmai acum, aici a stat numai să nenorocească femeile şi s-a dus, l-a avansat, că e rudă cu ministrul. Gettuţa n-a putut să-ţi scrie, dar mi-a spus să te întreb, în cazul când se face divorţul, ar putea să vină să stea la tine? Să nu te temi de cheltuială, că a vorbit cu un avocat şi o să ceară pensie alimentară, pentru copii, poate să ceară mult, bărbatu-su e destul de bogat. Răspunde-mi, sau scrie-i ei de-a dreptul, să ştie dacă are unde trage, că din Focşani trebuie să plece, iar la Panciu nu vrea să vină."

Eva nu se gândi mult; nu o lega nimic de familia ei, se simţea din ce în ce mai străină, trăise în alte lumi, nu găsea nici o punte de legătură, dar nu putea să-şi lase sora în restrişte. Îşi aminti cât de aspră şi nedreaptă fusese ea totdeauna şi cum se schimba, îmbunându-se, când o lovea o nenorocire. Acum nenorocirea venise, deci trebuia să fie bună. Îi scrise în aceeaşi zi: „Îmi pare rău de necazurile tale, pe care le-am aflat de la mama. Vino aici când vrei, nu sta nici o clipă la îndoială. Am o singură odaie, o să ne fie cam greu, cu copilul, şi cu al doilea, dar desigur atunci o să te internezi la un sanatoriu. Pe urmă o să vedem ce facem. Eu câştig acum destul de bine, sper să pot pune ceva bani deoparte, poate am să iau o casă mai mare. Deci te primesc din toată inima!"

Câteva zile mai târziu, află că începuse războiul, dar fiindcă nu vedea întâmplându-se nimic pe stradă, nu-i dădea nici o importanţă. Război era de multă vreme în lume, departe – şi-i privea pe alţii. Era îngrijorată puţin şi vag numai de soarta Gettei şi a maică-si. Abia peste vreo două săptămâni primi o scrisoare de la doamna Alion: „Nu ţi-am scris până acum, fiindcă ne-a cam speriat pe toţi războiul. Au trecut şi aeroplane, dar nu ne-au bombardat. Acum trebuie să-ţi spun că Gettuţa nu mai are nevoie să vină la Bucureşti, fiindcă nu mai divorţează. Mitel, maiorul, s-a întors într-o seară şi-a spus că sunt semne de război, că l-au şi mutat de la jandarmi înapoi la infanterie. Era tare abătut, fiindcă la jandarmi se obişnuise, o ducea bine. De aici a spus că se duce direct pe front, şi-a plâns ca un copil, a spus că nu vrea să intre în luptă cu gândul că sunt supăraţi. Aşa că s-au împăcat şi s-au sărutat de faţă cu mine. Eu i-am spus că pe judecător l-au mutat la Bucureşti şi-atunci am văzut că bietului om i-a părut tare bine, deşi a lăsat capul în farfurie, că eram la masă, şi n-a răspuns nimic, făcându-se că n-a auzit. Eu în seara aceea am rămas acolo, din cauză că se făcuse foarte târziu şi nu mai aveam tren. Ordonanţa mi-a făcut focul la baie şi m-am îmbăiat ca în vremuri bune, dar n-am putut să stau mult în cadă, fiindcă mi-era prea cald. Au venit şi pe acolo căldurile? A doua zi la şapte el a plecat. L-am condus cu toţii până la

poartă, nu puteam să ne ducem la gară din cauza Gettei, e în a opta lună şi prea se vede de la distanţa. El a sărutat-o, cu lacrimile în ochi, pe urmă a sărutat copilul şi i-a spus să fii cuminte, Nicuşor, să n-o superi pe mama, nici pe mama mare. Mie mi-a săltat inima, iar eu l-am sărutat pe frunte, fiindcă să-ţi spun drept, mi-e drag. Şi uite aşa, a doua zi, când am deschis radio, am aflat că a început. Dea Dumnezeu să se termine repede şi să se întoarcă Mitel, maiorul, sănătos. Gettuţa e tare speriată, îl ştie pe el cum e, şi se teme că prea o să se bage prin faţă, pe unde trec gloanţe mai multe. Dar e şi mândră, e sigur că o să-l facă locotenent-colonel, ba poate chiar colonel, şi mai mult ea săraca nici nu năzuieşte. Eu acum nu mă mai întorc la Panciu, ei îi este frică să rămână singură pe vreme de război. Şi aşa tot trebuia să vin curând, că i se apropie zilele de dureri şi e nevoie să fiu cu ea, că tot eu i-am dat curaj şi rândul trecut. Ea spune, sărăcuţa, mamă, fără dumneata nici nu nasc. Tu tot nu ţi-ai găsit un rost? Tot cu cosmetica aia îţi pierzi timpul?”

Eva împături scrisoarea, o puse la un loc cu celelalte, în sertar, îşi pregăti trusa şi se uită în agendă: la ora nouă avea o clientă, pe strada general Lahovari. Era pe lângă Grădina Icoanei. De mult nu mai avusese timp să intre într-o gradină publică, să privească iarba şi copacii. La clienta următoare trebuia să se ducă abia la unsprezece. Dacă nu întârzia la prima, îi rămânea o oră liberă. Se bucura copilăreşte. Afară aerul era curat şi proaspăt. Mergea cu capul dat pe spate, cu buzele deschise, îi venea să zburde. „Ce bine! se gândi, respirând cu nesaţ. O oră am să stau la soare. O oră întreagă, şaizeci de minute, pe o bancă, singură, cu braţele întinse pe rezemătoare, cu ochii închişi… Ce splendidă ar putea să fie viaţa!”

În sâmbăta dinaintea Floriilor, pe la zece dimineaţa, gonea cu bicicleta la şosea, îşi lăsase trusa acasă; pe portbagaj avea legat un pled şi o carte de Schopenhauer, despre filozofia muzicii, împrumutată de la atât de bunul ei protector. O citea mai uşor decât ar fi crezut, era simplă, curgătoare şi bogată şi nu vorbea doar despre muzică, ci şi despre viaţă poate chiar viaţa ei pe care n-o înţelesese sau o ignorase.

Acum îşi făcuse o dimineaţă liberă, trecuse printr-o iarnă grea, lipsise păcura, caloriferul fusese îngheţat zile în şir tremurase de frig, cu un radiator electric lângă pat, lipsiseră multe, prăjiturile ajunseseră treizeci de lei, şi ea încasa tot cinci sute pentru un tratament. Dar se bucura de venirea primăverii, vroia să iasă o singură zi la lumină, să-şi lepede pielea îngheţată, ca şopârlele. Pedala vertiginos, pe sub castani, cu părul în vânt, cu buzele întredeschise; simţea prin despicătura bluzei intrând aerul, nu prea cald, răcindu-i sânii. I se năştea în trup o tulburare difuză, generală, dar neprecizată; o descărca, veselă şi duşmănoasă, în pedalele bicicletei. „E bine singură, e bine singură, e bine singură!” – îşi spunea, îmbătată de viteză, de aerul liber, de dimineaţa care îi aparţinea.

Poate ar fi fost mai bine, într-o asemenea zi plină de mirosul pământului în trezire, să simtă braţele unui bărbat, strângând-o, să simtă un obraz aspru pe obrazul ei, să închidă ochii. Parcă o dureau oasele şi carnea, cu un chin domol, neclar şi dulce. Un bărbat, dar nu oricare… „Săptămâna cealaltă am să mai trag chiulul o dimineaţă, şi am să mă duc baia de aburi. Am să fac gimnastică, pe urmă masaj, un ceas de masaj, să-mi dezmorţesc oasele, pe urmă am să intru în bazinul cu apă rece…” Şi deodată, când gândurile îi zburau astfel în viteza bicicletei, auzi un glas necunoscut, strigând-o într-un fel pe care îl cunoştea. Puse frânele brusc, sări jos şi se uită urmă. Era o surpriză – şi o bucurie atât de neaşteptată, că se transformă în exuberanţă. În inima ei se topiră într-o clipă banchize de gheaţă; alergă renăscută şi înaripată. Luchi venea spre ea, timid, aşa cum îl cunoscuse, cu o haină de vânt peste un sweater galben. Îl cuprinse în braţe şi îl sărută apăsat, pe amândoi obrajii.

— Luchi, ce dor mi-a fost de tine!

Nu-i fusese dor niciodată, îl uitase, dar bucuria de a-l revedea, într-o dimineaţă de primăvară când simţea nevoia chinuitoare să comunice cu cineva, trezise în ea toate sentimentele, cu putere retroactivă.

El stătea în faţa ei, cu sângele în obraji, privind-o sfios, speriat de elanul ei inexplicabil. Eva îi apucă mâinile şi se dădu un pas înapoi să-l privească. Îl recunoştea, dar se mira cum, fiindcă nu mai semăna decât prin amintiri cu copilul de pe dig. Crescuse, avea obrazul mai

prelung, cu pomeţii mai vizibili; poate slăbise; sub ochii parcă mai mari şi mai arzători se vedeau umbre viorii, care-i dădeau un aer puţin chinuit şi fragil. Aproape că nu-i mai putea spune pe nume; chiar dacă nu era un bărbat, se vedea limpede că va deveni, trebuia să ignore, altfel s-ar fi aflat în încurcătură.

— Cum de eşti aici? Ce cauţi în Bucureşti?

— Ne-am mutat de astă vară, de teama bombardamentelor. Fac clasa a opta la Mihai Viteazul. Sunt cu mama; tata e mobilizat… Nu v-am mai scris, doamnă Eva.

— Dar nici eu nu te-am îndemnat! Am avut tare mult de furcă, anii ăştia, cu viaţa. Ia să te mai văd cum arăţi! Tot blond, şi cu ochii tot albaştri. Eşti cu bicicleta? Unde ţi-ai lăsat-o?

— Colo, lângă bancă. Azi am ieşit prima oară; am fost ocupat cu şcoala.

— Ia-o şi hai cu mine! Vrei? Să stăm la soare, împreună.

Eva alergă să-şi ridice bicicleta de pe alee; o lăsase să cadă. El o găsi inspectând-o îngrijorată, să vadă dacă nu se lovise.

— E cel mai frumos cadou pe care l-am primit în viața mea. Şi unde mai pui că mi l-am făcut singură! Am cumpărat-o vara trecută; am mers destul de mult cu ea; are şi kilometraj. O şterg în fiecare seară de praf, în vestibul, ne urmă o duc în cameră; dorm cu ea lângă pat. Pe bicicleta ta cum o cheamă? Cum, nu i-ai pus niciun nume? Pe a mea o cheamă Rândunica. Nu e un nume original, dar i se potriveşte. Îmi place zborul rândunelelor. Hai să ieşim pe câmp. Ne luăm la întrecere?

Dincolo de aerodrom se opriră pe stânga şoselei şi lăsară bicicletele în şanţ, sub coroana unui copac. Eva puse pledul pe iarbă şi se întinse la soare. El nu se decidea să se aşeze lângă ea. Îl privi de jos şi-i veni să râdă; cât pe ce să-i spună: „Îmi ţii umbră!” Se încruntă; vroia să nu-şi aducă aminte.

În sfârşit, Luchi se aşeză timid pe marginea pledului şi începu să se joace cu un fir de iarbă.

— Doamnă Eva… V-aţi măritat?

— Sunt cam bătrână, nu-i aşa?

— Nu. Sunteţi foarte tânără… şi foarte frumoasă.

Probabil se chinuise din greu până să vorbească; parcă îşi dăduse sufletul. Ea se uită la el, puţin fermecată şi mai mult curioasă. Ar fi putut să-l cuprindă în braţe şi să-i sărute obrajii; avea pielea subţire, curată, de fetiţă, dar n-o ispitea, nu-i stârnea nici o tulburare.

Statură aşa, tăcând sau schimbând câte o vorbă banală. Eva afla cu uimire că băieţelul de atunci împlinea douăzeci de ani se bărbierea de două ori pe săptămână şi urma să fie student la toamnă. Erau singurele date biografice pe care el putuse să i le comunice, prea puţin ca să aibă cum continua o convorbire şi cum să se lege o prietenie.

Începea să se simtă stânjenită de prezenţa lui şi totuşi n-ar fi vrut să-l alunge; în afară de el nu exista nimeni pe lume cu care să poată sta pe un pled, afară din oraş, într-o *zi* de primăvară.

— Şi dumneavoastră, doamnă Eva, ce faceţi în Bucureşti?

— Muncesc, Luchi; nu e o muncă grea, dar câteodată mă dezgustă.

N-o îndemna nimic să continue; informaţiile ei n-ar fi găsit niciun răsunet, el n-avea nevoie să ştie, la douăzeci de ani e mai bine să vorbeşti despre vise, decât despre grijile zilei. Se gândi doar cum ar fi putut să-i spună: „Uite tot ce se întâmplă cu mine: dimineaţa mă scol la şapte, îmi fierb ceaiul, mă îmbrac, mă pieptăn, după aceea mă uit în agendă să văd ce program am. Îmi iau trusa, am să ţi-o arăt, o valiză mică, plină de cosmetice, loţiuni, paste pentru măşti faciale, creme, farduri, mi-o leg de port-bagaj, scot bicicleta şi pornesc. Mă duc la o mulţime de doamne care vor să arate bine, le fac băi de aburi, le storc punctele negre, la masez muşchii obosiţi, le aplic paste care să închidă porii şi alte o mulţime de lucruri, ca să fie frumoase. Nu pare o treabă serioasă, dar mie îmi foloseşte. Şi probabil le foloseşte şi cucoanelor mele, altfel numărul lor n-ar creşte atât de repede. Dacă o să meargă tot aşa, în curând n-am să mai fiu liberă nici duminica. Deocamdată duminica dimineaţă mă duc la cinematograf. Cât au fost concertele, mă duceam la Ateneu…”

El spuse abrupt, probabil după multă ezitare, şi cu un curaj temporar:

— Domnul acela…

Îl văzuse o singură dată, la far, pe domnul acela şi simţise că rolul lui era capital, dar nu îndrăznise să întrebe. Nici acum nu întrebase; vorbele lui puteau fi un început de frază cu toată patima care le urmase. Eva se închise brusc în sine.

— Nu!

Însoţitorul ei nu înţelegea limpede ce înseamnă acest nu, simţea în schimb că nu trebuie să mai vorbească. Putea să însemne: mort, plecat, uitat. Era totuna.

— Aveaţi altfel părul, atunci.

— Da, şi-a schimbat culoarea. Este ciudat, dar zău că nu i-am făcut nimic.

— E foarte negru; vă stă mai bine aşa. N-am văzut niciodată un obraz atât de frumos ca al dumneavoastră.

Întoarse capul spre el; revenea la viaţă uimită. Oricine i-ar fi vorbit astfel nu ar fi convins-o. Pe lângă sinceritatea lui neviciată, îi atribui deodată acestui băiat şi o deplină pricepere, de unde până mai adineauri îl socotise o simplă prezenţă, abia însufleţită.

— Ştii că-mi place ce spui? Mă faci să mă uit în oglinda. Haide, nu mai vorbi cu mine aşa, că nu-ţi sunt profesoară. Spune-mi pe nume! Spune după mine: „Eva, tu eşti prietena mea de pe dig, de când

aveam paisprezece ani.”

— Doamnă Eva!

— Eva! Înţelegi? Şi-acum să mergem acasă; mi-am adus cartea degeaba. Dar nu-i nimic, mai bine că te-am întâlnit pe tine. Ţie îţi place muzica?

— Nu ştiu; ascult câteodată la radio.

— O să-ţi placă mai târziu; acum trebuie să te plimbi pe câmp, să auzi păsările ciripind, să auzi foşnetul frunzelor, zbârnâitul stâlpilor de telegraf, mugetul vitelor. Muzica e cea mai grea şi mai completă formă de exprimare, fiindcă adună glasurile naturii şi le contopeşte cu tot ce-i în sufletul nostru şi al celorlalţi oameni. Am citit multe cărţi, am ascultat am gândit şi am înţeles de ce o căutam; fiindcă îmi umple şi timpul, şi spaţiul, îmi dă dintr-o dată tot ce are nevoie sufletul meu, mai mult decât poezia şi pictura. Poezia şi pictura înmulţite între ele, ridicate la cub, transformate într-un volum care nici măcar n-are limite.

Văzu că Luchi o privea nedumerit şi cam speriat. Cui îi vorbea? Măcar dac-ar fi fost preţioasă! Era exaltată – şi n-avea pentru cine! Spuse, rece:

— Hai acasă!

Acasă găsi o scrisoare de la doamna Alion. În plic era fotografie: Getta cu cei doi copii. Pe cel mai mic, în scutece, îl ţinea în braţe. Celălalt, în rochiţă, stătea rezemat de genunchii ei. Doamna Alion scria: „Îţi trimit o fotografie nouă a Gettuţei, cu copiii; ce zici de micuţi, cât sunt de drăguţi amândoi? Cel mare vorbeşte acum binişor, îmi spune mamă mare, nici nu-ţi închipui cât e de inteligent. Gettuţa nu mai poate după ei, deşi o chinuiesc toată ziua. Dar ţie degeaba îţi spun, că tu nu ştii ce înseamnă copil mic. Ce ţi-a trebuit bicicletă? Când am citi scrisoarea ce i-ai trimis-o Gettuţei m-am crucit. Ba încă vrei să-i bagi în cap şi ei prostia asta! Femeie de douăzeci şi opt de ani cu doi copii, pe bicicletă! Lasă, ajunge că ai tu, nu te mai îngriji de alţii, că Gettuţa se plimbă la trăsură, e mai frumos şi mai sănătos. Vezi să nu dea un tramvai peste tine! P-aici s-a auzit că trăieşti cu unul de şaizeci de ani, doctorul unde ai fost cu slujba, că Dumnezeu ştie ce slujbă o mai fi fost şi aia! Va să zică aici ai ajuns tu, să te încurci cu un om însurat şi cu trei copii? Acum cine crezi că o să te mai ia? Nu-ţi mai faci tu casă, să te dai şi peste cap! Că după ce eşti săracă, a trebuit să-ţi mai iasă şi nume de stricată. Nici nu ştii câte vorbeşte lumea aici. Nu din partea mea îţi spun, treaba ta! Nu mă amestec, nu mă bag, dar să nu-ţi închipui că vreodată, când te-or lovi necazurile şi bolile, ai să poţi veni aici. Gettuţa nici nu vrea să audă de tine. Nici măcar nu ştie că îţi scriu. Mă ascund de ea, sau îţi scriu când pleacă în oraş şi pe urmă trimit scrisoarea cu soldatul s-o pună la cutie, că el e prost şi nu înţelege, aşa că nu trebuie să mă feresc. După cum ţi-am spus, eu n-am mai plecat acasă, ca să n-o las pe Gettuţa singură. Bărbatul ei, maiorul, e bine, chiar alaltăieri a venit un soldat de pe front şi ne-a adus o scrisoare, cu un pachet. Săracul, de aproape un an e plecat şi nici măcar copilul nu şi l-a văzut. Mi-au venit lacrimi în ochi când am citit scrisoarea. Spune: ce face infanteristul tatei, cel mic? Încolo spune că o duce bine şi ne trimite sărutări. El nu ştie că judecătorul s-a întors în oraş. Ori nu ţi-am scris? A fost o minciună cu mutarea, nici pomeneală de rudenie cu ministrul, numai o scorneală de-a lui. A fost pus în disponibilitate, sau suspendat, nu ştiu bine, pentru nişte greşeli, şi patru luni a umblat prin Bucureşti, milogindu-se pe la minister, până ce i-au dat postul înapoi. Să vezi cu ce ifose s-a întors, de parcă nu l-ar şti lumea câtamai musca are pe căciulă! Eu i-am spus Gettuţei să nu care cumva să-i vorbească, dar mi-e teamă că nu mă ascultă, că o văd venind din oraş cu cărţi de împrumut, spune că le ia de la o librărie şi dă două sute de lei pe lună taxă, ca să citească orice vrea, numai că pe o carte era iscălitura lui. Tare mă tem că s-o întoarce bărbatu-său, maiorul, într-o zi pe neaşteptate, şi-o mai ieşi vrun scandal. Mai bagă-i,

şi tu bicicleta în cap, că atât îi lipsea!”

După-masă, între două drumuri, Eva îi telefona doctorului, la cabinet.

— Ce faci cu primăvara, domnişoară?

— Bine; de dimineaţă am chiulit; am fost cu bicicleta la şosea. Dumneavoastră ce mai faceţi?

— Sunt necăjit. Azi mi-au rechiziţionat maşina.

— Dar cum? Medicii nu sunt scutiţi?

— Unii medici! Spune-mi, cum te împaci cu bicicleta?

— Vreţi să vă cumpăraţi şi dumneavoastră?

— Nu numai atât: vreau chiar să umblu pe ea. Dar nu ştiu. Îmi dai lecţii?

— Aş fi încântată!

— Bine! Telefonează-mi luni.

A două zi, la nouă, îl găsi pe Luchi în staţia de tramvai, aşa cum îl convocase. Era îmbrăcat de oraş, într-un costum gri, cu cămaşă albă şi cravată albastră. Nu-şi dădea seama ce anume era ales şi cuviincios totdeauna în îmbrăcămintea lui. În buzunarul de la piept îşi pusese o batistă subţire, de olandă; nu-i plăceau batistele purtate de bărbaţi la piept; păreau ostentative. A lui Luchi n-avea decât sinceritate şi nevinovăţie.

— Ce film vrei să vedem? Învaţă-te să ai iniţiativă! Au să râdă studentele de tine. Hai mai întâi să-ţi arăt casa mea.

Obrajii lui se făcură roşii. Ce minune trecătoare, se gândea Eva, vârsta când te înroşeşti la fiecare bătaie a inimii! Fusese şi ea aşa odată – dar când? Aproape că nu-şi mai aducea aminte. Atunci, la pilonul funicularului, când iepuraşul umbla în iarbă, şi ea stătea cu faţa la soare, aşteptând să crească… O, cât crescuse, ce mult crescuse! Azi-dimineaţă se uitase în oglindă: Luchi îi spusese că-i frumoasă… Şi la coada ochilor pielea era filigranată, ce-i drept foarte uşor, abia ar fi putut să vadă altcineva; ochiul ei era obişnuit cu ridurile. Crescuse, dar de mult încetase să mai crească; avea douăzeci şi şase de ani!

— Uite, aici stau; uşa se deschide cam greu. Iată vestibulul; sus îmi ţin geamantanele. Asta e odaia mea. Iată şi pe Rândunica. E tristă că azi o las acasă. Dar după-amiază am s-o scot la plimbare. Acolo e bucătărioara mea, dincolo baia; vezi, am tot ce-mi trebuie. Dimineaţa e cam întuneric, dar după-amiază vine soarele la geam. Uite ce frumos e scuarul! Ieri au fost grădinarii de la Primărie şi au plantat flori. Mi se pare că e grădina mea; seara, când nu mai trece nimeni, deschid fereastra şi stau pe pervaz, cu lumina stinsă. Mai avem timp până la film; vrei să-ţi fac un ceai?

Puse ceainicul la fiert, aşteptă, stânjenită, îi turnă în ceaşcă, o puse pe masă şi se aşeză în faţa lui. De ce oare trebuia să-i dea un ceai, cu care vedea cât se chinuieşte? De ce o fi în oameni atâta sfială

câteodată? La el acasă l-ar fi băut cu seninătate, ar mai fi cerut unul şi n-ar fi lăsat nici firimiturile fursecurilor în farfurie. Îşi spunea: „Într-o zi, băiatul acesta cuminte, când va avea faţa aspră şi cute pe frunte, va sta tolănit pe un divan, încruntat, şi o femeie se va învârti în jurul lui, neştiind ce să-i mai facă, pentru a-i intra în voie.” De ce nu se putea să rămână neschimbat toată viaţa, cuviincios şi plin de sfială? Dar alta avea să fie femeia aceea! Ea plătise tributul datorat bărbatului aspru. Era în drept să privească. „Dacă l-aş lua în braţe şi l-aş lipi de mine, s-ar face palid, gata să leşine. Mi s-a întâmplat şi mie aşa, demult, ştiu ce înseamnă!” El îşi băuse ceaiul cu noduri. Eva îl privea gândind: „Primul ceai, prima sărutare, prima întâmplare de dragoste, toate sunt la fel: nu poţi niciodată să le simţi gustul.”

— Acum mergem. Treci înainte, să închid uşa. Ai văzut unde stau; îţi dau voie să mă vizitezi când îţi place.

Amiaza strălucea de lumină când ieşiră de la cinematograf. Bulevardele erau pline de lume. Ţigăncile vindeau zambile.

— Luchi, să-i duci flori mamei tale. (Cumpărase două buchete.) Unul îl păstrez pentru mine.

După-amiază se plimbară cu bicicletele până la aeroport, se întoarseră pe la Arcul de Triumf şi ieşiră pe marginea lacurilor. Acolo rămaseră pe o bancă până aproape de amurg. Eva simţea sărbătoarea Paştelui venind prin aer, călduţă, dulce, puţin misterioasă, mirosind a frunză verde, a zambile şi a tămâie.

— Peste o lună se deschide ştrandul. Ai să mergi cu mine?

Îi veni să râdă; ar fi vrut să-i spună: „Nu ştiu să înot. Poate ai să mă înveţi tu; pentru asta trebuia să găsesc un băiat ca tine. Ceilalţi nu vor altceva decât să mă ţină în braţe. Şi unul, pe care l-am lăsat să mă ţină în braţe cât i-a plăcut, a socotit că nu-i nevoie să-şi mai bată capul cu mine.”

Pe înserat, Luchi o conduse acasă; după plecarea lui, la început se simţi foarte singură; mirosi zambilele, le puse pe masă, se duse la baie şi începu să-şi maseze micile riduri din colţul ochilor. Când termină, văzu că îşi zâmbea ei însăşi şi fără sa-şi dea seama. Perdelele fluturau; pe fereastră intra mirosul gazonului.

A doua zi după-amiază se grăbi sa telefoneze doctorului.

— De azi dimineaţă, o informă el, sunt proprietar de bicicletă.

— Domnule doctor, s-au închis şcolile, toată lumea a luat vacanţă. Nu sunteţi obosit de atâta muncă?

— Care-i ispita? Spune-i pe nume!

— Haideţi să ne luăm şi noi vacanţă!

— Am să mă gândesc. Să ştii că ar fi o idee. Poate de mâine.

— De azi, nu de mâine. Unde-i bicicleta dumneavoastră?

— La Şosea, la Sanatoriul Saint Vincent de Paul. O ţin acolo până am să pot umbla cu ea prin oraş.

— Atunci ştiţi ce faceţi? Acum e ora patru şi un sfert. Contramandaţi orele pacienţilor, nu moare niciunul. După chiar spusele dumneavoastră, ori îi trataţi, ori nu, e totuna. La patru jumătate vă urcaţi în tramvai, acum tramvaiele nu sunt aglomerate. Vă daţi jos la Bufet, traversaţi şoseaua şi mă găsiţi la Statuia Aviatorilor, cu Rândunica şi cu Luchi, ajutorul meu instructor.

— Bine, fetiţo! Roagă-te lui Dumnezeu ca pacienţii să se însănătoşească fără alifiile mele. Aşa fac şi eu, în fiecare zi. E singura mea ştiinţă!

Când sosi doctorul, erau în faţa sanatoriului de câteva minute.

— Daţi-mi voie să vi-l prezint pe Luchi, prietenul meu de pe dig. Am să vă povestesc altădată de cât timp îl cunosc; de pe când nu mă născusem. Nu puteţi să-i daţi o pomadă să nu se mai înroşească aşa, ca fetele?

— Lasă-l să se înroşească! N-am crezut că la cincizeci şi cinci de ani mi-a mai rămas ceva necunoscut, în afară de dermatologie, bineînţeles. Şi iată-mă luând lecţii de mers pe bicicletă!

Portarul sanatoriului tocmai scotea bicicleta pe poartă. Luchi îşi începu numaidecât rolul.

— Doamnă Eva, nu e nevoie de dumneavoastră; puteţi să vă plimbaţi. Domnule doctor, trebuie să nu vă uitaţi la roată, priviţi mai departe; dacă vă vine greu să pedalaţi, lăsaţi că vă împing eu până vă deprindeţi.

Eva porni înainte.

— Vă aştept pe malul lacului. Ştii, Luchi, la banca unde am stat atunci, după-amiază.

Peste o jumătate de ora îi văzu venind împreună, fiecare pe bicicleta lui.

— Extraordinar! Cum aţi învăţat aşa repede?

— Prietenul tău e un foarte bun pedagog, răspunse doctorul Dar, ca să-ţi spun drept, la început mi-a fost frică. Urâtă soartă, să te urci

prima oară pe bicicletă la cincizeci şi cinci de ani! (Se aşeză pe bancă şi îşi şterse năduşeala de pe obraz.) Nu e lucru de glumă! Dragii mei, acum fumăm câte o ţigară?

— Eu da! se repezi Eva. E un eveniment prea însemnat ca sa mă abţin. (Îl îmbie şi pe Luchi.) Ia o ţigară! Am să te învăţ cum se trage în piept.

— Ia, mai încet cu iniţierile! Lasă băiatul în pace, dacă nu-i fumător! Ei, drăcie, mi-am uitat bricheta acasă.

— Mă duc eu să aduc chibrituri! spuse Luchi, ridicându-şi bicicleta.

Rămaşi singuri, doctorul întoarse capul şi o privi pe Eva, stăruitor.

— Nu arăţi rău. Îţi prinde bine alergătura.

Nu era cu totul convins; fusese convenţional. După ce o examină încă un timp, vorbi cu glasul lui adevărat:

— Cam tristă, Eva?

Ea tresări. Nu se simţea tristă, dar şi Luchi îi spunea la fel.

— Fetiţo, eu şi Luchi nu suntem ceea ce îţi trebuieşte ţie. Altfel se vine într-o după-amiază ca asta la Şosea. Ia să facem o adunare: cincizeci şi cinci de ani ai mei, cu… El cât să aibă, optsprezece, nouăsprezece? Vreo şaptezeci şi cinci în total, împărţit la doi, treizeci şi şapte şi jumătate. Poate că-i prea mult. Treizeci, treizeci şi cinci, iată ce-ţi trebuie. M-ai înţeles? Eşti frumoasă şi plină de viaţă. Ţi se duce tinereţea în vânt. De ce n-o dai cuiva?

— Am început să fac riduri!

— Peste zece ani n-o să le mai ai. Nu te ascunde, uită-te la mine! Nu-i păcat de serile frumoase care trec?

Ea îl privi o clipă, apoi îşi lăsă capul în piept.

— Mi-e frică. Am întâlnit un om bun şi n-am putut să-l iubesc, fiindcă iubeam pe unul rău. Şi dacă ar fi iarăşi doi oameni, unul bun şi altul rău, tot pe cel rău l-aş iubi. De aceea fug şi de cei buni, şi de cei răi. Mai veniţi şi mâine, domnule doctor?

— Am să-mi dau silinţa să scap.

— E rău să fii însurat?

Doctorul începu să râdă, voios:

— Când ai un flăcău de douăzeci şi opt de ani, nu mai e aşa rău. Uite că vine tânărul nostru. Hei, dacă aş putea să-i dau zece din anii mei! Totul ar fi cum trebuie, şi cu el, şi cu tine.

— Şi cu dumneavoastră, nu? Nu v-ar place să fiţi mai tânăr?

— Mi-ar place, dar când mă gândesc câte neghiobii am făcut în viaţă, chiar şi în ultimii ani, îmi vine să mă lipsesc. E de ajuns să trăieşti o dată. De ajuns, şi poate prea mult.

În toate după-amiezile până la Paşti, ieşiră la plimbare toţi trei. Pe înserat, doctorul îşi lăsa bicicleta la sanatoriu, ei îl însoţeau până la tramvai, şi porneau mai departe. Luchi o ducea pe Eva acasă la ora când se stropeau florile în scuar.

În Vinerea Mare, seara, merseră împreună la biserică. El ceruse voie de acasă să se ducă la denie cu colegii de şcoală. Eva se întristă: „Din cauza mea a trebuit să mintă. Eu sunt de vină. Încetul cu încetul, sufletul lui se va aspri. Cel mare îi înrăieşte pe cel mic!”

În prima zi de Paşti, Luchi lipsi; nu putea s-o lase singură pe mama lui. Eva nu cunoştea pe nimeni în tot oraşul, disponibil pentru ea într-o astfel de zi. Era ziua familiei; toţi se strângeau acum pe la casele lor. Numai ea n-avea nici o familie. Ba da; o telegramă primită după prânz îi aminti de ai săi. Îşi duse mâna la frunte şi se rezemă de uşă. În telegramă scria: „Maiorul mort pe front ca un erou; îndurerate Getta şi mama ta.”

Proiectase cu Luchi ca a doua zi să meargă la Snagov. Oare trebuia să poarte doliu?

În zori, auzi clopoţelul bicicletei sub fereastră. Ridică obloanele. Trebuia să spună: „Îmi pare rău, Luchi; nu mai putem merge.”

Luchi ţinea bicicleta de ghidon, îmbujorat, nerăbdător, fericit – îi spuse:

— Aşteaptă-mă! În cinci minute sunt gata.

Ieşiră din oraş când soarele abia se ridica peste copaci. Pe câmp pluteau neguri subţiri; asfaltul şoselei strălucea, le fel ca totul împrejur: iarba, frunzele, florile, zidurile albe ale fermelor. Dăinuia răcoarea de peste noapte.

— Doamnă Eva, să vă dau haina mea.

Se opri cât să îmbrace haina de vânt; era călduroasă şi mirosea a ceva proaspăt, nedefinit, cum miroase aerul dimineaţa când deschizi ferestrele.

— Luchi, ce apă de colonie ai tu?

— Maria Farina; nu-mi dau decât puţină, pe obraz, după ce mă bărbieresc.

— Azi te-ai bărbierit?

Iar se făcu roşu. O fermeca sfiala lui, dar devenea enervantă. Ar fi vrut să-l zgâlţâie o dată, să fractureze ceva în el, să se înroşească tare, până la flacără şi să treacă în altă viaţă. Era pornită să nu-l mai cruţe.

— Te-ai bărbierit pentru mine! Aşa-i?

— Doamnă Eva!

Simţea o plăcere puţin drăcească să-l vadă că îşi pierde cumpătul,

în timp ce ea rămânea netulburată. Trebuia să se sfârşească! Puse frânele şi sari pe marginea drumului. Luchi se opri câţiva paşi mai departe. Se duse la el, întins, şi-i luă obrazul în mâini; părea furioasă.

— Luchi! A fost cât pe-aci să te trag de urechi! Repetă după mine: „Jur să rămân repetent, să nu-mi iau bacalaureatul, să stric bicicleta, să nu-mi mai crească barba niciodată, dacă am să mai spun „Doamnă Eva.”

— Eva?

Irisul lui îşi schimbă culoarea, se mări, dizolvându-se în albul corneei; Eva ştia să descifreze această tulburare. Păli ea acum şi îşi pierdu stăpânirea de sine. Numele ei, de-atâtea ori frământat laolaltă cu mădularele, în dezlănţuite clipe de dragoste, acum suna ca la naştere, îi pierise curajul. Se văzu la altă vârstă, când avea timiditatea lui, dar poate mai multă inconştienţă şi făcuse un jurământ care dăduse roade de toate felurile, cum poate avea să dea şi cel de astăzi. Era responsabilă, dar nu ştia cu ce ar putea să garanteze.

Din urmă veneau alţi biciclişti, oferindu-i prilejul să se sustragă.

— Haide să mergem repede, că ne ajung. Vreau să fim primii!

Eva împingea la pedale sârguincios, aplecându-se pe o parte şi pe alta, ajutând cu umerii mişcarea picioarelor, ca băieţii care îşi dau ifose. După un kilometru, Luchi observă că mergea cu limba afară.

— Aţi obosit?

— Nu, dar mi-e cald.

— Şi de ce umblaţi cu limba aşa?

— Ca să mă răcoresc; am văzut cum fac câinii.

— Mai bine scoteţi-vă haina.

Ea se opri.

— Ai dreptate. Dă-mi puţin batista ta!

Se şterse pe frunte şi pe gât, apoi îi înapoie batista. Deşi îi era cald, Luchi îmbrăcase haina purtată de ea. N-ar fi putut să-i spună, nu ştia nici el ce însemnau haina şi batista cu mirosul ei, călduţ, aburind. În secret şi nelămurit însemnau prima atingere carnală a unei femei, destul de materializată ca să n-o confunde cu un vis, destul de indirectă şi de abstractă ca să nu se sperie şi s-o poată prelungi.

La Snagov ajunseră cu un ceas înainte de prânz. Eva era obosită, obrajii îi ardeau, dar astfel chipul ei părea demonstrativ tânăr şi sănătos. Întinse pledul pe iarbă, lângă apă, şi se răsturnă cu faţa la cer, fără să-şi dea seama că fusta de stofă subţire, luată de vânt, îi dezgolea picioarele până mai sus de genunchi.

— Dacă ne-am fi adus costumele de baie, am fi putut să facem plajă; e foarte cald. De ce nu stai jos?

Era tulburat, se gândea la costumele de baie, ce ar fi dezvăluit unuia despre celălalt, şi care erau şansele lui să supravieţuiască examenului. Avea în inimă o greutate bună şi rea. Se întinse în

marginea pledului. Scame de nori, albe, navigau cu vânt slab pe cer. Nu se vedea lume pe aproape; vizitatorii se îngrămădeau la restaurante şi la debarcadere; li se auzea gălăgia, ca de pe alt ţărm, şi ei erau singuri pe ţărmul lor.

Eva se întoarse pe o parte şi-l privi. „Ce are să se mai obrăznicească într-o zi!”

— Luchi, tu îţi pierzi vremea cu mine. Băieţii de vârsta ta umblă după fete.

Văzu în ochii lui o privire mâhnită. Îi apucă mâna. Era fragilă şi mirosea a trandafir. „Odată va fi altfel, se gândea. Va mirosi a pământ ud şi a lemn de salcâm.”

Simţi că se înăbuşă…

Drumul fusese prea lung. Ajunseră în oraş când se înnopta. Eva abia mai putea să împingă pedalele. Se despărţiră în faţa casei, cu o oboseală demoralizantă. Îşi simţea colţurile gurii atârnând. Dacă totul ar fi fost numai pe jumătate – jumătate din numărul kilometrilor, din numărul orelor, din numărul gândurilor! Capul îi plesnea când şi-l lăsă pe perne. Adormi îndată, cu toţi muşchii pulsând de febră. A doua zi se trezi tristă; văzu telegrama pe masă, cum o lăsase în ajun. Se îmbrăcă şi alergă la poştă. Scrise cu mâinile tremurând (I se părea că în locul stiloului ţine ghidonul bicicletei): „Plâng din toată inima alături de voi. Dumnezeu să vă dea putere pentru a îndura.”

Plângea alături de ei? Nu. Ar fi plâns, dar singură, pentru ceea ce spunea doctorul, pentru tinereţea ei care se ducea, fără s-o dea nimănui. Era atât de chinuitor, de penetrant sfârşitul de primăvară!

Peste o săptămână începură şcolile; pe Luchi îl vedea mai rar. Venea câteodată după-amiaza s-o ia, o însoţea la cliente, rămânea în stradă cu bicicletele. Nu ştia ce să-i spună, iar el aştepta să vorbească ea. După vreo zece zile, primi o scrisoare de la doamna Alion: „În nenorocirea care a lovit-o, Gettuţa are o mângâiere, pe bărbatul ei l-a făcut locotenent-colonel post mortem. Săptămâna trecută a fost înmormântarea, că a umblat fratele lui peste tot şi a obţinut aprobarea să-l aducă în ţară. L-a adus cu un autocamion de la armată, sicriul era învelit în tricolor şi l-am ţinut trei zile la capelă, a venit multă lume să-l vadă. Şi să pună flori. A fost o înmormântare ca de erou, au venit generali şi mulţi ofiţeri şi o companie de onoare cu muzică. Au venit şi şcolile, se umpluse cimitirul de nu mai aveai unde să te mişti. După slujbă au vorbit generalii. Gettuţa plângea cu capul pe sicriu şi eu o ţineam să nu-i vină rău. Pe copii i-am lăsat acasă, cu ordonanţa, deşi săracul ar fi vrut să vină la înmormântare fiindcă îl iubise pe stăpânu-su. A plâns şi el, de mi s-a rupt inima. Pe urmă alt general, ori colonel, ca nu i-am văzut gradele, a cetit decretul de înaintare. Scrie-i şi tu Gettuţei, că nu-ţi poartă nici o duşmănie, biata de ea. Dar să-i scrii pe adresa „Doamnei locotenent-colonel”, să aibă şi ea mângâierea asta. Eu acum nu mai plec la Panciu, fiindcă el a lăsat prin testament casele Gettuţei şi copiilor, şi cu pensia ei, cu a mea, cu ce-i mai vine de la vie, a spus să rămânem împreună ca să ne fie mai uşor. Îmi pare bine că am avut o fată ca Gettuţa, care să mă ia în casa ei, ca să am unde să-mi odihnesc oasele. Nu ştiu ce-o să fie mai târziu, că poate o să vrea să se mărite din fiindcă e femeie tânără, de douăzeci şi nouă de ani neîmpliniţi. Ea spune că nu, dar cine ştie? Tu, tot aşa? Scrie-i Gettuţei, o să-i facă bucurie, dar nu uita ce ţi-am spus, să pui gradul pe plic.” Era prima scrisoare a doamnei Alion care o îndurera. Se simţea mâhnită că n-avea o casă unde s-o aducă, să-i facă o viaţă mai uşoară, la bătrâneţe. N-o mai văzuse de şapte ani. O îngrozea acel resort care o ţinea atât de departe de familia ei. Nu ştia ce să-i spună; îşi simţea şi mâinile şi sufletul, paralizate când se gândea să pună pe hârtie un cuvânt afectuos. Se apucă de muncă, îşi recoltă cliente noi, îşi umplu toate orele zilei, de la şapte dimineaţa până seara la opt, neîngăduindu-şi decât puţină odihnă, puţine cheltuieli, străduindu-se să adune bani. Deoarece nu izbutise să aibă un cămin statornic alături de un bărbat, trebuia să-şi împlinească altfel viaţa, să ajungă la o casă a ei, îndestulată şi confortabilă, să nu depindă de nimeni, să-şi asigure nu doar ziua de mâine, ci pe toate, până la ultima. Cel mai târziu anul următor spera să aibă destui bani ca să deschidă un institut de cosmetică. Seara îşi număra banii şi făcea planuri. Trebuia să

închirieze un apartament mare într-un bloc elegant; să comande mobilier, să aducă aparate, să caute cinci asistente curăţele şi drăguţe, pe care să le înveţe cosmetica. Strânsese vreo patru sute de mii de lei, îi mai trebuia poate un milion; într-un an, dacă muncea mult, se simţea în stare să-i adune. Suprimă orice cheltuială care nu era absolut necesară; îşi reluă carnetul vechi de însemnări, socotindu-şi ultimul leu. Neavând priceperi financiare nu se gândea că banii îşi pierdeau valoarea lună de lună.

Venise vara; cea mai mare parte din cliente plecaseră în vilegiatură şi se văzu cu foarte mult timp de prisos. Începu iarăşi să se plimbe cu Luchi, după-amiezele, la Şosea şi mai departe, afară din oraş. Într-o duminică dimineaţă merseră la ştrand; era prea multă lume goală, corpuri urâte, nu doar frumoase, însă arse de soare, astfel unificate – şi salvate. Abia găsiră loc pe nisip, unde să-şi întindă cearşaful; trebuiră să stea alături unul de altul. Îl simţea înţepenit de sfială; nici nu îndrăznea s-o privească. Ea însă îl privi, pe îndelete, cu o curiozitate neascunsă. Aproape nici nu era împlinit. Faţă de amintirile ei neegalabile avea membrele subţiri (nu slabe), fine, de adolescent, cu muşchii abia desenaţi sub pielea neînarmată, fără agresivul păr masculin. Prin comparaţie, părea un corp de fetiţă; n-o tulbura şi se simţea bine lângă el; putea să stea liniştită, gândind fără să vorbească şi neavând teama că ar fi putut s-o supere cineva, încercând s-o acosteze. Era ca un paj.

— Nu începem lecţia de înot? întrebă el, ridicându-se.

Îl privi de jos, cum stătea în picioare; umerii, de aici, se vedeau mai largi, şi pieptul mai bombat. „Ce-ar fi dacă m-ar lua odată în braţe?” Dacă intrau în apă împreună, el trebuia s-o sprijine, cu mâinile pe sub mijloc. Un moment se simţi ispitită, un val de paloare îi trecu pe obraz, semnul unei bătăi greşite a inimii. Dar jocul acesta nelimpede i se păru stânjenitor.

— Du-te singur, Luchi; n-am chef să înot.

El se întoarse după un timp, ud, suflând din greu.

— Am fost până pe malul celălalt. Şi n-am niciun pic de antrenament.

— Bravo, Luchi!

Mai multă indiferenţă nu putea să exprime. În clipa următoare văzu o arteră, la gâtul lui, deasupra claviculei, pulsând într-un ritm viril. Avu pornirea să-şi lipească buzele de piele, în locul acela, să vadă ce gust avea tinereţea; iarăşi îi trecu un val de paloare pe faţă, şi iarăşi se simţi stânjenită.

Rămase tăcută toată ziua, iar de atunci nu mai merse la ştrand. Îi părea rău că treceau zilele cu soare, şi ea umbla îmbrăcată pe străzi; pe fiecare avea s-o regrete. Dar tot aşa îi treceau şi zilele tinereţii. N-avea cum să-şi salveze nici vara, nici tinereţea.

Prin august, Luchi începu să se pregătească pentru examene; vroia să intre la Şcoala de Arhitectură; nu-l mai văzu nici pe el. Veni toamna. Într-o dimineaţă, ridicând oblonul, găsi o crizantemă pe marginea ferestrei. Inima începu să-i bată mai tare, dar când se gândi că singurul trubadur care ar fi putut trece pe sub fereastra ei era Luchi, se posomorî, dezamăgită. Odată, după-amiaza, el veni s-o vadă; nu mai era de mers cu bicicleta; afară burniţa; îşi îmbrăcase pardesiul.

— Am reuşit! spuse, cum intră.

Nu părea prea entuziasmat.

Şi nici ea. Se aşeză pe marginea divanului, stăpânită de o tristeţe cenuşie; poate era de vină vremea; camera părea mortuară. Crizantema albă, de pe masă, dădea singura lumină, dar şi ea emana valuri de răceală, pe care le simţea, material, pe mâini şi pe faţă. Spuse, ca o scuză:

— Toamna nu-i anotimpul meu.

El îşi lăsă capul în jos; nu mai roşea atât de uşor; acum sfiala i se ascundea în tăceri lungi. „Oare am îmbătrânit atât de tare, încât se ofileşte totul în jurul meu?” se întrebă Eva.

— Ţie îţi trebuie o fată tânără, să vă plimbaţi împreună, pe ploaie, umăr la umăr. Acum, dacă încep cursurile, ai să găseşti între colege una pe gustul tău. Să mi-o arăţi şi mie.

Dinspre radiator începea să se ridice o boare călduţă, zefirul acela metalic, cu miros de praf şi vopsea, din zilele când se dă prima oară drumul la calorifer. Afară se întunecase. Tăcură împreună, mult timp. Ea îşi simţea o parte a corpului caldă, alta îngheţată. S-ar fi cufundat într-o baie fierbinte, adormitoare, să rămână fără niciun ghid până la primăvară, când în locul crizantemei să găsească ghiocei, sau zambile.

— Dacă începi şcoala o să ne vedem mai rar. Nu vreau să înveţi rău, din cauza mea.

Luchi nu răspunse. Îi vedea umbra nemişcată, acolo unde se aşezase de la început, lângă masă. Se ridică, să aprindă lumina. În trecere, dădu să-i mângâie obrazul – fusese nemeritat de rece cu el, nu era vina lui dacă zilele urâte îi apăsau sufletul. Se opri mirată; avea obrazul ud.

La început crezu că rămăsese aşa de la ploaie; ar fi fost absurd după atâta timp, dar nu găsea altă explicaţie, Şi deodată, trecând peste un alt absurd, îşi dădu seama că erau lacrimi. Îngenunche lângă el. Acum lacrimile se vedeau, curgându-i din ochi, decent, fără grimasă şi luciu pe obrazul ca de copil. Şi când se credea îngheţată, simţi că sufletul îi era plin de căldură şi de generozitate; îi lipsea poate doar

nebunia.

— Luchi, plângi? Plângi tu, tu cu ochii tăi albaştri? Tu n-ai voie să plângi; înseamnă să nu mai răsară soarele niciodată!

Îi trecu mâinile pe obraz, peste ochi, prin păr, fără să ştie ce se întâmplă, cu mişcări pe care le-ar fi crezut uitate şi imposibile, şi deveneau deodată fireşti. Dar i se părea că fiinţa lui se va topi şi va curge, cu lacrimile, în mâinile ei; îi venea să le adune, ca să i le redea, să-l poată reconstitui, să nu-l piardă.

— Spune-mi, ce te-a supărat? De ce plângi?

— Fiindcă mă alungi!

Era atât de uşor să repare! N-ar fi bănuit! Avea şi ea o dată putere deplină! Îi cuprinse umerii şi îl strânse tare; putea să-l fărâme.

— Dar nu te alung! Tu eşti prietenul meu cel mai vechi!

Îl zgâlţâi, ca să evite alte gesturi, pe care nu le ştia, dar le bănuia gata să pornească şi s-o ducă departe. Nu s-ar fi ferit de niciunul, avea dreptul la toate, dar vroia să oprească vremea în loc, s-o respire. După atâţia ani aspri, simţea nevoia unui ceas blând, de odihnă şi reverie.

— Eva!

— Spune! Îmi place numele meu, cum mi-l spui tu.

— Ţi l-am spus de-atâtea ori, că nici n-ai putea crede. L-am spus şi în somn, şi la şcoală, l-am scris pe caiete, pe cărţi. L-am zgâriat pe bancă… Ştii ce vreau? Să mă laşi să-ţi sărut mâinile şi să te privesc.

Îşi lipi obrazul de al lui. Tot mai era ud. Căută urma lacrimilor cu buzele. Pielea lui era neuzată, netedă, fragilă, gingaşă şi mirosea… A ce mirosea oare? Cum miros trandafirii albi după ploaie. Simţea în sufletul ei o altă Evă, trezindu-se din somn, ca o fetiţă de paisprezece ani şi râzând la fereastră, cum ea nu râsese niciodată.

Se ridică în picioare, îl trase în sus – trebuia să facă un gest!

— Luchi, nici n-am băgat de seamă cât eşti de înalt! (Trebuia să spună ceva!) Te credeam mai mic; m-ai întrecut! Erai de-o şchioapă când ne-am întâlnit.

Nu ştia cum să continue; era prea mult dintr-o dată, îi plesnea sufletul. Ar fi vrut să rămână singură, să se trântească pe pat, cu mâinile la ochi, râzând, şi să reia fiecare gest făcut, fiecare cuvânt spus, să le depene, să le toarcă, să le împletească, să-şi facă o haină care s-o apere de întrebări, s-o scutească de răspunderi. Ar fi vrut să-i spună atâtea, ca să nu-şi mai spună ei nimic. Să-i spună astfel: „Luchi, tu mă împaci cu mine însămi, cu un nu ştiu ce al meu care trăia răzvrătit de mulţi ani. Mă împaci cu viaţa, cu visul, cu zilele, cu nopţile, cu ploaia de afară, cu somnul. Iar pentru ce-mi dai, ce vei primi în schimb? Am douăzeci şi şase de ani şi te admit în viaţa mea prin fraudă. Prin fraudă m-a luat odată altul, în viaţa lui. Dar poate că aşa e bine. Dacă viaţa i-ar respinge pe defraudatori, poate că lumea ar dormi de-a-npicioarele pe tot bietul nostru pământ!”

Nu ar fi avut curajul să aprindă lumina, să-l privească în ochi. Fusese odată victimă, acum avea în faţă victima ei. Stătea cuminte, în picioare, gata să-şi pună de bunăvoinţă gâtul graţios sub secure. Ştia cum este, şi-l pusese şi ea! Întinse mâinile, îi netezi părul, le coborî pe tâmple, pe obraz, le opri pe grumazul primejduit. „Am să fiu un călău blând! N-am să te chinuiesc! La noapte am să mă gândesc la tine şi am să râd, cum n-am râs la paisprezece ani. Şi fiindcă mi-ai dat prilejul să simt puţină fericire, îţi făgăduiesc să fiu cel mai dulce călău din viaţa ta!”

Îşi coborî mâinile pe umerii lui, cu un gest protector.

— Acum du-te acasă, Luchi! Du-te şi visează-mă şi vino mâine să-mi spui cum a fost.

Îl duse până în vestibul, îi căută pardesiul pe întuneric, îi ajută să se îmbrace. Simţi în el o îndoială pe care n-avea îndrăzneala s-o transforme în protest. Ar fi putut să întindă o mână, să-l tragă lângă ea, şi toate temerile ar fi dispărut. Nu! Să visăm… Cât se poate mai mult! În vis, viaţa e cusută cu aur, şi cu argint. Pe urmă, când ne trezim, trebui să ne facem armuri de oţel, ca să nu fim zdrobiţi!

În clipa când deschise uşa, se ridică pe vârfuri şi îi sărută obrajii.

— Visează-mă la noapte, dar nu prea mult!

Se auzea ploaia răpăind. Îşi scutură un fior de frig, şi rămase cu urechea afară, ascultându-i paşii pe mozaic. Uşa de fier de la intrare scârţâi greoi, o dată, a doua oară, se trânti în clanţă, şi Eva se pomeni singură, cu visul în faţă. Nu aprinse lumina, nu schimbă niciun obiect de la locul lui, îşi trecu degetele peste petalele frizate ale crizantemei, şi se trânti pe pat, zâmbind. Căldura caloriferului se simţea crescând şi parcă aducea dinspre fereastră mirosul prematur şi nesperat al unei dimineţi de mai, când înfloresc trandafirii albi.

Nu se gândea la nimic; îi era frică să nu-şi întâlnească raţiunea la o cotitură de drum. Visa în vag, cum s-ar fi lăsat dusă de o apă călduţă, pe albia unui râu lung, spre o ţintă unde era bine să ajungă cât mai târziu, ca plutirea să ţină cât mai mult.

Nu crezuse că ar putea să mai reînvie ceva din anii sfârşiţi. Tot ce s-ar fi cuvenit să simtă altădată simţea acum, ascunsă încă, temătoare şi puţin incredulă sub o perdea de scepticism, pe care însă surâsul ei renăscut putea s-o destrame, ca să treacă prin ea cu inima întreagă, inima tânără de la şaisprezece ani.

Ar fi trebuit să se ridice, să facă patul, să se dezbrace – atâtea mişcări care azi căpătau alt înţeles decât ieri. Dar îi era bine şi îi era frică să nu se rupă din vis.

Auzea ploaia bătând în oblon. Cât o făcuse să sufere într-un timp! Acum putea s-o sfideze: avea patru pereţi, un acoperiş, caloriferul era cald… Luchi cobora din tramvai, îl vedea mergând pe sub castanii scuturaţi de pe bulevard, cu capul aplecat, poate beat, poate speriat,

dar tânăr şi stăpân pe viitor.

Îşi apăsă mâinile pe ochi. Mai păstrau parfumul obrazului şi lacrimilor lui. Îl absorbi adânc, surâzând. Nu se gândea la nimic ce i-ar fi trebuit ei; o îmbăta ceea ce putea face pentru el. „Să-ţi sărut mâinile şi să te privesc!…” Mâinile care cunoscuseră atâtea încordări, obrazul marcat de atâtea deznădejdi! Le simţea acum altfel, cu mirare, liniştite. Şi purificate. Se gândea: „Luchi a ajuns acasă. Mama lui îl întreabă: De unde vii? Şi el răspunde: Am sărbătorit examenul cu nişte colegi. Getta o întreba: Unde ai fost? Şi ea răspundea, silindu-se să meargă strâmb: La cimitir.”

Minţim, şi ne doare când aflăm că alţii ne mint.

Tresări; afară se auzise un pas, după ce uşa de fier de la intrare parcă se lovise în clanţă. Avea încă în urechi sunetul de la plecarea lui Luchi – nu-şi dădea seama de cât timp. Oare nu era tot el, plecând abia acum? I-ar fi plăcut să-l mai vadă o clipă, înainte de a adormi, să-i spună: „Uite mâinile mele; sărută-le! Uite ochii mei; priveşte-i!”

Între două răpăieli de ploaie, i se păru că aude un zgomot la uşă. Se ridică într-un cot. Cineva umbla la clanţă, poate un vecin care nimerise din greşeală la apartamentul ei. Se lăsă în perne şi încercă să ducă visul mai departe. Prin pleoapele închise simţi crescând o lumină. Se ridică: Uşa era deschisă, şi-n cadrul ei becul de pe sală lăsa să se vadă umbra unui om. Înainte de a putea face un gest, lumina în vestibul se aprinse, şi omul apăru în prag, zâmbind, căutând-o cu ochii orbiţi.

Eva îşi duse pumnii la gură.

El făcu un pas, îşi scoase cu mâna udă bascul înmuiat de ploaie. Era nebărbierit şi părea obosit. Îşi ţinea cu o mână gulerul pardesiului, ridicat.

— Nu te speria! spuse, înaintând. Eu sunt; am venit!

Stătea pe un taburet, lângă geam, cu spatele rezemat de calorifer; apa curgea de pe pardesiu, pierzându-se în covor.

De la venirea lui, Eva rămăsese în fundul patului, strânsă în ea, crispată, cu sufletul răvăşit. Ochii, rătăcind primprejur, descoperiră cheia aruncată de el pe masă. Cum de uitase? Ar fi trebuit să ştie tot timpul că nu era singură, că aceşti patru pereţi nu-i aparţineau, că în nici o clipă nu avusese dreptul să se socotească liberă. Un obiect mic, de metal, pe care el îl purtase pe toate drumurile, lăsa deschisă oricând o uşă în existenţa ei. Vedea covorul udându-se, apa ajunsese la parchet, avea să-l păteze, parchetul pe care abia îl curăţase! Tot ce abia curăţase avea să se păteze iar.

— De unde vii?

El îşi trecu mâinile peste obrazul nebărbierit, apăsându-le cu gestul acela cunoscut, de parcă ar fi vrut să-şi dea jos un rând de piele, să apară cu alt chip.

— De departe!… Am umblat pribeag… (Ce vorbă!) A trebuit s-o iau pe mama, am dus-o în Sud, a murit acum patru luni, în refugiu, la Toulouse. Acum nu mai am pe nimeni în lume, afară de tine. M-am întors să mă încălzeşti puţin.

Eva îşi spunea: „Dacă nu te-aş cunoaşte!”

Părul îi albise – trecuse de patruzeci de ani? – îmbătrânea, vedea şi se bucura cu o bucurie răzbunătoare: „A venit şi rândul tău să plăteşti! Nu mie! Nu am nevoie de nici o plată. Să plăteşti vieţii, să vezi ce înseamnă singurătatea, tăcerea, deznădejdea!”

El ridică ochii şi o privi, nedumerit de tăcerea ei. Se aşteptase s-o vadă încălzindu-se şi ea stătea în acelaşi loc, în fundul patului, îngheţată. Lampa de pe noptieră îi proiecta profilul pe perdea, lângă el. Întinse mâna şi începu să-i mângâie imaginea, sfios, cu degetele tremurând, cum i-ar fi căutat obrazul prin somn.

— Mi-a fost dor de tine!

Îi vorbea şi-i privea umbra, parcă neîndrăznind să i se adreseze de-a dreptul. Ea îşi simţi inima schimbându-şi ritmul. Răsuflă adânc, îşi adună toată vrajba din suflet, o strânse în pumni.

— Eu mi-am făcut o viaţă a mea! În ea nu mai e loc pentru nimeni. Zece ani de zbucium îmi ajung; e timpul să mă odihnesc puţin.

Păru că n-o aude; îi mângâia umbra, cu mâna tremurătoare, privindu-i profilul pe perdea.

— Te-am purtat în minte pretutindeni pe unde am umblat. Mă doare fiecare zi pe care n-am trăit-o lângă tine.

— Du-te la baie! Cred că mai e apă caldă.

El se ridică greu, cu umerii curbaţi. Părea tare obosit.

— N-ai nimic cu tine?

— Mi-am pierdut geamantanul la frontieră. Am trecut noaptea, cu nişte contrabandişti; era să ne împuşte. A trebuit să las tot şi să fug. Actele mele nu sunt în regulă… Eva, aici nu m-au căutat? Sunt nesupus la mobilizare. Trebuie să fac ceva, să scap.

Eva începu să tremure. Ar fi trebuit să înţeleagă, să simtă că nenorocirile ei nu se sfârşiseră. Ar fi trebuit să-şi dea seama că plutiseră tot timpul în aer. Ştia ce îl aşteaptă în timp de război: plutonul de execuţie sau un regiment de pedeapsă pe front: totuna!

Se ridică tremurând, şi veni în uşa băii. Caloriferul parcă se răcise, în cameră se făcuse frig. Îşi duse mâna la frunte. El îşi săpunea obrazul; găsise pe etajeră săpunul şi pămătuful vechi; mai era şi o maşină de ras, erau şi lame uitate. Cum de nu le aruncase undeva, să dispară toate urmele lui?

— Am să te ascund! Spune-mi, ce trebuie să fac să te scap?

— Întâi lasă-mă să mă bărbieresc!

Ceva se schimbase în el, pe nebăgate de seamă; îşi regăsise un timbru din vechiul lui glas. Dar poate fiindcă se bărbierea.

Se întoarse, tremurând de frig, să-i caute în dulap ceva de îmbrăcat. Şi totuşi caloriferul încă ardea; de ce-i era aşa de frig? Auzi apa curgând în baie, impetuos, prelungind năvala lui în viaţa ei. Pantofii căzură pe mozaic; auzi foşnetul hainelor pe care şi le scotea. Acum era gol – îl ştia, îl vedea, băgându-şi un picior în cadă, pe urmă pe celălalt, începu să facă patul pentru noapte; întinse cearşafurile, puse două perne la căpătâi, şi deodată i se răci tot sângele. El era alături, avea să vină, acum, peste un minut, peste două… îşi duse mâinile la inimă. Şi atunci auzi cântecul lui; cânta după baie, cu glasul cunoscut, poate mai gros, mai fals, poate blestemat şi nefericit.

Când îl văzu venind, se ridică în picioare; tremura. Bărbierit, obrazul i se schimbase; nu îmbătrânise, nu; era aşa cum îl ştiuse dintotdeauna, cu părul căzut în ochi, ca în ziua când îl cunoscuse, când sărise de pe vagonet.

— Ţi-e foame? Vrei să mănânci ceva?

El îi apucă umerii; şi mâinile lui tremurau.

— Mi-e foame de tine!

Avea în nări mirosul de trandafir alb, pe obraz avea amintirea obrazului catifelat. Simţi obrazul aspru lipindu-se de al ei, şi atunci toate amintirile celelalte, se duseră în vânt. Se prăbuşi sub îmbrăţişarea nouă, şi în locul mirosului de trandafir, recunoscu, puternic, strivitor, mirosul vechi, de animal năduşit, mirosul fierbinte, ud, de argilă plouată şi de salcâm.

Zorii cenuşii pătrundeau încet prin crăpăturile oblonului.

— Acum n-ai să mai pleci. Acum ştiu că nu se mai poate să pleci.

Se prăbuşise în fiinţa ei o clădire întreagă, în care turnase beton, luni şi ani, cu o muncă trudnică de salahor. Pusese în ea tot ce avusese bun, ce avusese rău, pusese sângele, năduşeala, respiraţia gâfâitoare, lacrimile şi zbuciumul; nimic nu-şi oprise din ce putuse da. Şi betonul nu fusese bun, sau cineva smulsese cofrajul înainte de timp, şi zbuciumul ei zăcea la pământ, ca un morman de moloz, cum văzuse, în noaptea cutremurului, blocul acela mare prăbuşit.

Stătea ridicată într-un cot, aplecată deasupra lui, cu părul despletit, cu un surâs de spaimă pe obraz. Îi şoptea, şi era în şoapta ei străfundă o hotărâre vecină cu speranţa şi disperarea, cu viaţa veşnică şi cu moartea:

— Trebuie să-mi dai viaţa înapoi! Mi-ai luat-o când aveam paisprezece ani; de-atunci rătăcesc după tine, ca umbra ta. Când te închini, mă închin şi eu, fără să vreau; când râzi, râd la fel, când gemi, mă doare aici ceva. Într-o vreme, dacă mi-ai fi spus că la miezul nopţii, în locul lunii are să răsară soarele, aş fi stat ca o proastă noaptea întreagă la geam şi l-aş fi aşteptat să răsară.

— Eva, dacă aş fi spus eu că soarele răsare la miezul nopţii, să ştii că ar fi răsărit; n-ai fi aşteptat degeaba.

Eva îi puse mâna pe gură.

— Lasă; acum te cunosc! Toate câte m-ai făcut să cred s-au dus şi au lăsat numai cenuşa lor. Acum ştiu şi când răsare soarele, şi când apune. Ştiu foarte multe, auzi tu? Şi ştiu că, aşa cum eşti, nu trebuie să mai pleci de lângă mine. De data asta te opresc. Încui uşa, oblonesc ferestrele, te ţin închis, te leg.

— Da, Eva! Te rog! Ar fi spre binele meu!

Era convinsă. Îi cuprinse grumazul cu braţele:

— Am să te ţin aşa! N-am să-ţi mai dau drumul, niciodată. Nici nu mai ştiu dacă te iubesc. Poate că nu; poate te urăsc, dar când eşti lângă mine, e bine. Nu se poate altfel; tu eşti bărbatul meu!

— Vrei să ne căsătorim?

Inima ei bătu greu.

— Nu ştiu. Vreau să nu mai pleci. Am fost o proastă; n-am făcut nimic să te ţin. Cred că mi-ar fi trebuit un efort mult mai mic decât cel pe care l-am făcut ca să cred că te-am uitat. Asta-i tot. Acum dormi. Eu am să plec; am treabă.

— Mai stai!

Ea se ridică; de pe marginea patului, în genunchi, îi vorbi, energică şi hotărâtă:

— De acum înainte nu mai porunceşti tu. Am un program; n-ai să mi-l întorci pe dos. Îţi las în oficiu pregătit totul pentru ceai. Dormi, şi când te trezeşti, mănâncă singur. La unu, mă întorc. Dacă sună, nu deschizi. Vrei să întrerup soneria?

— Vreau să stai cu mine. (Întinse mâinile şi îi cuprinse mijlocul gol.) Eva, ce subţire a rămas talia ta! Tu ai douăzeci şi câţi de ani?

— Şi şase.

— Când au trecut?

— În lipsa ta.

— Dar arăţi ca o fetiţă de şaisprezece ani.

— De paisprezece!

Rămase sub mâinile lui, distrată sau indulgentă, şi mâinile alunecară, pe şolduri, pe coapse, înaintând simetric, şi iar se întoarseră, desenând conturul ei străvechi, descoperit din nou. Ea se clătină puţin; puse un picior jos, să ia sprijin de la pământ.

El o ţinu de mijloc. Şopti:

— Stai!

Era un şuier şi se răsuci pe ea, o cuprinse, ca un bici lung… Era încredinţată că nu se va supune, că va merge până la un punct, încă nestabilit, dar pe care avea să-l hotărască la timp. Se arcui în jos, spre el, până ce îi întâlni respiraţia pe sâni. Mai putea rămâne, încă nu era târziu. Mâinile lui continuau să-i umble pe piele, le simţea însă ca şi când ar fi trecut pe dedesubt, săpând galerii, o nouă reţea de vine şi de artere, pe unde sângele se ducea fierbinte şi se întorcea îngheţat. Începea să fie insuportabil de cald şi de frig. Trebuia să se rupă – şi *se rupse*, dar un contact inversat, în creier, o făcu să se rupă în jos, nu în sus. Se prăbuşi, crezând că se ridică să fugă.

Se făcuse ora zece şi nu-şi dădea seama când, nici de ce mai era aici, stupefiată şi istovită. Putea să renunţe la celelalte drumuri, dacă tot se dusese prima parte a dimineţii. Dar, ca niciodată, nu vroia să se recunoască învinsă. Îşi întinse ultima coardă a voinţei şi sări din pat pe o podea care, ca şi restul pământului, nu mai avea nicio stabilitate. Aşa, clătinându-se, în zece minute era îmbrăcată, gata să iasă pe uşă. El întinse braţele…

Se pomeni în stradă, în burniţă, cu trusa; nici nu ştia unde avea de gând să meargă. Important era că izbutise să plece. De mâine, avea să-şi organizeze viaţa altfel. Rătăci pe străzi, o oră, tot întorcându-se spre casă, nerăbdătoare să-l revadă, şi învingându-se. Ea douăsprezece, când crezu că luptase destul, intră în băcănie, cumpără de mâncare şi se întoarse. În faţa uşii se opri, mirată. Parcă fusese ieri, alaltăieri, zilele de demult, când venea tot aşa, de la târguieli, grăbindu-se să-i facă de mâncare. Nu-şi dădea seama care-i erau sentimentele acum. Se întreba: „Oare în tot acest timp nu s-a întâmplat nimic?”

I se părea că dormise.

Era ora trei, când îl văzu pe Luchi coborând din tramvai. De un ceas stătea la intrarea scuarului, în ploaia măruntă, aşteptându-l. Nu avusese linişte nici să citească scrisoarea Gettei, sosită la prânz. Îşi aruncase ochii pe ea şi se oprise într-un singur loc „… pe aici lumea spune că trăieşti cu un kinder de optsprezece ani. Frumos! L-am întrebat pe un judecător, pe care îl cunosc eu, dacă nu se poate să te dea în judecată părinţii lui, pentru corupere de minori. Zice că nu. Dacă-i aşa, am să-ţi trimit biberonul, că tot n-am ce face cu el, să-l alăptezi…”

Traversă în fugă piaţa, îl luă de braţ şi-l târî în Cişmigiu; nu se plimba nimeni pe aleile plouate. Eva îşi număra paşii, cu ochii în pământ. Trebuia să vorbească. În fundul grădinii se opri. O picătură de apă, scuturată din copaci, îi căzu pe gât; o simţi ducându-se în jos, pe şira spinării, dându-i o senzaţie neplăcută, până se pierdu în talie, în căldura pielii încă torturată şi încinsă. O picătură de apă nu putea să şteargă nimic. Avea pe corp mirosul de argilă udă şi de salcâm. Spuse:

— S-a întâmplat ceva rău… („De ce mint? De ce mă lepăd?”) Omul acela…

Obrazul lui se făcu alb, ochii i se măriră, până la disperare, apoi pleoapele coboară încet, agonizând incredul şi se închiseră, îngheţate şi moarte.

— Să fii cuminte! Ai să rămâi totdeauna prietenul meu cel mai bun.

Deschise ochii de foarte departe, o văzu ca într-o imagine ştearsă şi micşorată, îi luă mâinile, i le sărută şi, întorcându-se, porni în fugă pe aleea udă, pe sub copacii care se scuturau de ploaie.

Eva îl privi până se pierdu; nu ştia dacă apucase într-o parte, sau se topise în negură.

Era în octombrie 1942. Avea să-l mai vadă abia peste un an, în aceeaşi lună şi pe un timp asemănător.

Ploua mărunt, pe înserat; venea de la o cârciumă, de peste podul Izvor, unde se întâlnise cu un plutonier de la cercul de recrutare. De un an alerga, în fel de fel de locuri, se întâlnea cu fel de fel de oameni, pentru o viză în livretul militar şi pentru un ordin de lăsare la vatră. Nu mai ştiuse de altceva, în tot acest timp, terorizată că într-o zi îl vor prinde şi-l vor duce la Curtea Marţială. Pe străzi se făceau razii, din ce în ce mai des. Nu-l lăsa să iasă din casă decât noaptea, şi-atunci îl însoţea, gâtuită, aşteptându-se să apară din umbră cineva, să-l apuce de braţ. Uniformele militare o speriau. Chiar când era singură şi vedea cordoane de soldaţi încercuind răspântiile, o apuca spaima.

Plutonierul îi rânjise, pe deasupra paharului cu vin roşu, şi iarăşi îi făcuse cu ochiul, şi iarăşi trebuise să-i dea bani, fără să obţină nimic. Mereu o amâna, mereu îi făgăduia, o ţinea cu vorba, de luni de zile, docilă fiindcă n-avea încotro, suportându-i mojicia, fumul ţigării şi plătindu-i regulat kilogramul de vin. Se întorcea, obosită, într-un moment de revoltă şi de deznădejde; nu ştia dacă va mai putea suporta încă o zi. În faţa băcăniei, şovăi. Trebuia să intre să cumpere de mâncare; la prânz fusese pe drumuri. Nu mâncase ca oamenii din ajun, dar nu avea curaj să mai vadă pe cineva, îi lipsea puterea să deschidă uşa prăvăliei, să-şi arunce ochii în rafturi. Ar fi vrut să se întindă pe pat, să închidă ochii şi să se scufunde într-un somn lung, să se trezească la sfârşit, sub un cer albastru, cu scuarul înflorit, cu războiul terminat, să nu mai fie soldaţi, livrete militare şi razii pe străzi.

La colţ, se pomeni faţă în faţă cu un militar care stătea lipit de zid. Îşi duse mâna la inimă. Nu se mai putea! Îi veni s-o ia la fugă, plângând, urlând, să-şi zdrobească fruntea de un copac, să se arunce înaintea tramvaiului.

Vedea casa înconjurată, era sigură că în scuar aşteptau alţi soldaţi, cu armele în mâini, să intre după ea. Militarul îşi scoase capela, cu un gest stângaci, şi rămase cu capul gol, în ploaie, în faţa ei.

— Luchi! (Se repezi în braţele lui, hohotind.) M-ai speriat! De ce te-au îmbrăcat aşa? N-ai scăpat nici tu? Ce vor să facă din tine? Unde te trimit? Când se termină? Luchi, bine că te văd!

Venise să-şi ia rămas bun; pleca a doua zi la Câmpulung, la şcoala de ofiţeri. Se plimbară împreună, prin ploaie, abătuţi, ca doi învinşi.

— Ce-ai făcut un an de zile?

— Am muncit, doamnă Eva.

— Nu-mi mai spui pe nume?

Mergeau alături; nu-l vedea, dar ştia fiecare trăsătură a feţei lui. Uniforma militară nu putea să-l denatureze.

— Şi… tu, Eva?

— Eu? Nimic… Alerg.

Ce să-i spună? Lăsase trusa în părăsire; mai avea câteva cliente, la care se ducea gâfâind între două drumuri, străduindu-se să le respecte orele, ca să nu le piardă şi pe ele. Trecuse o iarnă; niciun concert; trecuse o primăvară: nici o zi cu bicicleta afară din oraş; trecuse o vară: nici o zi la ştrand. Altele erau preocupările ei: Cercul de recrutare, Statul major, plutonierul, cârciuma, paharul cu vin roşu, fumul ţigării în obraz. Pentru un om care stătea ziua întreagă în vârful patului, fumând ţigară după ţigară, posomorât, cu ochii roşii, un om care poate o ura, fiindcă din cauza ei, pentru că venise s-o vadă, stătea închis. Un om pe care poate nu-l iubea, dar care, aşa cum îl ştia, reprezenta singura ei raţiune de a fi. Alerga, ca să-l poată auzi, din când în când, în baie, cântând marşul militar. Se bărbierea rar, la două-trei zile, şi zilele acelea, în viaţa chinuită pe care o ducea, deveneau sărbătorile ei. Alerga, ca să-i poată auzi noaptea inima bătând; se trezea din somn, îşi punea capul pe pieptul lui şi asculta. Ce inimă puternică şi sănătoasă! „Trăieşte, trăieşte!” se gândea, în ritmul ei. „Trăieşte, lângă mine, şi este al meu, şi trebuie să-l păstrez, să nu vină soldaţii să mi-l ia!”

— Şi Institutul, Eva?

Ea clătină din cap. Institutul era un vis de demult. Cheltuia banii devalorizaţi, după ce îi adunase atât de greu; el îi spunea: „După război o să plecăm de aici; averea mamei a rămas în Belgia. Eu sunt singurul moştenitor.” Se înflăcăra; prin ochi îi treceau scântei: „Eva, o să ducem o viaţă de magnaţi – şi-o să fim mai fericiţi decât orice magnat, fiindcă n-o să avem de cerut şi de dat socoteală nimănui. Tu putuseşi să-ţi faci un ideal din a masa obraji buhăiţi?” Îi lua mâinile, şi le trecea prin păr, pe obraji, le oprea, pe gură. „Mâinile tale trebuie să fie numai ale mele. Nimeni nu trebuie să te atingă, nici să respire în preajma ta. Am să te duc în braţe, peste ape şi prăpăstii, am să cobor stelele de pe cer şi-am să ţi le pun în păr, şi după ce n-o mai fi niciuna, şi-o să fii destul de împodobită, o să ne urcăm pe un vapor, pe un yacht al tău, şi-o să te duc în jurul lumii, să vezi răsăritul soarelui pe fiecare meridian. Mi-e sete să fii fericită! Nu vreau nimic pentru mine, viaţa mea ar fi terminată dacă n-ai exista tu; mai trăiesc prin tine şi atâta timp cât îmi acorzi graţia ta. Dacă mâine ai înceta să mai fii pentru mine, aş închide ochii şi aş muri. Aş muri fără suferinţă, fără împotrivire, mulţumit cu ce mi-ai dat. Ce mult mi-ai dat!” Se înduioşa, îi veneau lacrimi în ochi; murmura cu obrazul pe mâinile ei: „Erai aşa mică, aşa mică, Eva, când te-am cunoscut! Aveai un căpşor speriat şi gingaş – mi-e milă când mă gândesc ce uşor puteai să te fărâmi! Numai ochii şi gura arătau că eşti un om viteaz. Prin câte bătălii ai trecut – şi eşti tot tu! De ce nu se poate să te întâlnesc din nou, ca atunci? Acum aş şti tot alfabetul tău, n-ar trebui să te mai silabisesc.

Să nu mă pedepseşti că te-am chinuit atât până să-l învăţ. Vino, lasă-mă să te citesc!”

Se plimbau de o jumătate de ceas, şi în zece cuvinte sfârşiseră tot ce şi-ar fi putut spune, sub cerul ud şi chinuit. O conduse până aproape de casă. Eva scoase lanterna electrică din buzunar şi i-o puse în faţă.

— Nu închide ochii, Luchi; vreau să ţi-i mai văd o dată.

Erau tot albaştri. Se mira că nu luaseră culoarea cerului şi a războiului. Mai rămânea câte ceva, nu se pierdea totul din om. Simţea un val de speranţă. Poate avea să se termine, să se aprindă iar luminile. Spuse:

— Dacă ai şti ce dor îmi e de o stradă luminată! Nici nu-mi aduc aminte cum era oraşul altădată! De cât timp bâjbâim ca orbeţii?… Când s-o termina, am să umblu o noapte întreagă, până la ziuă, beată, am să urlu la becurile de pe stradă, cum urlă câinii la lună.

Îşi stăpâni un fior. Noaptea aceea era atât de departe, atât de nesperată! Luau la război băieţii de douăzeci şi unu de ani, din şcoli!

— Când pleci?

— Mâine dimineaţă.

Îi întinse mâinile; dorise să i le sărute şi s-o privească. N-o putea privi, luminile erau stinse. Şi a doua zi pleca. Soldatul se aplecă peste mâinile ei; îi simţi respiraţia, şi căldura din plămânul lui i se păru atât de nefirească, de inutilă, de nemeritată, în noaptea neagră, de război!

— Când te întorci, vino să mă vezi. Vino, negreşit!

O salută milităreşte, se întoarse şi după doi paşi se topi în ploaia neluminată. Doar bocancii se auzeau, îndepărtându-se, slăbind, până ce se pierdură după colţ.

Era în octombrie 1943; Eva împlinise douăzeci şi şapte de ani. Avea să-l revadă peste câteva luni, la începutul lui martie, anul următor. Pentru ultima oară!

Venise o primăvară timpurie; peste noapte plouase, şi în zori plesniseră mugurii copacilor de pe bulevard. Mirosea a tinereţe, vântul aducea dinspre Cotroceni, de afară, suflarea câmpului, prea vie, prea neliniştită. Era spre prânz; Eva se întorcea acasă, cu soarele în spinare, cu pardesiul descheiat, moleşită de anotimpul turbulent. Luchi o aştepta în piaţă. Chipul i se asprise, i se vedeau pomeţii şi nodul gâtului, proeminent, ieşind deasupra gulerului prea larg. Îi strânse mâinile, cu un surâs obosit.

— Ai scăpat?

— Nu; s-a terminat şcoala mai curând. Plec pe front; diseară.

Era îngrozitor! Privea în ochii lui, vedea dincolo de el şi se gândea, sfâşiată: „Ce-o să se aleagă din tinereţea ta? Au să te bage în tranşee, să te umpli de noroi, să te năclăieşti de sânge, au să te năpădească păduchii! Oare o să mai poţi avea ochii albaştri când ai să te întorci, după atâtea orori?” I se părea că după plecarea lui, după plecarea celor ca el, nimic în lume nu va mai rămâne curat şi bun.

Se plimbară pe străzile din jurul pieţei, apropiindu-se treptat de Cişmigiu. Forfotea multă lume, erau mulţi refugiaţi. Se aşteptau să vină aeroplanele, cum veneau la Sofia, cum veniseră în Italia. Oamenii continuau să alerge, să muncească, să trăiască, şi nimeni nu ştia pentru ce. În scuar, în locul florilor, se săpau şanţuri, se băgau bârne. Locatarii blocurilor se urcau pe grămezile de pământ şi priveau în jos, ca în nişte morminte.

Se obişnuise, nu i se părea ameninţător. Parcă se născuse pe marginea unui adăpost, parcă se jucase prin tranşee. Tot oraşul era răscolit – cheiurile Dâmboviţei, piaţa Universităţii, peluzele bulevardelor, curţile. Pe străzi scârţâiau căruţe cu grinzi, umblau oamenii cu târnăcoape şi lopeţi. Păreau nişte cârtiţe surprinse de lumină, grăbindu-se să-şi regăsească galeriile de sub pământ. Şi se făceau razii, mereu, se cereau actele, până şi femeilor, intrau în blocuri, dimineaţa în zori, păzeau ieşirile, sunau la uşi. Făcuse o ascunzătoare în dulapul din perete, pe care îl acoperea cu un covor. Trebuia să se ferească de portar, de ceilalţi locatari, zi de zi, luni, mai bine de un an, trăind sub teroarea fiecărui pas pe coridor, a fiecărei uşi trântite, sub teroarea soneriei, pe care n-avea s-o uite nici în mormânt.

Iată ce-ar fi putut să spună lui Luchi despre viaţa ei. Şi că se dusese vremea plimbărilor la Şosea, cu bicicleta, că nu-l mai văzuse de un an pe doctor, prietenul lor dintr-o vreme anulată, că ar fi vrut să-i telefoneze, şi nu avea ce-i spune. Îi venea să geamă: „E primăvară şi nu ştiu de ce, şi nu ştiu ce anotimp urmează!” Nici măcar băiatul cu ochi albaştri nu mai era; îl făcuseră soldat.

Mergeau pe străzi şi se tot apropiau de Cişmigiu, singura parte a oraşului unde rămăsese pace, o republică neutră, dar din păcate neapărată. Din când în când, Eva ridica ochii spre însoţitorul ei şi îl privea cu regrete ireparabile. Rămăsese datoare, nu atât lui, nu atât ei, cât clipei când se născuseră să populeze pământul acesta pliu de sânge, fărâmiţat de război.

Dar virtual totul era împlinit.

Nu mai umblau – mărşăluiau spre capătul unei etape; o parte din viaţă se sfârşea astăzi. Se despărţiră abia seara, în poarta Cişmigiului, amândoi fragili şi sfâşiaţi. Ea îl sărută pe obraji; în aerul proaspăt care venea din grădină, obrazul soldatului mirosea a trandafiri, nu a cazarmă. I se părea ca o speranţă: nu pier toate dintr-o dată!

— Drum bun, şi fereşte-te! Vreau să te întorci. Nu fi prea curajos; nu foloseşte nimănui!

Şi iarăşi îl privi, ducându-se pe stradă, până se pierdu după colţ. Era în martie, 1944; n-avea să-l mai vadă niciodată. (Mort pe front, lângă Iaşi, la 4 aprilie, când se bombardase Bucureştiul, şi Eva, rătăcind nebună printre ruinele Gării de Nord, avea să aibă viziunea copilului blond de pe pod, ducând de mână pe bătrânul muzicant orb – doctorul, rănit de schije în aceeaşi zi, cu amândoi ochii pierduţi.)

Se întoarse acasă obosită, ducând în spinare toată greutatea serii de primăvară, inutilă, şi tot ce era greu în tot ce era inutil.

Îl găsi trântit pe divan, citind ziarele. Nu băgase de seamă că întârziase atât. Vroia să afle doar ce se întâmpla cu actele. Spuse:

— Poate de data asta scăpăm; am lăsat livretul.

— Nu trebuia!

— De ce nu mi-ai spus înainte? Mi-e capul fărâmiţat; nu mai ştiu ce fac, nu ştiu încotro s-o iau.

Se lăsă pe un scaun, cu pardesiul pe ea, ca un salahor la sfârşitul zilei.

— Cui i-ai dat livretul? Plutonierului?

— Erau doi; vor câte o sută de mii de lei.

— Ştiu unde stai?

— Nu; am întâlnire mâine, la două şi jumătate, după ce termină serviciul.

— Nu te-a urmărit nimeni?

Îl privi nepăsătoare. Unde s-o fi urmărit?

— N-aş vrea să mă pomenesc că mă ridică de aici, ca pe un idiot. Te întâlneşti mâine? Banii îi ai?

— Nu-mi ajung; am vorbit cu portarul, o să vină cineva de dimineaţă, să vând bicicleta. Pot să iau cincizeci de mii de lei pe ea; restul îi am.

— Eva, să nu-ţi pară rău! Nu-mi plăcea să umbli pe bicicletă. Am să-ţi cumpăr cel mai frumos automobil.

Îşi strânse tâmplele în mâini; o durea capul de atâtea iluzii! Nu automobil, nu blănuri, nu apartamente princiare! O odăiţă i-ar fi fost de ajuns; să fie linişte, războiul terminat, să se aprindă luminile pe străzi, să nu mai întâlnească razii la colţuri.

A doua zi după-amiază, la trei, se întoarse gâfâind, cu obrazul aprins, îmbătată de o izbândă în care nu mai sperase. Flutură hârtiile din uşă:

— Am terminat, uite, diavole, ţi-am adus o piele nouă! Îmbracă-te cu ea!

Uitase tot – îl absolvise, se absolvise; se aruncă de gâtul lui, râzând, îi răvăşi părul, îşi frecă fruntea de obrazul nebărbierit, îi dădu drumul, îl privi, îl bătu cu pumnii în piept, iar îl îmbrăţişă, spasmodic, apoi căzu pe pat, cu faţa în jos, hohotind de plâns. Nu era fericită; se bucura că ajunsese la capăt.

El luă hârtiile, le examina în lumină, cercetă atent datele, iscăliturile şi ştampilele.

— E perfect! zise, venind lângă ea. Eva, îţi mulţumesc!

Oricât ar fi fost de puţin din partea lui, abia aceste cuvinte îi confirmau izbânda; îşi suci capul pe cuvertură şi-l privi cu lacrimile în ochi. Dorea iarăşi să rămână al ei, fiindcă îl salvase – îl crease din nou, şi poate altfel!

— Acum du-te şi te bărbiereşte. Fă şi tu ceva pentru mine!

— Da; mă bărbieresc cât am să pot de bine, apăsat şi cu perdaf!

Înainte de a trece la baie, mai cercetă o dată actele; părea mulţumit. Îl auzi, de dincolo, în timp ce se săpunea:

— Eva, tu mai ai bani?

— Vreo douăzeci de mii de lei.

— Facem chef cu ei.

— Şi pe urmă?…

— N-avea grijă! De mâine pot să umblu.

Spre seară ieşiră împreună din casă. Era cald; mugurii continuau să plesnească. Dacă s-ar fi terminat şi războiul! Ce primăvară frumoasă venea!

El privi adăposturile, săpăturile încă neacoperite. Îl străbătu un fior.

— Nu m-aş băga într-un asemenea mormânt! Prefer să rămân pe stradă, să mor la lumină.

Eva îl strânse de braţ.

— Nu mai vorbi aşa; noi o să trăim o mie de ani. Şi nu se poate altfel decât împreună! Acum ştiu ce să fac: Ţi-am spus: am să cumpăr un lanţ şi am să te leg. Ştii de ce îmi era teamă mai mult? Că au să vină bombardamentele şi n-o să poţi ieşi, să mergem la adăpost.

— Să nu crezi că într-un adăpost moartea e mai uşoară decât în casă!

Vru să-l întrebe de ce le mai sapă, dar se opri tresărind. În colţ, la Liceul Lazăr, văzu cordoane de soldaţi. Înlemni. El o trase de braţ.

— De când ţi-e frică ţie de razii?

Avea un ton nepăsător şi ironic.

— Te rog, hai prin altă parte!

— Nu ocolesc nici zece paşi. Merg pe unde vreau!

Îl urmă, speriată. Avea acte, dar ascundeau un fals. De ce n-ar fi evitat controlul? Un ofiţer tânăr, care cerceta hârtiile, îl privi bănuitor, de sus până jos, se uită la vize, la ordinul de demobilizare. Obrazul Evei se făcuse alb. El stătea netulburat, cu mâna întinsă imperativ, aşteptând actele.

— De pe front? îl întrebă ofiţerul, deferent. Cum e pe acolo?

Eva îşi duse mâna la frunte. El răspunse, băgându-şi actele în buzunar;

— Du-te şi dumneata să vezi.

Ofiţerul zâmbi stânjenit. O privi pe Eva şi păru alarmat:

— Doamnei îi este rău!

Merse împleticindu-se până la trotuarul celălalt. Mai târziu, după ce

se dezmetici, începu să râdă, nervos.

— Ştii cum a fost? Ca în ziua când am trecut prima oară cu funicularul peste prăpastie.

Se înşela. (În ziua aceea vroise să moară.) Acum fusese mult mai rău.

De-atunci el începu să umble; nu-l mai vedea decât seara. Nu ştia ce face, unde se duce, în ce scop. Îşi freca mâinile, satisfăcut:

— Să vezi şobolanii, cum aleargă pe străzi! Îşi caută mâncare şi adăposturi. Au să intre toţi în pământ!

Spaima care stăpânea oraşul îi dădea o satisfacţie plină de cinism şi cruzime. Nu era în ea egoism, fiindcă n-ar fi fost mai apărat decât restul lumii, ci un fel personal de mizantropie. Dispreţuia la oameni tot ce decurgea din tradiţii, decaloguri şi canoane, adică viaţa medie şi majoritară. Probabil nu-i era frică de moarte şi nu ar fi fugit de ea, cu condiţia să piară multă omenire.

Peste vreo două săptămâni, se întoarse, la prânz, cu un teanc de bani.

— Eva, ai aici tot ce-ai cheltuit.

Se întinse, curbându-şi spinarea, făcându-şi oasele să trosnească, de parcă ar fi sfârşit, cu bine, o muncă istovitoare. Nu-l întrebă de unde luase banii. Era sigură că nu-i furase.

— Acum mă duc să-ţi cumpăr un lanţ!

Spunea, dar nu credea că ar mai fi nevoie; îşi câştigase drepturi definitive, faţă în faţă cu plutonul de execuţie. Putea să-şi facă planuri pentru totdeauna.

— Dar o bicicletă tot aş vrea să-mi cumpăr. Să-ţi iei şi tu una, să mergem departe, împreună.

Era o dorinţă atât de modestă! Şi făcea atât de bine legătura cu un trecut în care învăţase să fie fericită cu orice preţ, chiar al tristeţii!

El se împotrivi, agasat:

— Lasă bicicletele! Nu ţi-am spus că o să plecăm?

Acestea se întâmplau joi. Câteva zile mai târziu, duminică, rămase în casă; de dimineaţă se bărbieri, cântă în baie, în timp ce se ştergea pe obraz, îşi puse pijamaua, se urcă în vârful patului şi începu să citească ziarele. După ce sfârşi, se suci pe o parte, pe alta, ursuz, se ridică, se duse la geam şi rămase un timp aplecat afară, privind copiii care se jucau pe mormanele de pământ de deasupra adăposturilor. Apoi, din senin, începu să urle, imitând sirenele, destul de înşelător ca Eva, care era în oficiu, să scape ibricul din mână. Nu se anunţase niciun exerciţiu de alarmă. „Au început!” se gândi, pălind. Dar îndată îi recunoscu glasul. Alergă dincolo, pe jumătate speriată, pe jumătate înveselită.

Copiii o luaseră la fugă, spre intrările caselor. Un om în vârstă, poate un portar, ieşi pe o uşă îmbrăcându-şi vesta.

— Dumitale ţi s-a făcut de arest?

Eva îl trase de la geam. Alţi locatari ieşiseră din case, alarmaţi.

— De ce eşti neserios? Acum dacă vin să te aresteze?

— Pentru ce? Nu scrie nicăieri că n-am voie să imit sirenele!

Se bucura, văzând ce mişcare provocase în blocurile dimprejur. Eva se întoarse în oficiu. Se născuse o altă spaimă în ea, sau o nedumerire şi-o nelinişte. Ce îl nemulţumea, ce îl învrăjbise? Simţea că ar fi fost în stare să arunce şi bombe, dacă ar fi avut cum. El se urcă iar în pat, răsfoi din nou ziarele, pe urmă le aruncă pe jos şi rămase posomorât. O apucă deodată o oboseală grea, de sfârşit, la gândul că după atâţia ani sufletul lui îi rămânea necunoscut; uneori i se părea simplu şi senin, ca de copil, şi când nu se gândea, când îl urmărea mai liniştită, mai fără griji, se pomenea cu el cotind, smucindu-se în loc, trântind-o de pământ.

Reveni, se aşeză pe divan, lângă el, îi cuprinse tâmplele în mâini şi îl privi în ochi, mult, adânc.

— Ce-i aici, dedesubt?

— Ţi-am spus de-atâtea ori ceea ce se poate spune. Din ceea ce se poate şti!

Îi spusese câte un cuvânt, teorii pentru ea nebuloase, poate fiindcă erau întrerupte, uneori contradictorii şi nedemonstrate. Nu vroia să-şi facă o credinţă, de teamă că ar exista alta mai bună, iar deasupra tuturor, credinţa supremă, încă necunoscută de nimeni. Nu vroia să-şi facă iluzii, ca să nu fie dezamăgit. Cea mai mare primejdie pentru om e fericirea, spunea, senin; cine ţine la demnitatea lui trebuie s-o mitralieze, de departe. Eva ar fi ripostat: „Fă ce vrei cu fericirea ta, dar cruţ-o pe-a altora!” îi era teamă că el ar putea să aibă o dreptate a lui, care numai pentru ea şi numai aparent era contrafăcută.

A doua zi el lipsi până seara; după-amiază veni un ucenic de la croitor cu două costume de haine şi cu un pardesiu nou. Nu ştia când şi le comandase. Întors, pe înnoptate, le scoase din dulap, le probă, o întrebă dacă îi plac; părea bine dispus. Rămase întreaga seară la fel, se duse la băcănie, aduse vin, se ameţi puţin. Peste noapte, trezindu-se cu o apăsare pe suflet, Eva îl simţi că nu doarme.

— Ce faci? îi şopti.

Şi el răspunse, tot în şoaptă:

— Sunt trist.

Se lipi de el, înduioşată şi neliniştită. Ce-l chinuia? Începea să spere în ceva? Începea să aibă o credinţă? Se simţea fericit? El o îndepărtă uşor.

— Culcă-te!

A doua zi, la prânz, se întoarse cu un geamantan nou.

— Eva, trebuie să plec.

Ea se clătină.

— Nu ştiu ce am; sunt bolnav, mă înăbuş; înnebunesc.

Veni în faţa lui. Era crispată, duşmănoasă şi hotărâtă, înarmată eu

un singur cuvânt:

— Nu!

Dar când îl spuse, toată fiinţa ei vibra de încordare, cum ar fi lovit cu un topor, cum ar fi apăsat pe trăgaciul unui revolver.

El n-o luă în seamă; o îndepărtă şi se apucă să-şi strângă lucrurile în geamantan. Şi Eva, care crezuse că el niciodată n-o va mai putea înfrunta, că îl va ţine toată viaţa lângă ea, cu o vorbă şi cu o privire, se simţi deodată obosită, zdrobită, incapabilă să se împotrivească, atinsă de paralizie. Se lăsă pe marginea divanului. Avea sufletul plin de revolte, numai că nu putea să le exprime. Ar fi vrut să-l apuce cu amândouă mâinile de guler, ca pe un borfaş, să-i strige în obraz: „De ce n-ai plecat când îmi tremura inima pentru viaţa ta? Când îmi sleiam puterile alergând să te scap, stând de vorbă, prin cârciumi, cu plutonieri beţivi, când nu dormeam noaptea pândind dacă nu se aud paşi la uşă? Şi, în afară de toate, de ce-ai mai venit?”

Nu făcu niciun gest, nu spuse niciun cuvânt. Rămase pe marginea divanului, împietrită, privindu-l cum îşi adună lucrurile.

— Ţi-ai uitat o cravată!

Ştia că ar fi trebuit să-l împiedice, îşi cunoştea drepturile, dreptul de a-l opri, sau dreptul de a-l scuipa în obraz, sau de a-i împlânta în grumaz cuţitul de bucătărie, cum stătea aplecat peste geamantan – şi nu putea face nimic.

Sfârşind cu adunatul lucrurilor, el se ridică şi îşi îndreptă şalele, cu un gest îngreuiat. „Ai îmbătrânit, câine rătăcitor! – ar fi vrut să-i spună. – Nu te mai ţin oasele! Odată ai să crapi în vreun şanţ şi jur că, dacă am să ştiu, n-am să vin să-ţi pun o lumânare la căpătâi!” Atât putea face: să-l urască, în gând. Dar îl ura de moarte, şi fără iertare.

Plecă a doua zi.

A doua zi el se sculă în zori şi trecu la baie. În timp ce-i pregătea ceaiul, îl auzi cântând. Îi veni să urle. Se abţinu şi îl ascultă, parcă mirată, cum l-ar fi auzit prima oară.

El îşi bău ceaiul, se uită la ceas, aprinse o ţigară, citi ziarele ca în fiecare zi. Pe la ora nouă plecă în oraş.

— Mă întorc la douăsprezece, zise, ieşind. Trenul meu pleacă la unu şi jumătate. Ai să fii acasă?

Rămase singură – şi n-avea nimic de făcut; se aşeză pe marginea divanului, cu mâinile în poală ca bucătăresele după ce-au pus mâncarea la foc; geamantanul era în faţa ei, în mijlocul casei. Se gândi să-l ridice, să nu încurce drumul, dar îi era silă şi groază să-l atingă. Simţea că înlăuntrul fiinţei sale se pregăteau lănci, scuturi, armuri. Trebuia să înceapă iar războiul, dar mai întâi trebuia să-şi lepede încă o dată pielea paşnică, s-o arunce în rigola străzii, s-o ia măturătorii, s-o ducă la Valea Plângerii, sub cimitir, unde se aruncă gunoaiele şi morţii oraşului. Îi trebuia încă o dată o piele nouă şi îşi simţea carnea îndurerată, de câte ori trebuise s-o jupoaie.

Peste un timp auzi sirenele. Era una chiar deasupra casei; urletul ei mecanic venea prin zidărie, transmis de armătura betonului, vibraţie cu vibraţie, şi era mai violent dublat de un alt sunet răsfrânt de afară, din zidurile celorlalte case, de-a valma cu propriile lui ecouri, făcând sticla ferestrelor să zbârnâie, şi să fluture perdelele albe.

Izbucnea o speranţă îngrozitoare. Din oraşul acesta în care urmau să moară mii de oameni, soarta poate avea s-o aleagă pe ea, pe el sau pe amândoi împreună. Trei zaruri stăteau să cadă, şi fiecare ar fi însemnat o izbăvire.

Auzi tropot pe scări, apoi glasuri:

— Nu vă speriaţi degeaba! E exerciţiu de alarmă; n-aţi citit ziarele?

Eva simţi întâi o uşurare pe care nu o aşteptase; după aceea, o cuprinse dezamăgirea. Ochii îi căzură pe o pagină de ziar: „Astăzi, 4 aprilie, la ora 11 dimineaţa, se va face un exerciţiu de alarmă aeriană…”

Nu vroia să vină moartea, pentru nimeni. Rămase pe marginea divanului.

El se înapoie târziu, aproape de ora unu. Înşfacă geamantanul, îşi luă pardesiul pe o mână şi se îndreptă spre uşă. Înainte de a ieşi avu o tresărire tardivă, lăsă o clipă lucrurile jos, se întoarse, îi sărută mâinile, o bătu pe umeri cu un gest prietenesc, de încurajare, zâmbindu-i fără s-o privească.

— Mult noroc, Eva! Să te duci la adăpost când sună alarma. Promite-mi că ai să te păzeşti.

Îi mai făcu un semn cu mâna şi se duse, curbat pe o parte, ca să contrabalanseze geamantanul. Ea rămase năucă în mijlocul odăii; pe fereastră intra atâta soare, că îl simţea până în inimă. Era singură. Nu crezuse până acum; tot aşteptase să se întâmple ceva, să-i taie drumul. Se uită de jur împrejur; pe spatele uşii de la dulap, rămasă deschisă, atârna cravata pe care n-o luase. În baie, trebuia să-şi fi lăsat o lamă de ras, încă bună. În oficiu mai era, nespălată, ceaşca din care îşi băuse ceaiul. Peste tot stăruiau semne de la el, şi-n sufletul ei, îşi dădea seama abia târziu, era plantată fiinţa lui, de nezdruncinat, cu ce avea rău, cu ce avea bun, de nedespărţit. Îşi duse mâna la frunte; auzea ceva pârâind în inimă, cu un sunet de copac rupt. Bâigui: „Nu!”

Câteva clipe se clătină, apoi se repezi în vestibul, smulse pardesiul din cui şi ieşi alergând. Nu!

Nu se putea să plece. Îi promisese că îl va lega, şi uitase. Nu făcuse niciun gest să-l oprească. Trebuia să-l ajungă, să i se aşeze în faţă, să-l întoarcă din drum, sau să-l omoare. Căută cu ochii un taximetru; nu se vedea niciunul; toate automobilele treceau în goană, ducând oameni claie peste grămadă. Alergă la liceul Lazăr; era peste putinţă să se mai suie cineva în tramvaiul care mergea spre gară. Porni pe jos, în goană, cu părul fluturând, târând pardesiul în mână, căutând încă zăpăcită, disperată, un automobil, un camion, o căruţă. Văzu de departe ceasul gării; arăta unu şi douăzeci; mai avea zece minute. În zece minute trebuia să se termine totul: să ajungă, să-l caute, să-l oprească, rugându-l, smulgându-i părul, scoţându-i ochii, oricum, numai să nu plece cu trenul!

Se apucă de mâneca unui hamal, care mergea spre peroane:

— Unde-i trenul care pleacă la unu şi jumătate?

Hamalul o privi nedumerit; era greu să înţeleagă întrebarea pusă astfel.

— Spune-mi, te rog, ce tren pleacă la unu şi jumătate.

— Trenul de Arad. Drept în faţă.

Văzu placa pe care scria: „Plecarea la ora 13,30.” Mai avea cinci minute. O masă imensă şi densă de oameni acoperea peronul; strigau, gâfâiau, se loveau, se striveau să-şi facă loc spre vagoane, parcă alungaţi de foc şi potop. Erau refugiaţi, veniţi cu un tren şi plecând cu altul mai departe; erau femei cu boccele în mână, şi copii cu obrajii mânjiţi, cu ochii rătăciţi, atât de izbiţi, de striviţi, de speriaţi, că nu mai puteau nici să scheaune, nici să urle. Eva văzu oameni urcându-se pe ferestre, îndesându-se cu capul înainte, făcându-şi loc în spaţiul cu lume compactă şi terciuită, ca viermii în carne putredă; alţii se înghesuiau spre scările înguste, ca să se caţăre pe acoperişuri. Trenul arăta ca un şir de hoituri năpădite de muşte. Şi ceasul mergea înainte, minutarul se apropia de verticală. Îndată hoitul lung, târât de aici, avea să se dezmembreze.

Îşi făcu loc printre oameni sărind peste bagaje, agăţându-se de umerii celor mai înalţi, trecându-le altora pe sub coate. Nu mai spera să dea de el, dar nu vroia să se lase învinsă; trebuia să meargă până la cap, şi, dacă nu se putea altfel, să se agaţe şi ea de o scară, de un tampon, de o roată, numai să plece, să-l găsească undeva, mai departe, la o gară, sau pe lumea cealaltă. Nu-l mai căuta; umbla cu ochii după un loc unde să se lipească. Şi deodată, la capul peronului, ochii i se întâlniră cu ai lui. Era la o fereastră, strivit, în primul vagon.

— Eva! Cum ai putut să treci prin gloata asta de nebuni?

Îl privea prostită, incapabilă să spună un cuvânt, să facă un gest.

— Nu trebuia să vii! Puteau să te strivească. Parcă sunt fiare; uită-te la ei!

Nu se uita la oameni; se uita la el. Şi îşi spunea umilită de neputinţa ei: „Tu eşti fiară; o fiară mai mare decât toţi la un loc!”

Soarele o lovea în ochi; căută să-l vadă pe sub palma făcută streaşină; imaginea lui îi juca printre pleoape. Se întreba: „De ce pleacă, într-un astfel de tren? Ce blestem ispăşeşte?” Dacă ar fi admis vorbele lui, ispăşea poate blestemul de a fi altceva decât ceea ce dorise să fie; se ura şi nu-şi accepta existenţa decât în silă, în aşteptarea unui sfârşit deasupra firescului – nu putea spune ce, ar fi trebuit să fie ceva inimaginabil, încă negândit şi nici măcar visat de oameni, care să-l salveze de mediocritate. „Viaţa mea ar fi fost justificată dacă eram Iisus Cristos, sau Mahomed. Sau măcar Cristofor Columb. Poate şi Amundsen!” Eva nu-l bănuia de nesinceritate, dar nu-l putea crede, atâta vreme cât îi era imposibil să înţeleagă. „De ce te chinuieşti? Ai tot ce-ţi trebuie!” „Nimeni nu ştie ce înseamnă *tot* şi ce-i trebuie celuilalt!” Abdicase de mult nu fiindcă n-ar fi avut argumente să-l combată, ci fiindcă îi lipsea forţa.

Şi-acum era iarăşi lipsită de orice forţă în faţa lui, deşi o avusese pe aceea de a se învinge pe ea şi a ajunge aici, înfruntând puhoaie de adversităţi şi de oameni. Nu mai ştia de ce venise, dacă avusese vreun ghid sau vreo speranţă. Nu-i rămânea decât să aştepte fluierul locomotivei. Pierduse măsura timpului; când se uită la ceas, văzu că se făcuse două fără un sfert.

— De ce nu pleacă?

— Cine ştie? Mai e vreun tren care să nu meargă anapoda?

Cu ultimul lui cuvânt, Eva auzi ridicându-se din spate, dinspre turnul gării, un urlet ca din gâtlejul unui animal înjunghiat, dar un animal uriaş, din alte vremuri, cu gura deschisă până la un cer de demult. În clipa care urmă, sunetul îşi modulă tonul, şi recunoscu sirena. Sunau şi alte sirene, de jur-împrejur, spre Calea Griviţei, spre fabrica de bere, spre triaj. Un cor de bocitoare în veşminte cenuşii, cu tulnice, trompete şi megafoane, trecea prin aer, sub cerul sfârtecat de vibraţii metalice.

Un freamăt scurt zgâlţâi masa de oameni. După aceea, talazul îşi

reluă mersul lui de lavă şi mâl. Se auzeau glasuri amestecate, strigând: „Alarmă! Fugiţi!…” „Staţi pe loc! E exerciţiu!”

Sunetele sirenelor se stinseră, pe o pedală descrescândă, lungă, agonizând sinistru; părea că animalul preistoric îşi dă sfârşitul. Rămase numai vuietul mulţimii, scurt răstimp; din megafoanele înşirate pe peron, izbucni un glas neliniştit: „Atenţie! Părăsiţi peroanele. Alarma e reală! Îndreptaţi-vă spre adăpostul gării! Avioane inamice vin asupra Capitalei. Atenţie, toată lumea coboară din trenuri! Părăsiţi peroanele”

Eva întinse mâinile. Încordarea ei mistică invocase acest deznodământ: ca să i-l redea! Acum ştia că va rămâne al ei! Îl strigă, transfigurată:

— Vino repede, să fugim!

Glasul din megafon repeta, din ce în ce mai alarmat: „Coborâţi din trenuri! Părăsiţi peroanele! Avioane inamice se îndreaptă asupra Capitalei!”

Nimeni din cei aflaţi în tren, sau pe peron, nu se clintea.

— De ce stau? scânci Eva. De ce nu se mişcă! Ei nu aud? Încurcă drumul!

Nimeni nu cobora; trenul era o realitate câştigată prin luptă, pe când moartea rămânea doar o prevestire incertă.

— Coboară, te rog, vino cu mine!

Glasul din megafon continua să strige; după o clipă de nedumerire, oamenii se tălăzuiau iarăşi, înghesuindu-se să răzbească şi să se caţăre pe vagoane. Câteva grupuri de jandarmi veneau fuga dinspre clădirea gării, făcându-şi drum cu paturile puştilor. La capătul peronului, se aliniară cot la cot, şi porniră înapoi, cu paşii îndesaţi, împingând mulţimea spre ieşire.

— La adăpost! Toată lumea afară, la adăpost!

Eva îi văzu apropiindu-se; cordonul avea s-o prindă, în curând, s-o ducă. Îşi ridică mâinile:

— Coboară! Ai inimă!

El îi făcu semn cu mâna să se liniştească. Cordonul de jandarmi o ajunse; se simţi îmbrâncită, nu vedea de cine. Ochii îi rămaseră la fereastră. O singură clipă simţi ură, o ură scurtă, dar ucigaşă. Îi strigă, pe deasupra. Mulţimii:

— Să nu te mai întorci! Du-te pentru totdeauna!

Nimeni nu lua seama la răcnetele unei femei smintite. Ea îşi aduse aminte de cheie. Se zbătu să scape printre jandarmii care o împingeau înapoi; nu izbuti. Întinse mâna.

— Lasă-mi cheia! strigă. Auzi? Dă-mi cheia! Să nu te mai întorci niciodată acasă!

Strivit de vecini, el se chinuia să bage mâna în buzunar; poate era imposibil. Megafoanele răsunau: „Părăsiţi peroanele! Avioane de bombardament se îndreaptă asupra Capitalei!”

Soldaţii îşi măreau paşii şi îmbrânceau lumea cu brutalitate. Eva se pomeni izbită ca de un val spart, îndepărtată repede de fereastră. Văzu mâna lui întinzându-se, cu cheia care sclipea în soare şi părea amplificată, numai că era departe. O privea, fără să mai vadă altă imagine, cu ochii sudaţi pe micul obiect metalic, agăţându-se de el ca de o ultimă speranţă. Distanţa se mărea, şi nu putea să scape de jandarmi, să se întoarcă; şi chiar de ar fi scăpat, în spatele cordonului creştea altă învălmăşeală, mai deasă. El făcu un gest, se pregătea să-i arunce cheia peste capetele mulţimii compacte, dar şovăia, temându-se că ea n-ar putea s-o prindă din zbor, căci dacă ar fi căzut pe jos, era mai pierdută decât pe un fund de mare.

— Arunc-o! mai strigă Eva, o dată.

În ochi i se înregistră gestul lui, la jumătate; jandarmii o îmbrânciră, şi se împletici, gata să cadă.

Când izbuti să privească înapoi, nu se mai vedea nici fereastra vagonului, nici braţul. Şi în chip ciudat, în aceste momente de panică şi brutalitate, o obseda mişcarea neterminată: cheia rămăsese în mâna lui, sau o aruncase?

(Ani în şir, în loc să dispară, obsesia avea să crească, spre a deveni uneori delirantă. Oricând uşa ei putea să se deschidă; nu era singură niciodată. Nimeni nu cunoştea sfârşitul lui. „E mort, ştiu, simt!” gândea Eva. Apoi un cuţit îi pătrundea între coaste, căutându-i inima care se zbătea să scape. „Dar nu există niciun act, nu există niciun mormânt!…” De multe ori se trezea din somn cu ultima lui imagine, se aşeza pe marginea patului, cu ochii deschişi mari în întuneric, şi continua să-l vadă, cu braţul întins, în fereastra vagonului. „Unde s-a dus?” se întreba între două realităţi neconfirmate. „Pe unde umblă acum?… Şi dacă l-au îngropat undeva, când are să ridice lespedea, să iasă din mormânt, să pornească iar în lume, sau să se înalţe la cer?… Şi dacă a fost prefăcut în fărâme, în ce colţ al pământului are să-i ajungă pulberea dusă de vânt, să încolţească din nou sămânţa lui?… Nu! A murit! Sunt sigură, ştiu!” Totuşi, niciodată nu încetase să aştepte: S-a auzit un pas la intrare? S-a deschis uşa de fier? Umblă cineva pe coridor?… Afară lucrătorii desfăceau adăposturile, scoteau bârnele, astupau gropile. Se refăcea peluza, se plantau flori. Eva îşi amintea primăvara plecării. Înnebunise şi îl aştepta să se întoarcă, umblând rătăcită în întunericul minţii ei, într-un oraş îngrozit de bombardamente, unde oamenii se ascundeau de la nouă dimineaţa în gropi, lăsând-o singură cu puţinii sergenţi de stradă care patrulau neliniştiţi, uitându-se când la ceas, când pe cer… Îl aştepta de atunci, chiar când ştia că nu are să mai vină. Căci nimic nu era dovedit! Oricând putea să se deschidă uşa, la miezul nopţii, în zori, la prânz, în amurg, şi el să se ivească în prag, îmbătrânit, cu gulerul pardesiului ridicat – el sau fantoma lui… Sărea din pat, speriată: „Cel puţin dacă

mi-ar fi lăsat cheia!”)

Apăsarea mulţimii ajunsese distrugătoare şi degradantă. Jandarmii loveau cu paturile puştilor în oamenii de pe scări, să-i dea jos bucăţele, dar ei rămâneau pe loc, îndobitociţi, cu degetele încleştate definitiv pe bare; ca să-i ia de acolo ar fi trebuit să le taie mâinile. Eva se lăsă dusă în neştire cu torentul, în timp ce deasupra capului auzea urlând megafoanele. Se pomeni afară, sub cerul albastru, mai înalt şi mai curat decât îl văzuse vreodată. Nu părea că ar fi cu putinţă să se întâmple ceva rău. Puhoiul se îndrepta răvăşit, spre adăposturile clădirii uriaşe din faţă; se supuneau, deşi nu vroiau să creadă.

„N-au să vină!” se gândea Eva. Nu-şi dădea seama dacă în gândul acesta nu era o părere de rău amară. Văzu gurile adăposturilor, întunecate, înghiţind sutele de oameni, şi-o luă la fugă înainte, scăpată din cordoane, să rămână la aer şi la lumină. Mai erau şi alţi oameni pe străzi; unii mergeau liniştiţi, alţii alergau, dar nimeni nu părea în panică. Tramvaiele înţepeniseră de-a lungul străzii; dacă se oprise unul, celelalte n-aveau ce face.

Ajunsese la spitalul militar când auzi bubuituri îndepărtate. Câţiva inşi se opriseră şi se uitau pe cer. Alţii o luară la fugă, speriaţi abia acum. Eva privi în sus; văzu, departe, şi la înălţime, un pâlc de norişori albi, destrămându-se în vânt. „Uite-le!” strigă un om alături. Dar nu era speriat, nu se urni din loc; stătea cu ochii la cer, curios, neîncrezător şi nedumerit. Eva desluşi nişte lame mici de argint, ca nişte peştişori, un banc de aterine, alunecând printre norişorii care se ţineau de ei, vrând să-i învăluiască.

Nu-i venea să creadă. Şi dacă ar fi fost avioane, cu adevărat, erau prea mici şi prea argintii ca să poată face vreun rău. Nu înţelegea de ce fuge lumea. Bubuiturile din depărtare păreau să aibă altă cauză, nu aceea care venea de sus, într-o zi de primăvară, alunecând pe un cer atât de curat. Dar văzduhul începu să freamăte; porniseră uragane dintr-o zare în alta.

Oamenii dimprejur se prăbuşiră la pământ, retezaţi. Eva se pomeni ghemuită sub zidul spitalului, cu senzaţia că se înăbuşă, că aerul în loc să-i intre în plămâni, îi perforează timpanele – şi un trosnet îi izbi capul de zid. Ameţi – nu înţelegea nimic, decât că era victima unei agresiuni. Se încorda spre a se împotrivi. Văzu cerul albastru şi peştişorii de argint; nimic nu se schimbase sus. Dar de jos, de pe pământul care vuia, se ridicase un nor cenuşiu, răscolit. Alte trosnete se risipiră în jur, repetând trosnetul din urechile ei. Simţi în coate şi în genunchi ţărâna tremurând; zidurile marii clădiri se mişcau, zgâlţâite din temelii.

Peste câteva clipe, văzduhul se linişti. Oamenii începură să se ridice, zăpăciţi. Se auzi un glas strigând: „Intraţi la adăpost!”

În depărtare porniseră iarăşi bubuituri, ca la început. Acum nici sus nu se mai vedea nimic; un vulcan în erupţie ridica deasupra gării ţărână şi fum, acoperind cerul cu mâzgălituri. Curentul lua de jos şi flutura în văzduhul acesta dens puzderie de hârtii smulse dintr-un depozit fără înţeles – dosare, ziare, cărţi – nu se putea şti, spre desluşire ar fi fost nevoie să gândeşti, şi nu era timp. Corpuri mai grele – scânduri, grinzi, table răsucite, înnegrite de fum, scaune, mese, dulapuri aruncate şi mai sus cădeau înapoi, pe pământ, dacă îl mai puteau găsi. „Fugiţi!” strigau mai multe glasuri, în jur.

Eva o luă la goană, spre oraş, lovindu-se de oamenii care veneau din faţă, spre adăpost. Alt freamăt se stârni sus; un şuier se înfigea în aer, despicându-l şi aruncându-l în părţi. Se prăbuşi, lângă alt zid, pe pământul mişcător, în clipa când alt trosnet, mai lung, mai adânc, zgâlţâia solul în urma ei. Închise ochii şi aşteptă să se prăbuşească zidul, neştiind alt sfârşit. Pocniră doar geamurile şi căzură zornăind. Ploaia de sticlă o acoperi.

Nu se auzea niciun glas omenesc ţipând, gemând. Rămăsese singură, în mijlocul cataclismului care zgâlţâia planeta din temelii. Când cutremurul se linişti şi ea deschise ochii, văzu un tramvai aruncat de-a curmezişul străzii, stâlcit, arătându-şi pântecele cu maşinării. Îl privi năucă, neînţelegând cum ajunsese aşa. Atunci veni peste ea un val de moloz şi fum. Îl înfruntă ca pe-o apă, înotând, să n-o ducă la fund, şi trecu. Era multă vâltoare pe sus, hârtiile zburau acum care încotro, de neînţeles cum – decât că văzduhul îşi ieşise din minţi. Dincoace, pe pământ, nu se mai vedea niciun om; numai departe, la colţ, cineva trecu în goană, traversând strada, cu spinarea aplecată, cum ar fi vrut să devină mai mic. Sus, norul se lăţea, mâncând repede restul de cer pe care lamele albe tot mai alunecau spre răsărit, poate spre a întâmpina şi a respinge din timp soarele de a doua zi, soarele de azi fiind de mult răpus.

Eva se ridică fără gând şi porni înainte – la fel ar fi putut să pornească înapoi – nu mai existau puncte cardinale. Strada era ninsă de sticlă pisată şi de moloz, şi drumul ei, peste cioburi şi printre bubuituri, nu ducea spre niciun orizont.

Un om – cine altcineva? – îi strigă, dintr-un loc unde nu putea să-l vadă, de sub pământ: „Intră la adăpost, nebuno! Unde te duci?”

I se făcu frică de omul ascuns; traversă strada în fugă, şi-o luă pe trotuarul celălalt, pe lângă zid. După câţiva paşi auzi iar sfâşiindu-se aerul deasupra ei şi se prăbuşi. Nu mai putea să îndure, era o aşteptare prea lungă, vroia să se termine mai curând, să se facă linişte, pe lumea aceasta, sau pe altă lume. Închise ochii. Strada începu să se salte, huruind. O trombă de aer o izbi, îngropându-i capul în asfalt. Auzi un trosnet nou lângă ea, prelung, definitiv, şi pământul se răsculă, ridicându-se mai sus decât casele dimprejur. Se simţi

împăcată, liniştită, mirată de acest deznodământ, mai uşor decât l-ar fi bănuit. Praf şi moloz cădeau de sus, într-o ploaie care nu se mai termina, de parcă întreaga zidărie a oraşului, aruncată la cer, se cernea printr-o sită, domol, să potolească valurile de jos.

Deschise ochii, încredinţată că ajunsese pe alt tărâm, şi într-adevăr, alt tărâm era în faţa ei. Casa de peste drum, cu zidurile galbene, cum n-ar fi putut să le uite, unde stătuse adăpostită, nu mai era. Un gol cenuşiu, neverosimil, parcă născocit, se întindea până la colţul străzii. Se căută acolo, cu ochii rătăciţi, pe ea însăşi, unde fusese acum câtva timp, încredinţată că va trebui să-şi descopere leşul strivit. Nu înţelegea nimic, dacă-i acolo, sau aici, ce parte din fiinţa ei trecuse şi ce nu, cu neputinţă să dea timpului scurs valoarea adevărată, suprapunând momentele peste un singur clipit.

Şi căutându-se, privirea i se opri la un detaliu de neînţeles. Dincolo de zidurile prăbuşite, în curtea casei lovite în plin, între pereţii căzuţi, pe fondul altor ruine care se duceau înainte, până la orizontul fărâmiţat şi de-acolo cine ştie cât, stătea drept în picioare un piersic înflorit, fluturându-şi graţios, ramurile cu petale roz.

Se înserase când deschise uşa casei, dibuind încuietoarea pe întuneric. Lumina electrică nu ardea. Înăuntru era linişte şi cald; soarele bătuse toată după-amiaza în geam. Se rezemă de uşă; venise de jos, alergând. Tramvaiele nu mergeau; stăteau înţepenite pe străzi, aşa cum le prinsese bombardamentul la prânz. Vatmanii se plimbau pe lângă ele, ca nişte căruţaşi cu un convoi dejugat.

Trase cu urechea; nu se auzea nimic. Întrebă, încet, rugător, scâncind:

— Eşti aici?

Nu răspunse nimeni. Înaintă pe întuneric, deschise uşa băii şi încercă să zărească o umbră pe pereţii albi.

— Eşti aici?

Îşi duse mâna la frunte; îi curgea moloz din păr. Unde putea fi? De ce nu venea înapoi?

Nu izbutise să ajungă la gară; cordoane de soldaţi închideau drumul şi nu lăsau să treacă decât ambulanţele. Deasupra mai pluteau nori de fum şi mai fluturau hârtii. Încercase să ocolească, să intre prin altă parte, dar soldaţii şi gardienii păzeau peste tot. Lumea umbla rătăcită pe străzi, mai multă, mai înghesuită decât înainte; ai fi spus că nu murise nimeni, în casele prăbuşite la pământ.

Aşteptă câteva clipe în mijlocul odăii, să-şi adune gândurile, apoi alergă afară. În scuar, un grup de oameni povesteau ce văzuseră în oraş. Căzuseră bombe peste tot; pe străzi vedeai numai sticlă fărâmată şi moloz. Portarul era printre ei; îl interogă, îi răspunse voios – nu văzuse pe nimeni venind.

Şi ceilalţi păreau voioşi, ca nişte luptători care vin teferi de la război. Eva se întoarse, deschise uşa, şi întrebă iar din prag:

— Eşti aici?

Luă drumul înapoi, spre gară, pierdută în mulţimea care forfotea pe străzi. Toţi vorbeau, zgomotos, strigându-se unii pe alţii, pe întuneric. Ici şi colo ardea, firav, sub pălăria de camuflaj, un felinar cu gaz aerian. Unul câte unul, oamenii rămâneau pe drum, o luau pe străzi laterale, se răreau; la gară mergea numai ea. De ce? Toţi care locuiseră în jurul gării şi mai departe erau morţi?

Dincolo de nişte ziduri dărâmate, se mişca un felinar. Câţiva oameni răscoleau molozul; le vedea umbrele cocoşate aplecându-se şi ridicându-se în acelaşi ritm, ca al unor dansatori. Un câine lătra, peste un gard.

Curând întâlni cordonul de soldaţi. O opriră; unul dintre ei o sfătui să caute pe la spitale, dacă avusese pe cineva în gară.

Ea nu înţelese; stărui, fără să-i înduplece. Se întoarse iar acasă,

drumul lung, pe jos. Tot mai veneau oameni din oraş; trotuarele erau înţesate; nu văzuse niciodată atât de mulţi. Alteori, o bună parte din ei umpleau tramvaiele, ale căror umbre se desluşeau acum înţepenite din loc în loc.

Descuie uşa tremurând. Întrebă, din prag:

— Eşti aici?

Ascultă spre uşa băii:

— Eşti acolo?

Încă nu venise. Ieşi în stradă să-l aştepte; în scuar nu mai era nimeni. Se aşeză pe bordura trotuarului, ca salahorii de la binale, trudită, urmărind cu ochii măriţi umbrele care se apropiau – oameni necunoscuţi. Veneau, treceau prin dreptul ei şi se îndepărtau. Unii se aplecau curioşi s-o vadă prin întuneric. Auzea câte un glas: „Când am simţit suflul m-am trântit la pământ…” „Pe strada Armenească e o groapă de zece metri; am văzut-o chiar eu!…” „La noapte dorm îmbrăcat; au să vină iar…”

Încetul cu încetul, strada se golea; arar se mai vedea câte o siluetă omenească, apropiindu-se, îndepărtându-se. Aşteptă aşa, nu-şi dădea seama cât; oraşul se liniştise, numai în fiinţa ei era o învârtire huruitoare de roţi. Îşi simţi membrele amorţind; se făcuse frig. Abia acum băgă de seamă că nu mai avea pardesiul; plecase cu el în mână, nu ştia unde îl pierduse. Intră în casă, dibuind treptele de la intrare, şi întrebă, şoptit:

— Eşti aici?

Deschise dulapul, căută haina de iarnă, şi-o puse pe umeri; mâinile atinseră cravata agăţată pe spatele uşii. Ieşi iar în stradă; se mai luminase; răsărise luna, dar n-o vedea, era încă jos, clădirile înalte o acopereau. Rămase în faţa casei, lipită de zid, aşteptând, ascultând; nu mai mişca nimic; numai umbra statuii, în mijlocul pieţei, descreştea treptat. Luna ieşi deasupra acoperişurilor. Se făcuse mai frig. Eva se târî până la colţ, privi în lungul bulevardului; era pustiu şi fără lumini; şinele tramvaiului luceau la lună; lângă un vagon adormit vatmanul fuma, atât de singur că toată lumea părea pustie.

Se întoarse acasă.

— Eşti aici?

Ar fi vrut să se întindă pe divan, măcar puţin; înăuntru era bine şi cald, şi nu ştia ce vină avea, ca să nu se poată folosi de acest adăpost, la ora când toate fiinţele trudite dorm. Rămase în mijlocul odăii, ascultând. Câteodată i se părea că aude afară un pas; alerga să vadă. Nu trecea nimeni.

Nu se luminase de ziuă când porni. În dreapta, zorile se iveau pe cerul inocent. În Cişmigiu niciun copac nu se ofilise; primăvara se revărsa printre gratii, eliberată, nesupusă, tânără şi inconştientă.

Cordonul de soldaţi se mutase mai departe, la intrarea gării.

Dincolo de ei era linişte; praful se potolise, nu mişca nimic, părea că tot ce fusese de făcut se făcuse.

Un plutonier cu ochii înroşiţi de nesomn, cu obrazul vânăt, prăpădit bietul, o sfătui, ca soldatul de aseară, să caute pe la spitale. Ea îl privi, confuză. Nu căuta un rănit; căuta un om întreg. Dar luă spitalele, pe rând. Întâi Spitalul Militar, cel mai apropiat; câţiva oameni erau îngrămădiţi la poartă; nu-i lăsau să intre; citeau pe o tablă numele răniţilor. Se ridică pe vârfuri, să vadă peste capetele celorlalţi. Nu-l găsi; răsuflă uşurată. Se duse la Spitalul Căilor Ferate; şi aici erau oameni la intrare, citind listele afişate. Se duse la Filantropia, la Colentina, ocolind oraşul pe jos, târându-şi paşii, se întoarse în centru, la Colţea, la Salvare, la Spitalul Brâncovenesc. Venea amiaza; el nu era pe nici o listă. Îşi aduse aminte de casă şi se întoarse într-un suflet. Ar fi fost aşa de bine să-l audă în baie, cântând fals marşul de totdeauna. Nu se auzea nimic. Întrebă:

— Eşti aici?

Îl căută pe portar; nu văzuse pe nimeni. Se prăbuşi pe o treaptă – era nemâncată şi istovită, dar nu putea nici să mănânce, nici să se odihnească. Porni iar pe la spitale, la sanatoriile de la Şosea, se întoarse iar la gară. Soldaţii din cordoane se răriseră, însă tot n-o lăsară să treacă. Nu mai era plutonierul de azi-dimineaţă; poate ar fi recunoscut-o şi i s-ar fi făcut milă, înţelegând că toată ziua alergase. O îndrumară la morgă, dacă nu găsise la spitale. Ea îşi duse mâna la frunte; pleoapele i se zbătură, repede, speriate. Să nu fi fost istovită ar fi urlat; căuta un om viu, nu un cadavru!

Şi totuşi se duse şi la morgă; era pe la patru după prânz. Dâmboviţa curgea la vale, murdară şi nepăsătoare. Văzu pe poartă o listă cu vreo douăzeci de nume – dedesubt scria: „Restul cadavrelor neidentificate.”

Lumea intra înăuntru şi îşi alegea morţii din grămadă. Nu mai avuseseră loc în săli; îi aruncaseră în curte, pe pavaj, unii peste alţii, în grămezi vinete. Îşi acoperi capul cu mâinile şi porni înnebunită spre ieşire. Un om, la poartă, îi spuse cu un amestec de nepăsare şi bunăvoinţă să caute şi la Facultatea de Medicină.

O luă pe cheiul Dâmboviţei în sus, se abătu pe acasă, deschise uşa, ascultă dacă nu mişca nimic în baie. Întrebă, gâfâind, cu glasul tremurând, aproape să hohotească:

— Eşti aici?

Îşi urmă drumul pe cheiuri până la podul Sfântul Elefterie. Aproape, în stânga bulevardului, era casa pe care o vânduse. Avu gândul să treacă pe acolo; poate din zăpăceală el se întorsese la o locuinţă mai veche, dar se dezmetici. Era un gând absurd, îl lepădă şi îşi regăsi deznădejdea.

La Facultatea de Medicină văzu aceeaşi listă afişată la intrare. Nu toate cadavrele erau identificate. Nu avu putere să intre, să le

examineze, şi nici nu venise cu gândul acesta. Venise, nu ştia cu ce scop – fiindcă aici erau morţii, şi ea căuta un om în viaţă.

Pe înserat se întoarse la gară. Soldaţii plecaseră; rămăseseră numai zidurile vinete, şi geamurile fărâmate, scrâşnind sub tălpi. O luă la fugă, temându-se că ar putea s-o ajungă cineva din urmă şi iarăşi s-o oprească. Paşii i se împiedicară în grinzi de fier încolăcite, în blocuri de beton fracturate; sticla opacă a luminatoarelor era spulberată. Se vedea cerul gol, amurgind senin, liniştit; el singur îşi păstra întregimea. Restul, de jur-împrejur, nu mai avea formă. Ziduri întregi erau căzute la pământ; se vedeau încăperi afumate, cu mobilele strivite, pline de moloz. Gropi adânci închideau drumul şi păreau nişte cratere abia stinse, dar nu pentru totdeauna; ceva tot stătea să erupă, fum sau flacără, tristeţe sau moarte – şi deloc speranţă. Trenurile rămăseseră pe linii, negre, pustiite; de departe păreau neatinse. Apoi Eva desluşi pereţii găuriţi de schije, vagoanele sărite de pe linii. Peroanele erau sfârtecate, copertinele strivite, cu pilonii de fier răsturnaţi ca popicele. Oameni răzleţi umblau printre sfărâmături. Pe placa de la capul liniei, neatinsă, albă, curată, văzu scris: „Arad – plecarea 13.30.” S-ar fi spus că nimic nu se întâmplase, că trenul era gata să pornească, aştepta numai să revină călătorii. Străbătu peronul în fugă, sărind peste ruine, alunecând prin hârtoape. Văzu locomotiva, rece, cu botul strivit, îngropat în pământ, ca un animal căzut pe brânci, atins cu buzduganul în creştet. Nu, trenul nu mai putea să plece, trebuia altă locomotivă, aceasta n-avea să se mai ridice din ţărână. Se simţi uşurată; nu mai era nevoie să se grăbească! În umbra amurgului, recunoscu vagonul; părea întreg, afară de geamuri, toate spulberate. Dar când se ridică pe vârfuri, chinuindu-se să privească înăuntru, văzu peretele din partea cealaltă îmbucătăţit, cu tablele smulse, atârnând rigide în bătaia vântului. El nu fusese acolo, se gândi. Fusese dincoace. Încercă să-şi amintească fereastra; o recunoştea, cea de la mijloc – se miră că nu-l mai vedea la locul lui cucerit cu atâta luptă, făcându-i semne să plece. Vru să se urce în vagon, dar uşile erau înţepenite; se întoarse la fereastră, întinse mâinile, încercă să se agaţe, să caute înăuntru.

— Eşti aici?

Nu-şi auzi glasul. Îl întrebase, ca şi când ar fi fost în inima ei – în tren ştia că nu este. Se uită pe jos, răscoli cu piciorul cioburile şi fărâmăturile din faţa ferestrei, căutând absurd cheia obsedantă. Nu era! „Dar poate n-a aruncat-o”…

Un om trecu prin spate; o informă, din mers, cu nepăsare, să nu mai caute, s-au ridicat toate bagajele.

Avusese şi un geamantan, un geamantan nou, dar căuta altceva. Se dădu un pas înapoi, dezorientată. El nu mai era aici; plecase, nu putea să stea mult timp într-un loc, se temea de nemişcare, credea

într-o metempsihoză dusă mai departe, oamenii putând să se transforme în obiecte, prin simpla prelungire a repaosului. Trebuia să-i ia urma. Porni cu ochii rătăciţi, înainte, pe linie, chinuindu-se prin gropi, printre şinele şi traversele răvăşite. Un macagiu, care stătea prostit în uşa unei gherete, prin minune intactă, îi strigă să se întoarcă, – unde se ducea? – niciun tren nu plecase din gară.

Ea clătină capul, încăpăţânată. Ştia de ce se duce.. „N-a plecat trenul, dar el da! – ar fi vrut să-i spună macagiului. – El a plecat! Îl ştiu eu!” Plecase, era sigură! Şi nu putuse să ajungă departe. Era undeva, pe aici, trebuia să-l găsească.

Mări pasul, ocoli gropile, sări peste şinele încolăcite, cu ochii tot înainte. Din loc în loc, se vedeau vagoane răsturnate, sfâşiate, fărâmate, cu contururile nelimpezi, în lumina de înserare. Peste lanţul de ruine dinspre Calea Griviţei, se auzeau trecând automobile, chinuindu-se din greu, cu motoarele urlând, prin gropile care barau drumul. În stânga, cerul mai păstra urmele însângerate ale apusului, şi pe ele se desena marginea unei dantele destrămate dintr-o rochie de bal, în noaptea când sala balului arsese, şi o femeie frumoasă, o regină nebună, se aruncase cuprinsă de flăcări pe fereastră. Îşi duse mâinile la frunte, simţea că îşi pierde minţile, urmărită de imagini demente.

În unele părţi, oameni cu felinare scormoneau molozul; i se părea că sunt lumânări, mişcându-se în jurul unor morminte, în aşteptarea sabatului de la miezul nopţii. În faţă apăru un pod, pe neaşteptate, ieşind din întuneric, negru, masiv, trecând pe deasupra liniilor, părând că e hotarul cu lumea cealaltă. O umbră atârna printre arcade. Văzu un cal mort, cu capul întins, cu gâtul lung, înţepenit în balustradă; s-ar fi spus că se pregăteşte să sară, gata să necheze, peste liniile spulberate.

Eva se opri şi ascultă în noapte; se auzeau, în depărtare, lovituri de târnăcoape. Întrebă, în şoaptă:

— Eşti aici?

Capul calului păru că se mişcă; se trase înapoi, speriată. Era coama fluturată de vânt. Îşi plimbă ochii pe sus, în lungul podului. Strigă:

— Eşti acolo?

Simţea că nu putea merge mai departe: îi venea să scâncească, umilită de membrele ei sleite, de fiinţa care stătea gata să se năruiască. Se învârti în loc, rătăcită – nu ştia care e drumul, nu se vedea nimic înainte, nu mai era nici o linie întreagă, câmpul întunecat şi devastat se lărgea în neştire.

Se rezemă de un pilon al podului, cu obrazul lipit de fierul rece; venea, de sus, prin traverse, o vibraţie prelungă, semnalul unei nelinişti pornite de departe – neliniştea oraşului, a pământului, a lumii,

a lumilor celorlalte. Întrebă în şoaptă:

— Unde eşti?

Ascultă; nimic, decât glasul ei, îndepărtându-se prin noapte. Deasupra, flutura coama calului. Începură să-i curgă lacrimi, calde, domoale, fără nici o crispare, lacrimile ei, ca din ochii alteia.

— Unde eşti?

Se roti, sprijinindu-se de pilon, şi ascultă în fiecare parte; se auzeau lovituri de târnăcoape. Îşi înfipse dinţii în traversă, încercând să sfâşie fierul, prin care veneau vibraţiile omenirii. Şi se văzu cât era de mică, în faţa lumii răscolite. Începu să hohotească, lovindu-şi fruntea în fierul rece.

— Eşti aici?

I se păru că trece cineva pe pod; se dădu un pas înapoi, cu capul pe spate.

— Eşti acolo?

Nu trecea nimeni; porni înainte, deşi n-avea unde se duce, se târî din groapă în groapă, alunecând pe taluzurile rupte, zdrelindu-şi genunchii, răsucindu-şi tendoanele, muşcând ţărâna cu dinţii.

— Unde eşti?

Glasul i se pierdea fără ecou, pe câmpul semănat cu fiare; nu se vedea nicio fiinţă; nu se mai auzeau automobile şi târnăcoape. Nu ştia încotro merge şi cât va mai ţine drumul. O lumină albăstruie se răspândi peste ruine, ridicându-le umbrele. Răsărea luna, în spate, deasupra gării, liniştită, revoltător de neştiutoare. Gropile îşi măriră conturul presărat cu traverse rupte, cu şine îndoite, cu roţi de vagoane. Eva văzu până departe şi înţelese că oricât ar fi mers, n-ar fi întâlnit decât moarte.

Lângă un zid prăbuşit mişca o umbră.

— Eşti acolo?

Era o tablă bătută de vânt. O căldură otrăvitoare i se ridica în creier. Prevedea că în curând va trebui să-şi lase capul pe ceva, pe o piatră sau pe un butuc de supliciu, să închidă ochii, să aştepte somnul sau securea.

Porni înapoi, cu paşii împleticiţi, privind îndobitocită luna care se ridica repede. Văzu în dreapta umbra unei locomotive aruncată cu botul în sus, ca un armăsar cabrat, cu picioarele dinainte adunate sub piept, sforăind în faţa unui obstacol înalt. La pod se opri, îşi rezemă obrazul de pilon şi începu să plângă domol, mângâind cu mâinile amorţite fierul mort. Acum, când văzuse cât se întindeau ruinele, îşi dădea seama că zadarnic ar mai fi căutat: erau prea multe gropi pentru un singur om. „Iubitul meu, iubitul meu! Suspina, chemând în gând, cu inima sfâşiată şi mângâind fierul, cum l-ar fi mângâiat pe el. De ce-ai plecat?”

Era atât de albă luna pe cer, iar cerul era atât de curat! Calul, cu

coama bătută de vânt, o privea, şi din ochii morţi părea că plânge alături de ea.

Eva mângâia fierul, în mişcări lungi, mângâierile nopţilor din trecut, domoale, calde, înfiorate şi fără sfârşit. Nu ştia unde se va duce de aici. Pilonul era singurul prieten al ei, un prieten de demult, de când avea şaptesprezece ani şi aştepta să crească întinsă pe iarbă, cu faţa în sus. Îşi freca încet fruntea, obrazul, de traversele reci, udându-le cu lacrimi şi murmura în gând: „Iubitul meu, iubitul meu!”

Nu-i spusese niciodată acest cuvânt, îi fusese teamă că-i prea mică pentru înţelesul lui, că este trecătoare prin cuvântul definitiv. Acum, în mijlocul ruinelor, vedea că mult mai multe decât ar fi crezut sunt trecătoare, şi că în ea este măcar ceva cu siguranţă definitiv…

Nu se mai auzeau automobile trecând, nici târnăcoape lovind în pământ; se stinseseră felinarele între ruine. Rămăsese doar luna peste tot. Ea şi scâncetul Evei, plângând pe pilon: „Iubitul meu, iubitul meu! Fără tine mi-e casa pustie şi pământul gol. Vino, într-o zi, când ai să vrei, te aştept cât de târziu…”

Era o întinsă linişte albă împrejur, liniştea aştrilor morţi care rătăcesc în univers. Şi în liniştea aceasta parcă se auzea o vioară căutând. Parcă pe pod trecea un muzicant orb, dus de pulpana hainei negre de un copil blond.

S F Â R Ş I T